18 Sýnisbók íslenskrar alþýðumenningar

Sterbúsins fémunir framtöldust þessir

[Eftirlátnar eigur 96 Íslendinga sem létust á tímabilinu 1722–1820]

Már Jónsson tók saman

Sterbúsins fémunir
framtöldust þessir

SÝNISBÓK ÍSLENSKRAR ALÞÝÐUMENNINGAR
GEFIN ÚT Í SAMVINNU VIÐ MIÐSTÖÐ EINSÖGURANNSÓKNA
OG SÖGUFÉLAG

RITSTJÓRAR
Davíð Ólafsson, Már Jónsson
og Sigurður Gylfi Magnússon

18. bindi

Sterbúsins fémunir framtöldust þessir

Eftirlátnar eigur 96 Íslendinga sem létust á tímabilinu 1722–1820

MÁR JÓNSSON
tók saman

REYKJAVÍK 2015
HÁSKÓLAÚTGÁFAN

SÝNISBÓK ÍSLENSKRAR ALÞÝÐUMENNINGAR 18

Sterbúsins fémunir framtöldust þessir

Eftirlátnar eigur 96 Íslendinga sem létust á tímabilinu 1722–1820

MÁR JÓNSSON
tók saman

REYKJAVÍK 2015

SÖGUFÉLAG

Sögufélag styrkir útgáfu Sýnisbóka íslenskrar alþýðumenningar

MIÐSTÖÐ ÍSLENSKRA BÓKMENNTA
ICELANDIC LITERATURE CENTER

Þessi bók naut styrkja frá Miðstöð íslenskra bókmennta
og Rannsóknasjóði Háskóla Íslands

Háskólaútgáfan
Reykjavík 2015
© Davíð Ólafsson, Már Jónsson, Sigurður Gylfi Magnússon
Honnun bókarkápu: Alda Lóa Leifsdóttir
Umbrot: Sverrir Sveinsson
Prentumsjón: Litlaprent
U201513
ISBN 978-9935-23-078-2

SÝNISBÓK ÍSLENSKRAR ALÞÝÐUMENNINGAR

1. Bræður af Ströndum. Dagbækur, ástarbréf, almenn bréf, sjálfsævisaga, minnisbækur og samtíningur frá 19. öld. Sigurður Gylfi Magnússon tók saman (1997).
2. Kraftbirtingarhljómur Guðdómsins. Dagbók, sjálfsævisaga, bréf og kvæði Magnúsar Hj. Magnússonar, skáldsins á Þröm. Sigurður Gylfi Magnússon tók saman (1998).
3. Elskulega móðir mín, systir, bróðir, faðir og sonur. Fjölskyldubréf frá 19. öld. Sigrún Sigurðardóttir tók saman (1999).
4. Orð af eldi. Bréfasamband Ólafar Sigurðardóttur á Hlöðum og Þorsteins Erlingssonar á árunum 1883–1914. Erna Sverrisdóttir tók saman (2000).
5. Burt – og meir en bæjarleið. Dagbækur og persónuleg skrif Vesturheimsfara á síðari hluta 19. aldar. Davíð Ólafsson og Sigurður Gylfi Magnússon tóku saman (2001).
6. Til merkis mitt nafn. Dómabækur Markúsar Bergssonar sýslumanns Ísafjarðarsýslu 1711–1729. Már Jónsson tók saman (2002).
7. Landsins útvöldu synir. Ritgerðir skólapilta Lærða skólans í íslenskum stíl 1846–1904. Bragi Þorgrímur Ólafsson tók saman (2004).
8. Jónsbók. Lögbók Íslendinga hver samþykkt var á alþingi árið 1281 og endurnýjuð um miðja 14. öld en fyrst prentuð árið 1578. Már Jónsson tók saman (2004).
9. Sigurður Gylfi Magnússon, Fortíðardraumar. Sjálfsbókmenntir á Íslandi (2004).
10. Guðs dýrð og sálnanna velferð. Prestastefnudómar Brynjólfs biskups Sveinssonar árin 1639–1674. Már Jónsson tók saman (2005).
11. Sigurður Gylfi Magnússon, Sjálfssögur. Minni, minningar og saga (2005).
12. Í nafni heilagrar guðdómsins þrenningar. Prestastefnudómar Jóns biskups Vídalíns árin 1698–1720. Már Jónsson og Skúli S. Ólafsson tóku saman (2006).
13. Eftir skyldu míns embættis. Prestastefnudómar Þórðar biskups Þórðarsonar árin 1675–1697. Már Jónsson og Gunnar Örn Hannesson tóku saman. (2008).
14. Anna Hinriksdóttir, Ástin á tímum ömmu og afa. Bréf og dagbækur Bjarna Jónssonar kennara, sveitarhöfðingja og samvinnumanns í Húnaþingi á öndverðri 20. öld (2009).
15. Dagbók Elku. Alþýðumenning í þéttbýli á árunum 1915–1923 í frásögn Elku Björnsdóttur verkakonu. Hilma Gunnardóttir og Sigurður Gylfi Magnússon tóku saman (2012).
16. Guðný Hallgrímsdóttir, Sagan af Guðrúnu Ketilsdóttur. Einsögurannsókn á ævi 18. aldar vinnukonu (2013).
17. Árni H. Kristjánsson og Sigurður Gylfi Magnússon, Bóndinn, spendýrin og fleiri undur alheimsins. Alfræðiverk fyrir alþýðu sem Jón Bjarnason frá Þórormstungu í Vatnsdal vann á árunum 1845–1852 (2014).

Bókin er helguð minningu þriggja starfsbræðra og vina sem féllu frá langt fyrir aldur fram:

Halldór Bjarnason
27. október 1959 – 9. janúar 2010

Eggert Þór Bernharðsson
2. júní 1958 – 31. desember 2014

Egill Ólafsson
16. nóvember 1962 – 28. janúar 2015

Efnisyfirlit

Inngangur 11
Dánarbú og skipti 12
Lausafjáreign 19
Útgáfan 27
Gullbringusýsla 1722–1726 31
Jón Bjarnason á Eyvindarstöðum 31
Anna Jónsdóttir á Eyvindarstöðum 34
Steinunn Jónsdóttir í Fuglavík 38
Ísafjarðarsýsla 1736 43
Þorsteinn Pálsson í Nesi í Grunnavík 43
Eyjafjarðarsýsla 1738–1758 49
Hallur Jónsson í Hvammi 49
Jón Nikulásson í Hvammi 51
Guðrún Sigfúsdóttir á Stóra-Dunhaga 56
Guðrún Jónsdóttir á Uppsölum 60
Guðrún Þórisdóttir í Bási 63
Árnessýsla 1744–1761 67
Jón Sveinsson í Bryðjuholti 67
Vigdís Hermannsdóttir í Stóru-Sandvík 72
Ólöf Sumarliðadóttir í Ferjukoti 75
Orný Símonardóttir í Bræðratungu 83
Jón Gíslason í Helli 85
Skaftafellssýsla 1762–1765 87
Jón Sæmundsson á Hvoli í Mýrdal 87
Sveinn Sigurðsson á Syðri-Fljótum 92

Skagafjarðarsýsla 1770–1778 103
Sigríður Þorleifsdóttir í Geitagerði 103
Tómas Jónsson á Kambi í Deildardal 105
Geirlaug Erlendsdóttir á Vöglum í Blönduhlíð 108
Erlendur Halldórsson og Ólöf Bjarnadóttir í Málmey 111
Þorgeir Björnsson 117
Rangárvallasýsla 1782–1787 121
Valgerður Ísleifsdóttir í Stórumörk...................................... 121
Jón Þorleifsson á Lambafelli 126
Ingunn Snorradóttir á Litlu-Hildisey 131
Anna Pálsdóttir í Lambhaga 135
Húnavatnssýsla 1784–1785.. 141
Ísleifur Guðmundsson á Syðra-Hóli 141
Jón Oddason á Eiríksstöðum í Svartárdal 146
Jón Hallsson og Þórunn Benediktsdóttir á Barkastöðum 148
Sveinn Gunnlaugsson í Bakkakoti í Víðidal 151
Þorlákur Tómasson í Höfnum 153
Jón Guðmundsson á Þóreyjarnúpi 156
Þingeyjarsýsla 1785–1793 159
Árni Jónsson á Grímsstöðum á Fjöllum................................ 159
Guðrún Ketilsdóttir á Fjöllum í Kelduhverfi 165
Erlendur Kolbeinsson í Brjámsnesi 171
Magnús Tómasson í Reykjadal 173
Björg Árnadóttir á Kaðalstöðum 176
Suður-Múlasýsla 1786–1793 181
Einar Grímsson í Barðsnesgerði.. 181
Eyjólfur Jónsson í Fossárdal 184
Ásdís Hermannsdóttir og Jón Jónsson í Gautavík 187
Sigurður Arason á Starmýri 194
Dalasýsla 1791 199
Helgi Helgason á Krossi... 199
Sigríður Einarsdóttir á Krossi... 204
Sigurður Sigurðsson á Skarði... 208
Guðný Sigurðardóttir á Krossi 218

Reykjavík 1792–1795 223
Einar Gíslason og Guðríður Jónsdóttir í Örfirisey 223
Þorlákur Ólafsson í Örfirisey 228
Halldóra Sigurðardóttir í Hólavallaskóla 229
Norður-Múlasýsla 1793–1795 247
Ásmundur Jónsson í Höfn við Bakkafjörð 247
Snjólfur Jónsson í Brúnavík 252
Jón Sigfússon á Ljótsstöðum 256
Ragnhildur Jónsdóttir á Sýringsstöðum 260
Snæfellsnessýsla 1799–1805 265
Hallur Ólafsson í Bjarnabúð á Hellissandi 265
Þorgerður Heinsdóttir á Brekkubæ við Hellnar 268
Silpha á Arnarstapa 271
Bjarni Bjarnason á Gufuskálum 272
Guðrún Ívarsdóttir á Garðabrekku 276
Guðrún Jakobsdóttir í Bervík 280
Barðastrandarsýsla 1802–1804 285
Jón Þorgrímsson og Steinunn Sveinsdóttir á Sjöundá 285
Guðrún Egilsdóttir og Bjarni Bjarnason á Sjöundá 290
Bjarni Bjarnason í Skógi 293
Einar Þorsteinsson á Naustabrekku 297
Elín Bjarnadóttir á Króki 300
Mýrasýsla 1807–1810 305
Halldóra Kolbeinsdóttir í Kalmanstungu 305
Þórný Snorradóttir í Hjörsey 317
Borgarfjarðarsýsla 1810–1815 325
Sigrún Guðlaugsdóttir á Stóra-Botni og Þyrli 325
Guðný Þóroddsdóttir í Bakkakoti í Skorradal 330
Ísafjarðarsýsla 1812 339
Jón Sigmundsson og Jón Jónsson í Álfadal 339
Þorgrímur Lífgjarnsson í Álfadal 345
Guðmundur Sigurðsson á Hálsi 349
Jón Jónsson, Jón Jónsson og Nikulás Jónsson á Hrauni 353
Guðmundur Hákonarson á Brekku 357

Jón Jónsson í Villingadal 362
Tómas Eiríksson á Sæbóli 366
Strandasýsla 1813–1820 369
Guðný Árnadóttir á Broddadalsá 369
Magnús Tómasson í Kolbeinsvík 371
Vigdís Illugadóttir á Gröf í Bitru 375
Sigríður Ólafsdóttir í Grænanesi 378
Loftur Jóhannsson í Krossnesi 382
Helga Magnúsdóttir á Fögrubrekku 387
Gullbringu- og Kjósarsýsla 1818–1820 389
Björg Sturlaugsdóttir í Bjargarkoti í Leiru 389
Guðrún Sveinsdóttir á Kleppi 391
Þóra Jónsdóttir, Gunhildur Jónsdóttir og Sigríður Ketilsdóttir 393
Arnfríður Hermannsdóttir í Fuglavík 396
Arndís Nikulásdóttir á Vallá 397
Elísabet Jónsdóttir í Viðey 399
Myndaskrá 403
Heimildaskrá 405
Atriðaskrá 413

Inngangur

Gamall hattur, sortuð hempa, þrjár gamlar svuntur og blátt pils. Tvær slitnar treyjur og strigaskyrta, bútar af rauðu og bláu klæðisefni, aðrir úr lérefti og kersey. Tvö látúnsbelti, fimm styttubönd, tvennir rauðir sokkar og sjö pör vettlinga, fimm tröf, tveir silkiklútar, mislitur hálsklútur og sex hálstreflar. Tvær gamlar kistur og kistill, pelaflaska úr gleri, fimm öskjur og tveir hnífar. Tveir prjónar og fimmtán tvinnadokkur, sjö pund af skemmdu smjöri og sauðir þrír. Þetta var aleiga Steinunnar Jónsdóttur vinnukonu í Fuglavík við Sandgerði sem var nálægt þrítugu þegar hún fyrirfór sér 23. janúar 1726. Minna gat það ekki verið, og þó! Tæpri öld síðar, 23. júní 1819, lést Arnfríður Hermannsdóttir úr holdsveiki á sama bæ, nærri sextug, og lét eftir sig lélega hempu, grænt fat lítt nýtt og annað ónýtt, nærfatsgarm og skyrtu, brekán og rekkjuvoð, lítinn og fúinn kodda, svuntugarm og gamla sokka. Einnig átti hún lamalausa kistu (sjá hér á bls. 38 og 396). Skrár af þessu tagi eru til um lausafjáreign mörg þúsund karla og kvenna frá 18. og 19. öld, jafnt niðursetninga og vinnufólks sem bænda og embættismanna. Þær veita hlutkennda sýn á allt það sem fólk hafði með höndum og í námunda við sig. Með lesanda myndast tilfinning fyrir daglegu striti fólks og fyrirhöfn þess við að sjá fyrir sér, en líka má greina einbeittan vilja til uppbyggingar. Ætla má, til dæmis, að vettlingana og treflana hafi Steinunn ætlað að selja og ullin var kannski af sauðunum sem hún átti. Tveir prjónar voru allt sem þurfti til að drýgja rýrar tekjur ungrar vinnukonu. Arnfríður var aftur á móti alveg búin að vera, ef svo má að orði komast, en átti þó eigin sængurföt, ólíkt Steinunni sem hefur fengið þau til afnota hjá húsbændum sínum. Í þessari bók birtist fjölbreytt úrval dánarbúsuppskrifta frá tímabilinu 1722 til 1820. Markmiðið er að vekja athygli á þessum gögnum, sem bæði eru áhugaverð aflestrar og ættu að gagnast til rannsókna á ólíklegustu atriðum sem varða horfna lífshætti og menningu í landinu.

Dánarbú og skipti

Erfðareglum Jónsbókar frá 1281, sem voru gildandi lög í upphafi tímabilsins, var ætlað að gæta réttar ómyndugra eða fjarverandi erfingja. Ekki er gert ráð fyrir skráningu á eftirlátnum eigum fólks eða varðveislu skjala þar að lútandi, enda var ritvæðing samfélagsins þá skammt á veg komin. Arfaskipti voru einkamál fjölskyldna, sem önnuðust þau án afskipta embættismanna. Ættu hinir látnu börn í ómegð bar þeim „sem arfi er næstur“ að fá sex skynsama menn til að virða eignirnar. Fyrst átti að borga skuldir og síðan gengu heimanfylgja eiginkonu og innistandandi arfur barna fyrir, en afganginum var skipt samkvæmt erfðatali: „Nú eiga menn arfi að skipta, þá er vel ef þeir koma allir til er hlut eigu í að skipta þeim arfi. Nú koma sumir, en sumir vilja eigi fara, þá skal gjöra þeim stefnu til að skipta, og þó að þeir komi þá eigi til þá skal skipta fyrir vottum og hluti á leggja“.[1] Stopul skiptagögn hafa geymst frá því fyrir 1720 og má elst nefna skipti á jarðeignum eftir Björn Þorleifsson hirðstjóra 23. október 1467, erfðaskrá Páls Vigfússonar lögmanns um 1540 og skrá yfir lausafé Gissurar biskups Einarssonar 26. mars 1548.[2] Til eru skipti eftir tvo biskupa á Hólum, þá Þorlák biskup Skúlason 18. júlí 1657 og Einar Þorsteinsson 3. júní 1698. Þá hefur varðveist hluti úr dánarbúsuppskrift eftir Ragnheiði Jónsdóttur, ekkju Einars, frá 20. apríl 1715, þar sem farið er úr einu herbergi í annað.[3] Frá sama ári er uppskrift lausafjár sem Gísli Jónsson sýslumaður í Mávahlíð á Snæfellsnesi lét eftir sig og önnur eftir Ástríði Jónsdóttur á Mýrum í Dýrafirði fjórum árum síðar.[4]

Hin 8. mars 1663 voru eftirlátnar eigur Bjarna Björnssonar skólapilts í Skálholti skráðar „so mikið sem menn gátu uppspurt af hans legunautum“. Hann átti nokkrar bækur, skriffæri, pappír, kistil, vaðmálspoka, hníf, hnakk, tannkamb og tinstaup, en þetta af fötum: „Í fyrstu hetta brún, lögð með böndum í kollinum, flugelshúfa dökk og brún klæðishúfa, mórauð klæðistreyja, sortaður kjóll, ein léreftsskyrta, fimm klútar hvítir og einn blár, rauð klæðispeysa og önnur vað-

1 *Jónsbók. Lögbók Íslendinga*, bls. 134–135, 137, 139.

2 *Íslenzkt fornbréfasafn* V, bls. 497–503; X, bls. 595–598; XI, bls. 613–625.

3 *Bréfabók Þorláks biskups Skúlasonar*, bls. 283–290; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Skag. ED2/1, 2. Dánarbú 1698–1810, nr. 2 og 3.

4 *Til merkis mitt nafn*, bls. 174–178; Eiríkur Guðmundsson, Jón Árni Friðjónsson og Ólafur Ásgeirsson, *Sjávarbyggð undir Jökli. Saga Fróðárhrepps* I, bls. 177–180.

málspeysa, klæðislífstykki, sauðsvört vaðmálshempa og sauðsvört síðhempa, þrennar buxur sauðsvartar og einar nærbuxur, þrennir sokkar svartir og einir hvítir, einir vettlingar".[1] Eins voru eigur Ingibjargar Gissursdóttur, sem óefað var niðursetningur, skráðar af stakri vandvirkni í Reykholti 25. febrúar 1677. Meðal þess sem hún skildi eftir sig voru hálfslitinn blár niðurhlutur með léttingsklæði, rauð svunta forn, mittistreyja með dökkum bol og rauðum ermum, mállindi með tindoppum, sortuð hempa og önnur sauðsvört, fernir kvensokkar nýir og einir fornir, svartir vettlingar, höfuðkambur og tveir spónar, laupkorn með rusli og fötukerald.[2] Þetta sýnir að skráning eigna við andlát hefur tíðkast í einhverjum mæli, annars vegar svo að hægt væri að hafa upp í kostnað af jarðarför fátæklinga, hins vegar til að tryggja hagsmuni erfingja þegar mikið var í húfi. Þannig var til virðing á eignum Magnúsar Gíslasonar lögréttumanns, sem líklega lést árið 1696, eða þá konu hans Borghildar Jónsdóttur, því Grímur sonur þeirra hafði skjalið með höndum rúmum áratug síðar.[3] Erfingjar geymdu sem sagt pappírana sjálfir og fyrir vikið er næstum því allt glatað, enda var ekkert opinbert eftirlit með þessum gögnum frekar en flestu öðru á þessum árum, að fráskildum siðferðisbrotum sem voru tekjustofn fyrir konungssjóð vegna Stóradóms frá 1564.

Í Danmörku var farið að halda skiptabækur í kaupstöðum um og eftir miðja 16. öld, nánar tiltekið í Malmø árið 1546, Helsingør árið 1571 og Vordingborg þremur árum síðar. Eignir látinna voru þá skráðar fyrst, en í sjálfar bækurnar aðeins fært það sem hver erfingi fékk og það sem fór í skuldir. Hugsunin var fyrst og fremst að vernda hagsmuni ungra barna, þannig að fyrir lægju upplýsingar um eignir þeirra þegar þau komust til manns.[4] Í fjölda héraða í Danmörku

1 AM 274 fol. Bréfabók Brynjólfs Sveinssonar 1662–1663, nr. 179 (bl. 146v); afrit í Lbs. 1083 4to. Bréfabók Brynjólfs Sveinssonar 1662–1663, bls. 471–472.

2 Héraðsskjalasafnið í Borgarnesi. Reykholtsdalshreppur 2. Hreppsbók 1643–1785, bl. 22r–v. Til er skrá yfir eignir niðursetnings í Hálsasveit 12. maí 1688, sjá *Hvítan jökul, snauða menn*, bls. 42.

3 Gísli Baldur Róbertsson, „Erfðagóss hvers?"

4 *Malmø skifter 1. Bofortegnelser 1546–1559*; Einar Bager, „Varför har de tidigaste bouppteckningar bevarats?"; *Helsingør skifteprotokol 1571–1582*; Michael Dupont, „Arv og skifte. Arve- og skiftepraksis i Helsingør i 1570erne"; Camilla Luise Dahl, *Vordingborg byfoged skifteprotokol 1574–1632. Register og skifteuddrag*, bls. 2–3; *Vef.* Extracts of Probate Records from Danish Towns -> Vordingborg.

og Noregi eru til skiptabækur frá því um og eftir miðja 17. öld og í Noregi voru skipaðir sérstakir skiptaskrifarar.[1] Ríkjandi starfshættir um arfaskipti voru festir í sessi með setningu svonefndra Dönsku laga árið 1683 og Norsku laga fjórum árum síðar, að kveðið var á um að eignum skyldi skipt opinberlega væru erfingjarnir ungir að árum, ekki afkomendur hins látna eða búsettir víðs fjarri. Væru allir erfingjar myndugir og nærstaddir gátu þeir annast skiptin sjálfir og væri dánarbúið þá skrifað upp þurftu yfirvöld ekki að fá eintak. Texti fyrstu greinar erfðakaflans er eins í Dönsku og Norsku lögum:

> Naar nogen ved døden afgaar og efterlader sig enten umyndige, eller fraværende, eller udlændiske, eller ingen arvinger, da skulle de, som i huset ere, hvor den afdødis gods og midler findis, under tilbørlig straf strax give stædets øvrighed, geistlig eller verdslig, det tilkiende, som skulle forpligtede være strax ved deris middel i arvingernis og frændernis nærværelse, som da kunde være tilstæde, at lade forsegle hvis gods den afdøde tilhørte, og sætte det i god forvaring... hvilket dog altsammen skal registeris og vurderis.[2]

Hér eru tvö meginatriði. Annars vegar er afmörkun á tilkynningaskyldu við þá sem létu eftir sig ófjárráða eða fjarverandi erfingja, eða enga erfingja; hins vegar uppskrift og virðing eigna. Frestur til að skrá og virða dánarbú tók mið af því að eftirlifandi maki gæti setið þrjátíu daga í óskiptu búi, en ekkja lengur væri hún með barni. Þá átti að skrá eignirnar og allar skuldir að viðstöddum fjárráða erfingjum og fjárhaldsmönnum eða frændum ómyndugra og fjarverandi erfingja (5-2-3 og 12). Að skuldum og kostnaði afgreiddum átti að skipta því sem eftir var á milli erfingja og gera nákvæma lóðseðla yfir þá hluti sem hver þeirra fékk. Að endingu skyldi gera skiptabréf þar sem allar upplýsingar voru tilgreindar: uppskrift og virðing, skuldir á báða vegu og lóðseðlar

1 Harald Winge, „Lovgivningen om offentlig skifte“, bls. 9–10, 13; Charlotte Appel, *Læsning og bogmarked*, bls. 663–667; *Bøndeskifter fra Smørum og Lille herred*, bls. vii–ix.

2 *Kong Christian den Femtis Norske Lov*, bls. 706–707; *Kong Christian den femtis Danske Lov*, d. 673–674. Í framhaldinu er vísað til kafla- og greinatals í meginmáli. Danske lov er á *Vef.* bjoerna.dk/DanskeLov og Norske lov á *Vef.* www.hf.uio.no/iakh/forskning/prosjekter/tingbok/kilder/chr5web

(5-2-15). Bréfin tóku erfingjarnir. Amtmenn önnuðust skipti meðal leikmanna en prófastur og tveir prestar meðal kennimanna. Gert var ráð fyrir sérstökum skiptabókum: „Og skal bemælte skiftis forvaltere have en bog, hvorudi copie af alle skiftebreve, som de udstæde, skal indskrivis“ (5-2-91).

Til stóð að gera nýja íslenska lögbók á grundvelli Norsku laga og er varðveitt uppkast lögmanna, Sigurðar Björnssonar og Magnúsar Jónssonar. Fimmta bók var tilbúin árið 1691 og er fyrsta ákvæði um erfðir að mestu leyti bein þýðing, en með áhugaverðri aðlögun að íslensku kerfi embætta:

> Nær nokkur frádeyr og lætur eftir sig annaðhvört ómynduga eða fráverandi eða utanlands eða öngva lífserfingja, þá skulu þeir sem á því heimili eru, hvar helst þess dauða góss og eigur finnast, strax undir tilbærilegt straff gefa það til vitundar sínu næsta yfirvaldi andlegu eður veraldlegu, og skal það góss hvört heldur er af sýslumanni eður þremur hreppstjórum, í erfingja og skyldmanna nálægð sem þá kunna að vera til staðar, greinilega uppskrifast og innsiglast, hvörju nafni sem heitir er þeim burtdauða tiheyrði, og setja það í góða varðveislu... sem þó allt saman skal registrerast, virðast...

Í lokaákvæðinu (5-2-91) hnykktu lögmenn á hlutverki sýslumanna eða fulltrúa þeirra og juku lögréttumönnum við til aðstoðar ásamt hreppstjórum, en breyttu engu um prófast og tvo presta þegar andlegar persónur áttu í hlut. Um skiptabækur bættu þeir um betur og sögðu til um varðveislu þeirra, nokkuð sem ekki var gert í fyrirmyndinni: „Og skulu skiptanna fyrirráðendur hafa eina vissa bók, hvar þeir skulu öll skiptabréfin innskrifa, sem hjá sérhvörs eftirkomanda í embættinu skal í vöktun vera, þeim til leiðréttingar er viðþurfa“. Christian Müller amtmaður skrifaði allmargar athugasemdir í frumvarpið sumarið 1693, þá lengstu um þessa síðustu grein. Þar fullyrti hann að flestar þrætur á Íslandi snerust um erfðir og væri ástæðan einkum sú að „ingen rigtig arveprotocoll holldis“. Hann lagði því til að sýslumenn skyldu á alþingi ár hvert sýna fulltrúa konungs afrit af öllum arfaskiptum, sem síðan yrðu skráð í þar til gerða og innsiglaða bók: „een der til beseigled protecoll“. Ærna fyrirhöfn við svo mikla framkvæmd mætti kosta með þeim hætti að sýslumenn afhentu fulltrúa konungs hálfa alin af hverju hundraði á landsvísu af heildarverðmæti hvers dánarbús.[1]

1 ÞÍ. Kansellískjöl. DK 2. Lagaverkið 1689–1693, örk 3. Lögbók fyrir Ísland. Fjórða

Ekkert varð úr þessum ágætu hugmyndum og má til samanburðar nefna að í Færeyjum var fyrst efnt til skiptabókar fyrir presta vorið 1679 og eru uppskriftir eigna mjög nákvæmar.[1] Fyrsta veraldlega skiptabókin var tekin í notkun í ársbyrjun 1701 með skiptum eftir Oluf Pedersen bónda í Hvalvík á Norður-Streymoy. Sérstakur skiptaskrifari annaðist verkið og voru allar eyjarnar umdæmi hans. Fógeti var viðstaddur, ásamt matsmönnum. Skráning eigna er heldur ónákvæm og oftast aðeins tekið með það sem var einhvers virði, það er að segja jarðeignir, húsakostur, kvikfé, pottar og verðmæt föt. Færeyskar skiptabækur eru alfarið á dönsku.[2] Þegar Cornelius Wulf tók við embætti landfógeta á Íslandi 15. ágúst 1717 varð hann jafnframt sýslumaður í Gullbringusýslu og útbjó sérstaka skiptabók. Textinn er á dönsku og skiptin skráð á sama hátt og tíðkaðist í Danmörku (sjá bls. 30). Áhrifa frá Norsku lögum gætti um sama leyti meðal íslenskra embættismanna, svo sem 30. maí 1718 þegar Markús Bergsson sýslumaður Ísafjarðarsýslu, með vísun í lögin, gerði Sigmundi Sæmundssyni að skrá fjármuni Sæmundar Magnússonar „svo að sjá mætti hvað mikið að Árna Sæmundssyni, sem ekki er kominn til sinna fullmyndugra ára, öðlast kynni í sinn hlut".[3] Uppskriftin er ekki varðveitt, en fáeinir sýslumenn tóku upp þann sið næstu árin að halda skiptagögnum til haga. Þórarinn Jónsson sýslumaður Eyjafjarðarsýslu byrjaði árið 1738 að raða dánarbúsuppskriftum saman í hefti og fimm árum síðar hóf Brynjólfur Sigurðsson sýslumaður Árnessýslu að skrá þessi gögn í sérstaka bók. Slitur úr safni afrita úr Skaftafellssýslu hefjast árið 1760 og brot úr eiginlegri skiptabók fyrir Rangárvallasýslu átta árum síðar.[4] Prófastar Norðanlands voru fyrstir til að halda svonefndar skiptabækur klerk-

og fimmta bók eftir uppköstum Sigurðar Björnssonar og Magnúsar Jónssonar, bls. 340–341, 363. Um lagaverkið, sjá Gísla Baldur Róbertsson, „Áform um endurskoðun íslenskra laga", bls. 43–47.

1 Landsskjalasavnið í Tórshavn. Ge 01. Skifteprotokol 1679–1729, bl. 1r–9v.

2 Landsskjalasavnið í Tórshavn. Je L0001. Skifteprotokol 1701–1706, bl. 1r–6r; ljósmyndir á *Vef.* history.fo -> Skifteprotokollir. Vélrit fyrsta bindis er í safninu meðal pappíra Johns West, Eskja 9. Um Færeyjar á fyrstu árum 18. aldar, sjá John Frederick West, *The History of the Faroe Islands.*

3 *Til merkis mitt nafn*, bls. 127.

4 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Eyjafjarðarsýsla ED1/1, 3. Skiptabók 1738–1768; Árnessýsla ED1/7, 1. Skiptabók 1743–1746; Skaftafellssýsla ED2/1. Dánarbú 1760–1809; Rangárvallasýsla ED2/1. Dánarbú 1760–1813.

dómsins, fyrir og eftir miðja öldina. Þann 27. nóvember 1816 var svo skiptaréttur kirkjunnar lagður niður í veldi Danakonungs og framvegis önnuðust sýslumenn öll arfaskipti.[1]

Með bréfi konungs til stiftamtmanns 17. febrúar 1769 voru erfðaákvæði Norsku laga leidd í lög á Íslandi. Tilefnið var umsókn Péturs Þorsteinssonar sýslumanns Norður-Múlasýslu til konungs 16. júní 1768, þar sem hann skýrði frá því að tengdafaðir sinn séra Guðmundur Pálsson hefði eignast þrjú börn, Pál, Hólmfríði og Þórunni. Móðir þeirra Þórunn Pálsdóttir var á lífi og séra Páll, en Hólmfríður lést árið 1754 og skildi eftir sig tvö börn sem enn lifðu. Þórunn lést tíu árum síðar og höfðu þau Pétur eignast tíu börn, en aðeins fjögur voru á lífi. Pétur taldi víst að séra Páll myndi að móður sinni látinni krefjast þess að fá allan arf eftir foreldra sína í samræmi við „den gamle islandske lav". Hér vísar hann til Jónsbókar, sem í „annarri erfð" nefnir sonarson, sonardóttur og dótturson, en segir í lokin: „Nú ef þessir eru öngvir til sem fyrr voru taldir, þá tekur dótturdóttir skilgetin ef móðir hennar er skilgetin". Pétur fullyrti að þetta gengi þvert á það sem gilti í öðrum löndum konungs, þar sem jafnskyldir afkomendur væru ávallt jafnréttháir. Hann fór því fram á að um arf eftir Þórunni yrði þegar þar að kæmi farið eftir Dönsku og Norsku lögum í þágu sex ómyndugra dótturbarna hennar. Í stuttri álitsgerð 16. júlí tók Ólafur Stefánsson amtmaður fram að í drögum að nýjum lögum fyrir Ísland væri um erfðir farið eftir Norsku lögum, nokkuð sem hann taldi réttlætismál. Christian von Pröck stiftamtmaður tók í sama streng 13. febrúar 1769 og bað konung um úrskurð í þá veru að ákvæði Norsku laga um erfðir skyldu gilda á Íslandi.[2] Konungur féllst á það fjórum dögum síðar, enda væru erfðareglur Norsku laga byggðar á „den naturlige lov og billighed", og var bréf hans lesið á alþingi um sumarið.[3]

Magnús Ketilsson sýslumaður Dalasýslu bjóst við því að stjórnvöld myndu láta þýða og prenta hinar nýju erfðareglur, en þegar það ekki gekk eftir gerði hann það sjálfur og kom bæklingurinn út í Hrappsey haustið 1771. Textinn

1 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Þingeyjarsýsla ED1/9, 1. Skiptabók klerkdómsins 1728–1760; Skagafjarðarsýsla ED1/1, 1. Skiptabók klerkdómsins 1738–1747; Eyjafjarðarsýsla ED1/1, 1. Skiptabók klerkdómsins 1754–1765; *Lovsamling* VII, bls. 641.

2 *Jónsbók. Lögbók Íslendinga*, bls. 128; ÞÍ. Kansellískjöl. KA 20. Innkomin bréf 1766–1769, örk 15; *Annálar* IV, bls. 396–397.

3 *Alþingisbækur* XV, bls. 151; *Lovsamling* III, bls. 628; sbr. Pál Sigurðsson, *Brot úr réttarsögu*, bls. 192.

er á íslensku með skýringum og var hvort tveggja gefið út að nýju sem hluti af Norsku lögum í heild átta árum síðar.[1] Sjálfur hóf Magnús að nota skiptabók árið 1782 og vottaði Ólafur Stefánsson amtmaður hana á alþingi 22. júlí 1789; var þá búið að skrifa 141 af 318 blaðsíðum bókarinnar.[2] Þann 30. júní 1786 vottaði Stefán Þórarinsson skiptabók fyrir Þingeyjarsýslu, aðra fyrir Húnavatnssýslu 17. desember 1791 og fyrir Eyjafjarðarsýslu 15. ágúst 1793, en Ólafur aftur skiptabók Rangárvallasýslu 8. október 1793.[3] Í þessum aðgerðum gætir áhrifa frá Norsku lögum en líka frá leiðbeiningum um gerð skiptabóka í Danmörku frá 9. apríl 1783 og tilskipun um arfaskipti frá 12. febrúar 1790, þótt hvorugt skjalið hafi verið sent til Íslands. Gert var ráð fyrir vottuðum skiptabókum en til bráðabirgða mátti festa saman skiptabréf sem til voru, setja blaðsíðutöl og draga þráð í gegn, en síðan innsigla heftið.[4] Með tilskipun 12. september 1792 var svo komið á erfðaskatti af því fé sem aðrir en beinir afkomendur fengu. Það nam 4% af eignum eftir skuldir, nema dánarbúið væri undir 100 ríkisdölum að virðingu. Niðurstöðuna átti að færa í „Skifteprotocol“.[5] Með tilskipun 8. febrúar 1810 var gengið enn lengra í skattheimtu, því framvegis skyldi líka taka hálft prósent af öllum arfi eftir skuldir, öðru en því sem eftirlifandi maki hélt. Myndugir erfingjar sem skiptu arfi sjálfir áttu að telja upphæðina fram og borga af henni.[6] Ef marka má útskýringar Magnúsar Ketilssonar í ofangreindum bæklingi var í Jónsbók gert ráð fyrir því að karlmaður væri „ei úr ómegð fyrr en hann er 20 vetra“. Það átti líka við um ekkjur á meðan myndugleiki ógiftra kvenna var háður samþykki feðra, bræðra eða frænda. Í Norsku lögum töldust karlar ómyndugir til 18 ára aldurs á einum stað en til 25 ára á öðrum, en konur urðu aldrei myndugar, nema ekkjur.

1 *Útlegging yfir Norsku Laga V. Bókar II. Capitula um Erfðir*, bls. 1–23; *Kóngs Christians þess fimmta Norsku lög*, d. 502–507.

2 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Dalasýsla ED1/3, 4. Skiptabók 1782–1804.

3 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Þingeyjarsýsla ED1/8, 1. Skiptabók 1784–1793; Húnavatnssýsla ED1/1, 1. Skiptabók 1792–1806; Eyjafjarðarsýsla ED1/3, 4. Skiptabók 1793–1802; Rangárvallasýsla ED1/2, 2. Skiptabók 1794–1810.

4 *Lovsamling* IV, bls. 700–702; V, bls. 664–665; Már Jónsson, „Skiptabækur og dánarbú 1740–1900“, bls. 93–96.

5 *Lovsamling* VI, bls. 39–44, 47; *Alþingisbækur* XVII, bls. 116.

6 *Lovsamling* VII, bls. 349–354.

Tafla 1. Fjöldi arfaskipta eftir áratugum og kynjum

Áratugur	Karlar	Konur	Samtals	Konur í %
1721–1730	13	4	17	24
1731–1740	18	3	21	14
1741–1750	33	15	48	31
1751–1760	77	34	111	31
1761–1770	89	53	142	37
1771–1780	140	85	225	38
1781–1790	488	225	713	32
1791–1800	400	249	649	38
1801–1810	766	458	1224	37
1811–1820	1114	758	1872	40
Samtals	**3138**	**1884**	**5022**	**38**

Lausafjáreign

Tilurð skiptagagna er ekki háð tilviljunum og því fer fjarri að eignir allra fullorðinna sem létust hafi verið skráðar. Varðveitt gögn eru ekki slembiúrtak. Markmiðið var ekki að tryggja upplýsingar í þágu sagnfræðirannsókna í framtíðinni, heldur að verja hagsmuni erfingja og skuldunauta. Varðveislan eftir áratugum sést í töflu 1. Ósköp lítið er til af skiptagögnum fyrir miðja 18. öld, en þeim fer fjölgandi undir aldarlok. Það skýrist af þeim ráðstöfunum yfirvalda sem þegar er lýst og lutu að því að sýslumenn færu að halda utan um þessi gögn, auk þess sem arfaskipti eða öllu heldur arfurinn sem slíkur varð tekjustofn fyrir konungssjóð. Á 19. öld eru til skiptagögn eftir um það bil þriðja hvern látinn fullorðinn einstakling.[1] Má ætla að varðveislan hafi verið komin nálægt því undir lok þess tímabils sem hér er til umfjöllunar.

Hlutfall kvenna á Íslandi er nokkuð líkt því sem greina má í tiltækum gögnum um önnur svæði, sem eru Færeyjar og Bornholm í Danmörku, Gotland í

1 Már Jónsson, „Skiptabækur og dánarbú 1740–1900", bls. 99.

Tafla 2. Varðveitt arfaskipti á völdum svæðum á 18. öld

	Ísland		Færeyjar		N-Noregur		Gotland		Bornholm	
	Fjöldi	**KVK %**	**Fjöldi**	**KVK %**	**Fjöldi**	**KVK %**	**Fjöldi**	**KVK %**	**Fjöldi**	**KVK %**
1701–1750	92	27	898	37	1612	37	1292	22	3338	38
1751–1800	1840	35	520	33	5592	39	6750	32	4114	34
Alls	1932	35	1418	36	7204	38	8042	30	7452	36
Íbúar um 1800	47240		5265		26995		32988		19507	
1751–1800/íbúar	0,04		0,10		0,21		0,20		0,21	

Svíþjóð og héruðin Finnmörk og Troms í Norður-Noregi.[1] Tafla 2 tekur til 18. aldar, sem er skipt í tvennt. Í Færeyjum eru varðveitt fleiri arfaskipti frá fyrri helmingi aldarinnar, en því er öfugt farið með öll hin svæðin. Á Gotlandi eru 30% varðveittra skiptagagna á tímabilinu eftir konur og 35% á Íslandi, en 36% í Færeyjum og á Bornholm og 38% í Norður-Noregi. Jafn margar konur létust og karlar og aldursskipt dánartíðni var tæplega mjög ólík. Hugsanlega má skýra lágt hlutfall kvenna með því að fleiri ekklar en ekkjur hafi tekið yfir bú án skipta, en fleira kemur áreiðanlega til sem þarf nákvæmari rannsókna við. Í töflunni er líka sýndur íbúafjöldi á umræddum svæðum í lok tímabilsins og í neðstu röð er reiknað hlutfall arfaskipta frá síðari helmingi aldarinnar miðað við íbúafjölda. Þar kemur í ljós að talsvert færri arfaskipti eru varðveitt á Íslandi en annars staðar.

Íslenskum gögnum fjölgar mikið eftir aldamótin 1800 og frá áratugnum 1811–1820 eru varðveitt næstum því jafnmörg dánarbú og arfaskipti og frá allri 18. öld. Skipting gagna eftir sýslum á öllu tímabilinu kemur fram í töflu 3 og er

1 Tölur frá Íslandi eru úr gagnagrunni í forritinu FileMakerPro sem ég vinn að í samstarfi við Þjóðskjalasafn Íslands og verður í fyllingu tímans gerður aðgengilegur á veraldarvef. Tölur frá Færeyjum eru unnar upp úr Excel-skrám sem starfsmenn Landsskjalasavns í Þórshöfn létu í té og tölur frá Gotlandi fengust úr slíkum skrám sem Landsarkivet í Visby átti til og leyfði afnot af. Sambærileg gögn frá Norður-Noregi útvegaði Lars Ivar Hansen. Tölur frá Bornholm eru unnar upp úr veflægri Access-skrá sem ættfræðingar hafa unnið og er á vefslóðinni www.skifteuddrag-bornholm.dk. Sameiginlegt með öllum þessum skrám var aragrúi tvítekninga sem ég geri mér vonir um að hafa útrýmt.

Tafla 3. Fjöldi arfaskipta eftir sýslum og kynjum árin 1721–1820

Sýslur	**Fyrsta ár**	**Karlar**	**Konur**	**Samtals**	**Konur í %**
Eyjafjarðarsýsla	1738	489	318	807	39
Árnessýsla	1743	298	182	480	38
Rangárvallasýsla	1768	261	156	417	37
Húnavatnssýsla	1765	282	129	411	31
Gullbringu- og Kjósarsýsla	1717	262	120	382	31
Skagafjarðarsýsla	1760	226	154	380	41
Þingeyjarsýsla	1728	194	154	348	44
Snæfellsnessýsla	1777	197	86	283	30
Skaftafellssýsla	1762	154	119	273	44
Suður-Múlasýsla	1773	170	94	264	36
Norður-Múlasýsla	1772	152	89	241	37
Dalasýsla	1782	114	75	189	40
Reykjavík	1774	84	58	142	41
Borgarfjarðarsýsla	1771	56	42	98	43
Mýra- og Hnappadalssýsla	1740	51	40	91	44
Ísafjarðarsýsla	1807	64	20	84	24
Barðastrandarsýsla	1780	46	21	67	31
Strandasýsla	1789	38	27	65	42
Samtals		**3138**	**1844**	**5022**	**38**

þeim raðað eftir magni tiltækra upplýsinga. Eyjafjarðarsýsla ber höfuð og herðar yfir aðrar sýslur og almennt er mest til af Norðurlandi. Suðurlandsundirlendið er líka ágætlega statt en Austfirðir síður og Vesturland allra síst. Í dálki um fyrsta ár er miðað við samfellda röð gagna og ekki tekið mið af stökum búum eða skiptum sem eru eldri.

Talan 5022 segir þó ekki alla söguna, heldur það eitt að einhverjar upplýsingar eru til um eftirlátnar eigur svo marga einstaklinga. Tegundir gagna eru hins vegar ekki alltaf þær sömu og eftir suma einstaklinga eru þau ríkuleg en fátækleg um aðra. Varðveittar eru 3696 dánarbúsuppskriftir eftir 2310 karla og

Tafla 4. Aldursdreifing eftir kynjum á tímabilinu 1721–1820

Aldur	Karlar	Konur	Alls	Konur %	KK %	KVK %	Alls %
< 20	10	9	19	47	0,4	0,5	0,4
21–30	169	113	282	40	6,1	6,7	6,3
31–40	435	299	734	41	15,8	17,7	16,5
41–50	542	363	905	40	19,7	21,5	20,4
51–60	656	406	1062	38	23,8	24,0	23,9
61–70	549	263	812	32	29,9	15,6	18,3
71–80	321	182	503	36	11,7	10,8	11,3
81 +	71	56	127	44	2,6	3,3	2,9
Samtals	**2753**	**1691**	**4444**	**38**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

1386 konur, en til viðbótar við það 185 uppboð sem oftar en ekki taka til allra eigna einstaklinngs. Til eru arfaskipti eftir 4053 einstaklinga og eru lóðseðlar tilgreindir í 703 tilvikum umfram dánarbúsuppskriftir sem til eru eftir sömu einstaklinga. Séu uppskriftir, lóðseðlar og uppboð lögð saman er óhætt að segja sem svo að til séu skrár yfir eignir 2872 karla og 1712 kvenna eða samanlagt 4584 eintaklinga sem létust á tímabilinu. Vissulega er hlutfall varðveislu miðað við fólksfjölda lágt á Íslandi miðað við önnur svæði á Norðurlöndum. Engu að síður eru íslensk skiptagögn það mikil að vöxtum og fjölbreytt að þau geta talist vera dæmigerð fyrir samfélagið allt, að minnsta kosti eftir 1780. Þarna eru allar manngerðir, ef svo má segja, og dreifingin viðunandi í þeim skilningi að óhætt er að draga ályktanir um afmarkaða aldurshópa og tekjuhópa. Þetta má greina í töflum 4 og 5 um aldur látinna annars vegar og verðmæti eigna hins vegar. Aldur er næstum því aldrei nefndur í dánarbúsuppskriftum eða við skipti, þannig að ég leitaði að fæðingarári í gagnagrunninum Íslendingabók. Upplýsingar fundust um 4444 einstaklinga af 5022 eða 89%. Dreifing eftir kynjum er mjög svipuð og miðaldur karla við arfaskipti reynist vera 54 ár og kvenna 52 ár. Nauðsynlegt er að hafa eina aukatölu í prósentum í töflu 4 vegna þess hversu fáir hinna látnu eru tvítugir eða yngri.

Verðmat er aftur á móti næstum því alltaf tilgreint, enda var það markmið

Tafla 5. Dreifing eigna eftir tekjubili og kynjum á tímabilinu 1721–1820

Ríkisdalir	Karlar	Konur	Alls	Konur %	KK %	KVK %	Alls %
1–50	630	351	981	36	20	19	20
51–100	572	322	894	36	19	17	18
101–200	724	456	1180	39	24	25	24
201–300	385	248	633	39	13	13	13
301–400	189	131	320	41	6	7	6
401–500	121	83	204	41	4	4	4
501–700	80	58	138	42	3	3	3
701–1000	185	106	291	36	6	6	6
1001 +	188	103	291	35	6	6	6
Samtals	**3074**	**1858**	**4932**	**38**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

aðgerðarinnar. Það vantar í aðeins 90 tilvikum. Fram á níunda áratug 18. aldar er matið oftast tilgreint í landaurum (hundruð og álnir), en eftir það í ríkisdölum, sem svo gátu verið af ýmsu tagi: spesíur, krónur og kúrant. Hundrað er hér reiknað sem sex ríkisdalir, nokkuð sem oft kemur fram við skipti, og ekki er gerður munur á tegundum dala, heldur tekin sú tala sem gögnin greina frá. Sama gildir um ríkisbankadali sem voru settir í umferð eftir gjaldþrot ríkissjóðs árið 1813 og röskuðu verðmati, því verðbólga var mikil næstu árin.[1] Tölurnar eru þá hærri og verðvitund líka á reiki, sem til dæmis birtist í uppboðum árið 1820 (sjá bls. 390–395). Niðurstöður í töflu 5 eru fyrir vikið ekki hárnákvæmar, en verða að duga. Þær sýna að dreifing eigna var mikil, en jafnframt að meirihluti þeirra sem gögn eru til um voru bláfátækir eða áttu miðlungseignir. Hverfandi munur er líka á eignadreifingu eftir kynjum, enda var gift fólk í miklum meirihluta og þá var hugmyndin sú að skráðar væru eignir heimila í heild fremur en beinlínis hinna látnu. Fimmti hver einstaklingur átti innan við 50 ríkisdali og þriðjungur þess hóps átti raunar 20 dali eða minna. Þar er einkum að finna aldraða ómaga og ungt vinnufólk, en jafnframt stöku bændur sem vart höfðu í sig og á.

1 Magnús S. Magnússon, *Landauraverð á Íslandi 1817–1962*, bls. 21, 36–37. Í viðaukum eru miklar skrár yfir verðlag frá og með 1817 sem styðjast má við til skilnings á verðmati í dánarbúum, sjá bls. 112–115, 150–249.

Skýrari mælikvarði á eignadreifinguna eru raunar fjórðungsmörk sem skipta hópnum í fjóra hluta, þar sem annað bilið sýnir miðtöluna. Helmingur dánarbúa var þá innan við 146 ríkisdala virði. Mesti auðkýfingurinn var Egill Sveinbjarnarson hreppstjóri í Innri-Njarðvík sem lést 15. febrúar 1808, faðir Sveinbjarnar rektors. Andvirði eigna hans nam nærri 15 þúsund ríkisdölum og sú kona sem kom næst honum með hálft tíunda þúsund dala var Sigríður Stefánsdóttir á Espihóli í Eyjafirði. Hún var ekkja Jóns Jakobssonar sýslumanns og lést 16. maí 1818.

Tafla 6. Fjórðungadreifing eigna eftir kynjum í ríkisdölum

	Karlar	**Konur**	**Alls**
Fyrstu fjórðungsmörk	62	66	65
Önnur fjórðungsmörk	141	151	145
Þriðju fjórðungsmörk	298	311	303
Fjórðu fjórðungsmörk	14954	9551	14954
N:	**3074**	**1858**	**4932**

Í þessari bók birtist örlítið brot varðveittra dánarbúsuppskrifta, nánar tiltekið 90 textar sem taka til 96 einstaklinga: sex hjón, 45 karlar og 39 konur. Það kemst nærri því að vera 2% tiltækra gagna. Val á dánarbúum tók mið af því að sýna einkum miðbik samfélagsins eða með öðrum orðum þann hóp sem kalla mætti almenna bændur. Einnig eru teknir einstaklingar sem sýna eignadreifinguna í báðar áttir, plássins vegna fleiri úr hópi fátæklinga en betur staddra. Markmiðið var að útfæra þversnið á landsvísu með tilliti til aldurs og félagslegrar stöðu, en ekki innan hverrar sýslu út af fyrir sig. Þess var freistað að hver sýsla hefði áhugaverð sérkenni og dreifast uppskriftir ýmist á nokkurt árabil eða eru mjög þéttar. Sama gildir um landfræðilega dreifingu innan sýslna. Til samanburðar við heildarsafnið skal tekið fram að fátækasta fólkið í bókinni átti tvo ríkisdali og auðugasti einstaklingurinn 1612 dali, en miðtalan er 55 dalir.

Í bókinni eru tvö sýnishorn á dönsku frá 1722 og 1725 af þeim ellefu skiptum sem eru í áðurnefndri bók Wulfs landfógeta. Eignir Steinunnar Jónsdóttur voru skráðar eftir að hún svipti sig lífi og konungur fékk það litla sem hún átti. Þorsteinn Pálsson árið 1736 er sams konar útúrdúr miðað við almenna reglu um

tilurð gagna, en skrárnar tvær eru svo merkilegar að mér þótti réttlætanlegt að hafa þær með. Um næstu sýslur á það við að leitað var fanga í elstu fáanlegu gögnum. Tvö dánarbú úr Eyjafirði eru frá sömu jörð árið 1738 og þrjú af litlu svæði tveimur áratugum síðar; allt miðlungsbú. Meiri eignadreifing er á einstaklingum úr Árnessýslu árabilið 1744–1761, frá bláfátækum vinnumanni sem ekkert annað er vitað um upp í vel stæða bændur, og þar koma mæðgur við sögu sem létust með skömmu millibili. Elstu gögn úr Skaftafellssýslu eru illa farin, önnur en dánarbú frá 1765 eftir bónda í Syðri-Fljótum. Þar birtist sérstaða héraðsins í buskugjörðum, lénustöngum og rótargrefli (bls. 95). Annað nokkuð heillegt bú fylgir, þremur árum eldra.[1]

Skagfirskum búum frá áttunda áratug aldarinnar er ætlað að sýna fjölbreytileika í kjörum venjulegra bænda, því sumir voru fátækir og aðrir betur stæðir. Fjögur bú úr Rangárvallasýslu, skráð beggja megin við Móðuharðindin, eru öll nokkuð velmegandi, en sex húnvetnsk bú heldur bágborin og má tengja það við ógnvænleg áhrif harðindanna. Hefði eins mátt snúa þessu við, því vissulega voru auðugir bændur í Húnavatnssýslu og fátækir í Rangárvallasýslu. Fimm dánarbú eru úr Þingeyjarsýslu frá árunum 1785–1793, tvö þeirra vel útbúin, annað frá Grímsstöðum á Fjöllum og hitt eftir prestsdótturina Guðrúnu Ketilsdóttur, systurdóttur Skúla Magnússonar landfógeta. Úr Múlasýslum árin 1786–1795 eru eintómir bændur, en dreifing allnokkur, bæði hvað varðar svæði og eignir; reyndar eru karlarnir fullmargir, sex að tölu, en ein kona og hjón sem urðu undir skriðuhlaupi. Dalasýslubúin eru öll skráð haustið 1791 og tilkomin ásamt nokkrum fleirum vegna farsóttar. Reykvísku búin sýna annars vegar kotbúskap í Örfirisey árið 1792 og hins vegar borgaralegt heimili þremur árum síðar, sem var allt annars eðlis með strútsfjaðrir, smásjá og camera obscura (sjá bls. 232, 239, 242). Eignum Halldóru Sigurðardóttur er ætlað að skerpa á því hversu mikill munur var á almúga og yfirstétt í landinu á þessum árum. Búin af Snæfellsnesi árin 1799–1805 eru öll nema eitt undan Jökli og sýna margbreytileika meðal bænda og húsfólks. Eitt dánarbúið tengist dulsmáli og er andláti stúlkunnar lýst í dómnum, sem fylgir (bls. 276). Enn eitt sakamálið kemur við sögu í Barðastrandarsýslu, því varðveitt eru gögn um eignir húsbænda á Sjöundá árið 1802, en líka annarra bænda á Rauðasandi allra næstu árin. Þar kemur fram

1 Um skaftfellskt dánarbú frá 1781, sjá Brynju Björk Birgisdóttur og Jón Torfason, „Uppteiknun dánarbús Þórarins Jónssonar“.

að ekkja svelti sig í hel nokkrum mánuðum eftir að maður hennar lést (bls. 293), sem líkt og morðin á Sjöundá minnir á þær tilfinningar sem á sínum tíma tengdust fólkinu sem átti þá hluti sem nú þekkjast bara af orðum á blaði.

Aðeins fjögur bú eru í bókinni úr Borgarfirði, tvö góð miðlungsbú og tvær mjög vel stæðar konur, önnur þeirra prestsdóttir í Kalmanstungu árið 1807. Dánarbúin úr Ísafjarðarsýslu eru harmþrungnari en flest önnur, því 6. maí 1812 gerði óveður í Önundarfirði eftir að skip voru komin á sjó og drukknuðu ekki færri en 54 karlar.[1] Til eru 27 dánarbú sem tengjast þessum atburði, tíu þeirra af Ingjaldssandi, sem hér birtast, meðal annars feðgar og bræður. Úr Strandasýslu árin 1813–1820 urðu fyrir valinu fremur fátæk bú sem dreifast um sýsluna og síðast 84 ára sveitarlimur sem eiginlega átti ekki neitt. Nokkrar sambærilegar konur úr Gullbringu- og Kjósarsýslu sem létust árin 1818–1820 koma í bókarlok, niðursetningar og sjúklingar á ólíkum aldri.

Dánarbúin voru yfirleitt skráð samkvæmt rökréttri uppröðun eftir tegundum gripa og iðulega settu hreppstjórar eða aðrir matsmenn millifyrirsagnir, sem áttu til að riðlast (sjá til dæmis bls. 109, 115, 122). Fyrir kemur að óreiða er allnokkur (bls. 134). Verðmat hafa menn haft á tilfinningunni eða náð samkomulagi um það, en eftir að erfðaskatti var komið á árin 1792 og 1810 hefur tilhneigingin vafalaust verið að hafa tölurnar fremur lægri en hærri. Má geta þess að þegar eignir Sveins Magnússonar vinnumanns í Vík í Héðinsfirði reyndust eftir skuldir nema 91 rd. 84 sk. dró Gunnlaugur Briem sýslumaður þá ályktun við skipti 8. mars 1813 að veiðarfæri, fatnaður og húskofar væru of lágt metin, en spurði síðan „hvört hér ei sé skammarlegur afdráttur hafður við kóngs kassa, hvað skiptaréttur ei líða má“. Hann dró fyrir vikið 4½% af upphæðinni frá handa konungi.[2] Nákvæmni í sjálfum lýsingunum var aftur á móti mikil í flestum tilvikum. Pottar eru brostnir og af þeim eyrað – einn þeirra er hins vegar kallaður gersemi (bls. 359). Bækur eru rotnar eða lausar í bandinu – guðsorð aðallega og til dæmis 25 slíkar bækur á einu heimili (bls. 306). Minna var af veraldlegu lesefni, þó Grettis saga, Kjalnesinga saga og *Yfirsetukvennaskóli*, *Atli* séra Björns Halldórssonar og sjálfur erfðalagabæklingurinn (bls. 113, 200, 366). Vitaskuld

1 ÞÍ. Kirknasafn. Dýrafjarðarþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 206; Holt í Önundarfirði BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 246–249; Halldór Kristjánsson, „Um Ebeneser sýslumann Þorsteinsson og samtíð hans“, bls. 59–71.

2 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Eyjafj. ED1/4, 2. Skiptabók 1805–1816, bls. 266–267.

eru uppskriftirnar ekki alveg áreiðanlegar í þeim skilningi að skráning eigna hafi endilega verið tæmandi. Í Noregi og Danmörku voru hversdagsföt sjaldnast skráð nákvæmlega, heldur var þeim deilt á erfingja utan skipta.[1] Tekið er fram hér á einum stað að spariföt ekkju séu ekki meðtalin (bls. 349), en á móti kemur að stundum eru skráð ósköpin öll af fatnaði (bls. 97–99). Sængurföt eru heldur ekki alltaf tilgreind, svo sem í Eyjafjarðarsýslu eða Árnessýslu, og fram kemur í búi frá 1812 að engin slík séu metin (bls. 346). Uppskriftir eru því misjafnar og í einhverjum tilvikum var munum stungið undan (bls. 152–153). Sitthvað getur því vantað í íslensk dánarbú hvert fyrir sig og einungis er hægt að vinna gegn þeim skorti með því að bera saman uppskriftir frá sem flestum stöðum. Vandlegur lestur þessarar bókar ætti að veita nokkuð góða tilfinningu fyrir eignum og aðstæðum almennings, en síðan er bara að fara í gögnin sjálf og vinna úr hugmyndum sem kvikna, nokkuð sem fáeinir fræðimenn hafa gert nú þegar. Nægir að nefna rannsóknir Sólrúnar B. Jensdóttur á bókaeign og Harðar Ágústssonar á húsakosti og búsgögnum. Þá hefur Christina Folke Ax tekið út eftirlátnar eigur allmargra íbúa í Reykjavík og nágrenni í því skyni að svara spurningum um félagslega skiptingu.[2] Erlendis eru rannsóknir á fatnaði nú í blóma og hafa dánarbúsuppskriftir verið kannaðar af miklum móð, en lengri hefð er fyrir nýtingu þeirra í bóksögu, til dæmis norskri og finnskri.[3] Af nógu er að taka og heimildir ekki af skornum skammti.

Útgáfan

Útgáfan er orðrétt og stafsetning samræmd til nútímahorfs, en haldið í orðmyndir, svo sem „móður“ í nefnifalli og „dóttir“ í þolfalli og þágufalli eða ýmis afbrigði af silfurmillum, það er „millur“, „milnur“, „millnur, „minlur“ og „mindlur“. Ýmist er í uppskriftunum skrifað á latínu „ditto“ eða „dito“ fyrir

1 Alan Hutchinson, „Skifter: kildekritiske synspunkter“, *Skiftene som kilde*, bls. 29, 40–41.

2 Sólrún B. Jensdóttir, „Bókaeign Austur-Húnvetninga“, bls. 142–166; „Books owned by ordinary people“, bls. 264–292; Hörður Ágústsson, *Laufás við Eyjafjörð*, bls. 239, 243–246, 291–298; Christina Folke Ax, „Menningarmunur á Íslandi í lok 18. aldar“, bls. 83–86.

3 Sjá greinasafnið *Fashionable Encounters*; Jostein Fet, *Lesande bønder*; Henrik Grönroos og Ann-Charlotte Nyman, *Boken i Finland*; sbr. Má Jónsson, „Skiptabækur og dánarbú 1740–1900“, bls. 87–89.

„sama“ eða „eins“ og er ósamræminu haldið. Styttingar eru skrifaðar út, svo sem „monsieur“ fyrir „Mr.“ eða „sálugur“ fyrir „sál.“ Greinarmerkjasetning er virt eftir því sem við verður komið, en bætt við stöku kommu og jafnvel punkti, eða þá að kommur eru fjarlægðar, allt í þágu skýrari skilnings.[1] Smávægilegar lagfæringar skrifara eru teknar til greina og ekki sýndur sá texti sem fyrir var, en yfirstrikunum haldið vegna þess að þær sýna vangaveltur á staðnum (bls. 88, 232, 293 og víðar). Magneiningar eru auðkenndar með tölustöfum, svo sem 3 fjórðungar og 10 vetra, en fjöldi eininga í orðum, svo sem þrír gemlingar, fjórar rekkjuvoðir; þó aðeins til og með tólf. Embættismenn og betri bændur skrifuðu sumir bara upphafsstafinn í fornafni sínu; hér eru nöfnin skrifuð fullum fetum, hafi mennirnir fundist. Mánaðaheiti eru höfð á íslensku en heiti jarða ekki stöðluð, heldur farið eftir heimild hverju sinni. Danskur texti í elstu skiptunum er aftur á móti hafður stafréttur, enda myndi nútíðardanska gjörbreyta ásýnd hans, ólíkt íslenska textanum. Skammstöfunin „sl.“ er leyst upp sem „sahlig“ eins og skrifað er út á einum stað: „deris sahlig modermoder“ (bls. 37). Þegar skemmdir eru í handriti eru settir hornklofar [ ] og 00 innan í þá ef ekki er ljóst hvað hefur staðið þar, en [orð] ef geta má til þess. Vanti orð augljóslega í texta er því aukið við innan oddklofa 〈 〉. Í nokkrum skjölum sjást ekki verðmatstölur vegna skemmda og eru þá sett spurningamerki.

Aðalatriðið var að sýna eignir fólks. Dánarbúsuppskriftirnar eru því gefnar út í heilu lagi en arfaskipti endursögð og aðeins haldið til haga upplýsingum um það hversu mikið erfingjar fengu í sinn hlut. Í uppskriftunum er oftast reiknuð samtala verðmats neðst á hverri síðu og talan endurtekin efst á næstu síðu. Þessu er sleppt hér. Fyrir kemur að upphæðir eru tilgreindar í ríkisdölum, mörkum og skildingum. Hér eru mörkin þá reiknuð yfir í 16 skildinga. Ýmist er í gögnum miðað við ríkisbankadali eða ríkisdali, með skammstöfun „rbd.“ eða „rd.“, og er heimild fylgt. Skildingabrotum er haldið til haga. Hundruð eru skammstöfuð „h.“ efst í talnadálkum en „hndr.“ í texta, en álnir ávallt „ál.“ Formáli fylgir hverju dánarbúi um helstu æviatriði hvers einstaklings. Þar var vefslóðin Íslendingabók ómetanleg og er ekki vísað þangað hverju sinni, en Kristrúnu Höllu Helgadóttur skal þakkað fyrir marghattaðar upplýsingar. Aftanmálsgreinar fylgja hverri sýslu með nákvæmum færslum um óprentaðar

1 Tekið er mið af útfærslu Haraldar Bernharðssonar í greininni „Samræmt nútímamál á fornum heimildum“.

heimildir og styttri fyrir prentað efni. Í bókarlok eru myndaskrá, heimildaskrá og atriðaskrá sem tekur til helstu efnisflokka. Fáein áhugaverð smáatriði eru reyndar tekin með, svo sem gleraugu og vefstaðir. Ofraun hefði verið að auðkenna alla bókartitla eða sundurgreina tegundir fatnaðar og hvert einasta verkfæri. Ýmissa grasa kennir í uppskriftunum og verða lesendur að leita í *Íslenskri orðabók* eða veflægu ritmálssafni Orðabókar Háskóla Íslands. Þó má nefna trésfótinn í Hólavallaskóla, sem vafalaust er það sem á dönsku heitir „trefod“ og var þrífætt statíf, ekki óalgengt í Danmörku.[1]

Við verklok þakka ég einkum Maríu Jóhannsdóttur fyrir aðstoð við afritun texta og sérlega vandaðan yfirlestur. Þjóðskjalasafn leyfir nú ljósmyndun gagna á lestrarsal og lagði Sigurður Högni Sigurðsson mér lið við það; fékkst styrkur úr Rannsóknasjóði Háskóla Íslands í þessa verkþætti. Rannver Hannesson lagði til að skammstöfunin „EB“ þýddi „ekta band“ (bls. 326) og Tómas V. Albertsson gaf góð ráð um spilapeninga (bls. 241), en Þór Magnússon, Gísli Baldur Róbertsson, Jón Torfason og Björk Ingimundardóttir lögðust á eitt við að ráða nokkur torlesin orð, flest varðandi silfur. Ekkert okkar gat ráðið dauflega skrifað „reckhata“ og er spurningamerkjum haldið (bls. 89). Guðbjörg Snót Jónsdóttir benti mér á skólapiltinn í Skálholti og Gísli Baldur komst á snoðir um áhrif Péturs Þorsteinssonar á lögleiðingu norskra erfðalaga – þakka ég þeim fyrir að láta mig vita. Braga Þorgrími Ólafssyni þakka ég aðstoð á síðustu stundu. Ómetanlegt næði á meðan gengið var frá bókinni fékkst á Senter for grunnforskning eða á ensku Centre for Advanced Study (CAS) í Osló, þar sem viðfangsefni hóps fræðimanna undir stjórn Lars Ivar Hansen, prófessors í sagnfræði við Háskólann í Tromsø, er einmitt saga erfðaréttar á Norðurlöndum. Öðrum ritstjórum ritraðarinnar þakka ég fyrir yfirlestur á inngangi, en Öldu Lóu Leifsdóttur og Sverri Sveinssyni fyrir bókarkápu og umbrot.

1 Sjá til dæmis *Malmö skifter* 1, bls. 8, 11, 137, 152, 182, 199.

Forsíða elstu íslensku skiptabókarinnar, sem öll er á dönsku: „Skijfte Protocoll, der udi min betienings tied, her udi Guldbringe Syssel forefalden er, der sin begyndelse tog, fra Anno 1717 d. 15 Augustij jeg ankom og til Anno 17   den   continuerede“ (sjá hér á bls. 16). ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED1/9, 2. Skiptabók 1717–1726, bl. 1r.

Gullbringusýsla

1722–1726

Jón Bjarnason

Jón bóndi á Eyvindarstöðum á Álftanesi reri til fiskjar 17. febrúar 1722 og hvarf. Ekki er vitað hvenær hann fæddist eða hvar, en kona hans var Oddný Jónsdóttir sem kann að hafa verið 14 ára í Arnarnesi árið 1703, dóttir ábúendanna Jóns Gíslasonar (f. 1660) og Guðrúnar Jónsdóttur (f. 1660), frekar en 9 ára niðursetningur á hreppnum.[1] Sonur Jóns og Oddnýjar var Jón, ungur að árum þegar faðir hans lést. Beðið var með uppskrift dánarbús og skipti þangað til 23. september.[2] Svo merkilega vill til að árið 1703 bjó annar Jón Bjarnason á fjórðungi Eyvindarstaða og átti tvær kýr og eitt hross. Hann var 38 ára og kona hans Valgerður Jónsdóttir fjórum árum eldri. Synir þeirra voru Jón 9 ára, Bjarni 7 ára og Magnús 1 árs. Í skrá yfir íbúa á Álftanesi sem létust í Stórubólu árið 1707 er sá Jón nefndur og bústýra hans Valgerður Ásbjörnsdóttir 24 ára, auk 12 ára barns hennar sem ekki er nafngreint. Jón er einnig tilgreindur sem bóludauður í Setbergsannál. Þetta er hins vegar allt annað fólk.[3]

Anno 1722 den 23. September paa Evinderstad á Alftenes er effter edle herr landfoget Cornelius Wulfs ordre, blefven holdet skiffte og registering effter sahlig Joen Biarnesen som nestleden 17. Februar paa söen er borte blefven, og icke siden dend tiid noget til hannem spurdt er, hvor da paa landfogdens vegne Andreas Schavenius med tilnefnte mænd Þorgir Þordersen og Sigurder Joensen, sig udi sterfboen indfandt at registere og vurdere med 2de andre mænd, hvis som dend sahlig mand sig haver effterladt, som til dehling mellem enken Odnie Joensdaatter og sönnen Joen Joensen, hvor da af enken blef frembviist som underskrefven indfört findes, som effter landsviis saaledes anslagen og vurderet er, nemblig:

	h.	al.
Udi penge fanttis		
8 rixdaler specie er	2	
I croner 11½ slette daler er	1	96
Jernfang		
1 gryde vog 21 pund er		25
1 dito vog 12 pund		15
1 liden islandsk bismer paa 2 fj.		6
1 liden ambolt		20
2 nafrer		2
1 tængsel og gammel skaröxse		15
1 hammer		3
1 jernstang		6
1 liden söm jern		2
1 gammel smide belg		5
1 gammel tang og fiile		2
1 gammel spade		2
Kiister og skriine		
1 kiiste med laas		25
1 dito mindre		15
2 dito a 12 al.		24
1 liden skriin		3
Gangklæder		
Een tröje og buxser af vadmel		10
1 kiærne		8
2 dito og 2 par buxser		30
1 gammel röd klædesströje		20
2de cabuscher		20
1 qvindeskiört med oplöd		30
5 al. eenshiæft og 1½ al. vadmel	1	10
Anden burfang		
2 pander og 3 bötter		15
4 esher		10
1 skaal og 1 tallerke		31

	h.	al.
1 syrtönde		15
4 gamle tönder bundlös		8
1 tönde med 1 fj. mehl udi		15
3 truger		10
2 klafver og 1 par kroger		5
2 gamle træshuffer		1
1 stk. træ		8
1 gammel tiæretönde		4
Udi böger fanttis som vurderet er		30
3 fj. uld		20
1 fj. klippinger		25
1 skindfad og brog		15
6 fj. smör		60
2 wetter madfish		40
I creature fanttis		
1 koe 7 aar		105
1 dito 3 aar		75
1 liden kalf		15
1 færlæk 6 aar		60
1 dito 16 aar		40
Eftershrefvne findes her til sterfboen skyldige		
Gester Joensen a Delt		30
Joen Þorderson a Tunge östre		20
Svend Arnbiörnsen		10
Videre blef enken Oddnie Joensdaatter tilspurt, om videre var at fremviise denne sterfboed tilhörende, hvortil hun svarede ney, og det med eed stadfæste vil om fornöden giöres.		
Summa paa det som til registering angifven er	11	73
Derfra afgaar		
Enken Oddnie Joensdaatter haver forlods udi sterfvboen, effter den forerhning med hændes sahlig mand ved deris trolofvelse sheet er, som af goede dannemænd attesteris kand, at dend lengst lefvende shulde forlodz nyde een qvildis værdi, sem enken nu giöres, er	1	

	h.	al.
Joen Arresen Hammerskoth haver her at fordre som enken vedgik		6
For denne skiffteforretning og dets beshrifning andföhres 1 rdr. specie er		30
Til de 2de mænd ved registeringen og vurderingen været haver for deris umage		10
Det som fra sterfboens midler afgaar er	1	46
Blifver saa igien	10	27

Hvilke forshrefne 10 hndr. 27 al. blifver til dihling, imellem enken Odnie Joensdaatter og hændes sön Joen Joensen, hvoraf		
moederen tilkommer dend ½ part som er	5	13½
og sönnen dend anden part, er	5	13½
Summa	10	27

Denne arf 5 hndr. 13½ allen sönnen Joen Joensen efter ⟨hans⟩ sahlig fader tilkommer, blifver til moderens giemme og forsvar, indtil sönnen blifver myndig effter loven, da moderen lofver, at det hannem alt shal blifve udreedet i gaufnligt budsgang og ei mindre end 2 hndr. udi penge.

At dette som forshrefvet staar passeret er, bekræfter vi undershrefvne med voris hænder og zignetter. Actum Anno, Loco et Die ut supra.

Andreas Schavenius LS
Þorgir Þorderson LS
Sigurder Joensson LS

Anna Jónsdóttir

Anna var húsfreyja á Hliði á Álftanesi árið 1703, 36 ára gömul. Jón Björnsson hét maður hennar, var fjórum árum eldri og skráður sem hjábýlismaður. Dóttir þeirra Aldís var 12 ára og fleiri voru ekki í heimili. Þegar jarðabók var tekin saman um haustið voru heimilismenn þrír. Óvíst er hvenær Jón lést eða Aldís. Hér kemur fram að hún giftist Sturla Jónssyni og miðað við þann aldur sem gefinn er upp fæddust fjórir synir árin 1712–1717. Þeir eru að öðru

leyti óþekktir en hugsast getur að Sturli hafi árið 1703 verið 22 ára niðursetningur á Álftaneshreppi.[3] Þornið í „þredie“ er greinilegt og hugsanlegt að Íslendingur skrifi textann, en á móti því mælir hvernig nafn Önnu er skrifað, ýmist Ønur eða Ønun. Verðmat er í vættum (w.) og fiskum (f.). Voru 40 fiskar í vætt og 240 í hundraði á landsvísu eða sex vættir, þannig að eignir Önnu jafngiltu 4 hundruðum og 54 álnum. Ívar Gíslason, nýfæddur þegar manntal var tekið vorið 1703, setur ekki eigið nafn undir skjalið heldur upphafsstafi húsbónda síns, Corneliusar Wulf landfógeta. Ívar fór sem unglingur til Hamborgar og lýsti Johann Anderson viðbrögðum hans með farsakenndum hætti í Íslandslýsingu sinni sem kom út árið 1746.[4] Anna lést á Eyvindarstöðum 26. nóvember 1725. Tveimur mánuðum síðar var búið skrifað upp og eignunum skipt.[5]

Anno 1725 den 22. December var vi paa Evinderstad her paa Alftenæs for at registere og vurdere, alt hvis effter sahlig Ønur Jonsdaatter der den 26. November döde, sig hafde effterlatt, hvor da paa landfogden som sysselmand her i Guldbringesyssel hans vegne var Iver Gislesen med udnæfnde dannemænd Olafver Greipsen og Arne Jonsen; samme tid var og til stæde arfvingernes fader Stydle Jonsen, som denne sahlig kohnes daatter sahlig Aldis Jonsdaatter til ægte hafver hafft og med hænde 4re sönner, som er Haldor, Paul, Jon og Olafver Stydlesönner, efterladt haver, dis alle nu udi lefvende lifve er, hvor da efftershrefvne boe hafver registered og vurderet, nemblig:

	w.	f.
1 jernpott gammel vurderet	1	30
1 kiiste for	1	20
1 dito gammel vurderet		20
1 qvindehatt gammel for	1	10
1 klædesfött gammel	2	20
1 dito af 20 f. klæde	1	30
1 svinte af klæde gammel for		30
1 dito af kirsey for		32
1 tröye gammel		24
1 qvindhempe slitten		30

	w.	f.
1 dito vurderet for	1	8
1 dito gammel vurderet		24
1 gammel tröye for		12
2 traf a 30 f. er	1	20
1 dito fyr		10
1 dito for		10
1 træfild gammel		15
1 dito for		4
1 klutter gammel		10
1 dito for		5
1 mallinde gammel		12
1 gammel dito		5
1 stittuband		6
1 dito for		5
2 par qvindehoeser med 1 par haelestar alt for		10
2 flasher a 3 f. er		6
1 breckian		13
2de eskur for		10
2 melketrug for		7
2 fatta		5
2 kierhald		4
1 lår fyr		4
1 karfa fyr		4
1 ausa fyr		1
1 dallur		3
1 strockur		15
I penge fanttes 3 rixdaller specie er	3	24
Nock 1 hest gammel 15 aar er vurderet for	2	16
Summa paa ald sterfboedens registerede og vurderede midler er	25	34

Videre var icke angifven som dend sahlig kohne Ønun Jonsdaatter eyende er, men hændes bortshyldige gield var denne:

Arne Jonsen hafver at fordre for liigkiste at giöre samt omkostningen til begrafvelsen med mad og brendeviin i alt	2	16

	w.	f.
For jorden i kirkegaarden er betalt		24
Til præsten er betalt		12
For denne skifftesforretning betalt		18
Til de 2de mænd ved vurderingen og registeringen, betales for een dag a 12 f. er		24
Dend bortshyldige gield med skifftets omkostninger er i alt	5	4
som fragaar fra sterfboedens registeringsmidler, der i alt sig tildrager	25	34
Blifver igien til dehling mellem de fiire arfvinger, som er dend sahlig kohnes daatterbörn (der för hænde er bortdöd) og disse 4re sönner effterlatt hafver, penge	20	30
Skulde saa een hver af disse 4re arfvinger, effter deris sahlig modermoder, tilkomme i arf	5	7½

Men som dend ældste sön Haldor Studlesen ickun er i 14de aar, anden arfving Paul Studlesen ickun 12 aar, þredie sön Jon og fierde sön Olafver Studlesen ickun 10 og 8 aar gammel, saa behöfves ald denne deris tilfaldne arfvemidler til optucktelsen og Gudz frygt i henseende at faderen fattig er, og effter islandsk lov ikke er forpligted at udsvare saadane umyndige börns arf, naar det icke 5 hndr. sig tildrager; men faderen Stydle Jonsen shal henvende denne hans 4re sönners tilfaldene liden arf til deris optucktelse og udi herrens frycht; dog saa, sluttes af skiffteforvalteren, at om Gud gifver faderen velsignelse, hand da noget (sine börn naar de sig skickelig og fromb opförer) af denne deris tilfaldene arf i frembtieden gottgiöre.

At dette skiffte saaleedis forrætted og slutted er, som forshrefvet staar, bekræffter vi hermed under vorris hænder og zignetter. Actum Bessesteds Kongsgaard dend 18. Januar Anno 1726.

Olafver Greipsen LS Cornelius Wulf LS Audne Jonsen LS

Steinunn Jónsdóttir

Í manntali árið 1703 eru þrjár stúlkur með þessu nafni í Vatnsleysustrandarhreppi. Tvær þeirra voru niðursetningar, 2 ára og 5 ára, en sú þriðja 5 ára dóttir Jóns Jónssonar húsmanns í Ytri-Njarðvík.[6] Steinunn var án efa ein þeirra og mun því hafa verið nálægt þrítugu þegar hún svipti sig lífi, vinnukona í Fúluvík eða Fuglavík nærri Sandgerði. Séra Halldór Brynjólfsson lét Cornelius Wulf sýslumann og landfógeta vita með bréfi 5. febrúar 1726 og tilgreindi 23. janúar sem dánardægur. Sama dag skrifaði Guðmundur Jónsson húsbóndi hennar Niels Fuhrmann amtmanni og mun dagsetningin 5. febrúar í færslu dómabókar koma frá þessum bréfum. Landfógeti og amtmaður voru á einu máli um að hér giltu ákvæðu Norsku laga frá 1687, sem þýddi að líkið skyldi grafið utan kirkjugarðs og eignir Steinunnar renna til konungs.[7] Atburðurinn þótti fréttnæmur og er Steinunn nafngreind í Sjávarborgarannál og dagsetningin 5. febrúar tilgreind, en hvorugt nefnt í Hítardsalsannál, sem þó útfærir atvikið nánar: „Á Miðnesi hvarf stúlka um nótt úr rúmi sínu, hljóp í sjó og fyrirfór sér“.[8] Á manntalsþingi á Býjaskerjum 13. maí voru lesnar manntalsbók, hlutabók og jarðabók, ásamt skrá yfir skuldir bænda við konung og reikningur vegna kostnaðar af skipverjum af strönduðu orlogsskipi sem höfðu haft vetursetu. Dæmt var í hórdómsmáli og hin seku hýdd þegar ljóst var að þau ættu enga peninga, hann giftur og hún ógift. Síðan var lögð fram skrá yfir eftirlátnar eigur Steinunnar. Verðmat er í vættum og fiskum þannig að eignir hennar námu 1 hundraði og 110 álnum á landsvísu.[9]

Í veleðla og velbyrðigs herra amtmannsins Niels Fuhrmanns áheyrn Anno 1726 dag 13. maí á Bíaskerjum settu manntalsþingi af lögsagnaranum Brandi Bjarnhéðinssyni til þingsvitnis nefndir þessir eftirskrifaðir menn monsieur Kort Jónsson lögréttumaður, monsieur Sigurður Runólfsson, Jakob Halldórsson, Jón Ólafsson, Gísli Jónsson, Jón Jónsson, Oddur Sigurðsson og Guðmundur Jónsson ...

Sama dag begerði herra landfógetinn af réttinum að so sem þann 5. febrúar ein stúlka uppá Fúlavík þénandi við nafn Steinunn Jónsdóttir sig sjálfa í sjó

drekkti, og eftir háyfirvaldsins ordum ekki í kristna jörð grafin, þá ber hennar eftirlátið góss að heyra kónginum til eftir lögum, sem hér nú innfærist sem eftir fylgir.

	v.	f.
Ein vættarkista gömul		20
Kvenhempa sortuð		20
Blátt pils af 20 fiska klæði		40
Þrjár klæðissvintur gamlar		30
Tvær treyjur slitnar		10
Strigaskyrta		5
Hálf alin klæðis blátt		8
Eitt kvartil rautt klæði		4
Tvö látúnskvenbelti		20
Fimm styttubönd		4
Tvennir rauðir sokkar		5
Sjö pör vettlinga		12
Tvær eskjur		9
Hálf alin lérefts		4
Fimm tröf		45
Hálsklútur mislitur		6
Tvö silki lítilfjörleg		8
Tveir hálstreflar		6
1½ kvartil kessu		7
15 tvinnadokkur		6
Tveir hálstreflar hvítir		4
Tveir aðrir mislitir		4
Þrennar smáeskjur		6
Ein gömul kista		10
Gamall hattur		5
1½ alin lérefts		4
Fjórir smáskinnposar með ullu		10
Smjör 7 pund skemmt og forspillt		10
Tveir prjónar Tveir knífar	}	6

	v.	f.
Ein pelaflaska af gleri		1
Gamall kistill		2
Þrír sauðir seldir fyrir		63
Í skuldum til góða		66
Er so þetta til samans, sem stúlkan Steinunn Jónsdóttir sig eftirlátið hefur	11	20

Nú eru þessar skuldir eftir hana nefnilega:		
fyrir borð í kistuna		12
til þeirra sem smíðuðu kistuna og sauminn		15
gefið þeim hana grófu fyrir utan kirkjugarð		30
	1	17
Er so eftir þessa stúlku, sem til Hans Mayestets heyrir af framanskrifuðum fémunum í allt	10	3

Hvar uppá herra landfógetinn óskaði að þetta sem fyrir réttinum er passerað, mætti með þingvitni staðfestast, sem honum og meðdeild verður. Sömuleiðis voru til hreppstjórnarmanna nefndir í Hafnahrepp Jón Jónsson og Oddur Sigurðsson. Var af lögsagnaranum að spurt, hvort hér hefði nokkurt vogrek í ár uppdrifið, hvar til allir nálægir þingmenn svöruðu, að þeir engin vissi þetta ár hér uppkomin. Actum ut supra.

Brandur Bjarnhéðinsson mpp	Kort Jónsson
Jakob Halldórsson	Sigurður Runólfsson
Gísli Jónsson	Jón Ólafsson
Oddur Sigurðsson	Guðmundur Jónsson
	Jón Jónsson

TILVÍSANIR

1 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 18.
2 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED1/9, 2. Skiptabók 1717–1726, bl. 17v–18v.
3 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 20; *Jarðabók* III, bls. 218–219; KB. Rostgaard 121 4to. Samtíningur frá fyrstu árum 18. aldar, nr. 48; *Annálar* IV, bls. 200.
4 Johann Anderson, *Frásagnir af Íslandi*, bls. 50, 198–200.
5 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED1/9, 2. Skiptabók 1717–1726, bl. 27r–v.
6 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 12, 15.
7 ÞÍ. Skjalasafn amtmanns I, 4. Bréfabók 1724–1728, bl. 291r. Um sjálfsvíg á þessum árum, sjá Hrafnkel Lárusson, „Dularfullur og forboðinn dauði: Um viðhorf til sjálfsvíga á 17. og 18. öld“, bls. 31–54.
8 *Annálar* II, bls. 608; *Annálar* IV, bls. 344.
9 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Gullbr. GA/3, 2. Dóma- og þingbók 1718–1727, bls. 38–40.

Anno 1736 dan 15 Septembris ad
Diniända við [illegible], að samankomnum [illegible]
[illegible], voru uppboðnar þeim til kaups sem hæst villdi bio-
da, þeir fiármunir sem Þorsteinn Pálsson [illegible] eptir sig lét
og Kongl. Mayt. tilheyrandi [illegible]
[illegible] til vitundar, að [illegible]
fiármunir allir að uppboðast, og þeim að seljast sem kaupa
villdi og mest [illegible]

	rd	℔	ß
Kyr 8. vetra gömul, [illegible] var uppboðin villdi einginn meira [illegible] en	3		
[illegible] 6. vetra [illegible] og [illegible], var uppboðinn villdi einginn meira [illegible] en	1	2	
2. [illegible] voru uppboðnar, og villdi [illegible]			

Afrit Markúsar Bergssonar sýslumanns af uppboði sem hann hélt á eigum hins flúna Þorsteins Pálssonar 15. september 1736. ÞÍ. Rentukammer F-41. Reikningar jarðabókarsjóðs 1732–1735, örk 2, nr. 28.

Ísafjarðarsýsla

1736

Þorsteinn Pálsson

Þorsteinn fæddist árið 1692. Foreldrar hans voru Páll Snæbjörnsson (f. 1650) og Ingibjörg Þorsteinsdóttir (f. 1656), sem árið 1703 bjuggu á Faxastöðum í Grunnavík. Systur hans voru Hlaðgerður 18 ára og Guðrún 7 ára, en bróðir Snæbjörn 13 ára. Vorið 1735 bjó Þorsteinn í Nesi í Grunnavík á móti mági sínum Jóni Brandssyni, manni Hlaðgerðar.[1] Í nóvember 1734 hafði Guðrún dóttir Hlaðgerðar og Jóns eignast barn, sem móðir hennar þóttist eiga og lét leiða sig í kirkju upp á það. Skömmu síðar viðurkenndi Guðrún fyrir sóknarpresti að Þorsteinn móðurbróðir sinn ætti barnið. Áður en þing var haldið að Dynjanda 15. júní 1735 lét hann sig hverfa. Guðrún var dæmd til dauða samkvæmt Stóradómi frá 1564, en vegna fáfræði hennar vildi Markús Bergsson sýslumaður að málinu yrði vísað til konungs. Einnig lagði hann til að Hlaðgerður yrði sýknuð „vegna sinna veikra og brjálaðra geðsmuna". Á alþingi 1735 var lýst eftir Þorsteini: „Maður með minni mönnum, grannvaxinn, toginleitur, grannleitur, varaþykkur, fallega á fót kominn, réttvaxinn, slaphærður, þvottalit á hárinu, skegglaus, sköllóttur í kollinum, lesandi og skrifandi, hagur á tré og járn, frómur og ærlegur til orða og gjörða fyrir utan þetta". Hann var ókvæntur. Sumarið 1736 var Guðrún í lögréttu og útskýrði að enginn hefði komið henni til að játa faðernið fyrir presti því hún „hefði ei ætlað þar mundi ríða so stórt á". Sýslumaður lét þess getið að Guðrún væri „öðrum fremur fávís", svo sem ráða mætti af því að hún hefði „allein gengið til þingsins undir próf og dóm í máli sínu hér um hálfa þriðju mílu og anað so

í dauðann eins og sauður, og eins sé faðir hennar til vitsmuna, en móðir ölldungis afsinna; þau hafi og verið so gott sem öllu mannlegu samkvæmi fráskilin, þar búið hafi á yzta landsins kanti, sem með fjöllum og öræfum sé afgirtur". Dauðadómurinn var staðfestur og málinu vikið til konungs, sem í ársbyrjun 1737 ákvað að Guðrún skyldi erfiða til æviloka í Spunahúsinu í Kaupmannahöfn. Hún var send utan þá um haustið. Faðir hennar átti að gangast undir opinbera aflausn fyrir lygar en Hlaðgerður var ekki dæmd „þar bevísað er hún sé óð og brjáluð að geðsmunum".[2] Þorsteinn kom aldrei fram og voru eignir hans seldar á uppboði á Dynjanda 15. september 1736 og er varðveitt afrit sýslumanns, vottað af amtmanni. Andvirðið fékk landfógeti afhent á Þingvöllum 15. júlí 1738.[3]

Anno 1736 þann 15. september að Dynjanda við Jökulfjörður, að samankomnum sveitarinnar innbyggjurum, voru uppboðnir þeim til kaups sem hæðst vildi bjóða, þeir fjármunir sem Þorsteinn Pálsson þá burthljóp eftir sig lét og Konglig Mayestet tilheyrandi eru af hans búslóð. En áður en þetta skeði, hefur sýslumaðurinn bréflega gefið til vitundar, að téðir fjármunir ætti að uppbjóðast, og þeim seljast sem kaupa vildi og mest fyrirgefa.

	rd.	sk.
Kýr 8 vetra gömul, kálflaus, var uppboðin, vildi enginn meir fyrirgefa en	3	
Hestur 6 vetra staður og haltur, var uppboðinn, vildi enginn meira fyrirgefa en	1	32
Tveir gemlingar voru uppboðnir, og vildi enginn kaupa dýrara en		64
Vetrarpartur af Gíslapostillu prentaður, fúinn og lasinn og upp úr bandi, var uppboðinn og vildi enginn kaupa dýrara en		48
Nokkuð af Nýja testamenti, án upphafs og endirs, var uppboðinn, vildi enginn kaupa.		
Summarian án upphafs og enda í blöðum, var uppboðin, vildi enginn kaupa.		
Grallari í 4to prentaður 1649 var uppboðinn, vildi enginn meira fyrirgefa en		12
Tvö sáskrifli laggbrotin uppboðin, vildi enginn meira fyrirgefa en		42
Tvö keröld voru uppboðin, vildi enginn kaupa dýrara en		11

	rd.	sk.
Ullarkambar íslenskir, annar brotinn, voru uppboðnir, vildi enginn kaupa.		
Tólf pör duggaraless þæft og óþæft, ógilt, var uppboðið og vildi enginn meira fyrirgefa en		24
Item vettlingar 32 þæfðir og óþæfðir, ógildir, vildi enginn kaupa dýrara en		12
Þrennir sokkar, einir vettlingar, mjög ógildir, var uppboðið og vildi enginn kaupa.		
Vaðmálskjóll gatslitinn með trosnuðum klæðishnöppum var uppboðinn, vildi enginn meira fyrirgefa en		24
Tinfat gamalt og dældað vegur 2 pund var uppboðið, og vildi enginn meira fyrirgefa en		20
Messingsspónn var uppboðinn, vildi enginn kaupa.		
Einn drengjahattur var uppboðinn, vildi enginn kaupa dýrara en		10
Leirkrús brotið af handarhaldið var uppboðin, vildi enginn kaupa.		
Tvær arkir pappírs.		
Sessa af augnasaumi gömul með grænu fóðri var uppboðin, vildi enginn kaupa.		
Hnakkur lasinn með brotnum boga og ístöðum, lítilfjörlegum reiða, var uppboðinn, vildi enginn kaupa.		
Beisli með koparkjálkum, ennislaufi og ádráttum, var uppboðið, vildi enginn kaupa dýrara en	1	
Gjörð með koparhringjum var uppboðin, vildi enginn meira fyrirgefa en		32
Önnur með járnhringjum, vildi enginn meira fyrirgefa en		2
Grenihrip, voru uppboðin, vildi enginn meir fyrirgefa en		12
Fjórir laupar brotnir, vildi enginn kaupa.		
Eitt anker með greniböndum, vildi enginn meira fyrirgefa en		12
Belgir tveir með blístrum, vildi enginn kaupa.		
Langviðarsög var uppboðin, vildi enginn kaupa dýrara en		16
Tvö axakjök vildi enginn kaupa.		
Sög brotin, goggur, tálgujárn brotið og sporjárn, vildi enginn meira fyrirgefa		2
Járntöng og hamar, lítill lamaður, var uppboðinn og vildi enginn meira fyrirgefa		10

	rd.	sk.
Ljár og þrjár ljáspíkur var uppboðið, vildi enginn meira fyrirgefa en		4
Hestlás lítilfjörlegur, vildi enginn kaupa.		
Torfljár var uppboðinn, vildi enginn meira fyrirgefa en		10
Vaður til vigtar 15 merkur var uppboðinn, vildi enginn meira fyrirgefa en		64
Mannbroddar, vildi enginn meira fyrirgefa en		10
Fjórir haldfæraönglar með taumum voru uppboðnir og vildi enginn meira fyrirgefa en		6
Þrjú 3 marka glös með slæmum skrúfum voru uppboðin, vildi enginn meira fyrirgefa		8
Tvær hlekkjahneifar voru uppboðnar, vildi enginn meir fyrirgefa en		20
Ein ólarreipi gömul voru uppboðin, vildi enginn meira fyrirgefa en		8
Ein hárbandsreipi voru uppboðin, vildi enginn meir fyrirgefa en		2
Kaggur, tekur hér um 3 fjórðunga, fúinn og lekur, var uppboðinn, vildi enginn kaupa.		
Klyfberi með slitnum gjörðum var uppboðinn, vildi enginn meira fyrirgefa en		8
Tvö orf voru uppboðin og vildi enginn meira fyrirgefa en		1
Fjórar hrífur með höfðum, vildi enginn meir fyrirgefa en		2
Fjórar fúnar lóðir voru uppboðnar og vildi enginn meira fyrirgefa		32
Eitt snæri danskt var uppboðið, vildi enginn meira fyrirgefa		16
Haldfæri fornt, vildi enginn meir fyrirgefa en		8
Hálf nót gjörð úr fjórum lóðarstrengjum, brúkuð hálf, vildi enginn kaupa.		
Fjórir fjalir 3 álnir hver, var uppboðinn, vildi enginn meir fyrirgefa		8
Tvær rekkjuvoðir í sundur, vildi enginn meira fyrirgefa		2
Bátur með fjórum árum kallast fjögra manna far gamalt, var uppboðinn og vildi enginn meira fyrirgefa en	4	
Seglið með trénu var uppboðið og vildi enginn meira fyrirgefa en		42
Summa	15	56

Aðspurði nú sýslumaðurinn Markús samankomna þingmenn, hvert þeir vissu af frekari fjármunum Þorsteins Pálssonar en hér eru uppskrifaðir, sem Konglig Mayestet tilheyri að uppbera í Þorsteins búslóð, hverju allir sameiginlega neituðu. Að þetta allt so framfarið hafi sem áður segir vitna undirskrifaðir.

Jón Sigurðsson	Árni Einarsson
Jón Halldórsson	Markús Jónsson
Árni Bjarnason	Snjólfur Þórðarson
Jón Brandsson	Vilhjálmur Jónsson

Að þetta allt framan og ofanskrifað á nær tveimur blöðum í folio sé orðrétt uppskrifað eftir orginalnum testerar undirskrifaður með sínu nafni og signeti að Ögri Anno 1737, dag 25. júní.

Markús Bergsson
manu propria
L S

Attesteris
Lafrentz

TILVÍSANIR

1 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 229; Guðrún Ása Grímsdóttir og Lýður Björnsson, *Grunnvíkingabók* I, bls. 48–49; II, bls. 11.

2 *Alþingisbækur* XII, bls. 236, 278–279, 281–283; Már Jónsson, *Blóðskömm á Íslandi*, bls. 217 (þar segir „föðurbróðir“ en á að vera „móðurbróðir“).

3 ÞÍ. Rentukammer F-41. Reikningar jarðabókarsjóðs 1732–1735, örk 2: Fylgiskjöl með útdráttum úr athugasemdum, nr. 26 og 28.

Blaðsíða úr sóknarmannatali Myrkársóknar. Íbúum er raðað í stafrófsröð og sjá má þær mæðgur Guðrúnu Jónsdóttur og Bjarnadóttur á Uppsölum (sjá bls. 60). Auk venjubundinna upplýsinga um aldur og kunnáttu er tekið fram hvenær fólk gekk til altaris, sem er fátítt. ÞÍ. Kirknasafn. Myrká BC 1. Sóknarmannatal 1757–1765: Registur yfir sóknarfólkið 1757.

Eyjafjarðarsýsla

1738–1758

Hallur Jónsson

Hallur fæddist árið 1693. Foreldrar hans voru Jón Hallsson (f. 1659) og Solveig Þorleifsdóttir (f. 1665), sem árið 1703 bjuggu í Hólskoti í Svarfaðardal og níu árum síðar á Brimnesi.[1] Árið 1730 gekk hann að eiga Sigríði Árnadóttur (1693–1768), sem með fyrri manni sínum Hálfdani Sigurðssyni (1693–1730) átti Randíði (1717–1809), Guðrúnu (1718–1775), Árna (1718–1758) og Sigríði (f. 1720). Hallur og Sigríður bjuggu í Hvammi í Hrafnagilshreppi og þar lést hann 23. mars 1738.[2] Dætur þeirra voru Halldóra (1732–1808) og Hallfríður (1735–1748), en eru ekki nefndar hér og aðeins Árni af eldri börnum Sigríðar vegna skuldar. Dánarbúið var skráð 9. apríl 1738. Verðmat vantar á potta tvo, garðaumbúning og búfénað, þannig að heildarverðmæti liggur ekki fyrir.[3]

Anno 1738 þann 9. april að Hvammi í Hrafnagilshrepp var uppskrifað sterfbúið þar samanstandandi að fráföllnum Halli sáluga Jónssyni, og er þess uppskrift so hljóðandi sem eftir fylgir.

	h.	**ál.**
Ein kista		20
Tvær kistur fyrir utan læsingar og lamir með lausum lokum og af nöglum gengnar		5
Tvær peysur, önnur brúkandi, önnur ei		10
Tvær skyrtur af striga mjög slitnar		4
Eitt karpús slitið		6
Ein mussa með látúnsknöppum		15
Ein síðhempa með hornknöppum		6

	h.	ál.
Tvennir sokkar, tvennir vettlingar		7
Einn karlmannahnakkur með ístöðum og tveimur gjörðum með járnhringjum og fánýtri dýnu og léttferðugum hala		20
Einn þófi		10
Tvenn reipi, eitt af þeim ólarreip		10
Tveir klyfberar með fánýtum reiðskap		5
Sjö tunnuskrifli öll fúin og mjög bandafá, sumar heilar, sumar hálfar og flestar botnalausar		4
Einn brúkaður strengur		3
Eitt 8 kúta kvartél		3
Ein pottflaska		1½
2 tunnu kerhöld fúin og ónýt og eitt hálftunnukerhald		3
Fimm fötur sumar lasnar		6
Sex trog		16
Fimm smákerhöld		7
Þrjár skálir, ein nýtanleg en tvær ei		3
Sjö askar smáir og stórir, sumir gagnlausir		4
Eitt skrínuskrifli með fánýtri skrá og lykli		2
Þrjár öskjur gamlar og lasnar		2
Þrjár trékönnur		3
Einn kútur		1
Tveir pottar, heldur annar 50 merkur með löppum á botni og gjörð um munnann mjög brunninn og fánýtur, annar þeirra er lítið brúkaður, en er þó rifinn ofan í botn í einum stað, sá tekur 35 merkur.		
14 fjalir sem þéna kunna til þils en ei til palls, sökum stuttleika, með tveimur gagnlitlum pallstokkum		15
Einn standrokkur		15
Einn lítill pallakistill járnalaus		1
Amboð		
Einn páll, tvær rekur báðar brotnar og tvö orf, þrjú hrífusköft		9
Einn garðaumbúningur af sex smáspýtum og tveimur spírum, allt þetta mjög fangalétt		
Fjórir kýrkláfar		4

Lifandi peningur

1. Fjórar kýr, fyrsta 11 vetra, önnur 8 vetra, þriðja 6 vetra, fjórða 3 vetra.
2. Einn hestur ungur smár og ei klyfbær, ein meri 6 vetra smá og ei klyfbær, dito færleikur 14 vetra.
3. Fimm ær tvævetrar, fimm þrevetrar, sex sexvetra, ein átta vetra og tvær eldri.
4. Ellefu gemlingar, átta sauðir geldir og einn hrútur tvævetrir.
5. Hey bjarglegt til sumarmála fyrir sauðpening og kýr.

Þessum skuldum lýsir ekkjan Sigríður Árnadóttir inni standi í þessum hér skrifuðum fémunum. Eins árs landskuld eftir hálfan Hvamm og þær skyldur sem hún á prófastinum að gjalda, 40 fiska Gísla Sigurðssyni á Gautstöðum, til kaupmannsins hér á Akureyri sautján fiskar annars hundraðs. Árna syni sínum tíu aura.

Þessu hér ofan skrifuðu, virtu og framtöldu til frekari staðfestu skrifum vér hér undir vor nöfn, með eigin höndum sama stað, ár og dag sem fyrr segir.

Halldór Þorláksson — Sigurður Sighvatsson
Jón Nikulásson

Jón Nikulásson

Jón fæddist árið 1683. Foreldrar hans voru Nikulás Snjólfsson (1651–1737) og Herdís Jónsdóttir (1647–1717), sem árið 1703 bjuggu á Hömrum í Hrafnagilshreppi og níu árum síðar á Stóra-Eyrarlandi.[4] Árið 1711 gekk Jón að eiga Þuríði Jónsdóttur (1687–1738) frá Hvammi og þar bjuggu þau síðan, nokkur ár í tvíbýli á móti Halli Jónssyni (sjá hér á bls. 49), og skrifar Jón einmitt undir uppskrift á dánarbúi hans. Börn þeirra Jóns og Þuríðar voru Jón (1714–1766), Nikulás (1716–1734), Þóranna (1718–1758), Helgi (1720–1723), Jörundur (f. 1726), Herdís (1728–1811) og Ingibjörg (1732–1790). Nikulás og Helgi voru því látnir á undan föður sínum. Við skiptin eru börnin ekki nafngreind, en sögð vera sex þannig að eitthvað vantar í upptalninguna. Jón var grafinn 20. október 1738. Þuríður var á lífi þegar dánarbú hans var skrifað upp 22. maí 1739 og var ekki skráð látin í sókninni næstu árin. Því er eins víst að

ætlað dánarár 1738 eigi ekki við hana, heldur aðeins Jón. Vert er að benda á að bræðurnir vilja að systurnar fái jafnan arf við sig, sem var fátítt á þessum árum.[5]

Anno 1739 dag 22. maí að Hvammi í Eyjafirði var af lögsagnaranum Þórarni Jónssyni gjörð registration, vurdering sem og löglegt skipti á eftirlátnum fémunum sáluga Jóns Nikulássonar, á millum hans eftirlifandi ekkju Þórríðar Jónsdóttur og þeirra sex barna, sumra myndugra en sumra ómyndugra, sem að tilkölluðum hreppstjórunum Sveini Tómassyni og Halldóri Þorlákssyni, einnin nálægum öllum hlutaðeigendum, framfór soleiðis sem eftirfylgir.

	h.	**ál.**
Í fríðu		
Ein kýr ung	1	
Önnur ditto	1	
Þriðja 14 vetra		80
Fjórða kýr		60
Kálfur		20
Annar kálfur		8
Brúnn hestur 7 vetra		80
Skjóttur hestur 7 vetra		80
Hestur 19 vetra		20
Annar eins gamall		20
Hross ⟨með⟩ folaldi		20
Tvævetur foli		30
Átta ær algeldar og lamblausar	1	
Þrjár ær vonarpeningur		25
Tíu ær gildar	1	80
Fjórir sauðir tvævetrir		60
Sex sauðir veturgamlir		60
Sex ditto		60
Ígangsfatnaður		
Karlmannsstutthempa		4
Grá hetta		6
Síðhempa		8
Mussa og buxur		15

	h.	ál.
Hattur		2
Mussa, buxur og hetta		20
Pils grænt með upphlut		35
Annað rautt		35
Klæðissvunta rauð		20
Einskeftuhempa		12
Tvö tröf borin		5
Þrír klútar og þrjár silkislæður		20
Treflaeskjur		3
Spegill		2
Klæðistreyja		12
Söðuláklæði		20
Belti		12
Grænt barnspils lítið og rauð svunta		12
Blátt kersupils		16
Annað grænt		35
Rauð svunta		10
Græn klæðissvunta		20
Sortulituð hempa forn		15
Kvenreim		12
Styttuband		3
Í kistum		
Kista illa læst		35
Önnur		20
Þriðja gömul		20
Fjórða með einum gafli		12
Fimmta ditto		16
Sjötta möskvuð á botninum		15
Kistuskrifli		2
Í bókum		
Graduale gamalt		3
Hugvekjur Gerhardi		12
Guðspjallabók		6

	h.	ál.
Ferðamannapostilla		5
Genesissálmar		2
Fræðakver		2
Hallgrímssálmar gamlir		3
Bænakver		3
Í reiðtygjum		
Kvenreiðtygi alfær		35
Kvensöðull með reiða		20
Karlmannsreiðtygi alfær		30
Reiðþófi		5
Tvö þófaskinn		1
Tvö reipi		4
Tveir klyfberar		2
Í búsgagni og amboðum		
2 tunnu kerhald		20
Annað ditto tekur 1½ tunnu		16
Þriðja tekur eina tunnu		10
Strokkur gamall		6
Níu trog		12
Níu smákerhöld		12
Fimm fötur		5
Fimm tréskálir		2
13 askar		8
Tvær trékönnur		2
Tinkanna		12
Tvö skrínuskrifli		2
Sex tunnuskrifli		3
Rokkur		4
Tíu pallfjalir		10
Aðrar tíu		10
Ein sængurföt léttvæg		8
Rúmstokkur með bríkum		2
Pallstigi		1

	h.	ál.
Þrír tólaupar		2
Þrennir prjónar		3
Taðkláfar og torfkrókar		3
Belgir		4
Steðji		10
Hamar, töng og löð		4
Börur		2
80 timburs		8
Ullarkambar		2
Tvær rekur og páll		8
Exi		2
Fjórir nafrar		2
Klaufhamar, hnoðhamar og beygitöng		3
Vog		4
Sög og hefill		1
Heynál		1
Vefstaður ófullkominn		10
Þrjár línur		33
Strengur mjög dreginn		11
Tveir handfærisönglar		1
Umbúðir tvennar með tveimur önglum		1
Skip gamalt með segli, rá, reiða og fimm fánýtum árum	1	
Þrjár útslegnar spíkur og þrjár lítilfjörlegar járnlínur		2
Garðaumbúningar fjórir og tvær stallfjalir		12
Eitt tré		3
Tvær hurðir		2
Trogberi		2
Sex heymeisar		3

Engvar skuldir framkomu hér sem inn í búið eiga að gjaldast, en þessum eftirskrifuðum á út að svara,

í prestsskyldur til prófastsins séra Þorsteins	26
í jarðarskuldir	20
til Björns í Ási	20

Er so beholden bú sem skiptist meðal ekkjunnar og barnanna 17 hndr. 102 ál., hvar af hún tekur helming, sem er 8 hndr. 111 ál. En hinn helmingurinn skiptist meðal þriggja sona og þriggja dætra, og þar piltarnir samþykkja að stúlkurnar skuli taka jafnan hlut við hvern þeirra, þá fær sérhvert 1 hndr. 58½ al., og þar öll börnin halda saman búinu með móður þeirra fyrir utan Helga, þá sýnist ei þurfa að specificerað sé, hvað hvert þeirra fær í ákveðinn hlut. En þetta eftirskrifað afhendist nefndum Helga.

	h.	ál.
Brúnn hestur 7 vetra		80
Ein kista		16
Mussa, buxur og hetta		20
Ein ær		20
Einn sauður veturgamall		10
Bænakver		3
Hugvekjur		12
Ein ær		15
Hallgrímssálmar		3
Er	1	59

Að þetta hafi soleiðis framfarið vitna undirskrifaðir.

Sveinn Tómasson
Halldór Þorláksson

Guðrún Sigfúsdóttir

Guðrún fæddist árið 1709. Foreldrar hennar voru hjónin Sigfús Einarsson (1673–1734) og Sæunn Ólafsdóttir (1680–1754) á Krossastöðum á Þelamörk. Þann 16. maí 1734 giftist hún Jóni Sigurðssyni (1711–1766) og bjuggu þau á Krossastöðum og Grjótgarði á Þelamörk, en síðast á Stóra-Dunhaga. Sonur þeirra Sigfús var skírður 16. júní 1734 (lést 1770), en önnur börn þeirra eru ekki færð til kirkjubókar: Sigurður (óvíst), Guðrún (1738–1813) og Jón (f. 1745). Guðrún er ekki heldur skráð sem grafin í sókninni, en dánarbú hennar var skrifað upp 18. apríl 1758.[9]

Anno 1758 dag 18. apríl á Stóra-Dunhaga í Hörgárdal var af okkur undirskrifuðum, eftir skriflegri tilsögð göfugs sýslumannsins, uppskrifað og vorderað sterfbúið eftir sálugu Guðrúnu Sigfúsdóttur. Er nú eftirlifandi á búinu hennar ektamaður Jón Sigurðsson, erfingjarnir eru þeirra börn Sigfús, Sigurður fulltíða menn, Jón 13 ára, Guðrún 17 ára. Félagsgjörðingur hjónanna á milli var gjörður á kaupdegi, helmings skipti og fjórðungs gjöf til þess sem lengur lifði, eftir því nefndur Jón nú tilsegir. Sterfbúið er sem eftir fylgir.

	h.	ál.
Í kvikfé		
Einn hestur vindóttur 5 vetra		90
Annar hestur jarpur 10 vetra		80
Eitt hross vindótt yfir tvítugt		30
Annað hross vindótt 2 vetra		40
Ein kýr 6 vetra kálflaus		108
Önnur kýr 5 vetra til vonar snemmbær	1	
Einn kálfur vetraralinn		30
14 ær rosknar sumar afgamlar	2	
14 sauðir veturgamlir	1	40
Í fötum		
Skinnsæng, tvær einskefturekkjuvoðir, koddi og brekán		68
Kvenhempa lítið borin		26
Önnur mjög slitin		14
Rautt pils af 60 fiska klæði lítið borið		40
Svinta af sama með þremur litlum silfurhnöppum		100
Blátt kessupils mjög slitið		20
Blá svinta af 60 fiska klæði		20
Treyja forn af 60 fiska klæði		20
Önnur með prjónasaumsermum		7
Málband með látúnspörum		5
Langöskjur		2
Smáléreftstraf gatslitið		4
Hvítur klútur		5
Kragatrefill		2
Dökkt silki		6

	h.	ál.
Rautt silki		3
Grænt silki		6
Í kistum		
Ein kista með lömum einlæstri skrá		36
Önnur kista tvílæst skrá gömul		22
Kistuskrifli		4
Fjórða kista stór á kengjum með lakri skrá		18
Fimmta lítil kista ólæst á kengjum		5
Kistill læstur		4
Í búrsgagni		
Eitt kerald tekur 1½ tunnu með ónýtum botni		10
Annað kerald gamalt tekur 3 tunnur		20
Þriðja kerald gamalt tekur 1 tunnu		5
Fjórða hálftunnukerald gamalt		3
Strokkur gamall		9
Sex trog		8
Átta smákeröld		10
Fimm fötur		6
Átta askar		8
Tvær tréskálir		3
Þrjár öskjur		2
Pott tinkanna		20
Eldsgögn		
80 marka pottur		55
20 marka pottur gamall		12
Vart 20 marka pottur brotið af eyra		8
20 marka pottur brotinn með gati		2
Í bókum		
Hálf Biblía seinni partur		20
Grallari úr bandi		2
Vetrarpartur Jónspostillu		30
Hugvekjur Gerhardi		12
Önnur hugvekjubók Gerhardi úr bandi		5

	h.	ál.
Passíupredikanir Johann Arndt		10
Predikanir af sjö orðunum Vídalín		6
Upprisusálmar		4
Passíusálmar óbundnir		6
Hugvekjusálmar og Vikubænir, Diarium og Þankar		7
Í verkfærum		
Alfær vefstaður gamall		15
Rokkur gamall		5
Ullarkambar gamlir		4
Þrjú pör prjóna		3
Smiðjubelgir, töng og hamar		8
Öxi og sög		4
Páll og reka		3
Tveir klyfberar		2
Tvenn bandreipi gömul		5
Einn hærupoki		4
Fjórir heymeisar		5
Í trjávið		
Tveir götupallar með götumörum og einum staf		10
Stóri pallur með tveimur stokkum		15
Af timbri og lausum spýtum		10
Fjárhús með garðaumbúningi og hurð		14
Lítilfjörlegur garðaumbúningur í lambhúsi með hurð, stallfjöl og spíru		4
Þrjú orf, fimm hrífur		5
Torfljár með járni		5
Tveir skráarlásar gamlir		4
Tveir lasnir hestlásar		4
Í reiðtygjum		
Kvenreiðtygi alfær		76
Karlmannsreiðtygi alfær		60
Summa	15	73

Ekkjumaðurinn Jón segist vera búinn að afgreiða til eignar syni sínum Sigfúsi 1 hndr. sem hann honum til reiknings færir. Nefndur Jón segir landskuld sín á þessu fé sé 100 ál. en það hann hefur af ullartogi ætlar hann að kvitta með aðrar skuldir sínar þó margar séu.

Framanskrifaðar sterfbúsuppskriftir á þremur blöðum so að vera sem hér segir vitnum við með okkar undirskrifuðum nöfnum.

Eiríkur Hallgrímsson   Halldór Jónsson

Guðrún Jónsdóttir

Guðrún Jónsdóttir fæddist árið 1712 og eru foreldrar hennar óþekkt-ir. Eiginmaður hennar var Bjarni Sigmundsson, árinu yngri. Þau eignuðust fjögur börn, tvíburana Jóhönnu og Guðrúnu árið 1740, Birget eða Brigit árið 1743 og Jón árið 1748, ef marka má aldur þeirra í sóknarmannatali Myrkársóknar árið 1757. Hvorki Guðrún né Bjarni voru þá læs, en töldust „frómlynd" og gengu til altaris 17. apríl og 2. október. Tvíburarnir fermdust árið 1754 og töldust „nokkuð lesandi", en voru þremur árum síðar „lesandi" og gengu til altaris 8. maí og 29. september. Birget fermdist árið 1756 og var „lítt læs". Hún gekk árið eftir til altaris 15. maí og 2. október: „frómlynd hjá foreldrum". Jón kunni fræðin. Guðrún Jónsdóttir var borin til grafar 4. janúar 1758. Árið eftir var Bjarni skráður sem ekkjumaður og gekk tvisvar til altaris, sem og dæturnar þrjár, en um Jón er sagt: „lærir á bók, kann fræðin og nokkuð af spurningunum". Bjarni lést 3. október 1759. Árið eftir voru börnin í sókninni, en ekki kemur fram hvar þau voru til heimilis.[10]

Anno 1758 dag 19. apríl á Uppsölum í Hörgárdal er af okkur undirskrifuðum, eftir skriflegri skikkun göfugs sýslumannsins, uppskrifað og virt sterfbú eftir sálugu Guðrúnu Jónsdóttur, og lifir eftir hennar ektamaður Bjarni Sigmundsson. Var gjörður helmings fjárgjörningur þeirra á milli, til arftöku þeirra fjögur börn Jón, Guðrún, Jóhanna og Birget öll á ómegðaraldri.

	h.	al.
Í kvikfé		
Einn hestur brúnn 13 vetra		90
Eitt hross rautt 8 vetra		70
Ein kýr 14 vetra		100
Önnur kýr 14 vetra, vonandi báðar með kálfum		100
Sex ær rosknar		110
Þrír sauðir veturgamlir		30
Í búrsgagni		
Eitt stórker tekur rúmt 2 tunnur		20
Annað ker tekur tunnu		12
Þriðja ker tekur 3 tunnur		3
Einn strokkur bullulaus		10
Annar strokkur		10
Átta smáköröld		7
Sex mjög gömul trog		5
Fimm fötur litlar		4
Tíu askar gamlir		10
Í eldsgögnum		
Einn 80 marka pottur		55
Annar 30 marka pottur		15
Þriðji 30 marka pottur tvíbættur		4
Fjórði 12 marka pottur		5
Í kistum		
Kista tvílæst skrá á kengjum		20
Minni kista gömul		12
Þriðja kista innlæst forn mjög		10
Hálf kista ólæst		4
Fimmta lítil kista mjög grönn		7
Skrína halllokuð		8
Örk járnalaus		20
Lárhró afgamalt		3

	h.	ál.
Í bókum		
Grallari		10
Ferðamannabostilla hrjáð í bandi		3
Passíupredikanir Vídalíns		6
Biblíukjarni		14
Þórðarbænir með sálmum		3
Tvö smákver		2
Í trjávið og aðskiljanlegu		
24 pallfjalir sumar fúnar og litlar og þrír stuttir pallstokkar		30
Í lausum bálkum og spýtum		5
Smiðja alfær með járnsmíðatólum		42
Klaufhamar með öxi og trésmíðatólum		9
Vefstaður allur með litlu grjóti		10
Ullarkambar		6
Tvennir vírkambar		7
Rokkur		8
Páll, þrjár rekur, orf, þrjár hrífur		12
Tveir klyfberar		4
Tvenn bandreipi og ein ólarreipi		10
Taðkláfar		5
Fjórir heymeisar		4
Þrír gamlir lásar		10
Níðlags kvenreiðtygi		20
Karlmannsreiðtygi alfær þó lítilfjörleg og gömul		30
Smiðjuhús		5
Hesthús með hurðum		8
Lambhús með garðaumbúningi og hurð		7
Garðaumbúningur í fjárhúsi		7
Summa	8	65

Skuldir eru öngvar á þessu sterfbúi sagðar.

Guðrún Þórisdóttir

Guðrún fæddist árið 1703. Foreldrar hennar voru Þórir Jónsson (f. 1657) og Þorbjörg Þorláksdóttir (f. 1672) á Hlöðum í Glæsibæjarhreppi. Eiginmaður hennar var Rafn Gunnarsson (1706–1764) og áttu þau þrjú börn, Guðrúnu (f. 1735), Margréti (1743–1804) og Gunnar (1748–1817). Þau bjuggu á Ásgerðarstöðum og víðar í Myrkársókn, síðast á Bási. Í sóknarmannatali ársins 1757, sem er í stafrófsröð en ekki bæja, var Guðrún skráð 54 ára og ólæs, en Rafn 51 árs og „bóklæs“. Þau gengu til altaris 5. júní og 2. október, jafnoft og aðrir í sókninni. Guðrún var 22 ára og „lesandi“ en Margrét 14 ára „les lítið“, báðar hjá foreldrum sínum og gengu til altaris 30. maí, en Guðrún aftur 9. október og Margrét viku síðar. Gunnar var 8 ára: „kann catechismum, næmur“. Árið eftir var Rafn ekkjumaður og börnin hjá honum, Guðrún „frómlynd“, Margrét „fróm“ og Gunnar „lesandi lítið og kann fræðin“.[11] Guðrún Þórisdóttir var grafin 6. janúar 1758 og dánarbúið skrifað upp 29. apríl.[12]

Anno 1758 dag 29. april á Bási í Hörgárdal er af okkur undirskrifuðum, eftir skriflegri skikkun göfugs sýslumannsins, ⟨skipt⟩ sterfbúi eftir sálugu Guðrúnu Þórirsdóttur. Er nú lifandi hennar ektamaður Rafn Gunnarsson hvörra á milli helmings fjárskiptagjörðingur var á kaupdegi sem Rafn nú tilsegir, eru nú eftir þeirra þrjú börn til arfatöku Gunnar 9 ára, Guðrún 21 ára, Margrét 15 ára. Sterfbúið er sem eftirfylgir.

	h.	**ál.**
Í kvikfé		
Eitt hross brúnt 9 vetra		55
Annað hross brúnskjótt 4 vetra smátt		40
Ein kýr 14 vetra		100
Önnur kýr 7 vetra á að bera undir mitt sumar smá		100
Ellefu ær flestar rosknar ein aflóg og óvís að lifa	1	80
Tíu sauðir veturgamlir		90
50 marka pottur		30
16 marka pottur		12
12 marka pottur		6
2 tunnu ker afgamalt		16

	h.	ál.
1½ tunnu ker nær uppgefið		8
Strokkur		4
Þrjár kollur		4
Þrjár fötur		2
Fimm trog		4
Sjö askar		7
Stór kista með lömum og tvílæstri skrá		40
Önnur kista járnbundin		40
Þriðja kista tvílæst skrá		34
Halllokuð skrína gömul		6
Skrínuhró		2
Kvensöðull með reiða, brjóstgjörð, kopargjarðahringjum, beisli taumalaust og áklæði örslitið		60
Karlmannssöðull með reiða, tveimur gjörðum í stögum og beisli		30
Jónspostillupartur vetrar		30
Grallari lasinn		4
Biblíukjarni		14
Upprisuhugvekjur		7
Solalocuia		6
Hallgrímssálmar, Diarium		7
Þrjú smákver		4
Páll, tvær rekur, þrír heymeisar		9
Tveir klyfberar		3
Orf, þrjár hrífur		2
Þrenn reipa		8
Ein vog		2
Smiðja, slæmir belgir, steðji, töng og hamar		25
Fimm húskofar		37
Garðaumbúningur í tveimur húsum		8
16 pallfjalir með tveimur stokkum		16
Eitt rúm		5
Lausar spýtur af birki og greni		10
Summa	9	7

	h.	ál.
Skuldir á framanskrifuðu sterfbúsfé eru þessar:		
til prestsins og kirkju		26
til húsbóndans jarðarskuldar til		80
og tvö ásauðarkúgildi jarðarinnar	2	

Til merkis framanskrifaðri sterfbúsuppskrift á þessu blaði eru okkar undirskrifuð nöfn.

Halldór Helgason Halldór Jónsson

TILVÍSANIR

1 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 323; *Jarðabók* X, bls. 47; Stefán Aðalsteinsson, *Svarfdælingar* II, bls. 319.

2 ÞÍ. Kirknasafn. Hrafnagil BA 1. Altariskver séra Þorsteins Ketilssonar 1713–1754: framliðnir nr. 152.

3 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Eyjafj. ED1/1, 3. Skiptabók 1738–1768, bl. 2r–3r.

4 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 336; *Jarðabók* X, bls. 303.

5 ÞÍ. Kirknasafn. Hrafnagil BA 1. Altariskver séra Þorsteins Ketilssonar 1713–1754: framliðnir nr. 163; Sýsluskjalasafn. Eyjafj. ED1/1, 3. Skiptabók 1738–1768, bl. 18r–20v.

6 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 329.

7 ÞÍ. Kirknasafn. Möðruvallaklaustur BA 1. Prestsþjónustubók 1694–1784, bls. 67, 71, 75, 80.

8 ÞÍ. Kirknasafn. Möðruvallaklaustur BA 1. Prestsþjónustubók 1694–1784, bls. 112; Sýsluskjalasafn. Eyjafj. ED1/1, 3. Skiptabók 1738–1768, bl. 177r–v.

9 ÞÍ. Kirknasafn. Möðruvallaklaustur BA 1. Prestsþjónustubók 1694–1784, bls. 61 (Sigfús), 111–114 (greftranir); Sýsluskjalasafn. Eyjafj. ED1/1, 3. Skiptabók 1738–1768, bl. 179v–180v.

10 ÞÍ. Kirknasafn. Myrká BA 1. Prestsþjónustubók 1751–1775: árin 1754, 1756, 1758 og 1759; Myrká BC 1. Sóknarmannatal 1757–1765: árin 1757, 1758, 1759 og 1760; Sýsluskjalasafn. Eyjafj. ED1/1, 3. Skiptabók 1738–1768, bl. 179r–v.

11 ÞÍ. Kirknasafn. Myrká BC 1. Sóknarmannatal 1757–1765: árin 1757 og 1758.

12 ÞÍ. Kirknasafn. Myrká BA 1. Prestsþjónustubók 1751–1775: árið 1758; Sýsluskjalasafn. Eyjafj. ED1/1, 3. Skiptabók 1738–1768, bl. 181r–v.

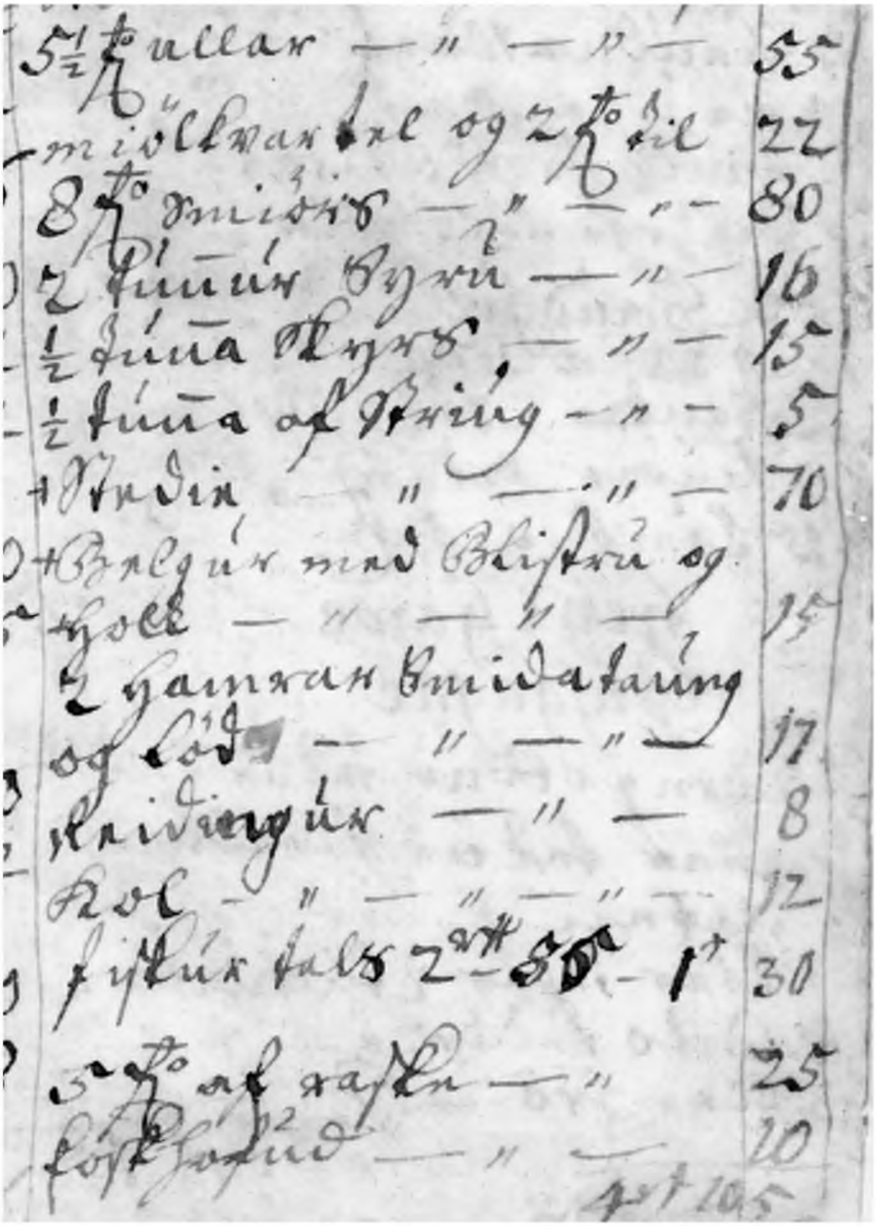

Óvenju nákvæm skýrsla um matvæli er í dánarbúi Jóns Sveinssonar á Bryðjuholti, sem skildi eftir sig mjöl, sýru, skyr, strjúg og þorskhausa (sjá bls. 70). Strjúgur var gerður þannig að dýra- eða fiskabein voru lögð í súr og látin leysast upp. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Árn. ED1/7, 1. Skiptabók 1743–1746, bl. 11v.

Árnessýsla

1744–1761

Jón Sveinsson

Jón fæddist árið 1663. Foreldrar hans voru Sveinn Þóroddsson (f. 1637) og Valgerður Jónsdóttir (f. 1636) sem árið 1703 bjuggu á Kotlaugum í Hrunamannahreppi. Fyrsta kona Jóns er óþekkt, en með henni átti hann Sumarliða (f. 1690) sem sama ár var hjá afa sínum og ömmu, en var tekinn við búi þeirra árið 1729. Bæði árin bjó Jón í Bryðjuholti með miðkonu sinni Þóreyju Jónsdóttur (f. 1663). Börn þeirra voru Ingveldur (f. 1695), Jón (f. 1698) og Ólafur (f. 1705). Þriðja kona Jóns var Guðbjörg Ólafsdóttir og giftust þau 8. janúar 1733, eftir því sem fram kemur í uppskrift á dánarbúi hans 7. október 1744. Ef til vill var hún 38 ára gömul vinnukona á Skrautási í Hrunamannahreppi árið 1729 og var 8 ára sonur hennar Eyjólfur Kjartansson með henni. Hún tók Ólaf stjúpson sinn að sér sem ómaga og hefur hann verið veikur á líkama eða geði. Athygli vekur að matvæli eru tilgreind óvenju nákvæmlega.[1]

Anno 1744 þann 7. október að Bryðjuholti í Ytrahrepp voru uppskrifaðir og virtir Jóns sáluga Sveinssonar eftirlátnir fjármunir kvikir og dauðir, þar samanstandandi:

	h.	ál.
Í nautpeningi		
Ein kýr svartskjöldótt 3 vetra		65
Önnur dito svartskjöldótt 7 vetra tímalaus		70
Veturgömul kvíga rauðhúfótt		40
Svartskjöldóttur kvígukálfur góuborinn		15
Annar rauðskjöldóttur		12

	h.	ál.
Hestar og hross		
Einn brúnn 12 vetra		90
Annar rauðblesóttur 17 vetra		60
Þriðji rauðskjóttur jálkur		40
Fjórði rauður 10 vetra		85
Fimmti rauður 5 vetra		85
Rautt hross 8 vetra		65
Veturgamall foli		35
Sauðfé		
Ær 21 á 15 álnir	2	75
Tveir sauðir tvævetrir á 20 álnir		40
Þrír sauðir veturgamlir á 15 álnir		45
15 lömb á 5 álnir		75
Hey í garði	7	60
Í búsgagni		
Járnpottur tekur ½ vætt		70
Annar tekur fjórðung rifinn		8
Eitt ker tekur 2 tunnur		60
Annað dito tekur 2 tunnur		40
Þriðja kerhró		5
Tvö mjólkurtrog		10
Önnur tvö dito		5
Enn fjögur trog		11
Strokkur lasinn		3
Fjórar fötur		10
Sjö askar		8
Níu keröld		20
Tvær hálftunnur		6
Skyrgrind		1
Alfær vefstaður		15
Þrjú orf		3
Sex rekur		10
Einn torfpáll		3

	h.	ál.
Sex hrífur		4
Ein kista stór með skrá og lykli		30
Önnur vættarkista með skrá og lykli		25
Þriðja lasin		15
Fjórða læsingarlaus		8
Fimmta lítil		5
17 fjalir með rúmstokkum		20
Skápur		6
Byrða		40
Járnreisla		11
Tveir mykjukláfar		15
Tjald með trjám		30
Skrína		5
Ein ljóskola og skarpípa		3
Tveir sláttuljáir		6
Torfljár		5
Tvær handaxir		6
Ein skaröxi		7
Fjórir nafrar		3
Sniðill		1½
Stingsög lítil		2½
Sex klyfberar		20
Sex tálguhnífar		2
Heykrókur		½
Eyraklippborjárn og brýni með öðru rusli		4
Setustóll gamall með hrosshári		2
Skeifur undir sex hesta		15
2 fjórðungar járns ósmíðaðir		15
Tveir hærusekkir		6
Ólarreipi á sjö hesta		40
Bandreipi á sex hesta		12
Einn þófi		12
Þófól með ístöðum og gjörð		10

	h.	ál.
Lasið ólarbeisli		5
Lóðarstrengur og gamalt færi		10
Heystigi		2
11 merkur klippinga		11
22 merkur húðarskinns		30
Tveir skinnstakkar og tátillur		8
Tvær drykkjarkönnur og drykkjarkútur		7
Kistill, tvennar smjöreskjur		4
Ullarkambar		4
Karfa með rusli		2
Þrír lyppulárar og ausa		2
Tíu heymeisar		7
Fimm brekön		16
Níu rekkjuvoðir		13
Prjónpeysa mórauð		4
Buxur og peysa		4
Sortuð mussa og buxur		20
Stokkur með járnarusli		2
5½ fjórðungur ullar		55
Mjölkvartil og 2 fjórðungar til		22
8 fjórðungar smjörs		80
Tvær tunnur sýru		16
Hálf tunna skyrs		15
Hálf tunna af strjúg		5
Steðji		70
Belgur með blístru og hólk		15
Tveir hamrar, smíðatöng og löð		17
Reiðingur		8
Kol		12
Fiskur tals 2 hndr. 85 ál.	1	30
5 fjórðungar af raski		25
Þorskhöfuð		10
3½ kútur lýsis		15

	h.	ál.
Eldiviður		90
Grenislá í búri		5
Summa summarum	27	12

Að registration og virðingu gjörðri framlagði Jón Ólafsson, bróðir og svaramaður ekkjunnar Guðbjargar Ólafsdóttur, kaupmálabréf milli Jóns sáluga Sveinssonar og hennar af dato Hruna 1733 þann 8. janúar, í hverju Guðbjörgu er talin heimanfylgja í garð Jóns sáluga Sveinssonar 7 hndr., hvar á mót hann hefur gefið henni í tilgjöf 3 hndr. Tilskilinn er og hundraðs kjörgripur því hjónanna er lengur lifir til handa úr hins burtdauða fé, so ekkjan Guðbjörg á inni í þessu sterbúi eftir greindu kaupmálabréfi 11 hndr. verðaura.

2) Framlagði Sumarliði Jónsson eitt skrif af sama dato og kaupmálabréfið undir nöfnum Erlendar Jónssonar, Jóns Eyvindssonar og Guðmundar Þorsteinssonar sem votta, hvar inni Jón Sveinsson játar og meðkennir sonur sinn Sumarliði eigi innistandandi hjá sér móðurarf 4 hndr. verðaura er hann lofar fyrst skulda útsvarist eftir sig liðinn, það sem hann ei áður betalað hafi. Uppí þessi 4 hndr. hefur Sumarliði meðtekið tvo sauði veturgamla að vorlagi. Börn átti Jón sálugi eftir sína miðkonu Þóreyju Jónsdóttur sem enn nú lifa, Jón og Ingveldur, sem bæði að heiman gefin voru með 6 hndr. hvort að foreldrum þeirra lifendum. Þriðja barnið Ólafur er ómagi og hefur ekkert mót næstnefndum sínum systkinum í móðurarfsnafni meðtekið eður Sumarliði af föðurfé.

Vitaskuldum á sterbúið þessum að svara:

	h.	ál.
Í landskuld	1	
Fóður og ábyrgð kúgilda	1	40
Í skatt og gjaftoll 50 fiska, lögmannstoll og tíundir 23 fiska		45
Legkaup		15
Ómakslaun hér allra		40
Vinnumannakaup		60
Líksöngseyrir		6
Summa	3	86

	h.	ál.
Afgreiðist so ekkjunni að verðaurum heimanfylgja	7	
Tilgjöf og kjörgripur	4	
Sumarliða Jónssyni í móðurarf	4	
Í föðurarf	2	
Í skuldir	3	86
Ólafi Jónssyni í föður- og móðurarf	6	

Hvör sex hundruð ekkjan Guðbjörg Ólafsdóttir með hönum tekur og lofar að annast hann sem sinn ómaga [með því] skilyrði að 60 ál. eyðist með honum [á ári] hvörju af þessum 6 hndr. En 46 ál. sem yfir hafa [jafn]ast til umkostnaðar vinnufólkinu. Kemur so upp höfuðsumman 27 hndr. 12 ál. Fyrrskrifuðu til staðfestu eru undirskrifuð nöfn, stað, ár og dag sem fyrr segir

Guðmundur Þorsteinsson	Brynjólfur Sigurðsson
Sumarliði Jónsson	Vigfús Vigfússon
Jón Ólafsson	Jón Guðmundsson

Vigdís Hermannsdóttir

Vigdís fæddist árið 1714. Foreldrar hennar voru Hermann Eyjólfsson (f. 1678) og fyrri kona hans, sem er óþekkt. Hann átti síðar Ólöfu Sumarliðadóttur (1689–1746) og eignaðist með henni tvö börn (sjá hér á bls. 75). Vigdís var hjá þeim í Kotferju í Flóa árið 1729. Eiginmaður hennar var Sæmundur Vigfússon (f. 1712) og áttu þau Þorbjörgu sem var sjö mánaða gömul þegar dánarbú móður hennar var skráð í Stóru-Sandvík 6. júní 1744. Skipti fóru fram 3. desember og hefur Brynjólfur Sigurðsson sýslumaður annast þau, þótt ekki skrifi hann undir.[2]

Anno 1744 þann 6. júní voru sýndir og virtir fríðir og dauðir fémunir í búi Sæmundar Vigfússonar í Stóru-Sandvík so á sig komnir sem fylgir:

		h.	ál.
	Í nautpeningi		
Ein kýr svartskjöldótt 4 vetra snemmbær		1	
Önnur dito gráskjöldótt 4 vetra þorrabær			110
Þriðja dito kvíga 2 vetra mylk tímalaus			70
Fjórða kvíga 2 vetra mylk tímalaus			70
Naut veturgamalt			40
	Hestar og hross		
Einn hestur vindóttur 12 vetra			100
Annar rauður 13 vetra			80
Þriðji rauður smár 15 vetra			60
Fjórða hross brúnt 4 vetra vammhalt			35
	Í ám og sauðum		
20 ær bornar og óbornar virtar		3	40
Þrír sauðir gamlir			75
Tveir dito þrevetrir			40
Fimm dito tvævetrir			75
Níu dito veturgamlir			90
	Í húsum		
Skemmuhús með átta fjölum í loftinu			40
Smiðjuhús			10
Fjárhús tvö			10
Hesthús tvö			10
Smiðjubelgur, steðji, tveir hamrar, töng og lóð			100
Ein kista nýleg væn			40
Önnur dito stór gömul			15
Þriðja dito gamalt hró			10
	Í bókum		
1. Summaria yfir Gamla testamentið			20
2. Messusöngsbók			20
3. Bænabók skrifuð			10
4. Passíusálmar skrifaðir			5

	h.	ál.
Kvenfatnaður með belti og treflarýjum	1	90
Brekán		20
Fimm spænir		5
Enn tvö brekán, fimm rekkjuvoðir, allt gamalt en þó brúkanlegt		35
Hálfvættarketill eltur		90
Pottur gamall tekur ekki fjórðung		15
Tvö ker gömul, lítil og fúin		20
Sex trog		30
Sjö keröld		20
Fimm askar		10
Strokkur nýlegur		20
Tvær skrínur gamlar		15
Tréskál og dallur		6
Pallur, rúm, stigi og tvær fjalir		10
Járnkall og páll		10
Tvö orf, fimm hrífur, tvær rekur,		6
Fjórir klyfberar		10
Járn undir fjóra hesta		10
Trésmíðatól		15
Ólarreipi á þrjá hesta		20
Á þrjá hesta hárreipi		10
Tveir hærusekkir		15
Tvö tunnuhró		5
Tvær skógaraxir, sniðill og klaufhamar		12
Reisla lítilfjörleg		5
Ljáir sjö að tölu		15
Tvær skinnbrækur, skinnstakkur og skór		10
Í skóleðri		10
Tveir þófar		10
Beisli, tvenn ístöð, tvær gjarðir og ein þófól		45
Hnakkur með reiða og sessu		70
Einir kláfar		5
Hey afgangs		60

	h.	ál.
[Fimm] laup		10
Heykrókur og sjóvettlingar		1
Reiðingur á fimm hesta		?
Þetta til samans	25	36

Á fyrrskrifuðu fé eru engar skuldir. Helmingafélag var millum Sæmundar og hans sálugu kvinnu og hundraðs kjörgripur af óskiptu fé. Eitt stúlkubarn á Sæmundur að nafni Þorbjörg, hér um 30 vikna gamla. Þessu til merkis eru okkar nöfn hér undir skrifuð, sama stað, ári og dag sem í upphafi greinir.

Jón Gíslason

Eftir gjörðri virðingu á kvikum og dauðum fjármunum er skuldlausir voru í búi Sæmundar Vigfússonar á Sandvík þann 6. júní 1744, að burtsálaðri hans egtakvinnu Vigdísi Hermannsdóttur, virtist þar peningur 25 hndr. 36 ál. Helmingafjárlag var milli hans og hans velnefndrar sálugu egtakvinnu og hundraðs kjörgripur úr þess fráfallna fé því hjónanna til handa sem lengur lifði, sem kemur því þeirra nú lifandi egtabarni Þorbjörgu árs gamlri af fyrr skrifuðum fjármunum, að afreiknuðu mínu skiptaforvaltara sallario eftir lögum, sem eru 30 ál. að verðaurum í eins jöfnum aurum léttum og góðum er inni standa hjá föðurnum Sæmundi so sem umboð 11 hndr. 88 ál. Hvert umboð honum tilsegist löglega með að höndla og á sínum tíma gildu útsvara.

Datum Skálholti dag 3. desember 1744.

Ólöf Sumarliðadóttir

Ólöf fæddist árið 1689 og er ekki í manntalinu 1703, en var árið 1729 húsfreyja í Kotferju í Sandvíkurhreppi, gift Hermanni Eyjólfssyni (f. 1678). Þau áttu tvö börn, Sumarliða (f. 1729) og Þorbjörgu (f. 1730), en Hermann átti Vigdísi fyrir (sjá hér á bls. 72). Nokkuð vantar framan á uppskriftina, sem hefst á hnakki með ístöðum og lýkur á úthlutun í skuldir, en hægt var að endurgera fyrsta hluta hennar út frá lóðseðlum sem tilgreindir eru við skiptin 14. maí 1746. Þau hefjast á Hermanni og enda á Þorbjörgu, lokaorðum og undirskriftum. Hermann fékk helming eða 15 hndr. 7½ ál., Sumarliði

10 hndr. 8 ál. og Þorbjörg 5 hndr. 4 ál. Því sem þar bætist framan við varðveitta uppskriftina er raðað eftir því sem ætla má að röðin hafi verið í upphafi: kvikfé, búsáhöld, verkfæri, hirslur. Þegar sömu atriði koma fyrir í fleiri en einum lóðseðli eru þau lögð saman, til dæmis veturgamlir sauðir. Í skuldaskránni aftast hefur gleymst að setja ofanálag, en það er tilgreint í úthlutun og aukið við hér, sem og summu skulda. Skrá yfir það sem Sæmundur fékk með Hermanni stendur sjálfstæð í handritinu og er summu bætt við hér. Á eftir þeirri skrá kemur uppskrift á dánarbúi Helga Gíslasonar í Skaftholti í Stóranúpssókn 24. maí 1746.[3]

	h.	ál.
Krossótt kýr 9 vetra		95
[Ra]uðhúfótt kýr 6 vetra		90
Svartskjöldótt kýr 10 vetra		70
Rauður hestur 14 vetra		70
[Blei]kálóttur hestur		55
Jarpur 4 vetra		75
Ljós hestur 3 vetra		30
Rauður jálkur		30
Sjö sauðir 4 vetra	1	55
Sex sauðir tvævetrir		90
Sjö sauðir veturgamlir		70
Tvær ær með lömbum		40
Tíu ær ungar	1	80
Fimm ær afgamlar		75
[8] fjórðunga járnpottur		30
5 fjórðunga pottur		20
2 fjórðunga pottur með gati		20
9 marka járnpottur		10
Tíu mjólkurtrog		30
Tólf keröld		24
Askar, eskjur og skálar		30
3 tunna såker		30
2 tunna såker		30

	h.	ál.
6 fjórðunga sár		30
Strokkur		8
Fjórir tunnustrokkar		5
Skrína með skrá og lykli		5
Skrína með hespu		4
Skrína læsingarlaus		5
Stór skrína og trog		2
Drykkjarkútur		2
Drykkjarkanna		2
Skyrgrind		2
Þrennir mykjukláfar		16
Átta klyfberar		10
Orf, hrífur, rekur, klárar, vakastafur og páll		12
Ólarreipi á 5½ hest		40
13½ hesthárreipi		40
Fjórir hærusekkir		20
Lýsiskvartel		4
Tvær sessur		?
Kistill í baðstofu		?
Skeifur undir sjö hesta		14
Kistuhróf		?
Kista gömul		20
Annað skran		13½
Vasabudda og silfurvigt		?
Hnakkur með ístöðum		80
Fjórar gjarðir með koparhringjum		20
Tvö beisli		20
Þófól með ístöðum		30
Önnur með ístöðum		6
Þófi		5
Annar		6
Þriðji		1
Tólf heymeisar		12

	h.	ál.
Heystigi		5
Annar		1
Heykrókur		½

Smíðatól

	h.	ál.
Steðji		80
Smiðjubelgur		6
Tvær smíðatangir		5
Kúffótur		3
Lítil sleggja		5
Slaghamar		5
Dengsluhamar		5
Tvær skaraxir		7
Þrjár handaxir		6
Hnoðhamar		2
Klaufhamar		2
Tvær laðir		3
Átta sláttuljáir		16
Aðrir fjórir		8
Sex nafrar		6
[Tvær] fjalir		3
Fjögur brýni		2
Hnífar		1
Járnkall		15
Hnoðhamar, vinkill, beygitöng, lítil löð, naglbítur og eyraklippur		6
Skrá með lykli		10
Ósmíðað járn vegur 2 fjórðunga		15
Fimm heflar		6
Strengsög		5
Stingsög		3
Strengsög		1
Sniðill og höggjárn		1
Torfljár með skammorfi		5
Reisla með koparlóði		35

	h.	ál.
Önnur með steinlóði		12
Hverfisteinn		10
Ullarkambar		6
Karfa og lár		2
Þrjú hrosshárshnoðu		6
Nór og hór		2
Lyppulár með fjórum eingirnishnoðum		7
36 merkur húðarskinns		40
25 merkur dito		30
20 merkur dito		24
16 merkur dito		18
Hrossskinn 1 fjórðungur		16
16 merkur dito		13
16 merkur dito		13
14 merkur kálfskinns etc.		15
Sjóskór		18
Skinnklæðarusl		4
Steinsrekstrarsleggja og barsmíðarslegga		3
Broddstafur		1
Malpokaræfill		½
Alfær vefstaður með tveimur skeiðum		25
Reyrt brekán		40
Annað		25
Þriðja		10
Fjórða		1½
Hvíluvoðir nýjar		25
Tvær einskefturekkjuvoðir		5
Þrjár dito		5
Fiðursæng með boldangsveri		40
Dúksparlak fornt		4
Svæfilsver		2
Kvenhöttur		30
Kvenhempa ný		30

	h.	ál.
Önnur dito forn		25
Kersufat rautt		90
Klæðisfat af 20 fjórðunga klæði		20
Svinta blá af 50 fjórðunga klæði með þremur látúnshnöppum		20
Önnur dito ný með þremur silfurhnöppum		65
Treyja af 20 fjórðunga klæði		30
Einskiftutreyja		5
Dökkt vaðmálsfat		10
Hvít prjónapeysa		20
Einskiftupeysa		8
Önnur dito		3
Smáléreftstraf		25
Annað dito		15
Þriðja dito		5
Hvítur trefill		5
Traf		5
Treflalár		1
Brennivínstunna		1
Hnakksessa		15
Önnur		2
Brennivínskútur		1
Tjald með trjám		40
Leirbrúsi		3
Leirkrús		2
Kvenkefli		2
Bækur		
Jónspostilla í tveimur pörtum		70
Catechismus stóri		20
Biblíukjarni		25
Hugvekjur Gerhardi		12
Graduale úr bandi		10
Passíusálmar		6
Herra Guðbrands sálmabók		6

	h.	ál.
Aðskiljanlegt		
Brennivíns hálfanker		5
Gömul 60 fjórðunga kista		20
Önnur dito		?
Þriðja dito		?
Fjórða dito		?
Fimmta dito		30
Sjötta dito		6
Eikarkistill		10
Annar kistill		12
Tíu pallfjalir með pallstokkum		15
Fjórir rúmstokkar með undirviðum		15
Þrjár búrhillur		6
Staurarusl í skemmu		8
Fimm borð uppí skemmunni		15
Sex fjalir úti		9
13 staurar		6
Eikarstaur		1
12 staurar		6
Sex fjalir		9
Einn staur		2
Trébútur		2
Spíra		2
Byrðugaflar		6½
Ferjubátur með árum		20
Tvær ljóskolur og skarpípa		5
Lítil munnlaug		4
21 rdr. specie 5		30
Skuldir á sterbúið hjá öðrum		
Jóni Halldórssyni		30
Ferjutoll		30
Summa summarum	33	89

Skuldum á sterbúið öðrum að svara

	h.	ál.
Á Bakkann		60
Landskuld		50
Kýrleiga		20
Séra Vigfúsi Jóhannssyni		50
Kirkjuferjubændum		75
Jóni Sæmundssyni í Grindavík		10
Sæmundi í Sandvík		10
Legkistusmíði		15
Hreppstjórum fyrir ómak og uppvartning við sterbúið		20
Skattur, gjaftollur, lögmannstollur og biskupstíund		40
Skiptaforvaltara salarium		30
Þriggja virðingarmanna kaup		30
Ofanálag		50
Summa	4	100

Ómagann Hermann Eyjólfsson með sínum peningum tekur ærupr ýddur sæmdamann Sæmundur Vigfússon eftir innilegri bón hlutaðeigenda, og lofar að annast hann um fjögra ára tíma fyrir fyrrgreindan pening. Annars kemur öllum nú saman að 4 hndr. á ári eyðist fyrir Hermann á meðan hann er so þungur ómagi sem nú er hann, meir og minna eftir sem honum kann að létta og þyngja. Umboð piltsins Sumarliða tekur séra Halldór Brynjólfsson, en umboð Þorbjargar séra Jón Halldórsson, og lofa báðir löglega með að höndla og ávaxtarlausu á sínum tíma útsvara. Fyrrskrifuðu til staðfestu eru hlutaðeigenda nöfn að Kotferju dag 14. maí 1746.

Jón Gíslason	Brynjólfur Sigurðsson
Ólafur Þorsteinsson	Jón Halldórsson
Einar Magnússon	Halldór Brynjólfsson
	Sæmundur Vigfússon

Fyrir utan áðurskrifað meðtók Sæmundur Vigfússon með Hermanni föt hans til dags og nætur virt sem fylgir og að auki:

	h.	ál.
10 rd. specie	2	60
Sæng, hægindi og svæfil		30
Tvær einskefturekkjuvoðir		8
Sauðsvartar buxur		10
Mussu		15
Aðra		6
Brjóstadúk grænan úr einskiftu		5
Rauðar klæðisbuxur		6
Nærpeysu		3
Skyrtu úr vesturfara		3
Strigaskyrtu		1
Blákembda peysu		4
Aðra grákembda		1
Þrjú pör sokka og eina vettlinga		3
Karlmannshatt		5
Síðhempu		20
Prjónapeysu bláa		20
Summa	4	80

Orný Símonardóttir

Orný eða Oddný fæddist árið 1701. Foreldrar hennar voru Símon Jónsson (f. 1661) og Sigríður Eyjólfsdóttir (f. 1665) sem árið 1703 bjuggu á Höfða í Biskupstungum. Eiginmaður hennar var Teitur Loftsson (f. 1695) og börn þeirra Halldór (1726–1785), Eyjólfur (1730–1804), Jón (1733–1812), Ragnhildur (1736–1773), Sigríður (óvíst) og Símon (1741–1803). Árið 1729 bjuggu þau á Höfða og síðar á Tjörn og Litla-Fljóti, en síðast í Bræðratungu þar sem dánarbú Ornýjar var skrifað upp 14. júní 1756. Skráin í lokin gæti varðað úthlutun fjármuna til barnanna þegar þau fóru að heiman.[4]

Anno 1756 þann 14. júní að Bræðratungu voru Ornýjar sálugu Símonardóttur eftirlátnir fémunir uppskrifaðir og virtir sem fylgir:

	h.	ál.
Ein kýr rauðhúfótt 8 vetra	1	
Önnur dito hvít 12 vetra		105
Þrjár ær með lömbum		60
Þrír sauðir veturgamlir		36
Einn dito tvævetra		15
Blátt klæðisfat		20
Blá késsusvinta		8
Tvær vaðmálshempur gamlar		12
Sauðsvart upphlutsfat gamalt		12
Einskeftusvinta		4
Tveir gamlir klútar bláir		3
Svart silki gamalt		3
Trefill af kartúni		2
Treyja með plusskraga gömul		8
Koparbelti		6
Treflaeskjur		1
Tvær einskeftuskyrtur		8
Tvö pör sokka rauðir		2
Gamalt treyjutetur		5
Þófadýna		1
Þófól með lítilfjörlegum ístöðum		5
Forn sessa líttnýt		2
Fjórðungspottur		10
Gömul kista		20
Kvenhöttur		2
Summa	3	

Eyjólfur Teitsson fulltíða færleik		60
Halldór fola		60
Jón fola 2 vetra		60
Ragnhildur kvenfat		20
Sigríður blátt fat		20
Símon 13 vetra		[60]

Jón Gíslason

Ekkert er vitað um Jón annað en það sem hér kemur fram. Hann fæddist undir Jökli árið 1727 og fluttist níu ára gamall að Útskálum, en var undir ævilokin vinnumaður á Hólum í Hrunamannahreppi og lést í Helli undir Ingólfsfjalli, vafalaust á ferð fyrir húsbændur sína. Eftirlátnar eigur hans voru skráðar 29. október 1761 og er erfingja ekki getið. Núpstún í Hrepphólasókn í skuldaskrá er tilgáta fyrir „nupst:“ í handriti.[5]

Anno 1761 þann 29. október að Hjálmholti var uppskrifað ⟨og⟩ virt eftir Jón sáluga Gíslason vinnumann frá Hólum í Hrepp sem sálaðist eftir viku legu í Hellir 34 ára að aldri, kom undan Jökli 9 vetra suður að Útskálum.

	h.	ál.
Föt hans og annað		
Blár brjóstadúkur af klæði með ónýtu fóðri		12
Sortuð mussa hneppt		10
Mórauð peysa hneppt		3
Buxnagarmar og íleppar		2
Þrjú pör sokkagarmar og tvær einskeftuskyrtur		10
Þetta fengið prestinum og Bjarna í Hellir.		
Hitt annað er		
Ljós hestur örsmár ungur		40
Sortuð síðhempa götótt		8
Blá prjónapeysa slitin		10
Börkuð prjónapeysa		12
Einskeftunærpeysa		7
Sortaðar buxur bornar		6
Mussugarmur		½
Húfa og nærbuxnagarmar hvoru tveggja fánýtt		1
Hnakkhrör með ístöðum, tveimur járnhringjugjörðum og ónýtri dýnu og beisli		18
½ fjórðungur smjörs		10

		h.	ál.
	Í Hólum		
Kistuhró með kengjum			4
Tvær ær	dautt í fjárpestinni allt		
Tveir sauðir veturgamlir	dautt í fjárpestinni allt		
Þrjú lömb	dautt í fjárpestinni allt		
Foli 2 vetra í Mostungum			30
		1	26
	Skuldir að svara		
Kona í Hrepp			5
Lánaður 1 rd. Núpstúni			30
Líkkista og smíði			25
Legkaup			15
Ómak og matur			20
			95

So erfðin verður 50 ál.

TILVÍSANIR

1 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 538, 615–617; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Árn. ED1/7, 1. Skiptabók 1743–1746, bl. 11r–13r.

2 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 600; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Árn. ED1/7, 1. Skiptabók 1743–1746, bl. 8r–9r, 13v–14r. Hermann eignaðist að minnsta kosti ekki Vigdísi í lausaleik frá miðju ári 1713 til jafnlengdar árið 1715, sjá Rentukammer F/16. Reikningar jarðabókarsjóðs 1712–1714, örk 1. Sakeyrisreikningar 1714, Árnessýsla; F/17. Reikningar jarðabókarsjóðs 1708–1716, örk 10. Sakeyrisreikningar 1715, Árnessýsla.

3 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 600; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Árn. ED1/7, 1. Skiptabók 1743–1746, bl. 26r–28r (uppskrift), 29r–30v (skipti).

4 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 543, 621; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Árn. ED1/7, 3. Skiptabók 1756–1764, bl. 5r.

5 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Árn ED1/7, 3. Skiptabók 1756–1764, bls. 172–173. Bóndi í Helli árið 1762 var Þorleifur Valdason, sjá Rentukammer D1/9. Manntal 1762. Suðuramt, nr. 65: Arnarbæli, Reykir og Hjalli, bl. 4v.

Skaftafellssýsla

1762–1765

Jón Sæmundsson

Jón fæddist árið 1701. Foreldrar hans voru Sæmundur Jónsson (f. 1652) og Guðlaug Jónsdóttir (f. 1671), sem vorið 1703 bjuggu á Brekkum í Dyrhólakálki. Þorsteinn bróðir Jóns var árinu yngri. Eiginkona Jóns var Ragnheiður Jónsdóttir (f. 1717) og voru dætur þeirra Guðlaug (f. 1745) og Sigríður (f. 1751). Dánarbú Jóns var skráð á Hvoli í Mýrdal 14. apríl 1762 og skipti fóru fram 3. júní. Skemmdir eru allnokkrar á skjalinu og þar sem verðmat ekki sést er haft spurningamerki. Ragnheiður var á Hvoli í ágúst 1762 með ónafngreindar dætur sínar 16 ára og 10 ára.[1]

Anno 1762 þann 14. apríl að Hvoli í Mýrdal var af oss undirskrifuðum eftir begiering sýslumannsins seigneur Lýðs Guðmundssonar uppskrifaðir þeir fémunir kvikir og dauðir er tilsagðir voru af ekkjunni Ragnheiði Jónsdóttir í sterfbúi hennar sáluga ektamanns Jóns Sæmundssonar.

	h.	ál.
Í fatnaði		
Grænt klæðisfat		35
Rautt klæðisfat		46
Annað rautt af góðu töji		40
Blá klæðissvinta með koparhnapp		20
Rauð klæðissvinta með koparhnapp og rokkborða neðan		13
Ungmennis raskfat blátt		6
Leturlindi		3½

	h.	ál.
Treyja forn lifurauð		5
~~Græn klæðisvinta með koparhnapp~~		
Traf af fínu lérefti		20
Annað ringra		15
Blár handlínuklútur		3
Annar rauðmerktur		3
Tvö ennishorn með gulum og rauðum litum og hálsklútur sama slags		15
Lítilfjörlegt hálssilki rauðleitt		4
Hálsklútur hvítur lítilfjörlegur		?
~~Kvenhempa~~		
Mussa sortuð nýleg með 19 látúnshnöppum		20
Kvenhöttur		?
Ungmennis kvenhempa		?
~~Einskeftukvenpeysa~~		
~~Tvær einskeftubarnapeysur~~		
[000000000] svört með [00000]		?
[000b]uxur [00000]ar með sex látúnshnöppum		4
Einskeftukarlmannsskyrta ný		8
Hattur		10
Blá húfa		5
Tvennir sjóvettlingar		2
Tvennir sokkar gamlir		4
Brekán fornt, treyja gömul		2
Einskefturekkvoðir tvær, önnur lítilfjörleg rúmföt		8
Á þrjá hesta af reiðing		13
Þrír klyfberar		7
Kistur tvær með læsing og lyklum		29
Þriðja lítil með læsing og lausu loki		10
Einn hærusekkur		10
Trafakefli		4
Í bókum		
Húspostilla Vídalíns í tvennu lagi		20
Grallari 10. editio		10

	h.	ál.
Sjöorðabók Vídalíns		10
Nýja testamentið gefið		
Skrifað kver með Norsku lögum og Christians recess		2
Ólafs kóngs saga hálf rotin		10
Skrifað sálmakver		4
Þórðarbænir með sálmunum		5
Í búsgögnum		
Einn pottur tekur 2½ fjórðung		56
[Annar] bættur minni		12
[Einn] lítill pottur tekur 17 merkur		10
[Eitt tve]ggja tunna ker gamalt		33
[Annað] minna		12
[Þriðja] ennþá minna		8
[00000000]		11
[00000000] gamall		8
[000000000] keröld og fjórða tunna		?
[000000000] tveir nóar		?
Ein ausa, tvær sleifar		1
og ullarkambar		9
Sjö spænir		4
og vettlingapör tvenn		3
Tvö orf		3½
og tvær flöskur		3½
Vefstaður með honum tilheyrandi		10
Fjórar hrífur		4
og kola		1
Fjórar ljáspíkur		6
Einn torfljár		2½
Item reckhata??		1
Klaufhamar		1½
Hófar og hótöj		1
Ljáklöppuhamar		5
Steðji brotinn		15

	h.	ál.
Eitt brýni		½
Hefill		1
Eitt hestajárn		7
Tveir þófar gamlir		15
Ístöð með hamól og gjörð lítilfjörlegri, item virki brotin		4
Einn páll		2
og tvær grottakirnur		2
Tvær rekur		2
Tveir knífar		3
Þrennir mykilaupar		15
Sjö hrip og tvö minni		9
Hnakkur neflaus		8
Þófaver		1
Ný virki		4
Tvö færi með steini, öngultaumum og önglum		40
Tvær brækur og tveir skinnstakkar		35
Sjóskór og sjóháleistar		1
Kvenhempa		5
Leðurskinnspölur		15
15 skjólur		15
Reipi á 8½ hest		18
Tólf fjalir		12
Tvö rúm		5
Hurð fyrir bænum		1
Skemmuhús með hurð		20
[00000]hús		8
[000]lýsi[000]		?
[0000000000000]		?
[000]öxi		10
Ein handöxi		2
Einn sniðill		1
Járnreisla		10
Í fiski og höfðum		112

	h.	ál.
3 fjórðungar smjörs		30
Tvö bandbeisli		2
Í fríðu		
Þrevetur hestur		75
Þrjár kýr	2	90
Ein kvíga geld		72
Tveir vetrungar		80
Kálfur		6
Þrír hestar	2	55
Eitt hross með veturgömlu trippi	1	
Níu ær fyrir utan jarðarkvíildi	1	60
Þrír sauðir tvævetrir		45
15 gemlingar	1	40
Geldær		60
Summa	22	43

Skuldir voru kaup og klæðnaður Sigurðar Gunnarssonar vinnumanns 85 ál., vorgjald 30 ál. og legkaup og kistusmíði 27 ál., en strikað er yfir þingskuldir og ógreidda skuld til Viðeyjar og Bjarna Pálssonar landlæknis. Þetta gerði 1 hndr. 22 ál. Innistandandi voru skuld hjá Jóni Árnasyni í Hvammi og kálfsfóður hjá Einari Erlendssyni, en upphæða er ekki getið. Skipti fóru fram 3. júní og við skuldirnar bættust 25 ál. í skiptaforvaltaralaun til sýslumanns eftir Norsku lögum og 16 ál. til virðingarmanna. Samanlagður frádráttur nam þá 1 hndr. 63 ál. þannig að til skipta komu 20 hndr. 20½ al. Samkvæmt kaupmálabréfi frá desember 1740 var máli ekkjunnar á giftingardegi 9 hndr. og það þeirra sem lengur lifði átti að fá hundraðs kjörgrip. Ragnheiður fékk því 10 hndr. en Guðlaug og Sigríður 5 hndr. 50¼ al. hvor „sem ei að þessu sinni með lóðseðlum útleggst með því ekkjan sjálf móðir þeirra heldur þeirra umboð". Undir skrifa að Hvoli degi síðar Lýður Guðmundsson sýslumaður, Sigurður Magnússon og Einar Erlendsson.

Sveinn Sigurðsson

Sveinn fæddist árið 1711. Foreldrar hans voru Sigurður Guðmundsson (f. 1669) og síðari kona hans Katrín Jónsdóttir (f. 1676) á Efri-Steinsmýri í Meðallandi. Eiginkona Sveins var Helga Árnadóttir (1706–1784) og börn þeirra Valgerður (f. 1736), Pétur (1742–1812) og Halldór (1746–1784). Þau bjuggu á Syðri-Fljótum árið 1762 og tveir ónafngreindir synir, 19 ára og 16 ára, auk vinnukonu og tveggja ómaga. Valgerður var gift Jóni Jónssyni og bjuggu þau einnig á jörðinni, hann 32 ára og hún 26 ára, með eina vinnukonu. Þriðji ábúandi var Jón Erasmusson, faðir Jóns. Dánarbú Sveins var skráð 6. júní 1765 og er hann sagður Jónsson í upphafi, sem ekki stenst en er haldið hér. Skjalinu lýkur í miðri skuldaskrá svo að eitt blað vantar eða fleiri. Hraun rann yfir bæjarhúsin á Syðri-Fljótum í Skaftáreldum sumarið 1783.[2]

Anno 1765 þann 6. júní var að Syðri-Fljótum í Meðallandi registerað eftirlátið sterfbú sáluga Sveins Jónssonar af tilforordnuðum skiptiforvaltara og tveimur tilkölluðum virðingarmönnum í nærveru hans eftirlátinnar ekkju Helgu Árnadóttur og hans tveggja sona Péturs og Halldórs Sveinssona, samt hans dótturmanns Jóns Jónssonar. Fyrir ekkjunnar hönd er hreppstjórinn Jón Ásmundsson, sá yngri sonur Sveins sáluga Halldór er 19 vetra, en Pétur er fullorðinn. Framgekk so virðing búsins sem fylgir.

	h.	ál.
Í búsgagni		
Þriggja tunnu ker gamalt vantar tvær gjarðir		70
Annað minna gjarðlaust		10
Þriðja		5
Tunna		15
Kerhald		10
Annað kerhald		9
Þriðja kerald		9
Enn nú kerhald		5
Annað ditto		5
Þriðja ditto		4
Kvartel		1

	h.	ál.
Annað		1
Tunna lítil		1
Kerhald		5
Annað		2
Þriðja		2
Fjórða		3
Fimmta ditto		2
Sjötta		1
Sjöunda ditto		4
Strokkur		20
Annar strokkur		15
Sex trog		20
Þrjú trog		12
Þrír askar		12
Fimm ditto		12
Fimm askar		15
Þrír askar		3
Ein skál		8
Tvær skálar		5
Kirna		2
Dallur		5
Askur		1
Sex skjólur		19
Tvennar öskjur		5
Þrennar ditto		5
Fjórar ausur		3
Átta hlemmar		3
Þrjár könnur		4
Kistill vantar lykil og hakajárn		10
Skrína		6
Önnur ditto		3
Sýjugrind		1
Stór kista kölluð		20

	h.	ál.
Læst kista þó gölluð		18
Kista með hvolfdri skrá dönsk		25
Kistill gamall með bilaðri skrá		5
Nýr kistill með skrá, lykli og lömum		15
Vont kistilshrör		1
Skrína með skrá og lykli		9
Loklaust skrínuhró		2
Ullarkambar nýlegir		10
Sandvirki gagnleg		10
Ný sandvirki		6
Afgamall hnakkur setulaus		?
Hamól með ístöðum og koparhringjugjörð		34
Önnur hamól með ístöðum og koparhringjugjörð		18
Þriðja hamól með ístöðum og járnhringjugjörð		10
Beisli með litlum koparbúningi		5
Annað ditto fangalétt með litlum ólum		1½
Fjögur bandbeisli		2
Ólarkeyri		1
Kaðalkeyri og járnhringjugjörð		1
Í ólum		2
Ullarþófi gamall		10
Nýr melþófi		6
Tveir gamlir melþófar		5
Svart þófaver		4
Annað betra		5
Sessa gömul		12
Afgamall melþófi með skinni og gömlu lendveri		4
Fimm klyfberar		19
Reiðingur		6
Þrjú orf og sex hrífur		9
Hærusekkur lítill með sekkhröri		8½
Annar ditto með vondu hröri		8½
Saumtags- og hárreipi á		35

	h.	ál.
Tvenn dugleg ólarreipi		19
Þrenn ditto		15
Trévigt		4
Slaghamar		8
Ljádengsluhamar		3
Annar ditto		3
Klaufhamar		2
Tvö skaraxarkjök		5
Handöxi og beygitöng		6
Járnlaðir tvær mjög litlar		3
Tálguhnífur og brýni		1
Steðji		70
Smiðjubelgur		10
Fjórir ljáir		8
Eirklippur og stingsög		5
Fjórir nafrar og sniðmeis		7
Tveggja handa sög		12
Torfljár í skammorfi		5
Lítil tunna		2
Unnið hrosshár		1
Hvalsinar		5
Buskugjarðir		1
Áttungur gamall og sigð þrjú		2
Gamalt tjald með hælum og trjám		35
Hestajárn		10
Tálguhnífur, þjöl og rómet		3
Ósmíðað járn		4
Tvær vatnastangir og tvær lénunálar		20
Páll og rótagrefill		2
Kvíslar og rekur		4
Reka og tvær kvíslar		2
Barnsvagga		1
Tveir rúmstokkar, þrjár fjalir, þil fyrir búrinu með hurð		20

	h.	ál.
Pallfjalir í fjósinu		23½
Byrslur þar og rúm		5
Vefstaður með tilheyrandi		20
Mykjulaupar tvennir		10
16 heyhrip		10
Tóbaksfjöl með járni		1
Stór pottur		95
Annar minni		35
Þriðji mjög lítill		6
Fjórði bættur, lítill		5
Skuld hjá Halldóri Jónssyni		2½
Járnlampi og trékola		3
Þrír átmatardiskar		1
Fjórar skjóður og tveir klippingar		4
Fjórir lásar		9
Tveir ditto		6
Þrennir vettlingaprjónar		8
Skinnsokkar		2
Húðarskinn 13½		17
Þrjú kálfskinn		4½
6 merkur af hrossskinni		6
Vetrarpartur Vídalínspostillu		16
Graduale		13
Eintalið		10
Upprisusaltari		4
Sálmabók		14
Bænakver eður Dagleg iðkun guðrækninnar		3
Hugvekjur Gerhardi		4
Krossskólasálmar		1
Skrifað sálmakver		2
Skrifaður Graduale		5
5½ alin sauðsvart vaðmál á 6 fiska alinin		20
5 álnir ditto á 6 og 7 fiska alinin		21½

	h.	ál.
7 álnir 3 kvartil ditto á 5 fiska alinin		19½
Tvær skyrtur fornar		10
Aðrar tvær ditto		10
Þrjár ditto, allar		5
Tvær einskefturekkjuvoðir		8
Aðrar tvær ditto		5
Þriðju tvær rekkjuvoðir		5
Lítið brekán		?
Annað ónýtt ditto		7
Tvennir sjóvettlingar og háleistar		1½
Karlmannsbuxur með fimm knöppum af látúni		9
Aðrar með tveimur látúnsknöppum		4½
Þriðju		2½
Fjórðu sauðsvartar		3
Fimmtu		2
Tvennar nærbuxur		4
Mórauð prjónapeysa með knöppum		7
Önnur ditto með tíu knöppum		7
Þriðja ditto með tólf knöppum		3
Tvennir sokkar		5
Þrennir ditto mórauðir og tveir vasar		3
Tvennir vettlingar		1
Óþæfðir sokkar		3
Tvennir ditto þæfðir		2
Tvennir kvensokkar		1
Aðrir tvennir ditto		2
Mórautt peysuefni af bandi		9
Hespuverk í aðra peysu		9
Sex hespur með snakk af bandi		8
Tvær húfur		7
Þrír lárar og fjórar vinnukirnur		4
Kláfur ⟨með⟩ hvítri ofanaftekinni ull		4
[00] pör duggaravettlinga		2½

	h.	ál.
Mussa með látúnsknöppum		32
Önnur ditto með koparknöppum ný		26
Gamall hattur með gati		2
Betri hattur		7
~~Grátt kaphús~~ Sauðsvartir vettlingar		2
Gömul síðhempa		14
Önnur síðhempa nýleg		18
Sessuband		5
Annað ditto		4
Grænn klæðisniðurhlutur af 20 fiska klæði		60
Blár ditto		50
Blátt fatsefni ófullkomið og melstungið		20
Grænt upphlutspils afgamalt		15
Treyja		13
Önnur		3
Kvensokkar rauðir		3
Blá svinta gagnlítil		5
Græn klæðissvinta		8
Rauð ditto með blómstursaum		20
Blá rasksvinta með varpi		17
Blá klæðissvinta með liberiborðum og steyptum koparknöppum		50
Einskeftuhempa forn		?
Einskeftusvinta með götum		?
Handlínuklútur með skúfum		13
Höttsilki gagnslitið		8
Golgastrefill		5
Fínt traf		20
Bláröndóttur klútur		15
Annar bláröndóttur mikið fínn		20
Blámerktur ditto bættur		4
Bláröndóttur gamall		4
Blár trefill grófur með bláu horni		4
Sokkabönd gömul		2

	h.	ál.
Grænn bekkjaklútur		10
Blátt hálssilki		7
Treflaeskjur		4
Lítill brjóstadúkur af einskeftu		4
Stykki af ábreið útdregið		6
Mussa með látúnsknöppum		12
Borð í búrinu		4
10 kútar af hvallýsi á 5 fiska		30
Langhefill og stórt hrip		7
Skemmuhús með tvennum þiljum og hurðum		60
Baðstofuhús		30
Smiðjuhús		16
Fimm heyhrip		6
Lítið hesthús		7
Annað stærra hesthús		20
Lambhús		16
Annað minna lambhús		6
Kálfsbelgur gamall		1
Fjárhús		8
Annað fjárhús		8
Skjóttur hestur tannlaus		50
Jarpur hestur fótaveikur		75
Ljós færleikur magur og afgamall		35
Brúnn færleikur ungur		75
Rauður ditto 4 vetra		70
Annar ditto eins gamall		75
Tvævetur hestur		60
Annar viðlíka gamall lítill		55
Hesttrippi		30
Annað færleikstrippi		25
Þriðja lítið		20
25 ær með lömbum	3	60
~~Ær óborin~~		?

	h.	ál.
~~[Ein] ditto~~		?
Einn sauður veturgamall	1	90
Þrír sauðir tvævetrir		45
Tvævett naut		60
Annað ditto eins		60
Ein kvíga veturgömul		40
Kálfur svartur		13
Annar svartskjöldóttur		12
Svört kýr 9 vetra á að bera á þorra		108
Hryggjótt 7 vetra snemmbær	1	
Glámótt 6 vetra jólbær	1	
Skjöldótt 4 vetra á að bera á þorra		110
Fimmta skjöldótt 3 vetra tímalaus		85
Blá húfa		6
Hór og hótöy, með heykrók		1½
Framrekstrarsleggja		3
Mjölkvörn		5
Stór slaghamar		10
Þrír spænir		5
Þrír ditto		5
Einn ditto		1
Summa	35	38½

Kaupmálabréf sáluga Sveins Sigurðssonar og hans eftirlifandi ekkju Helgu Árnadóttur framkom af 10. júlí 1735, hvar inni finnast þeir skilmálar að Helgu Árnadóttur hefur á giftingardegi verið talin 7 hndr. í heimanfylgju, og þá af sínu mannsefni verið gefin 4 hndr. í tilgjöf, og svo hvort öðru því fjórðungsgjöf úr fé sínu til þess lengur lifði og hundraðs kjörgripur, hvörjir skilmálar hér álítast ólöglegir og upphafðir, hvörs vegna ekkjunnar svaramaður kýs fyrir hana að fjórðungsgjöfin verði frátekin, en hún behaldi tilgjöfinni og kjörgripnum, eftir hverju hennar peningur verður 12 hndr. úr þessu búi.

	h.	ál.
Skuldir á þessu búi eru:		
Vorgjald af jörðinni		20
Fjörufóður		10
Vorþingskuldir		32
Legkaup		12
Kistusmíði		30
Líkpredikun og líksöngseyrir		30
Skuld til Þorsteins Þorsteinssonar		6
Til bændanna á Grímsstöðum		4
Lateris	1	24

TILVÍSANIR

1 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 456; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Skaft. ED2/1. Dánarbú 1760–1809, örk 1, bl. 2r–4r; Rentukammer D1/9. Manntal 1762. Suðuramt, nr. 36: Dyrhólar og Sólheimar, bl. 6v–7r.

2 ÞÍ. Rentukammer D1/9. Manntal 1762. Suðuramt, nr. 33: Hólmasel, bl. 1v–2r; Sýsluskjalasafn. Skaft. ED2/1. Dánarbú 1760–1809, örk 1, bl. 84r–89v; Gylfi Már Guðbergsson og Theodór Theodórsson, „Áhrif Skaftárelda á byggð og mannfjölda í Leiðvallar- og Kleifahreppum", bls. 104–108; Gísli Ágúst Gunnlaugsson, „Fólksflótti úr Vestur-Skaftafellssýslu í kjölfar Skaftárelda", bls. 120, 123.

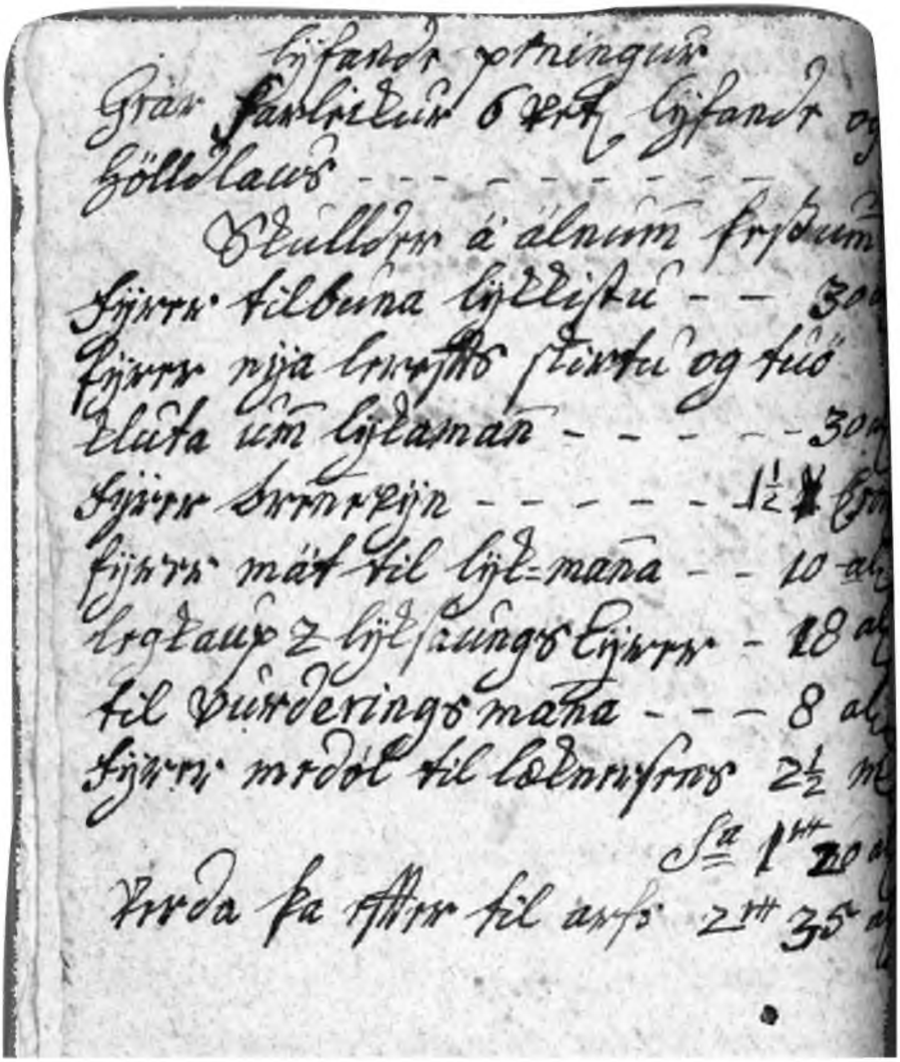

Fyrir kemur að útfararkostnaður er sundurliðaður og hér má sjá að mennirnir sem báru Þorgeir Björnsson til grafar fengu brennivín og mat, en jafnframt að ný skyrta og tveir klútar voru sett utan um líkið (sjá bls. 118). ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Skag. ED2/2. Dánarbú 1744–1786, bl. 51v.

Skagafjarðarsýsla

1770–1778

Sigríður Þorleifsdóttir

Ekki er annað vitað um Sigríði en það sem hér kemur fram, en líklega fæddist hún nokkru fyrir 1740. Eiginmaður hennar var Grímólfur Egilsson (1735–1784), sem að henni látinni gekk að eiga Þuríði Finnbogadóttur (f. 1735) og fæddist Sigríður dóttir þeirra árið 1771. Ekkert er heldur vitað um Guðmund son Sigríðar og Grímólfs, sem nefndur er við skráningu dánarbús hennar í Geitagerði hjá Reynistað 15. október 1770. Búfé er ekki metið og summa lausafjár kemur ekki fram, en var 5 hndr. 6 ál. Lóðseðill Grímólfs fyrir helmingi búsins fylgir uppskriftinni og kemur fram að hesturinn var tíu vetra og móskolóttur. Það sem Guðmundur fékk er ekki tilgreint sérstaklega.[1]

Anno 1770 15. október að Geitagerði í Reynistaðar kirkjusókn, voru uppskrifaðir og virtir dauðir fémunir þar þá verandi Grímólfs Egilssonar og Sigríðar sálugu Þorleifsdóttir þeirra eina barns vegna Guðmundar, og fyrirfannst sem eftirfylgir.

	h.	ál.
Í kvenklæðnaði		
Ein kvenhempa		40
Önnur hempa af vaðmáli		30
Eitt pils af góðu klæði	1	
Ein græn svunta		24
Rautt klæðispils		50
Ein ný klæðissvunta blá með einum koparhnapp		28
Ein treyja með klæðisbót		20

	h.	ál.
Einskeftutreyja		8
Tvær þráðardúksskyrtur og lasið belti		20

Karlmannsföt

Sauðsvört mussa og sortulitaðar buxur		16
Ein blá peysa		30
Fimm stikur af einskeftu		15
Einskeftukólfur		2
6 álnir af gjaldavoð		15
Einn karlmannaklútur		15
Einn annar klútur blár		5
Eitt grænt hálssilki		6
Hálfur klútur úr silki		5

Kistur

Tvær vættarkistur báðar í eins standi		40
Einn treflakistill		

Í kvenreiðtygjum

Kvensöðull		40
Einn kvenreiði		10
Eitt beisli		20
Ein reiðgjörð		3
Einn þófi		5
Eitt karlmannabeisli		10
Kvenhöttur		20
Einn pallkistill		4

Í fríðu

Einn hestur 9 vetra
Annar 5 vetra óvanaður
Ein ær tvævetur
Tvær gimbrar veturgamlar

Tómas Jónsson

Tómas fæddist árið 1726 og eru foreldrar hans óþekktir. Eiginkona hans var Björg Jónsdóttir (f. 1722) og börn þeirra Ragnheiður (1757–1837) og Jón (f. 1760). Tómas bjó á Kambi í Deildardal árið 1762, sagður 36 ára og eiginkona hans fertug en ónafngreindur sonur þeirra 2 ára og dóttir 5 ára. Dánarbúið var skráð 4. júní 1772.[2]

Anno 1772 þann 4. júní var eftirlátið sterfbú Tómasar heitins Jónssonar á Kambi registrerað og vurderað, hvört eð fyrirfannst sem eftirfylgir.

	h.	ál.
Í fríðum peningi		
Kýr svartskjöldótt 13 vetra		80
Önnur svarthöttótt 11 vetra		100
Kvíga veturgömul		40
Hross		
Jarpur hestur góðgengur		100
Jarpblesóttur klárhestur 13 vetra		70
Jarpur ditto 6 vetra		60
Jarpblesótt meri 10 vetra		60
Sauðfénaður		
Fjórar ær með lömbum		80
Þrjár lamblausar		40
Sauður þrevetur og tveir tvævetrir		45
Ellefu sauðir veturgamlir		110
Í fatnaði		
Sauðsvört mussuföt lítið brúkuð hnappalaus		25
Blá peysa með hnöppum		30
Brjóstadúkur af rauðu varningsklæði brúkaður		15
Sortulituð síðhempa með koparhnöppum gömul og bætt		15
Kvenfatnaður		
Sortulituð vaðmálshempa bætt og gömul		10
Blátt klæðispils		60
Rauð klæðissvinta með þremur silfurhnöppum og svörtum varpsaum		40

	h.	ál.
Treyja með dökkum fluskraga, öll af prjónasaum gömul og slitin		5
Kartúnstraf gamalt		10
Tveir klútar gamlir		8
Grænt hálssilki gamalt		5
Kvensöðull með áklæði, sessu, beisli og tveimur gjörðum		100
Karlmannshnakkur með sessuslitri, reiða, ístöðum og beisli		60
Tveir þófar, annar sundur		16
Kista stór með skrá og lykli		30
Önnur kista minni læst		20
Þriðja vættarkista líka læst		15
Kistill læstur		5
Kistuskrifli		4
Tvær einskefturekkjuvoðir og brekán bætt, allt gamalt		5

Búsgagn

Kerhald tekur 1½ tunnu, lekur		10
Annað ditto minna		10
Þriðja lítt nýtt		2
Gömul lagartunna		7
Fjórar smákollur		4
Þrjár fötur gamlar		3
Sex trog, sum lítt nýt		15
Fimm askar gamlir		3
Strokkur gamall		5
Pottur með gati bættur		10
Annar minni		10

Í bókum

Grallari laus úr bandi		3
Predikanir af sjö orðunum		3
Föstupredikanir gamlar og rotnar		2
Hallgrímssálmar úr bandi		2
Bænabók Avenarii		5
Útlegging Manasisbænar		3
Hugvekjusálmar og Diarium		3

	h.	ál.
Manuale rotinn úr bandi		3
Þórðarbænir		2
Spegill eilífs lífs skrifaður og vel umvendaður		10
Hús og spýtur		
Fjárhús tekur 18 sauði á garða		10
Annað minna og tvær spýtur lausar		10
Þriðja kofi		8
Hesthús		5
Skemma með hurð á járnum		15
Fjós fyrir sex naut		20
Smiðjukofi		2
Hús áfast við bæinn með syllum og sperrum		25
Eitt tré á 14 fiska		7
Aðskiljanlegt		
Rokkur gamall		5
Gömul járnreisla		8
Tvenn ólarreipi		10
Bandreipi gömul		3
Þrír klyfberar		5
Axarkjak		2
Járn, vegur 26 merkur		7½
5 pund af gömlu tini		20
Fjórðungur sauðskinna		20
Þrjár prjónapeysur óbrúkaðar		45
Átta pallfjalir, rúmstokkur og brotnar bríkur		10

Hleypur so framanskrifað sterfbú að áður afteknum öllum skuldum nema 10 ál. til Jóns á Grindum og 10 ál. til Þorsteins Andréssonar á Miðhúsum, að öllu samanreiknuðu til 13 hndr. 24 ál. Kemur so á ekkjunnar hluta 6 hndr. 72 ál, en á piltsins hluta 4 hndr. 44 ál., en á stúlkunnar 2 hndr. 23 ál. og sundurdeilist sem eftirfylgir.

Lóðseðlar Bjargar, Jóns og Ragnheiðar fylgja, og fékk móðirin ögn meira en hún átti að fá: „En þar sem ekkjunnar partur er meiri en tilstendur lofar hún að bæta því við son sinn innan skamms tíma“. Undir skrifa Sigurður Þorleifsson og Þorvaldur Þorkelsson.

Geirlaug Erlendsdóttir

Geirlaug fæddist árið 1732. Foreldrar hennar voru Erlendur Þorleifsson (1705–1760) og Guðrún Jónsdóttir (1700–1773), sem síðast bjuggu á Þverá í Hallárdal. Eiginmaður hennar var Jón Þorláksson (1730–1785) og voru þau barnlaus. Geirlaug lést á Vöglum í Miklabæjarsókn og var grafin 29. júlí 1773, sögð 40 ára. Dánarbúið var skráð 14. september.[3]

Anno 1773 þann 14. september að Vöglum við Blönduhlíð. Voru uppskrifaðir og vorderaðir þeir fémunir kvikir og dauðir sem fyrirfundust í stervbúinu eftir Geirlögu sálugu Erlendsdóttir, eftir framvísan hennar eftirlifandi ektamanns Jóns Þorlákssonar, so á sig komið sem fylgir:

	h.	ál.
Rauðhjálmótt kýr 5 vetra	1	
Átta ær, með lömbum sex	1	30
Grár hestur 4 vetra		60
Jarpur hestur afgamall		35
Annar rauður og afgamall		35
Tveir folar tvævetrir rauðir		70
og þriðji brúnn tvævetra		35
Bleikblesótt hryssa og tvævetra		30
Rauðskjótt mertrippi veturgamalt		20
Í kvenklæðnaði		
Smávaðmálshempa gömul og mjög bætt á ermum		25
Kventreyja með lösnum klæðisbol og prjónaermum		12
Kalemangs kvenkot með lösnum koparmilnum		8
Gamalt smáléreftstraf		12
Dökk silkislæða		4

	h.	ál.
Blámerktur léreftsklútur		6
Annar klútur bláröndóttur		6
Leturband		4
Lítill spegill í hulstri		4
Skautakefli		3

Í bókum

Vídalíns Sjöorðapredikanir		6
Hallgríms og Hugvekjusálmar í einu bindini gamlir		5
Mjög rotin Höfuðpartabók		2
Þórðarbænir með sálmum		2
Annað gamalt og rotið bænakver Lassenii		2
Mittisband með nýlegum látúnspörum		7
Ein 50 fjórðunga kista		20
Önnur stór og afgömul		20
Þriðja skrifli loklaust		2
og annað með lausu loki		4
Ólæstur lítill pallkistill og annar loklaus, báðir járnalausir		2
Einn lélegur spunarokkur		8
Einir vírkambar gamlir		6
Smábandsprjónar		2
Gamall vefstaður með einu skafti, ófullkominn		12

Í búsgagni

Eitt tunnukerald		20
Fimm kollur smáar og stórar		6
Þrjár fötur		10
Fimm askar smáir og stórir		5
Tvennar öskjur		2
Lítill strokkur		10
Merkur tinkanna		10
3 marka leirbrúsi		2
Járnreisla		5
Ein hrífa, tvær klárur, ein hrífa og orf		2
Einn fleygpáll		2

	h.	ál.
Tvær rekur		3
Einn torfljár og ljáspík		4
Ein bandreipi		3
Í eldsgögnum		
Vel 2 fjórðunga pottur mjög bættur		5
Annar rifinn og bættur, vart fjórðungspottur		6
Pottkrókar		1
Tveir hálftunnuskrokkar		2
Einn klyfberi gamall		3
Níu pallfjalir		9
Lambhússkofi með hurð		12
Kvenreiðtöy alfær virðast hundrað og 6 álnir, fyrir utan sessu	1	6
Karlmannshnakkpúta léleg með einni járnhringnagjörð og dýnu		15
Sortuð mussa með hnöppum, slitnar buxur, hálsbindi og gamall hattur, item sortaðir sokkar		40
14 merkur af sneflaull		5
Fletjupakkir og langsekkur		3
Gömul þráðardúkssvunta með hnöppum		15
Summa	8	105

Skuldir á framanskrifuðu:

	h.	ál.
Til prests og kirkju		29
Landskuld		60
Til Jörundar	1	60
Til Þorbjörns á Skildinganesi fyrir sunnan		20
Guðrún á Bæ		20
Margrét á Silfrastöðum		10
Hallur á Hjaltastöðum		6
Til Þorleifs Claus		6
Líkkistuviður og smíði		20
Til virðingarmanna		9
Skiptaforvaltaralaun		10
Skuldanna summa	3	10

Skuldir sem inn í búið skulu kallast eru einar 15.

Fram kemur so kaupmáli milli Jóns Þorlákssonar og Geirlaugar sálugu. Eftir kaupmálabréfsins hljóðan sé þeirra á milli helmingafélag og fjórðungsgjöf úr þess burtkallaða fé. Hvörju öllu framanskrifuðu til staðfestu að so framfarið sé vitna undirskrifaðir

Eiríkur Eggertsson   Eiríkur Jónsson

Að fráteknum skuldum sem á sterfbúinu bevísanlega liggja verður þess beholdning 5 hndr. 95 ál., hvar af Jón eftir framvísuðu kaupmálabréfi uppber helming og fjórðungsgjöf sem er 3 hndr. 74 ál., so þá verður afgangs 2 hndr. 21 ál., hvar af Jón bróðir Geirlaugar sálugu fær 1 hndr. og Sigríður hennar systir 60 ál. og börn Snjólaugar 60 ál., en 21 al. sem er afgangs fellur til Guðrúnar móður þessara systkina, ásamt öllu því sem þau stóðu til eftir föður sinn, sem sig hljóp til rúmra 2 hundraða. Til staðfestu undirskrifuð nöfn

Vigfús Schieving   Jón Erlendsson
Jón Þorláksson

Erlendur Halldórsson og Ólöf Bjarnadóttir

Erlendur fæddist árið 1726 og Ólöf sex árum síðar. Foreldrar hans voru Halldór Ólafsson (f. 1697) og Guðlaug Erlendsdóttir (f. 1700) í Fellshjáleigu í Sléttuhlíð. Foreldrar hennar voru Bjarni Hallsson (f. 1695) og Hallveig Þorvaldsdóttir (f. 1688) á Heiði og síðar á Syðstahóli í Sléttuhlíð. Árið 1762 bjuggu Erlendur og Ólöf á Heiði í Sléttuhlíð. Samkvæmt dánarbúsuppskrift áttu þau fimm börn, sem hétu Bjarni, Hróðný, Jón, Guðlaug og Guðmundur. Jón fæddist árið 1762 og lést árið 1838, en um hin er ekkert vitað, nema að í febrúar 1785 var Hróðný 24 ára vinnustúlka á Skálá. Jón var þá vinnupiltur á Tjörnum 22 ára.[4] Í Höskuldsstaðaannál segir um árið 1774: „Drukknaði bóndinn í Málmey, Erlendur Halldórsson, með konu sinni og vinnukonu frá kirkju á þorranum“. Ekki kemur fram við skiptin 10. maí hvenær dánarbúið var skráð.[5]

Anno 1774 dag 10. maí að Hofi á Höfðaströnd var til staðar sýslumaðurinn Vigfús Scheving til að gjöra lögleg skipti á því á næstliðna vetri föllnu sterfbúi í Málmey eftir Erlend sáluga Halldórsson og Ólufu Bjarnadóttur milli þeirra fimm skilgetinna barna, Bjarna, Hrónýjar, Jóns, Guðlaugar og Guðmundar, hvörra vegna að mætir sem næsti formynder Guðmundur Jónsson á Ysta-Hóli. Innfærist so fyrst sú af hreppstjórum gjörða virðingar og registrations forrettning.

	h.	ál.
Í fríðu		
Kýr svartskjöldótt snemmbær 10 vetra	1	
Önnur svarthelsótt snemmbær 7 vetra	1	
Þriðja rauð kálflaus 16 vetra		80
Kvíga tvævetur kelfd		110
Kvíga veturgömul		45
Bleikálóttur klárhestur 16 vetra		40
Jarpskjóttur færleikur 5 vetra		50
Brúnn dito 4 vetra		40
Jörp dito 2 vetra		30
Tveir sauðir 4 vetra		50
Einn dito 3 vetra		20
Tveir dito 2 vetra		30
16 dito veturgamlir	1	40
Í rúmfötum		
Tvær einskefturekkjuvoðir nýjar		20
Sæng af segllérefti með fiðri		40
Sparlak		30
Léreftskoddi lítill		5
Tvö gömul brekán		10
Ný einskefturekkjuvoð og vaðmáls gömul		15
Segldúkskoddi gamall		5
Brekán nokkuð brúkað		15
Einskefturekkjuvoðir með segldúkskodda gamlar		10
Vaðmálssæng gömul og slitin		4
Þrjár rekkjuvoðir allar gamlar		4
Poki af boldangi gamall		7

	h.	ál.
Ígangsföt		
Ný mussa og buxur		40
Peysa með 21 silfurhnapp		80
Síðhempa		25
Þrjú pör karlmannssokka		4
Vaðmálshempa		60
Rautt pils		70
Svunta með koparhnöppum		12
Treyja gömul		5
4½ alin vaðmáls		30
22 messinghnappar		5
Silfurbeltispör með gylltri ól		30
Koparbeltisbúningur og svuntuhnappar		10
Bækur		
Postilla		50
Grallari		5
Sálmabók		15
Passíuhugvekjur		15
Hugvekju- og Hallgrímssálmar		5
Harmonia		8
Gerhardi hugvekjur		5
Manuale		4
Passíupredikanir		3
Krossskólasálmar		1
Þankarnir		1
Havermanns bænir		2
Yfirsetukvennaskóli		2
Íslenskur taxti		1
Grettis saga		3
Í kistum		
Kista með skrá og lykli		25
Önnur dito botnlaus		6
Þriðja dito ólæst		5

	h.	ál.
Fjórða hjaralaus		5
Fimmta nærri ónýt		3
Búsgagn		
2 tunnu kerhald		20
Annað 3 tunnu		20
Þriðja 1 tunnu		10
Átta smákerhöld		10
Þrjú mjólkurtrog		8
Þrjú dito lakari		6
Fimm fötur		5
Strokkur gamall		5
Átta askar		4
Einn 3 fjórðunga pottur gamall		30
Annar 1½ dito		12
10 marka dito		5
4 fjórðunga með gati		10
Smiðja		
Steðji		40
Hamar, töng og lóð		20
Belgur		10
Handöxi		5
Þversög		2
Tveir nafrar		2
Klípitöng		1
Langsög		5
Í veiðarfærum		
Hártrossa 25 faðmar		15
Önnur dito 60 faðmar		15
Hártrossupartur 20 faðmar		5
Gömul snæristrossa		5
Línustokkur nýlegur		25
Annar dito		25
Duflstrengur 40 faðmar og annar 50 faðmar		5

	h.	ál.
Fjórir handfærisönglar og hákallssókn		2
8 hndr. snörur		8
4 merkur taglhárs		2
6 dito faxhárs		3
Selanót 13 faðmar		10
Hákallaöngull með 2 faðma ól		2
Tvö pör vírkamba		15
Ullar dito		1
Þrjár ljáspíkur		2
Torfljár		2
Fjögur brýni		1
Tinkanna og tveir tindiskar		20
8 pund blý		15
Nýlegur rokkur		25
Tvær rekur og páll		3
Þrjú orf, tvær klárur, klára og skaft		3
Alfær vefstaður með þremur skeiðum		10
Járnreisla tekur 6 fjórðunga		10
Önnur dito		1
18 merkur kýrskinns		20
24 pallfjalir með fjórum pallstokkum og tveimur bríkum, fimm fjölum		25
16 smáfjalir		4
Fjárhús með garðaumbúningi og hlaðið		30
Tíu flekar		7
Sex flekabönd		3
Brunnhúskofi		5
Ný skemma		60
Búð við sjóinn gömul		5
Tvær tunnur í búðinni		5
Spýtur við bæinn		5
Tveir hjallásar		15
27 hjallrár		15
Ás 10 álna langur		3

	h.	ál.
Tveir mjóir dito		6
20 lagvaðshnyðjur		6
Tveir kútar		5
Tvær spírur		2
Tvær dito		4
Skrá fyrir búri		5
14 fiska tré		7
Tólf borð á 6 fiska		36
Tvö tré á 6 fiska		6
Fjórar pottflöskur		8
Þrjú smáglös og tvö pör tebolla		4
Kvensöðull með reiða		50
Hnakkur, beisli, reiði, sessa og gjörð		40
Silfurstaup		20
20 faðma nót ný		50
Indígó 3 lóð		10
Hrosshá		10
Eftirskrifað á sterfbúið útistandandi		
Hjá Bjarna á Bakka 8 rdr. croner		2
Hjá Oddi á Ljótstöðum		30
Summa summarum	23	36

Af sterfbúinu eiga að svarast eftirskrifaðar skuldir:

Til Jóns á Höfða		70
Til Jóns á Skálá		10
Vinnumannskaup		60
Til annars virðingarmanna		10
Til kaupmannsins í Hofsós	6	89½

Sundurliðun fylgir á því hvað af munum búsins fór í að greiða skuldirnar og fékk til að mynda vinnumaðurinn jarpskjóttan færleik og indígó til litunar, en virðingarmaðurinn strokkinn og spýtur við bæinn. Eftir skuldir námu eignir búsins 18 hndr. 28 ál. og fengu

bræðurnir 4 hndr. 67 ál. hver og systurlóð var 2 hndr. 33 ál. Lóðseðlar fylgja og öll fengu systkinin skepnur, bækur, verkfæri og föt. Undir gjörninginn skrifuðu Vigfús sýslumaður, Guðmundur Jónsson, Sigurður Þorleifsson og Þorvaldur Þorkelsson, sama dag og stað.

Þorgeir Björnsson

Ekki er annað vitað um Þorgeir en það sem birtist í uppskrift á dánarbúi hans, sem fór fram á ótilgreindum stað í Skagafirði 11. febrúar 1778. Hestur hans er ekki metinn til verðs og í skuldaskrá er blandað saman álnatali og ríkisdölum, sem hér er samræmt. Brennivín til útfararinnar kostaði 1½ krónudal, sem miðað við reiðufjáreign Þorgeirs jafngilti 30 álnum. Meðalakostnaður var 2½ mark eða 38 skildingar, sem miðað við summu reiknast sem 14 álnir. Erfingja er að engu getið.[6]

Anno 1778 þann 11. febrúar voru þessar álnir uppskrifaðar þegar Þorgeir heitinn Björnsson burtudeyði og fyrirfundust sem eftirfylgir.

	h.	ál.
Fatnaður		
Sortuð mussa með 22 látúnshnöppum tinfullum		15
Buxur einslitar með tveimur götum		3
Önnur mussa með 14 koparhnöppum		13
Buxur henni fylgjandi allar í sundur og bættar		2
Blá peysa ný óbrúkuð		30
Nærbuxur nýjar ljósbláar		10
Brjóstadúkur af skýjalérefti gamall og bættur		5
Blár vaðmálsbrjóstadúkur		15
Sauðsvört mussa með 20 látúnshnöppum bætt og slitin		10
Blá peysa með 18 hnöppum sundur undir höndunum		15
Þráðardúkur óskorinn 4 álnir 3 kvartil að lengd		15
5 álnir og 3 kvartil af sauðsvartri einskeftu mjög grófri		20
Blá húfa ný		5
Þrennir sokkar, hvítir, svartir og gráir		8

	h.	ál.
Stykkjabönd gömul		2
Blátt kjálkaskjól		3
Frunsuhálsband		3
Þrjú pör handvettlinga tvíþumlaðir		4
Buxnahnappar tinfullir		2
Nýtt brekán gróft		20
Tvær vættarkistur		40
Blákembd peysa brúkuð og í sundur		3
Bláar nærbuxur brúkaðar		6
Brjóstadúkur, ullskyrta, nærbuxur, hempa, buxur og sokkar		5
Lítill stokkur skorinn		1
8 cronur í courantmynt	1	40
Summa	3	55

Lifandi peningur

Grár færleikur 6 vetra lifandi og holdlaus.

Skuldir á álnum þessum

Fyrir tilbúna líkkistu		30
Fyrir nýja léreftsskyrtu og tvo klúta um líkamann		30
Fyrir brennivín		30
Fyrir mat til líkmanna		10
Legkaup og líksöngseyrir		18
Til vurderingsmanna		8
Fyrir meðöl til læknisins		14
Summa	1	20
Verða þá eftir til arfs	2	35

TILVÍSANIR

1 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Skag. ED2/2. Dánarbú 1744–1786, bl. 20r–22r. Um Geitagerði, þar sem Grímólfur og Þuríður eru nefnd sem ábúendur til ársins 1784, sjá *Byggðasögu Skagafjarðar* II, bls. 147.

2 ÞÍ. Rentukammer D1/11. Manntal 1762. Norðuramt, bl. 111v–112r; Sýsluskjalasafn. Skag. ED2/2. Dánarbú 1744–1786, bl. 33r–37v.

3 ÞÍ. Kirknasafn. Miklibær í Blönduhlíð BA 1. Prestsþjónustubók 1747–1784: denati 1773; Sýsluskjalasafn. Skag. ED2/2. Dánarbú 1744–1786, bl. 42r–45r.

4 ÞÍ. Rentukammer D1/11. Manntal 1762. Norðuramt, bl. 117v–118r; Kirknasafn. Fell í Sléttuhlíð BC 1. Sóknarmannatal 1785: Skálá, Tjarnir.

5 *Annálar* IV, bls. 551, sbr. V, bls. 155; VI, bls. 184; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Skag. ED1/1, 2. Skiptabók 1773–1786, bl. 10r–14v.

6 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Skag. ED2/2. Dánarbú 1744–1786, bl. 50v–51v.

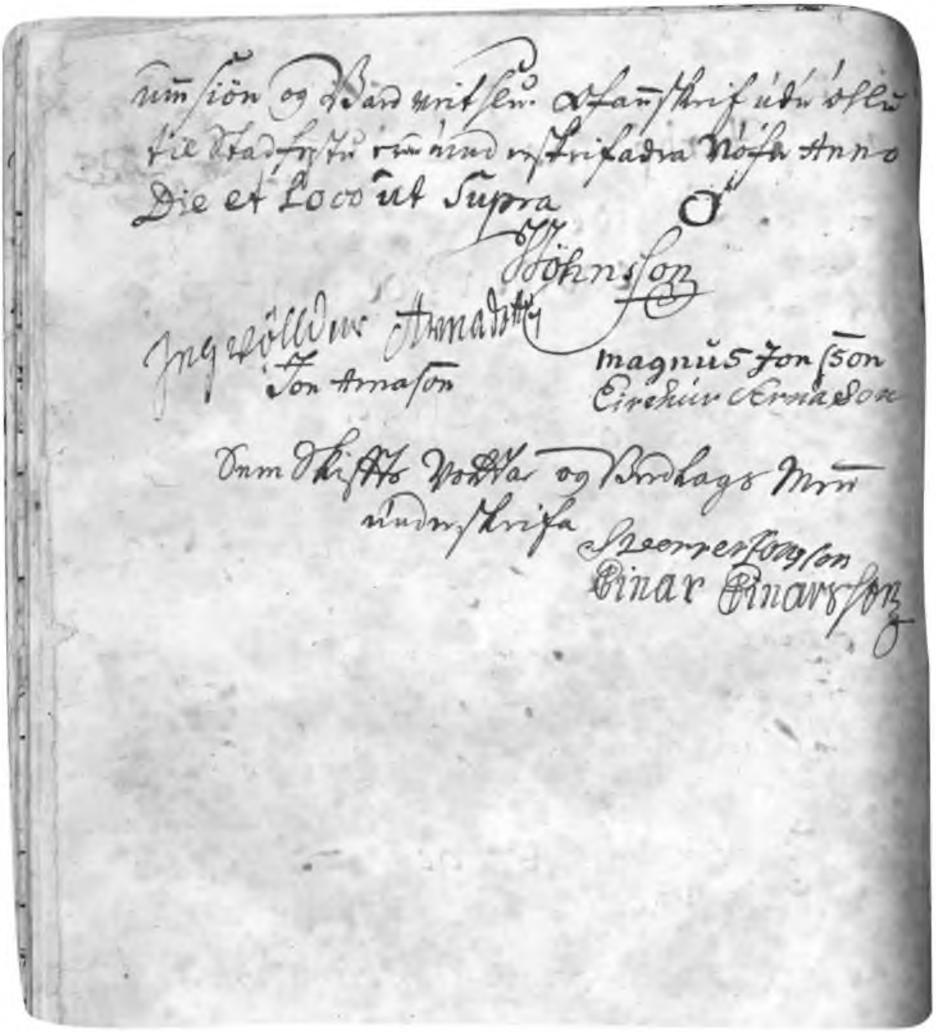

Die et Loco ut Supra
Jon Arnason
magnus Jonsson
Einar Einarsson

Sennilega skrifaði Ingveldur Árnadóttir á Lambafelli sjálf undir skiptin. Að minnsta kosti gerði enginn karlanna það sem skrifuðu undir líka (sjá bls. 131). ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Rang. ED1/1, 2. Skiptabók 1777–1787, bl. 96v.

Rangárvallasýsla

1782–1787

Valgerður Ísleifsdóttir

Valgerður fæddist árið 1717. Foreldrar hennar voru Ísleifur Magnússon (f. 1688) og Ingibjörg Einarsdóttir (f. 1694) í Seljalandi undir Eyjafjöllum. Eiginmaður hennar var Magnús Filippusson (f. 1716) og börn þeirra Katrín (f. 1745), Tómas (1747–1800), Ísleikur (1751–1816), Snjófríður (1752–1824) og Ingibjörg (1753–1825). Árið 1762 bjó Valgerður ekkja á Stórumörk undir Eyjafjöllum með öllum börnum sínum, á aldrinum 8–20 ára, með einn vinnumann á heimilinu auk húsmanns. Dánarbú hennar var skráð á sama stað 19. desember 1782 og skipti fóru fram 6. júní árið eftir. Athygli vekur að kýrnar eru nafngreindar og sumir hestarnir. Spurningamerki eru þar sem verðmat sést ekki vegna skemmda.[1]

Anno 1782 þann 19. desember mætti sýslumaðurinn Jón Jónsson á Stórumörk til að registrera sterbbú sálugrar Valgerðar Ísleifsdóttur sem bjó á Stórumörk, hvör registration framfór eftir begæring nokkra af hennar myndugu börnum sem öll eru komin til lögaldurs. Útnefndir voru verðlagsmenn til þessarar registration velforstandugur Jón Guðmundsson og Jón Jónsson á Stórumörk, framtaldi so Tómas Magnússon fyrirvinna og elsti sonur Valgerðar sálugu eftirskrifaða fémuni, nefnilega:

	h.	**ál.**
Í kúm		
Rjúpa 12 vetra	1	
Brandkinna 12 vetra	1	
Svartbranda 10 vetra	1	

	h.	ál.
Surtla 11 vetra		110
Reyður kvíga 2 vetra þríspen á að bera á góu		100
Bílda 2 vetra síðbær		100
Rauðkápa 6 vetra	1	
Naut bröndótt 1 vetra		40
Kvíga 1 vetra		40
Einn kálfur þorraborinn		30
Einn dito skjöldóttur borinn á einmánuði		20
Í hestum		
Mosi 18 vetra		40
Stóri Rauður 12 vetra		50
Glófaxi 10 vetra		50
Brúnn hálfgraður 6 vetra		60
Skjóttur graður 3 vetra ótaminn		30
Jarpskjóttur húðarhestur		20
Mósóttur færleikur 12 vetra		30
Í sauðfé		
20 ær stykkið á 20 álnir	3	40
Tveir sauðir gamlir stykkið á 25 álnir		50
Þrír dito 3 vetra stykkið á 20 álnir		60
Einn sauður 2 vetra		18
Fimm sauðir 1 vetra		50
Fimm gimbrar 1 vetra stykkið 10 álnir		50
Fimm askar		5
Tvær skálar		1
Einn pottur tekur 4 fjórðunga		40
Annar dito tekur 2 fjórðunga		10
Þriðji dito tekur 8 merkur		5
Átta trog stykkið á 1 alin		8
Strokkur		5
Fjórar skjólur		12
Tvær ausur og skyrgrind		1
Fimm keröld		12

	h.	ál.
Eitt ker tekur 2 tunnur lekt		2
Annað dito tekur 2 tunnur		4
Þriðja dito tekur 1½ tunnu		2
Kerbrot		1
Ein kista járnalaus		10
Tvær hillur í búri		3
Vefstaður		18
Tveir mykjukláfar		5
Þrír klyfberar		10
Fjórir heymeisar		8
Tveggja hesta ólarreipi		20
Átta hesta hárreipi		40
Steðji		35
Smiðjubelgur		10
Slaghamar		10
Dengsluhamar		3
Tveir hærusekkir		12
Fjórir ljáir		8
Rekur, kvíslar, orf, hrífur, páll		15
Baðstofuhús		15
Ein kista með skrá		22
Tvö rúm		5
Fjögur brekán		60
Tvennar rekkjuvoðir		40
Vídalínspostilla		50
Einskeftuupphlutsfat nýlegt		60
Annað gamalt		30
Eitt klæðisfat gamalt		35
Eitt kattúnstraf		15
Eitt léreftstraf		10
Sacramentisklútur		?
Silkiklútur dökkur		?
Kvenhöttur		4

	h.	ál.
Tvær klútrýjur og kragi		6
Ein gömul hempa		15
Treyja með kraga		5
Ein græn svunta ílögð með rokkverki		5
Einskeftusvunta		2
Einskeftufat svart		5
Bláröndóttur klútur		15
Eitt traf með tengslum		10
Skemmuhús		6
Í fastagóssi tilheyrir sterbbúinu 8 hndr. 40 ál. í Svaðbæli, virt til peninga	6	5
Sýslumaðurinn eftirspurði Tómas Magnússon hvort nú væri ei meiri eður fleiri fémunir þessu sterbbúi tilheyrandi, hvörju hann þverneitaði.		
Summa sterbbúsins er	28	30

Sterbbúsins fémunir so vel fríðir sem dauðir blífa undir Tómasar Magnússonar forvaring og í hans umsjón til hirðingar og varðveislu til þess á næstkomandi vori, þá lögleg skuldaútsvörun og arfaskipti skulu fram fara á þessu sterbbúi, hvað erfingjarnir nú uppástanda og begiæra að þau uppsetjist til tiltekins tíma. Actum ut supra.

Jón Jónsson — Sem verðlagsmenn undirskrifa
Tómas Magnússon — Jón Guðmundsson
Katrín Magnúsdóttir — Jón Jónsson
Ingibjörg Magnúsdóttir
Vegna Snjófríðar Magnúsdóttur undirskrifar Illugi Hannesson
Vegna Ísleiks Magnússonar skrifar Einar Brynjúlfsson

Anno 1783 þann 6. júní mætti adjungeraður sýslumann Jón Jónsson á Stórumörk til að gjöra lögleg arfaskipti á sterbbúi sálugu Valgerðar Ísleiksdóttur. Voru nú nálægir við þessi skipti börn sálugu Valgerðar samt þeirra svaramenn og þrír verðlagsmenn sem á næstliðnum vetri virtu þetta sterbú, útnefndir nú sem skiptavottar.

	h.	ál.
Skuldir sem á þessu sterbúi eru, eru þessar:		
3 rd. croner til Vestmannaeyja		90
Af föðurarfi Snjófríðar eru innistandandi í þessu sterbúi		77
Til Erlendar Einarssonar í Búðarhólshjáleigu		10
Til Guðlaugar Erlendsdóttur		20
Dito til sömu tvennar ársskyldur		40
Tíundir til prests, kirkju og skóla		5
Dito heytollur		5
Þingskyldur og tugthússtollur		35
Landskuld í vor		30
Til Snjófríðar Magnúsdóttur fyrir tvo sauði		45
Tvær ær sem vanta í jarðarkúgildið		40
Af föðurarfi Katrínar sem innistendur í þessu sterbbúi		25
Til sýslumanns í skiptisalarium		20
Til virðingarmannanna		10
Summa skulda	3	92
Af þeim fríða pening sem í vetur var registrerað hafa dýrbitist tvær ær og einn sauður tvævetra		55
Enn nú eru framtalin tólf ~~lömb~~ gemlingar er sterbúinu tilheyra	1	
Hey sem í garðinum fyrirfinnst virðist 1 hndr. en Tómas hefur komið fyrir tveimur kúm og fimm lömbum. Fóðrið	1	
Hvar á mót heyið balancerar.		
Verður so beholden boe	25	

Skrá fylgir yfir það sem hver og einn fékk í skuldir og fyrir vinnu, auk lóðseðla. Tómas og Ísleikur fengu 6 hndr. 58 ál. í bróðurlóð, en Katrín, Ingibjörg og Snjófríður 3 hndr. 29 ál. í systurlóð. Ingibjörg fékk í innistandandi föðurarf 1 hndr. 33 ál. en Tómas kúna Rjúpu og í Svaðbælispartinum, alls 1 hndr. 64 ál. Hann vildi meira: „Fyrir haft ómak og administration fyrir þessu sterbbúi prætenderar Tómas Magnússon ekki minna en 1 hndr. sérdeilis þar hann hafi aldrei kaup fengið um öll þau ár er hann hefur forstöðu veitt búinu, og

álítur skiptiforvaltarinn þessa hans prætention billega, hvar fyrir honum útleggst 1 hndr. í Svaðbælispartinum". Skrifað var undir gjörninginn degi síðar: Jón sýslumaður, Ísleikur, Tómas og Katrín, en Jón Hannesson vegna Snjófríðar og Ingibjargar. Skiptavottar voru Eiríkur Erlendsson og Jón Guðmundsson.

Jón Þorleifsson

Jón fæddist árið 1732 og eru foreldrar hans óþekktir. Eiginkona hans var Ingveldur Árnadóttir (f. 1732) og voru börn þeirra Magnús (1765–1835) og Vigdís (f. 1766). Haustið 1762 var Jón vinnumaður séra Hálfdanar Gíslasonar á Eyvindarhólum undir Eyjafjöllum og Ingveldur hjá móður sinni, sem bjó ekkja í Hlíð. Þau hófu búskap að Lambafelli árið 1779 og árið 1782 var Ingveldur skráð þar í sóknarmanntali sem ekkja. Ekki kemur fram hvenær ársins það var og ekki er vitað hvenær Jón lést, en dánarbú hans var skrifað upp 4. júní 1783. Var gengið frá skiptum samdægurs, enda sýslumaður á staðnum. Verðmat sést ekki alltaf vegna skemmda og er þá haft spurningamerki.[2]

Anno 1783 þann 4. júní mætti ég Jón Jónsson kong majestæts sýslumaður í Rangárþingi á Lambafelli til að registrere og lögleg skipti að gjöra á eftirlátnu sterbbúi sáluga Jóns Þorleifssonar á Lambafelli. Mætir nú ekkjan Ingveldur Árnadóttir og hennar bróðir Jón Árnason á Hlíð hennar og barnanna vegna sem eru tvö, Magnús Jónsson 18 vetra og stúlkan 16 vetra Vigdís Jónsdóttir. Var so sterbúið registrerað af undirskrifuðum verðlagsmönnum og skiptavottum sem fylgir:

	h.	ál.
Í kúm og kvikfénaði		
Ein svarthúfótt kýr snemmbær 12 vetra	1	
Ein dito rauð kýr snemmbær 9 vetra	1	
Ein dito grá, á að bera í fyrstu viku góí 7 vetra	1	
Ein dito svarthálsótt í miðja góí 13 vetra		100
Ein kvíga svarthúfótt að fyrsta kálfi		70

	h.	ál.
Einn veturgamall tappur		40
Einn kálfur jólborinn		20
Í sauðfé		
24 ær og ein lambsgota	4	
Ein lambsgota og ein meinaær		15
Fjórir sauðir tvævetrir stykkið á 15 álnir		60
21 veturgamlir	1	90
Í hestum		
Einn rauður hestur 9 vetra góðgengur		80
Einn jarpur hestur (púlshestur) 8 vetra		60
Einn blesóttur 16 vetra		40
Einn dito jarpur 18 vetra		40
Hrossfærleikur 5 vetra gamall		40
Einn dito hrossfærleikur 10 vetra rauðskjóttur		40
Brúnn færleikur 12 vetra		30
Tvö trippi veturgömul		40
Í búsgagni		
Einn pottur tekur laka 3 fjórðunga		40
Annar dito tekur 25 merkur		30
Þriðji lítill gallaður og brotinn		5
Eitt ker tekur 17 fjórðunga		50
Annað mikið lakara líttnýtt		10
Einbytnuð tunna		10
Einn strokkur gallaður		6
Eitt kerald tekur 3 fjórðunga		6
Tvö keröld líttnýt		4
Hálfvættarkerald		10
Skjólukerald		?
Lýsiskerald líttnýtt		?
Átta mjólkurtrog		40
Sjö mjólkurtrog		16
Tólf mataraskar		12
Þrjár skjólur		10

	h.	ál.
Tvær dito litlar		5
Tvö hálfvættarkeröld gölluð		15
Ostamót		1
Gömul skrína		5
Önnur skrína loklaus		4
Gamall legill og drykkjartunna		2
Þrír mykjulaupar		20
Sex heyhrip lítt nýt		3
Fjórar smjöreskjur		4
Lítil drykkjarkanna		1
Ein matarskál		1
Sex klyfberar		20
Fimm kvíslar		3
Tvær rekur		1
Fjögur sandvirki gömul		10
Þrjú orf		3
Sex hrífur		6
Gagnlegur vefstaður		20
Á 20 hesta reipi		60
Tveir sekkir gamlir		10
Nýr hármalpoki		6
Tveir þófar gamlir		5
Ístöð og þófól		15
Önnur lakari		6
Gömul kista		5
Ólæstur kistill		5
Annar dito		3
Þriðji dito		5
Tvö rúm í baðstofunni		20
Lýsislampi		5
Fjögur pör vettlingaprjóna		5
Ullarkambar		4
Skegghnífur með brýni		4

	h.	ál.
Eitt haldfæri		10
Annað gamalt		6
Tvenn skinnklæði		15
Tvennir sjóháleistar og fernir sjóvettlingar og tvennir sjóskór		5
Eitt hesthús		10
Eitt lambhús		8
Annað lambhús		5
Í fjalvið og trjám		30
Járnreisla		10
Smiðjuhús lítið		10
Vænt baðstofuhús		50
Tveir sniðlar		2
Tvær handaxir		2
Lítilfjörlegur slaghamar		2
Ljádengsluhamar		2
Ein töng		2
Tveir klaufhamrar		1
Skaröxi		5
Stingsög		1
Fimm ljáir		14
Tvö skammorf		1
Í hestajárnum		12
2 merkur járns		1
Ein sessa		8
Tvö lendver		5
Í nautsskinni 15 merkur		20
12 merkur af hrossskinni		9
Unnið hrosshár 17 merkur		8
Múlabeisli með kjálkum		20
Annað lakara með járnkjálkum		8
Snærisbeisli og hárbeisli		3
Gömul kista læst		15
Lítil kista		12

	h.	ál.
Í fötum		
Sortuð mussa með gylltum hnöppum		30
Önnur mussa		10
Sortaðar buxur		10
Aðrar dito		5
Blá peysa með hnöppum		25
Blátt peysuhrör		3
Mórauð peysa		20
Blár brjóstadúkur		2
Lítill dugguhattur		3
Hálfur hlutur í skipi		50
Skrifaður sumarpartur af Jónsbók (Vídalíns)		15
Tvennir Grallarar		8
Þorgeirssálmar		3
Gamlar Þórðarbænir		3
Skrifað kver		1
Hallgrímssálmar		2
Summa summarum	23	28

	h.	ál.
Skuldir á þessu sterbúi eru þessar:		
Til Vestmannaeyja og Eyrarbakka 5 rd. 69 sk., hvar uppí útleggjast fjórir sauðir tvævetrir á 80 ál., dito sex sauðir veturgamlir á 90 ál.	1	50
Til prests og kirkju		10
Dito til hans í restans nokkuð af líksöngseyri		10
Til monsieur Theodorus í Vestmannaeyjum		20
Vorgjald eftir jörðina		30
Til Bjarna Bjarnasonar		20
Til Bjarna Bjarnasonar		5
Til virðingarmannanna		5
Til sýslumannsins skatt		25
Í skipti og registrations salarium		20
Summa skuldanna	2	75

	h.	ál.
Hér hjá er að aðgætandi að svarthálsótt kýr sem registreruð var, á að dragast frá höfuðsummunni virt 100 ál., þar hún á að setjast í jarðarkúgildi, verður so summa sterbúsins	22	48
Þar af skuldir frádregnar eftirlætur beholden boe	19	93

Svaramaður ekkjunnar Jón Árnason begærer í hennar begravelseskostnað 93 ál. sem skiptiforvaltarinn tilstendur. Ekkjan eftirgefur bróðurlóð sínum börnum. Magnús Jónsson 18 vetra með ráði síns formyndara Eiríks Árnasonar á Lambafelli eftirgefur systur sinni að erfa til jafnaðar við sig, hvað nálægir náungar samþykkja. Fær so ekkjan í sinn helming 9 hndr. 60 ál., en bróðurlóð Magnúsar Jónssonar verður 4 hndr. 90 ál., en systurlóð Vigdísar 4 hndr. 90 ál. Barnanna arf tekur móðir þeirra Ingveldur Árnadóttir í sína umsjón og varðveislu. Ofanskrifuðu öllu til staðfestu eru undirskrifaðra nöfn anno, die et loco ut supra.

Jón Jónsson	Sem skiptavottar og verðlagsmenn
Ingvöldur Árnadóttir	undirskrifa
Jón Árnason	Sverrir Jónsson
Magnús Jónsson	Einar Einarsson
Eiríkur Árnason	

Ingunn Snorradóttir

Ingunn fæddist árið 1739 og voru foreldrar hennar Snorri Böðvarsson (1690–1770) lögréttumaður og Vilborg Arngrímsdóttir (1698–1759) á Ægissíðu í Holtum. Eiginmaður Ingunnar var Árni Jónsson (1709–1758) bóndi í Hólmum í Austur-Landeyjum. Þau voru barnlaus, en hann átti dóttur frá fyrra hjónabandi, Ingveldi (1738–1806). Ingunn lést úr brjóstveiki í Litlu-Hildisey 29. júní 1785 og var grafin 5. júlí. Ekki er ljóst hvenær dánarbú hennar var skráð og nákvæm dagsetning skipta árið eftir var ekki færð til bókar.[3]

Anno 1786 að Litlu-Hildisey í Austur-Landeyjum var af Árna Þorleifssyni eftir skriflegri skikkun sýslumannsins seigneur Jóns Jónssonar skipt sterbúi eftir ekta-

hjónin Árna sáluga Jónsson og Ingunni sálugu Snorradóttur til skuldaheimtumanna og milli þeirra sálugu hjóna lögerfingja eftir virðingu og uppskrift Þórðar Gíslasonar og Hreins Guðmundssonar.

	álnir
Ein kýr snemmbær gömul	100
Einn hestur gamall	80
Einn hrossfærleikur 4 vetra	90
Eitt kapaltrippi veturgamalt	30
Tveir sauðir veturgamlir	20
Ein kista skipdönsk	40
Skemmuhús með lofti uppi	90
Smiðjuhús með steðja	63
Malikvörn	5
Hnakkur með beisli og tvennum koparhringjum	90
Söðulbeisli	20
Sortað vaðmál 7 álnir	30
Hárreipi á fimm hesta	10
Rúm með beðrekkjuvoðum og brekáni	66
2 fjórðungar hrossskinn	40
Tinkanna	12
Flugelisborði dökkur	10
Hverfisteinn	2
Nautsseymi	4
Einskefta	20
Lögbók og Vísnabók og Krossskólasálmar	39
Blátt klæðisfat	50
Sniðill og handexi og 1 pund broteir	5
Hálftunna með hnoðum	5
Tvö rúm, annað með fótum	17
Tvær skipsundirgjarðir og tvö hrip	8
Sex trog og fjórir klyfberar	35
Tveggja potta tunna, girðishringur, dragspöng, tvö brýni, fjórar hrífur	12
Í trjám og ljáspíkum	9
Karlmannshöttur og klútur	11

	álnir
Torfpáll, tvær hrífur	7
Malpoki og tveir sekkir	5
Mussa með hnöppum	25
Kvenhöttur og græn klæðissvynta	31
Tetöy með tilheyrandi	28
Borð með stólpa, hesthús og vatnsponta	10
14 merkur hrossskinn, ístöð og hamól	24
Skyrta og nærbuxur	11
Parrukve og blár flussupphlutur	25
Klæðisfat rautt	60
Klútur bláröndóttur og þrennir kvensokkar	13
Klæðisermar og tvennir vettlingar, léreftsrýja og styttuband, sessa forn	13
Sjö nautshyrningsspænir, ein tinskeið	8
Einskeftuskyrta, skjóða með rusli	8
Þrjár skjólur, þrjú glös	14
Kista stór með skrá og lömum	20
Hrossskinn 6 merkur	6
Lýspundari gamall	20
Tinfat og tinkúpa	18
Smiðjubelgur og skarexi	13
Mórauð stutthempa	10
Pottur tekur hálfvætt	36
Graduale, Iðrunarspegill, Pontopidans spurningakver	17
Strokkur, mykjukláfar og þrjú kerhöld	19
Þrjú glös, slag, tvennir vettlingar, tvennir karlmannssokkar	13
Ker lítið	5
Fimm pör öskjur	6
Klyfberi	3
Altunnustampur	3
Skyrtuhnappar	3
Svynta úr flanneli	20
Sessa	10
Hærusekkur	10

	álnir
Annar hærusekkur	10
1 fjórðungur hrossskinn	20
Traf	10
Tinfat og talerkur	18
Klæðistreyja	30
Mállindi með koparpörum	8
Á fimm hesta hárreipi	10
Kista með skrá og lömum	15
Hugvekjur og Föstupredikanir	5
Fjórir hamrar	12
Tveir pottar	13
Kista	5
Vídalínspostilla	40
Stórviðasög	15
Kvenhempa	18
Klæðissvynta rauð	4
Snærisbeisli og beislis höfuðleður	8
Tvö trog	8
Tveir lásar	10
Þófaver og þófabrekán	5
Tvö kerhöld	11
Þrjár kvíslar	6
Hattur gamall	2
Brjóstadúkur útprjónaður	10
Buxur sortaðar	13
Peysa blá gömul	5
Stór kistill	5
Tvö færi væn	20
Peysa blá með hnöppum	16
Tvennar gjarðakoparhringjur	10
Ljósapípa	3
Órekið járn	4
Ruslastokkur með járn og koparrusl	5

		álnir
Leirskál		2
Klæðisfat grænt		40
	Summa	1678

Virðingarmenn
Þórður Gíslason
Hreinn Guðmundsson
Jón Árnason

Ekki ganga tölur hér alveg upp, því uppgefin summa er 1678 ál. eða 13 hndr. 118 ál., en réttara væri 1943 ál. eða 16 hndr. 23 ál. Hvorug talan passar við skiptin, því skuldir töldust vera 3 hndr. 18 ál. og til skipta komu 12 hndr. 100 ál., þannig að eignir hafa numið 15 hndr. 118 ál. Samkvæmt lóðseðlum sem fylgja fékk Ingveldur Árnadóttir 6 hndr. 10 ál., en systkini Ingunnar og börn þeirra afganginn. Gissur og börn Jóns heitins fengu 2 hndr. 30 ál. í bróðurlóð, en Sigrún og börn Málfríðar heitinnar systurlóð eða 1 hndr. 15 ál. Undir skrifa Guttormur Bergsteinsson maður Sigrúnar, Þórður Gíslason og Árni Guðmundsson. Skiptavitni voru Árni Þorleifsson og Sveinn Guðmundsson.

Anna Pálsdóttir

Anna fæddist árið 1752. Foreldrar hennar voru Páll Grímsson (1725–1799) og Þorgerður Jónsdóttir (f. 1722) í Galtarholti á Rangárvöllum. Árið 1780 gekk Anna að eiga Magnús Gunnarsson (1750–1839) og eignuðust þau þrjár dætur, Þorgerði (1782–1810), Guðrúnu (1783–1803) og Halldóru (f. 1785). Þau bjuggu fyrst á Uxahrygg og síðan á Lambhaga í Oddasókn. Halldóra var skírð 31. júlí 1785 og 12. ágúst lést Anna „á barnssæng að aldri 33 ára“, eins og segir í prestsþjónustubók. Hún var grafin þremur dögum síðar. Dánarbúið var ekki skráð fyrr en tæpum tveimur árum eftir það.[4]

Anno 1787 þann 27. júní var uppskrifað sterbúið á Lambhaga eftir Önnu sálugu Pálsdóttur af sýslumanninum Jóni Jónssyni með undirskrifuðum skiptivottum og verðlagsmönnum. Vegna þeirra ómyndugu tveggja barna sálugu Önnu mætir þeirra móðurfaðir bóndinn Páll Grímsson á Öxarhrygg. Framtaldi so bóndinn Magnús Gunnarsson sterbbússins fríða pening sem soleiðis var virtur sem fylgir.

	h.	ál.
Rauðkinnótt kýr snemmbær 10 á 11 vetra	1	
Ein dito rauðskjöldótt snemmbær 10 vetra	1	
Svartskjöldótt kýr sex vetra góubær	1	
Rauðskjöldótt sex vetra tímalaus	1	
Kvíga veturgömul rauðskjöldótt		60
Kálfur rauðkinnóttur borinn á einmánuði		20
Í sauðfé		
Tólf ær með lömbum	2	
Tólf kindur veturgamlar	1	
Í hestum		
Rauðblesóttur hestur velgengur 11 vetra	1	
Móskjóttur dito 10 vetra	1	
Rauður dito 10 vetra	1	
Rauður dito 9 vetra	1	
Í búsgagni		
Eitt tunnuker no. 1		40
Eitt dito no. 2		15
Ein lagartunna		10
Strokkur		15
Fimm keröld		15
Átta trog		15
Rokkur		10
2 fjórðunga pottur		40
5 fjórðunga pottur dito		20
Þrjár skjólur		8
Níu askar og tvær skálar		8
Einir kláfar		10
Ellefu hesta hárreipi		15

	h.	ál.
Þriggja hesta ólarreipi		15
Sex klyfberar		10
Páll og rekur og kvíslar		8
Tveir ljáir og ein spík		10
Í ósmíðuðu járni		5
Þrjár axir		15
Reisla		7
Tveir hamrar, ein töng, ein löð og ein sög		20
Steðji		20
Tvær þjalir og þrír nafrar		3
Hestajárn undir fjóra hesta		12
Þrír ruslastokkar		3
Smiðjubelgur		16
Fimm heflar		2
Tvö orf og sex hrífur		10
Ístöð, þófól og gjarðir		20
Koparbeisli tvö		12
Þrír sekkir og malpoki		20
Hárbeisli fjögur		4
Þrír þófar		10
Lagnet 7½ faðmur og færi		18
Ein brók		10
Einn skinnstakkur og hálf brók		10
1 fjórðungur af hrossskinni		20
½ fjórðungur af hrossskinni fúnu		6
Skrína og legill		4
Kista no. 1		20
Ein dito no. 2		15
Ein dito no. 3 gömul og götótt		8
Einn kistill í bænum		3
Blátt klæðisfat		40
Flónelssvunta af svörtu og rauðu flóneli með liberiborða		15
Höttur af einskeftu		8

	h.	ál.
Kragi með óegta knipplingum		1
Gerhardi hugvekjur		10
Passíusálmar skrifaðir óbundnir		6
Graduale		15
Gíslapostilla (vetrarpartur)		10
Hugvekjusálmar		2
Tvær sessur		20
Þrjár rekkvoðir og brekán		12
Skemma með skrá og lykli		30
Hús í baðstofu með einu rúmi og baðstofuhurð		30
Í fjölum og borðvið		12
Hlutur við sjó er 2 hndr. og 10 fiskar, hvar af meir en helmingur er ætlaður til skuldalúkningar.		
Summa lausafjárins	18	2

Skuldir á þessu sterbúi eru:

Landskuld	80
til kaupstaðar á Eyrarbakka	30
til prests og kirkju	10
til sýslumanns í þingskyldu	6
og í skiptisalarium	15

sem allt tekst af hlut Magnúsar við sjó. Begravelseskostnað fær Magnús af óskiptu búi 1 hndr. Verður so beholden boe 17 hndr., hvar af Magnús fær í sinn helming 8 hndr. 60 ál. en hans tvær ómyndugu dætur Þorgerður og Guðrún, sú fyrri fimm ára en sú síðari fjögurra ára, erfa í sína systurlóð hvör fyrir sig 4 hndr. 30 ál., og lofar faðir þeirra Magnús Gunnarsson að láta vera óeytt 1 hndr. 60 ál. af þessum arfi þegar þær verða myndugar, er hann vill þeim þá afhenda, hvörri fyrir sig. Þeirra arfapart tekur hann undir sína varðveislu sem þeirra föd værge. Actum ut supra.

Gunnar Magnússon — Jón Jónsson
Magnús Gunnarsson — Lafrantz Guðbrandsson

TILVÍSANIR

1 ÞÍ. Rentukammer D1/9. Manntal 1762. Suðurland, nr. 39: Stóridalur, bl. 9v–10r; Sýsluskjalasafn. Rang. ED1/1, 2. Skiptabók 1777–1787, bl. 85r–91v.

2 ÞÍ. Rentukammer D1/9. Manntal 1762. Suðurland, nr. 38: Eyvindarhólar, bl. 1v–2r, 13v–14r; Sýsluskjalasafn. Rang. ED1/1, 2. Skiptabók 1777–1787, bl. 92r–96v; Kirknasafn. Eyvindarhólar BC 1. Sóknarmannatal 1751–1782, bls. 48, 59, 69.

3 ÞÍ. Kirknasafn. Landeyjaþing BA 1. Prestsþjónustubók Kross 1784–1817, bls. 104; Sýsluskjalasafn. Rang. ED1/1, 2. Skiptabók 1777–1787, bl. 142r–146r.

4 ÞÍ. Kirknasafn. Oddi á Rangárvöllum BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1818, bls. 17, 198; Sýsluskjalasafn. Rang. ED1/1, 2. Skiptabók 1777–1787, bl. 203r–206v.

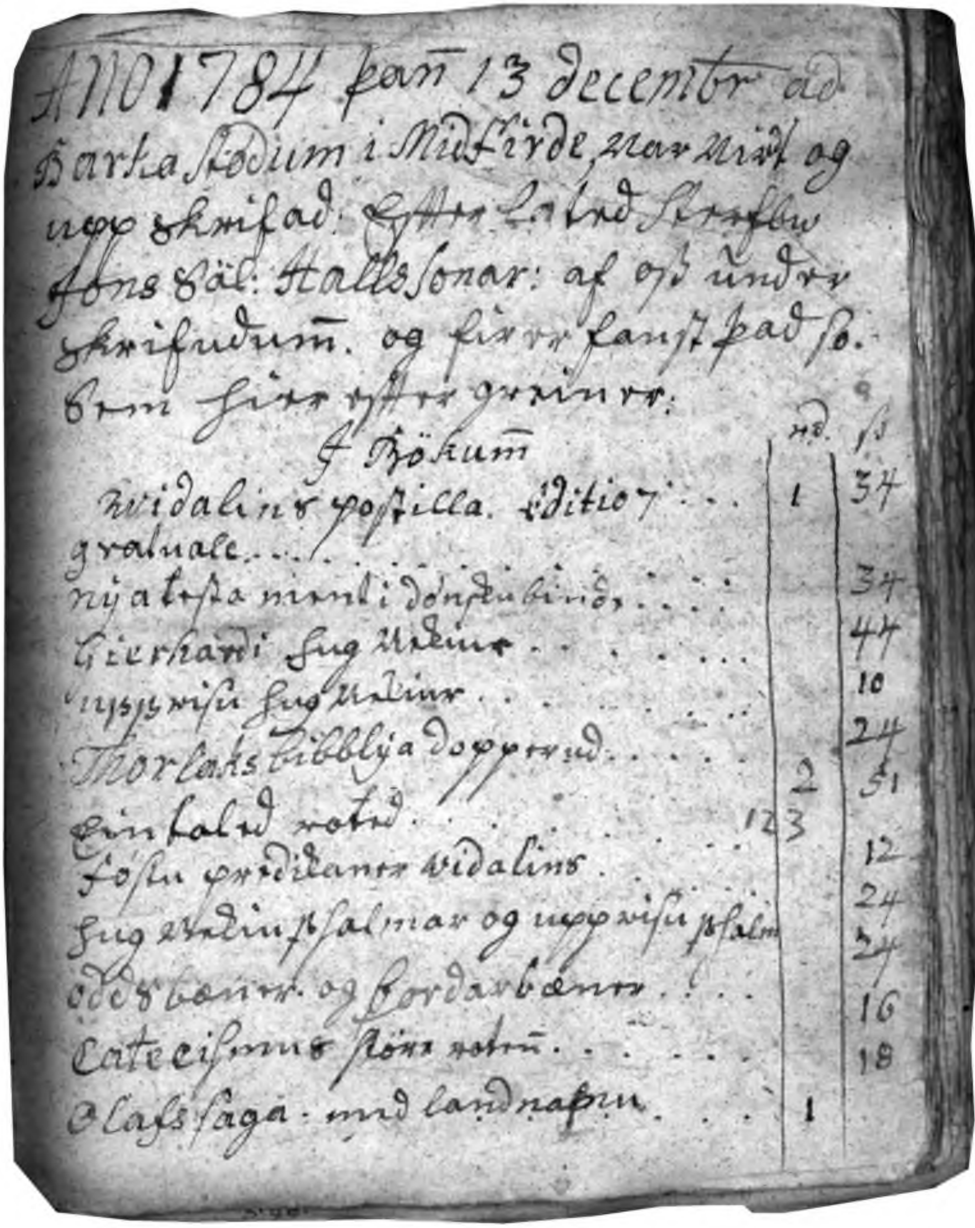

Fyrsta blaðsíða uppskriftar á dánarbúi Jóns Hallssonar og Þórunnar Benediktsdóttur, sem þó er ekki nefnd (sjá bls. 148). ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Hún. ED2/47. Dánarbú 1748–1782, örk 1, bl. 123r.

Húnavatnssýsla

1784–1785

Ísleifur Guðmundsson

Ekkert er vitað um Ísleif annað en það sem hér kemur fram, en hugsanlega fermdist hann í Tröllatungu í Strandasýslu árið 1748, 13 ára og ólæs. Foreldra hans er ekki getið eða heimilis.[1] Fram kemur við uppskrift á eigum hans á Syðra-Hóli í Höskuldsstaðasókn 10. júní 1784 að eiginkona hans hét Guðrún, án föðurnafns. Árið 1784 vantar í prestsþjónustubækur Höskuldsstaða, en 16. september 1786 lést Guðrún Jónsdóttir vinnukona á Syðra-Hóli úr bólusótt eftir fimm daga legu, þrítug að aldri, og 27. desember 1787 alnafna hennar 62 ára á sama bæ úr meinlætum og brjóstveiki, en var gift og kemur því ekki til greina. Óvíst er um hina.[2]

Uppskrift að Syðrahóli eftir sáluga Ísleif Guðmundsson og hans eftirlifandi ekkju Guðrúnu dag 10. júní 1784.

	h.	ál.
Ein kýr 4 vetra snemmbær	1	
Tvær ær lamblausar		40
Þrír sauðir tvævetrir		60
Vættarkistuskrifli járnalaust		10
Nýleg skrína með værner, skrá og járnum		30
Pallkistill með skrá og járnum		10
Annar með kengjum gamall		3
Lítill skápur með skrá og járnum		10
Lokrekkjurúm nýtt og vænt á mörgum hjörum allt um kring með fylgjandi skrá		60

	h.	ál.
Nýtt lausarúm krækt til samans		18
Ný boldangssæng með fiðri		55
Koddi með einskeftuveri		8
Nýjar rekkjuvoðir		20
Nýtt brekán reyrt		30
Forn rekkjuvoð		4
Fatnaður		
Sortuð síðhempa með hnöppum og látúnspörum		40
Lynguð föt, mussa og buxur með 32 hnöppum fóðruð		40
Fornar og bættar buxur		4
Látúnsbuxnahnappar		4
Blá peysa tvíhneppt ný, með 34 hnöppum		40
Rauður klæðisbolur forn úr góðu klæði		20
Útprjónaður bolur slitinn		7
Blá peysa forn með hnöppum		15
Útprjónuð peysa tvíhneppt slitin og bætt		12
Blá skinnpeysa nokkuð brúkuð með hnöppum		35
Bláar nærbuxur fornar		10
Prjónabuxur sauðsvartar		7
Forn ullskyrta		5
Önnur léleg bætt		3
Blá húfa forn		4
Forn flyelssperra með tveimur silfurhnöppum		3
Fornar nærbuxur bættar		3
Þrjú pör hafnarsokka		8
Hattur með silfurhringju		20
Annar hattur forn		5
Blátt kjálkaskjól		5
Bláir vettlingar fornir		1
Útprjónaðir vettlingar		2
Lítilfjörleg skinnhúfa		2
Kvenföt		
Rauður klæðisniðurhlutur		55

	h.	ál.
Flanélssvinta með einum hnapp		20
Blá rasksvinta forn, með þremur látúnshnöppum		10
Blátt kotpils með rauðum upphlut úr skarlati		55
Sortuð vaðmálshempa með saum á barmi		40
Tvö rauð hálssilki og skákborðaklútur		5
Tveir röndóttir handklútar, þriðji höfuðklútur blár		16
Tveir smátreflar hvítir og tvö tröf		14
Treflastokkur með látúnsskrá		7
Klæðistreyja með kraga		20
Ól með látúnspörum		6
Bækur		
Grallari gamall spenaður bundinn upp aftur		2
Sjöorðabók spennluð		5
Söngsaltari gamall		4
Hallgrímssálmar		4
Föstupredikanir		6
Krossskólasálmar og Iðrunarsálmar		3
Gömul hugvekjubók rotin		6
Skrifaðir sálmar spenaðir		2
Hugvekjusálmar rotnir, Diarium í öðru bandi		4
Hallgrímskver rotið úr bandi		3
Huggunarsálmar kver, Dagleg iðkun guðrækninnar		3
Reiðskapur		
Karlmannahnakkur með reiða og ístöðum		60
Ólarbeisli með hringjum fornt		3
Tvær koparhringugjarðir		10
Aðrar tvennar ringari		8
Þófi gamall og lasinn		3
Koparkjálkabeisli		30
Tvö keyri og svipa		5
Byssa í fínu standi	1	
Langviðarsög		10
Gömul handöxi		10

	h.	ál.
Ný reisla með steinlóði		12
Nýr járnlampi		5
Tveir stórir nafrar og einn enn stærri		3
Tvö tveggja handa járn		3
Þrjú smá sporjárn		2
Gamalt brotatinfat		10
Rennd tréskál		2
Tveir klyfberar nýir		6
Lítið borð með skúffu		6
Gamlir silfurhnappar		4
Signet á völtum, annað völtulaust		4
Gömul kertapípa		2
Brotatinkönnuskokkur		4
Tinmilnur		2
Bandólarhringur með reiðbótum		4
Borð á völtum með stólum		8
Skutull		2
6 skildinga hnífur		2
Átta ný sköft og tvö orf		8
Rennismiðja		3
Nokkuð af efnuðum húsavið		15
Tveir heflar gamlir		2
Eirklippur og járnsirkill		3
Hefilbekkur		6
Fjórar sleifar og ausa		3
Snærisstóll		1
Þrjár ljáspíkur		6
Skemma með skrá og járnum, 2 stafgólf		60
Hárhnífur gamall		3
Lélegir reiðsokkar og svartir vettlingar		8
Skinnbrók og skinnstakkur gamalt		5
Reka og broddstafur		4
Nýlegur steðji		40

	h.	ál.
Þrír hamrar allir brúkanlegir og hnoðhamar		20
Töng		5
Ein löð og þrjú laðarbrot		8
Hjólsveif með bor		3
Tíu þjalir sumar brúkanlegar		10
Þrír borar og saumhögg		5
Tvær smáþjalir og sirkill		3
Gamall belgur með aflhólk		15
Tveir kútar steinkola		2
Kolatunna		4
Steinsleggja		2
Órekið járn		6
Dragsmiðjustokkur og töngin með og léleg löð		6
Tvö bandreipi		6
Kaðalreipi og eitt ólarreipi		5
Klyfberi með reiðskap		4
Fjórar hrosshár		24
Steyptar koparmilnur óskúraðar		5
2 pund af blýi		3
Gamalt fimm manna far með fimm árum og mastri og segli	1	30
Gamall 3 fjórðunga pottur bættur		10
Tíu gærur smáar og stórar		15
Tvær smákollur		3
Kvenístöð með lélegum ólum		4
36 stykki innviða af kröppum		17
Þrjár pallfjalir og danskt borð gamalt		5
Svola bakspýta og rá		3
Laus viður efnaður til húss		16
Skrínuskrá		4
Skipborðsstúfar		5
Hálfvættar kerald með lifur		20
Skipborðsfjalir 8 álna langar		9
Bakhástokkaefni		4

	h.	ál.
Ás og tvö seljubök		5
60 faðmar færis		5
Summa	5	88

Skuldir

Landskuld	30
Legkaup og líksöngseyrir	18
Lambsfóður	5
Tíund af fénu og jörðunni	3
Til monsieur Páls á Syðri-Ey	10
Fyrir kistusmíði	15
Til sýslumannsins	4
Skuld fyrir tóma tunnu til sýslumannsins	4
Uppskrift og skiptakaup til tveggja manna	24

Vindhæli
Ólafur Guðmundsson
Guðmundur Jónsson

Jón Oddason

Jón fæddist um 1740, líklega í Akrahreppi í Skagafirði, og voru foreldrar hans Oddi Þorbergsson (f. 1710) og Guðrún Tómasdóttir (f. 1702). Jón var á Ytri-Leifsstöðum í Svartárdal árið 1762, að virðist sem ráðsmaður Guðnýjar (1716–1779) móðursystur sinnar, sem var ógift og þau tvö ein í heimili. Kona Jóns var Helga Guðmundsdóttir (f. 1746) og sonur þeirra Guðmundur fæddist árið 1771. Jón eignaðist dótturina Málfríði 26. febrúar 1779 með Málfríði Einarsdóttur (f. 1741). Erfingjar eru ekki nefndir í uppskrift eftirlátinna fjármuna hans 7. nóvember 1784.[3]

Anno 1784 þann 7. nóvember að Eiríksstöðum í Svartárdal voru uppskrifaðir og virtir kvikir og dauðir fémunir í eftirlátnu sterfbúi sáluga Jóns Oddasonar og fyrirfundust þeir sem hér greinir:

	h.	ál.
Ein kýr rauðgrönótt 8 vetra snemmbær	1	
Dito hvíthyrnd 5 vetra síðbær	1	
Færleikur brúnsokkóttur 5 vetra		60
Vættarkista með bilaðri læsing		15
Dito stærri lasin að viðum og járnum		12
Dito stærri lasin og fúin að viðum		15
Dito á lélegum járnum		12
3 tunna kerald		45
Tvær smákollur		2
Þrjú trog		3
Tvær fötur		5
Tvenn bandreipi og ólarreipanefnur		10
Fjórðungspottur upphár gamall		8
Karlmannsreiðtygjanefnur með öllu		30
Kvenbeisli með koparkjálkum		10
Þrjár askanefnur		2
Tréskál og askur		1
Postilla Vídalíns í tveimur pörtum		60
Grallari dopperaður		10
Sálmabók		20
Föstupredikanir		4
Þrjú smákver til samans		4
Viður í baðstofu með nokkrum pallfjölum		10
Blátt pils af 60 fjórðunga klæði fornt		70
Dito rautt á 35 fjórðunga klæðið fornt		60
Mussa með koparhnöppum		30
Og finnst so hér ei neitt framar sem til uppskriftar komi.		
Summa summarum	6	18
Á þessum hér framanskrifuðum fémunum eru skuldir	1	79

Til merkis okkar undirskrifuð nöfn á sama stað, ár og dag sem í öndverðu greinir.

Ólafur Björnsson
Gísli Jónsson

Jón Hallsson og Þórunn Benediktsdóttir

Jón fæddist árið 1724 og átti Hallur Björnsson (f. 1684) á Þóreyjarnúpi í Línakradal hann framhjá eiginkonu sinni Guðrúnu Þorsteinsdóttur (f. 1684) með óþekktri konu. Þórunn fæddist árið 1731 og eru foreldrar hennar óþekktir. Börn þeirra voru Pétur (1752–1833), Signý (1753–1814), Þórður (1762–1828), Snæbjörn (1763–1785), Bjarni (f. 1771), Jón (f. 1776) og Jón (f. 1777). Þórunn og Jón bjuggu á Lækjamóti í Víðidal árið 1762 og níu árum síðar á Auðnastöðum, en árin 1774–1779 á Dæli. Þórunn var aftur skráð til heimilis á Lækjamóti árið 1784. Þau létust bæði það ár, en við uppskrift dánarbús að Barkastöðum í Miðfirði 13. desember var aðeins Jón nefndur.[4] Að lokinni skráningu á eigum Sveins Gunnlaugssonar 19. janúar 1785 voru Signý og Snæbjörn spurð eftir eignum foreldra sinna og Þórður nokkrum dögum síðar (sjá hér á bls. 152).

Anno 1784 þann 13. desember að Barkastöðum í Miðfirði var virt og uppskrifað eftirlátið sterfbú Jóns sáluga Hallssonar af oss undirskrifuðum og fyrirfannst það so sem hér eftir greinir:

	rd.	sk.
Í bókum		
Vídalínspostilla editio 7	1	34
Graduale		34
Nýjatestamenti í dönsku bindi		44
Gerhardi hugvekjur		10
Upprisuhugvekjur		24
Þorláksbiblía dopperuð	2	51
Eintalið rotið		12
Föstupredikanir Vídalíns		24
Hugvekjusálmar og Upprisusálmar		24
Oddsbænir og Þórðarbænir		16
Catechismus stóri rotinn		18
Ólafs saga með Landnámu	1	
Kjalnesinga saga með þeim henni fylgja		18

	rd.	sk.
Norsku lög í dönsku laus í bandi	1	
Sú íslenska lögbók		18
Í fatnaði		
Sortaður vaðmálskjóll með 28 hnöppum	1	24
Grænt klæðisvesti með 24 hnöppum	1	
Síðhempa með 22 hnöpppum		75
Blá peysa með 18 silfurhnöppum gömlum	1	
Útlenskar skinnbuxur með 18 hornhnöppum og tveimur prinsmetallsspennslum	1	64
Einn vaðmálskjóll sortaður forn með 28 hnöppum dönskum, fóðraður	1	68
Grænt vesti úr skarlati með hnöppum	2	
Parruqve		64
Tvennir sokkar bláir		28
Kvenfatnaður er ekki til nema sem ekkjan og dætur hennar standa uppi í, ekki heldur rúmfatnaður sem virðing verður á lögð fyrir utan rúmið ekkjunnar.		
Í aðskiljanlegu		
Tveir tindiskar og kúpa vegur 4 pund		80
Tinfat vegur 4 pund		90
Teketill		84
Tekanna		10
Tvö pör tebolla af postulíni		68
Reisla		34
Handexi og skarexi		34
Lítill skápur		24
Vefstaður með tilheyrandi		38
Í búsgagni		
Sáskrifli tekur 3 tunnur		24
Annar tekur 2 tunnur		34
Tveir tunnusáir til samans		51
Tveir 2 tunnu sáir til samans		61
Tunnusár		20
Átta trog		80

	rd.	sk.
Þrjú kerhöld		30
Fjórar fötur		40
Sex askar		24
6 fjórðunga pottur	3	
Annar tekur 2 fjórðunga	1	34
Þriðji tekur 3 fjórðunga bættur		34
Fjórðungspottur		68
Tveir pottar litlir		48
Í reiðskap og fjalvið og aðskiljanlegu, item kistum		
Pallur og loft í baðstofu og rúmstokkar með tvennum bríkum	1	24
2 vætta kista innlæst gömul		68
Önnur dito ogso gömul með hjörum		44
Tvær litlar vættarkistur		68
Enn tvær vættarkistur önnur innlæst		51
Hnakkpúta með ístöðum, reiða, dýnu, gjörð, beisli og sessu	2	30
Önnur dito með eins fylgjandi	2	
Þriðja með ístöðum og reiða og lendklæði	1	
Kvensöðull með reiða, þófa, beisli, tveimur gjörðum og áklæði	3	68
Beislisbúningur með járnstöngum		51
Þófi gamall		34
Tvær reiðgjarðir og beisli		56
Sex klyfberar flestir reiðskapslausir		34
Bandreipi á níu hesta		68
Ólarreipi á átta hesta að nafninu	1	
Ferðatjald gamalt		51
Þrjú húðarskinn vega 2 fjórðunga og 8 merkur	1	60
Þrjú hrossskinn vega 2 fjórðunga og ½ fjórðung	1	30
Smíðasteðji lítill	1	
Belgvirki og smíðatöng		24
Klaufhamar og dengsluhamar		28
Naglalöð og klíputöng		20
Langviðarsög		32
Smíðahamar		48

	rd.	sk.
Þrjár ljáspíkur		16
Tveir ljóslampar úr járni		32
Klafaskrifli og torfkrókar		24
Tveir strokkar		29
Borð og fjalir í skemmunni		45
Laxanet 6 faðma langt	2	
Tvær rekur og páll		20
Tvö orf, þrjár hrífur og tvær klárur		20
Þrír meisar og kútur		24
Smiðjuhús með hurð		30
Fjárhús með garðaumbúningi		51
Í lifandi fé		
Ein kýr kálflaus	3	51
Einn hestur gamall	3	
Summa til croner	65	44

Á þessu sterbúi eru restans af landskuld síðan í fyrra 40 ál., áfallandi skuldir eftir jörðunni í vor eð kemur 1 hndr. 80 ál., til prests og kirkju nær 2 rd. Að þetta hafi so fram farið á sama stað og degi sem upphaflega greinir vitna undirskrifaðir.

Bjarni Guðbrandsson
Benedikt Arngrímsson

Sveinn Gunnlaugsson

Sveinn fæddist árið 1720. Foreldrar hans voru Gunnlaugur Einarsson (f. 1692) og Þórdís Jónsdóttir (f. 1690) á Hrísum í Þorkelshólshreppi. Eiginkona Sveins var Ingibjörg Arngrímsdóttir (1722–1785) og börn þeirra Guðrún (1752–1804), Ingibjörg (1754–1825), Arngrímur (1763–1819) og Þórdís (1768–1856). Árin 1772–1783 bjuggu Sveinn og Ingibjörg í Bakkakoti, hjáleigu frá Víðidalstungu, en hvorugt þeirra er í sóknarmannatali frá 1784–1785. Sveinn er ekki skráður meðal látinna í Víðidalstungusókn, en Ingibjörg lést í Núpukoti 14. febrúar 1785, ekkja og niðurseta.[5]

Dánarbú Sveins var skráð í Bakkakoti í Víðidal 19. janúar 1785 og í beinu framhaldi spurt um eftirlátnar eigur Jóns Hallssonar og Þórunnar Benediktsdóttur (sjá hér á bls. 148), sem að einhverju leyti voru komnar í óreiðu.[6]

Anno 1785 þann 19. janúar á Bakkakoti voru eftir skikkun æðla sýslumannsins seigneur Magnúsar Gíslasonar til staðar Arngrímur Jónsson og hreppstjórinn monsieur Sigurður Bjarnason til að uppskrifa þá lítilfjörlegu fémuni sem Sveinn heitinn Gunnlaugsson eftir sig lét og fyrirfundust á Bakkakoti sem hér greinir:

	rd.	**sk.**
Átta pallfjalir og tveir pallstokkar		42
Þrjú trog og ein fata tekur 8 merkur		26
Hnakkræfill		5
2½ fjórðungs pottur nær botnlaus		8
10 marka pottur með þremur bótum og einu gati		12
Járnhringjugjörð og þófablöð rifin, item hrífa léleg		14
Skinnsængurræfill með leppum		14
Gamall tunnusár vel girtur		64

Hvörn sá ekkjan Ingibjörg Arngrímsdóttir kona Sveins heitins hefur fengið Sveini Sveinssyni á Melrakkadal upp í skuld.

Ekkert fyrirfannst þar af álnum eða fémunum meira sem Sveinn heitinn átti, heldur yfirlýst að hafi verið burtu fengið, sem ei vita hvar sé niður komið, nema á Hvarfi sé strokkur lasinn og vættarkista sé þar gömul, sem dóttir Sveins heitins eigni sér.

Enn framar voru tilstaðarverandi börn Signý Jónsdóttir og Snæbjörn Jónsson eftirspurð ítarlega um tilfallið sterfbú foreldra þeirra Jóns Hallssonar og Þórunnar Benediktsdóttir, er í haust sáluðust, og segja þau útþrykkilega að enginn hlutur sé hér til af þeirra eigum, og eins það sem þau hafi átt á Lækjamóti sé þaðan burtu tekið og stolið. En Þórð bróður sinn sé helst eftir þessu að spyrja. Actum ut supra,

Arngrímur Jónsson
Sigurður Bjarnason

Á Víðidalstungu þann 19. janúar anno hujus var Þórður Jónsson tilspurður af herra sýslumanninum í áheyrn áðurskrifaðra virðingarmanna um eignir foreldra hans Jóns Hallssonar og Þórunnar Benediktsdóttur, sem dóu bæði á afliðnu hausti, hvað hann hefði fengið í burtu og fargað af þeirra eigum. Og meðkennir Þórður að hann hafi burtfært rekkjuhúð og brekán, sem enn sé ófargað. Item eitt ólarreipi og eitt gæruskinn, og til Gunnars á Hrappstöðum hafi verið látin átta pör sokka, sem hann vilji fá fyrir smíði á tveimur líkkistum. Kista segir hann sé læsingarlaus á Lækjamóti. Rúmstokkur sé ófargaður hjá Magnúsi Bjarnasyni fyrir utan leyfi, af hönum tekinn. Á Lækjamóti eftirskilið vænt borð úr rekavið, sem burt sé stolið. Item ein spýta fullrar álnar að lengd. Sex pallfjalir tilætlaðar í líkkistur, látnar að Hrappstöðum. Nokk! tvö borð frá Víðidalstungu í kistuna aðra. Á Lækjamóti enn nú horfið, fjórar hrosshár órakaðar. Einnin pallkistill ólæstur horfið þaðan og eitt trog. Nokk! fúin spýta tekin af Gunnari á Hrappstöðum frá Bakkakoti sem meina jörðinni tilheyra. Datum ut supra! Vitna: Arngrímur Jónsson, Sigurður Bjarnason.

Þorlákur Tómasson

Þorlákur er líklega fæddur í Skagafirði árið 1729 og eru foreldrar hans óþekktir. Árið 1761 lýsti Guðríður Þorbjarnardóttir (f. 1731) á Stóru-Ökrum í Blönduhlíð hann föður að dóttur sinni Guðríði, sem var skírð 22. september: „Þetta er hans þriðja frillulífisbrot, en hennar fyrsta". Guðríður yngri var jörðuð 5. janúar 1763 á Víðivöllum, ársgömul frá Úlfsstaðakoti. Dánarbú Þorláks var skráð í Höfnum á Skaga 19. janúar 1785 og fram kemur í merkilegri skuldaskrá séra Björns Jónssonar sem fylgir uppskriftinni að hann drukknaði um jólin.[7]

Að Höfnum dag 19. janúar 1785 voru uppskrifaðir þeir fémunir er Þorlákur sálugi Tómasson eftir sig lét og hér í hrepp fundust:

	h.	ál.
48 merkur fiska		6
17 merkur méls í skjóðu		4
9 merkur ullar		4

	h.	ál.
Einskefturekkjuvoð með þremur röndum bláum forn		6
Önnur gagnlítil og bætt		1
Sauðsvört einskefta tvinnuð 2 álnir og kvartel		7
Bláar nærbuxur gatslitnar		5
Sauðsvartar nærbuxur nýlegar		6
Blár peysugarmur með beinhnöppum útbættur		2
Útprjónað kot, gatslitið og bætt		3
Stutthempa forn		4
Stutthempubolur bættur		3
Sauðsvartir sokkar nýlegir		4
Tvennir sokkar fornir aðrir mórauðir		4
Tvennir vettlingar		2
Blár húfugarmur og sjóhattgarmur		2
Lélegt ólarbeisli með hringjum og lélegt ólarreipi		3
Þverpokagarmur bættur og slitinn		2
Svartar buxur bættar		2
Útbættar nærbuxur bættar gagnlitlar		1
Lélegir háleistar og íleppar		1
Gleraugu brúkanleg		4
Gamalt geitarskinn		2
Skinnklæðagarmar lítt nýtir		5
Dreginn lóðarstrengur		4
Fornt brekán		14
Skrínukorn með lömum		5
Gjarðlaus kútur		1
Þrykktur tóbaksbiti af efsta lagið		2
2 rixdaler specie		60
Skrína með skrá lykillaus		12
Gamall hnakkur lélegur		12
Tvær reiðgjarðir		10
8 rixdaler	2	
Summa	3	80

	h.	ál.
Skuldir sem eftir er kallað:		
fyrst til Árna Sveinssonar fyrir kistu og aðra fyrirhöfn		60
til Björns Guðmundssonar á Höfnum		50

Þetta eftirskrifað lánaði ég undirskrifaður Þorláki Tómassyni næstaliðið ár:

10 pund kaupstaðar tunnutólk	20
smjörfjórðung	15
ný skinnklæði	19
nýjar nærbuxur svartar	10
8 pör sjóvettlinga	8
þrenn leðurskæði	8
smábandssokka nýja og nýgjört neðan við aðra	5
Summa	85

ferðaskrínu með lás
fyrir þetta allt lofaði hann mér fiski að fráteknri skrínunni

Datum 1784
Heggstöðum dag 14. desember
Björn Ólafsson

Ofanskrifað vitna undirskrifaðir satt að vera

Jón Jónsson Sigurður Sigurðsson

Eftirskrifaðar skuldir átti ég undirskrifaður innistandandi
hjá sáluga Þorláki Tómassyni, hver að deyði
hér út á Rifinu um næstliðnar jólatíðir.

	h.	ál.
Fyrir fall af tvævetrum sauð, er hann fékk af mér um veturinn 1783, hvar til fólk Björns sáluga sem var á Bergstöðum í Svartárdal er til vitnis		15
Fyrir 2 fjórðunga 2 merkur mjöls með fyrirhöfn að koma því út á Rif í vetur á jólaföstu		12
Fyrir 1 skeppu rúg, með sendiför eftir henni inn í kaupstað og flutning út að Höfnum		12

	h.	ál.
Fyrir 5 pund tólgar, sem keypt var hér í kaupstað í fyrravor, pundið á 9 sk.		10
Fyrir 1 pund pressutóbaks fluttu út á Rif		4
Fyrir eins dags töf á mér með annan mann hans vegna gjörða í vetur út á Skaga		5
Fyrir tvær máltíðir matar til sex manna sem tóku gröf að hönum, 16 sk. fyrir hvern mann		21
Fyrir 4 potta brennivíns til hans begrafelses		14
Fyrir hönum lánaða 10 sk. í peningum		2
Fyrir legkaup og líksöngseyrir		18
Summa		113
Hér uppí hefi ég meðtekið		
Í peningum		48
Í mjöli og fiski		10
Brekán brúkanlegt		14
Summa		72
Restera		41

Hofi dag 29. apríl 1785
Björn Jónsson

Jón Guðmundsson

Ekkert annað er vitað um Jón en það sem birtist hér. Líkið var flutt frá Þóreyjarnúpi í Víðidal yfir að Melrakkadal og voru eftirlátnar eigur hans skráðar þar 2. maí 1785. Summu er aukið við.[8] Halldór sá sem annaðist aðgerðir bjó í Melrakkadal ári fyrr, sagður 42 ára, með bústýru og tökustúlku, og hafði verið þar að minnsta kosti frá árinu 1775. Hann flæktist síðar til Borgarfjarðar og dó þar 19. ágúst 1820.[9]

Uppskrift á fjármunum eftir Jón sáluga Guðmundsson sem áður bjó á Gröf í Víðidal en deyði á Þóreyjarnúpi árið 1785.

	rd.	sk.
Í dauðu		
Hálfur fjórðungur af mislitri ull sum óþvegin		23
12 merkur af hrossskinni		40
6 merkur af hrosshári		14
Klyfberi		8
Hárreipi		14
Skinnstakkur		23
Bríkur með setustokk og pelaflaska		7
Mussa sortuð með látúnshnöppum		34
Mórauður peysugarmur með látúnshnöppum		18
Klæðisbolur með beinhnöppum slitinn og bættur með prjónfóðri slitnu og mjög bættu		27
Vaðmálsbuxur slitnar og bættar með látúnshnöppum		18
Blá prjónhúfa slitin		6
Gráir sokkagarmar		2
Nærvettlingar		3
Hetta		2
Hnakkþófagarmur		23
Summa	2	70

Ég undirskrifaður á af þessu dagsverk mitt þá ég sótti lík þessa sáluga manns að Þóreyjarnúpi, einnin fyrir hestlán og menn er ég mátti launa til þessarar ferðar fyrir 8 fiska. Fyrir allt þetta er ég búinn að taka klæðisbolinn og þófann sem reiknast til samans 50 skildingar.

Datum Melrakkadal dag 2. maí 1785
Halldór Halldórsson

Útfararkostur, legkaup 54 skildinga
Líksöngseyrir 27 skildinga
Summa 2 ríxdalir kourant og 20 skildingar

TILVÍSANIR

1 ÞÍ. Kirknasafn. Tröllatunga og Fell BA 1. Prestsþjónustubók 1749–1767, bls. 22.

2 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Hún. ED2/47. Dánarbú 1748–1782, örk 1, bl. 217r–219r; Kirknasafn. Höskuldsstaðir BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1802, bls. 14. Næsta bók á undan er Höskuldsstaðir BA 1. Prestsþjónustubók 1748–1783.

3 ÞÍ. Rentukammer D1/11. Manntal 1762. Norðurland, nr. 177: Bergsstaðir og Bólstaðarhlíð, bl. 1v–2r; Sýsluskjalasafn. Hún. ED2/47. Dánarbú 1748–1782, örk 1, bl. 181v–182r.

4 Lbs. 2691 4to. Ágrip úr gamalli kirkjubók frá Breiðabólsstað í Vesturhópi, bl. 177r, 179v, 180v, 192v, 196v; ÞÍ. Rentukammer D1/11. Manntal 1762. Norðurland, nr. 180: Breiðabólsstaður og Víðidalstunga, bl. 8v–9r; Sýsluskjalasafn. Hún. ED2/47. Dánarbú 1748–1782, örk 1, bl. 123r–125v.

5 Lbs. 2691 4to. Ágrip úr gamalli kirkjubók frá Breiðabólsstað í Vesturhópi, bl. 177r, 184v–190v, 212r; ÞÍ. Kirknasafn. Breiðabólsstaður í Vesturhópi BC 1. Sóknarmannatal 1784 (afrit Lbs. 2691 4to); Breiðabólsstaður í Vesturhópi BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 6. Þar eru greftranir ársins 1784, en ekki í BA 1. Prestsþjónustubók 1770–1784, bls. 346.

6 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Hún. ED2/47. Dánarbú 1748–1782, örk 1, bl. 108r–109r.

7 ÞÍ. Kirknasafn. Miklibær í Blönduhlíð BA 1. Prestsþjónustubók 1747–1784: árið 1761, fæðingar; 1763, greftranir; Sýsluskjalasafn. Hún. ED2/47. Dánarbú 1748–1782, örk 1, bl. 221r–222r.

8 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Hún. ED2/47. Dánarbú 1748–1782, örk 1, bl. 111v– 112r.

9 Lbs. 2691 4to. Ágrip úr gamalli kirkjubók frá Breiðabólsstað í Vesturhópi, bl. 179r, 180r, 186r, 211r; ÞÍ. Kirknasafn. Breiðabólsstaður í Vesturhópi BC 1. Sóknarmannatal 1784, bls. 6 (afrit Lbs. 2691 4to); *Borgfirzkar æviskrár* IV, bls. 141.

Þingeyjarsýsla

1785–1793

Árni Jónsson

Árni fæddist árið 1732 og var yngsti sonur Jóns Sigurðssonar (f. 1702) bónda í Hólsseli, en ekki er vitað hver móðir hans var. Eiginkona Árna var Guðrún Þorsteinsdóttir (1727–1790) og börn þeirra Ingiríður (f. 1759), Jón (f. 1761), Jón (1762–1810), Ólafur (1764–1833), Brynjólfur (1765–1820), Guðrún (f. 1766), Brynjólfur (f. 1766), Ingibjörg (f. 1767) og Steinvör (1771–1830). Árið 1762 bjuggu þau á Grímsstöðum á Hólsfjöllum og fjórtán árum síðar keypti Árni hálfa jörðina. Hann varð bráðkvaddur í Vopnafjarðarkaupstað 8. mars 1785 og grafinn frá Hofi fimm dögum síðar.[1] Dánarbúið var skrifað upp á heimili hans 7. júní og fóru skipti fram samdægurs. Orðið „emm" sem kvenhöttur er úr mun vera samheiti við „ems", sem var tegund af klæði.[2]

Anno 1785 þann 7. júní, að Grímsstöðum á Hólsfjöllum, var nálægur lögsagnarinn í Norðursýslu Björn Tómasson með tilteknum mönnum, til að registrera og virða sterbú sáluga Árna Jónssonar og því að skipta, milli hans eftirlifandi ekkju Guðrúnar Þorsteinsdóttur og þeirra barna, fjögra sona, nefnilega tveggja Jóna, Brynjólfs og Ólafs, og dætra fjögra, Ingiríðar, Ingibjargar, Guðrúnar og Steinvarar; og voru þessa stervbús fémunir soleiðis beha[ldnir] sem fylgir:

	Specie rd.	sk.
Í fasteign		
Hálf jörðin Grímsstaðir 3 hndr. að dýrleika, keypt af Árna sáluga árið 1776, fyrir 45 rd. specie. Virðist nú ei hærra, þar hún tjáist af sér ganga fyrir landbrota sakir, en	33	

	rd.	sk.
Hálf jörðin Þorbrandsstaðir í Vopnafirði tjáist 6 hndr. að dýrleika nú í eyði liggjandi. Virðist nú fyrir	24	
Í fríðu		
Rauðskjöldótt kýr ung	5	
Önnur hvíthornótt eins	5	
Hross 8 vetra	3	
Eitt kúgildi í ásauð	5	
Annað ásauðarkúgildi	5	
Þriðja dito hálft	2	48
Í fatnaði		
Sortulituð mussuföt með svörtum hornknöppum		80
Blá peysa forn með koparknöppum		32
Blár brjóstadúkur af prjónasaum		32
Sauðsvört mussuföt með metalsknöppum		56
Dökkblá peysa borin með metalsknöppum		48
Ulldamasksbolur slitinn með metalsknöppum		24
Sortulituð mussuföt útslitin		24
Blá unglingspeysa, með látúnsknöppum		24
Bolur af blómguðum dúk lítill		12
Síðhempa slitin, af vaðmáli, með pörum		64
Grænt pils af 35 fiska klæði	3	
Dito grænt af varningsklæði fornt	1	32
Dito rautt, með saum, gamalt og slitið		56
Kvenupphlutur af blómguðum dúk, með raskpilsi		64
Rauð svinta lítil af kersu, með saum og knapp		32
Dito græn af klæði gömul		16
Dito svört og rauð af dúk slitin		16
Hempa af vaðmáli borin	1	24
Dito vaðmáls útslitin		32
Varningsklæðistreyja vírborðalögð, með frunsu		48
Önnur af prjónasaum með kraga slitnum		24
Gamall flanelsbolur með metalsminlum		22

	rd.	sk.
Kragi forn, af rauðu silki, með vírborða		12
Kvenhöttur af emm, borðalagður með glerknöppum	1	32
Léreftsskyrta hollensk, af smálérefti		64
Kattúnstraf		48
Annað dito		40
Dito lérefts		24
Fjórða lérefts aukið		24
Dito gróft		16
Karlmannshálsskyrta		4
Önnur dito		2
Þriðja eins		2
Dökkur silkiklútur		54
Dito af rósasilki		24
Dökk silkiþríhyrna		16
Flekkóttur silkiklútur		24
Rauður silkiklútur		48
Dito gulur og rauður		16
Bláröndóttur léreftsklútur		32
Dito bláflekkóttur		24
Rauðleitur		24
Rauður og svartur dito		16
Bláröndóttur		32
Dito bláröndóttur		12
Rauðröndóttur lítill		10
Dito hvítur með ísaumi		12
Leggjabönd		8
Flosband með látúnspörum		10
Leturband		10
Kringluhattur		32
Hornahattur		16
Í rúmfötum		
Boldangssæng með fiðurdún	3	32
Rekkjuvoðir nýjar af einskeftu		60

	rd.	sk.
Prjónakoddi með dún		24
Áklæði mislitt	2	
Boldangskoddaver		48
Brekán brúkað		64
Fiðurdúnssæng með rifnu boldangsveri		80

Í reiðtygjum

Karlsöðull með klæðisbúk og reiða	1	72
Dito með skinnbúk		80
Enn nú klúka með reiða og ístöðum	1	
Kvensöðull með reiða	1	32
Áklæði		40
Ísaumssessa		16
Kvensöðulsþófi slitinn		40
Klúkudýna		24
Beisli með járnstöngum og ádráttum		60
Annað dito, með koparstöngum og ádráttum		48
Beislisstengur með koparkúlum		48
Ístöð og þófaskinn með gjörð í Akurseli		64
Fjórar járnhringjugjarðir		12
Ein koparhringjugjörð		12

Í bókum

Vídalínspostillu vetrarpartur		80
Dito sumarpartur		56
Gerhardi hugvekjur		32
Graduale í dönsku bandi		32
Dito gamalt		12
Sálmabók		48
Dito gömul		32
Upprisuhugvekjur		24
Handbók		24
Eintal		28
Umþenkingar		8
Píslarþankar		24

	rd.	sk.
Vídalíns Föstupredikanir		16
Gerhardi hugvekjur gamlar		8
Þorlákskver		10
Genesissálmar		10
Krossskólasálmar		6
Aðrir dito		4
Þórðarbænir		10
Hallgrímskver		10
Lassenii bænir		10
Hallgrímskver		6
Horsters Ágrip		24
Diarium		4
Fæðingarsálmar		8
Þórðarbænir með sálmum		4
Jóns Teitssonar Vikubænir		8
Iðrunarsálmar		4
Olearii bænir		2
Landnáma		24
Kver um sauðfjárhirðing		8
Iktsýkislækningakver		4
Í kistum		
50 fiska kista með skrá og lömum		80
Dito með kengjum og lasinni skrá		32
Þriðja með kengjum skráarlaus		16
Kistill læstur		32
Í borðbúnaði		
Kransskál af tini, vegur 5 pund		80
Tinpottkanna 3 pund		32
Diskur		20
Kúpa 1½ pund		32
Fimm spænir		24
Fjórir askar		16

	rd.	sk.
Í smíðatólum		
Steðji	1	64
Dengsluhamar		8
Töng		4
Þél		2
Þversög		16
Hefill		2
Í eldsgögnum		
40 marka pottur rifinn og girtur		32
70 marka dito brunninn		80
Í búsgagni		
Tveggja tunna kerhald fúið		48
Annað dito eins		48
Þriggja tunna dito	1	
Annað dito eins stórt	1	
Strokkur gamall		32
Fimm trog, hvört 8 sk.		40
Fjórar fötur, hvör 6 sk.		24
Fimm smákollur, hvör 2 sk.		10
Í aðskiljanlegu		
Flatbytta	1	64
Járnreisla með steinlóði		64
Dito minni		24
Vaðólarreipi tvenn, hvör um sig 24 sk.		48
Dito tvenn virðast eins		48
Þrír klyfberar, hvör 8 sk.		24
Tvær meljur, hvör 8 sk.		16
Þrír sekkir, hvör 24 sk.		72
Ljóslampi		20
Sex dönsk borð og nokkrar spýtur	1	
Þrjú dönsk borð		48
Pallfjalir		64
Páll		24

	rd.	sk.
Fjórar rekur, hvör 6 sk.		24
Vírkambar		24
Vefstaður		48
Summa summarum	146	

Skuldir á þessu sterfbúi framvísast þessar:

1. Til höndlunarinnar á Vopnafirði 15 rd. 86¾ sk. courant, það til specie reiknað gjörir	14	12
2. Þinggjald, fyrir árið 1784, sem lúkast átti á Ærlækjarþing	1	44
3. Dito dito fyrir árið 1785	1	42
4. Skipta- og skrifaralaun við stervbúið	1	50
5. Annars virðingamanns laun		16
Summa skuldanna	18	68

Skrá fylgir yfir það sem greitt var í skuldir og fengu kaupmaður og sýslumaður hluta úr Þorbrandsstöðum. Að skuldum frádregnum reiknaðist arfurinn 127 rd. 28 sk. og fékk ekkjan helming eða 63 rd. 62 sk. Hún gaf eftir bróðurlóð á þeim forsendum „að til so margra barna er að skipta mjög fátæku stervbúi“ og fengu synirnir því 10 rd. 58 sk. hver, þar af 5 rd. 48 sk. í jarðeign, og systurnar 5 rd. 29 sk., allt í lausafé. Lóðseðlar fylgja og undir gjörninginn skrifa Björn sýslumaður, Þórður Björnsson og Ásbjörn Jónsson.

Guðrún Ketilsdóttir

Guðrún fæddist árið 1740. Foreldrar hennar voru séra Ketill Jónsson (1699–1778) og Guðrún Magnúsdóttir (1710–1742) á Húsavík. Fyrri eiginmaður hennar var Sigurður Sæmundsson (f. 1740) og áttu þau eina dóttur, Guðrúnu (1764–1812). Seinni maður hennar var Ásmundur Pálsson (1732–1818). Þau eignuðust fjögur börn, sem voru Halldór (1770–1845), Bergþóra (f. 1771), Þuríður (1773–1837) og Rannveig (1779–1851). Dánarbúið var skráð á Fjöllum í Kelduhverfi 7. júní 1786 og skipti fóru fram 31. maí 1787. Texti uppskriftarinnar er gefinn út eftir skiptabréfi sem fylgir dánarbúi

Ásmundar árið 1818, því kommusetning er þekkilegri þar en í skiptabókinni og ýmis atriði nákvæmari. Bæði eintök eru með hendi Þórðar Björnssonar (1766–1834), sem var sonur sýslumanns og tók við sýslunni að honum látnum árið 1796. Eini alvöru orðamunurinn er að þar sem hér segir „Brjóstadúkur af röndóttum dúk með silfurhúfuknöppum“ hefur bókin „Röndóttur dúkbolur með silfurhúfuknöppum“.[3]

Anno 1786 þann 7. júní að Fjöllum í Kelduhverfi var nálægur lögsagnarinn í Norðursýslu Björn Tómasson, að registrera sterbú sálugu Guðrúnar Ketilsdóttur og því að skipta milli hennar eftirlifandi ektamanns Ásmundar Pálssonar og þeirra barna, nefnilega Sigurðar, Bergþóru, Þórríðar og Rannvegar; ásamt dóttur þeirrar afdauðu konu, Guðrúnar Sigurðardóttur, sem tekur arf eftir móður sína, og fyrirfundust umgetins sterbús fémunir sem fylgir:

	Courant	
	rd.	**sk.**
Í fríðu		
Kýr rauðkinnótt ung, kálflaus, tvígeldmjólk	5	
Önnur svarthjálmótt, ung, síðbær	5	60
Eitt kúgildi í ásauð	5	60
Brúnn hestur 8 vetra	4	48
Annar dito rauður miðaldra	4	48
Tvær gimbrar með lömbum, hvör á 90 sk.	1	84
Tvær dito lamblausar, hvör 68 sk.	1	40
Tveir geldir gemlingar, hvör 64 sk.	1	32
Í fatnaði		
Pils rautt af 35 fiska klæði	1	44
Rautt raskpils		68
Blátt unglingspils af kersu		68
Rauð rasksvinta með rokkborða		40
Blá dito af kersu slitin		20
Treyja með klæðisbol, prjónaermum og frunsu		48
Dito af þráðardúk með kraga		52
Hempa forn með gulu raskfóðri		68
Önnur dito af vaðmáli slitin og bætt		24

	rd.	sk.
Kvenbolur af flekkóttu ullardamaski		40
Annar dito af kalemanki		28
Prjónasaumstreyja		24
Nærtraf af grófu lérefti		16
Smáléreftstraf		80
Annað dito		60
Dökkur silkiklútur lítill		36
Annar dito meira slitinn		32
Trélitaður dito		36
Bláflekkóttur léreftsklútur		18
Annar dito blaröndóttur		12
Hvítur dito með rauðum röndum		32
Tveir plusskragar, hvör 4 sk.		8
Vaðmálsmussuföt borin með metalsknöppum		90
Síðhempa bætt		36
Brjóstadúkur af röndóttum dúk með silfurhúfuknöppum	1	
Léreftsskyrta		68
Þráðardúksskyrta		32
Unglingshempa		48
Þrír silfursvintuknappar	1	48
Í kistum		
Kista skrálæst með skúr á loki og kengjum		32
Önnur dito með lömum		38
Þriðja stór með lömum og lausri skrá		48
Fjórða dito með ónýtri skrá og kengjum		24
Í sængurfötum		
Seglsæng bætt með dún		64
Önnur með ónýtu vaðmálsveri	1	32
Brekán slitið		10
Annað hringofið		48
Einskefturekkvoðir bornar		48
Aðrar bættar og slitnar		24
Einskeftukoddar tveir		24

	rd.	sk.
Í reiðtygjum		
Kvensöðull með látúnsstykkjum og reiða	2	
Gjarðir með koparhringjum		48
Beisli með koparkjálkum		68
Þófi nær því nýr		80
Söðulvefja	1	16
Kvensessa saumuð		64
Karlmannshnakkur með reiða og ístöðum	1	24
Koparhringju- og járnhringjugjörð		32
Beisli með járnstöngum		36
Sessa		32
Í bókum		
Vídalínspostilla spennluð		90
Sálmabók		36
Vídalíns Kristindómur		16
Skylda		16
Vídalíns Sjöorðapredikanir		18
Passíupredikanir		20
Forfeðrabænabók		12
Gerhardi hugvekjur gamlar		6
Eintalið		10
Fæðingarsálmar og Þórðarbænir		12
Genesissálmar og Diarium		12
Í smíðatólum		
Steðji lítill		90
Hamar		24
Annar dito		10
Töng		4
Langsög		48
Þversög		8
Axartetur		4
Torfljár		10
Einn ljár og tvær spíkur		24

	rd.	sk.
Í elds- og búrsgögnum		
50 marka pottur	1	
30 marka dito		56
13 marka pottur		32
Dito pottur rifinn		24
3 tunna kerhald	1	
2 tunna dito		48
Þriðja gallað		32
80 marka kerhald		12
70 marka dito		10
Þrjú smákerhöld		14
Þrjú trog		24
Þrjár fötur		12
Tinkanna		32
Leirskál		4
Fimm askar, hvör 4 sk.		20
Fjögur matarföt, hvört 2 sk.		8
Í veiðigögnum		
Nótaflatbytta		68
Nótarstykki 14 faðma		90
Tvær nætur gamlar og slitnar		90
Lagvaðstrossa og sóknir	1	
Tveir línustokkar		90
Í amboðum og aðskiljanlegu		
1 fjórðungur kýrskinns		80
1 dito selskinns		68
Þrenn ólarreipi		68
Þrír klyfberar reiddir		36
Rokkur gamall		32
Tveir lárar		6
Járnreisla með steinlóði		64
Torfkrókar		9
Páll		8

	rd.	sk.
Tvær rekur		9
Þrjú orf		10
Fimm hrífur		10
Mannbroddar		8
Lár gamall		16
Í pallfjölum og aðskiljanlegum spýtum		44
Summa	77	94

Fleiri fémunir fyrirfinnast ekki þessu sterbúi tilheyrandi, nema jörðin Tungugerði 10 hndr. að dýrleika, hvörrar helmingur tilheyrir stúlkunni Guðrúnu Sigurðardóttur, sem er af fyrri giftingu barn og erfingi sálugu Guðrúnar Ketilsdóttur. Framar á sama stúlka hér í búinu innistandandi 8 hndr. 60 ál. í lausafé af föðurarfi sínum, eftir hér framvísaðs kaupmálabréfs, af 20. október 1770, slúttaðs milli sálugu Guðrúnar Ketilsdóttur og hennar ekkjumanns Ásmundar Pálssonar, innihaldi, hvört lausafé gjörir til courant reiknað 36 rd. 24 sk., hvar uppí Guðrún Sigurðardóttir undirréttast þó að hafa meðtekið nokkuð í fatnaði, þá héðan frá Fjöllum veik til Húsavíkur, hvör reikningur ekki verður að þessu sinni afgjörður.

Aðrar skuldir, sem af þessu sterbúi eiga útsvarast, eru: Kaupstaðar restants til Húsavíkur 31 rd. 14 sk., hvörri til betalings hálf jörðin Tungugerði, sem búinu tilheyrir, verður væntanlega auctioneruð og hæstbjóðanda burtseld í Húsavíkurkaupstað á yfirstandandi sumri.

Og þar ekki fleiri skuldir auglýsast, sem útlagðar verði af framanskrifuðum fémunum, en áður umgetnir 36 rd. 24 sk. til Guðrúnar Sigurðardóttur, so vill koma til skipta milli ekkjumannsins Ásmundar og barnanna, eftir hér gjörðri virðingu, 41 rd. 70 sk., hvað þó kann að hafa öðruvísi útfall, ef þetta sterbú verður auctionerað, á næstkomandi hausti.

Framanskrifaðri registrations forrétting til staðfestu eru hlutaðeigenda undirskrifuð nöfn. Actum ut supra.

Björn Tómasson — Þórður Björnsson
Þórarinn Guðmundsson — Viðstaddur var ég
Ásmundur Pálsson

Búinu var skipt 31. maí 1787 og hafði hálft Tungugerði verið selt á uppboði og andvirðið notað til að greiða skuldina við kaupmann. Það sem Guðrún hafði áður fengið í föðurarf var metið á 18 rd. 56 sk. og vantaði hana þá 17 rd. 64 sk. Úr dánarbúinu fékk hún tvær ær og tvo gemlinga, rautt pils og þráðardúkstreyju, smáléreftstraf, kvensöðul og söðulvefju, þófa, kistu með lömum, beisli með koparkjálkum, þriggja tunnu kerald, selskinn, kvenhempu með gulu fóðri, 30 marka pott, járnreislu, kvensessu, dökkan silkiklút, léreftsskyrtu og fimm guðsorðabækur. Að þessu afgreiddu komu 60 rd. 30 sk. til skipta og fékk Ásmundur helminginn „en hinn helmingurinn deilist milli allra barnanna", eftir því sem Björn sýslumaður ákvarðaði á Knútsstöðum þremur dögum síðar.

Erlendur Kolbeinsson

Erlendur fæddist árið 1713. Foreldrar hans voru Kolbeinn Guðmundsson (1674–1742) og Guðrún Bjarnadóttir (f. 1688) sem bjuggu á Geirastöðum og Arnarvatni í Mývatnssveit. Eiginkona hans var Þórdís Brandsdóttir (1713–1794). Árið 1762 var Erlendur 48 ára bóndi á Brjámsnesi og á heimilinu voru 44 ára kona, áreiðanlega Þórdís, og 13 ára piltur sem hlýtur að hafa verið sonur þeirra. Ekki er annað vitað um hann og aðeins ekkjan er nefnd við skiptin. Erlendur lést 13. október 1789 úr innanmeini, elli og steinsóttarþvingun, eftir því sem fram kemur í prestsþjónustubók, og var grafinn viku síðar. Dánarbúið var skráð í Brjánsnesi 16. nóvember og er athygli vert að engin föt eru færð til bókar. Þórdís lést 16. ágúst 1794 og var dánarorsökin „langsöm innvortis eymd".[4]

Anno 1789, þann 16. nóvember, var af hreppstjórum Skútustaðahrepps uppskrifað og virt stervbú er tilféll að Brjámsnesi við Mývatn við dauða sáluga Erlends Kolbeinssonar, og fyrirfannst það so ásigkomið sem fylgir:

	rd.	sk.
Í lifandi		
Kvíga að öðrum kálfi	5	48
Fimm ær ungar og gamlar	3	32

	rd.	sk.
Ein ær dýrrifin		45
Sex lömb	1	64
Í veiðigögnum		
Skipræfill fúinn og lappaður óvatnsfær	1	
Flatbytna lasleg	1	
Tíu netjaræflar	2	
Í eldsgögnum		
60 marka pottur gamall	1	
19 marka dito ónýtur		20
Í búsgagni		
Eitt stórkerhald gamalt fúið		32
Fjórar smákollur og tvær fötur		16
Tvö mjólkurtrog		16
Handkvarnir með engum stokk		48
Þrjár hálftunnur		8
Kista botnlaus með ónýtri skrá og lömum		36
Önnur gagnleg	1	48
Í rúmfötum		
Ein sængurdýna, með bættu veri dúnlítil		32
Ein einskefturekkjuvoð ný		32
Brekánsræfill		10
Tveir pokar nýtilegir		24
Í bókum		
Sjöorðabók		32
Lutheri stærri Catechismus afgamall		24
Vídalíns Kristindómur		24
Graduale gamalt		24
Oddsbænir		8
Fæðingarsálmar		6
Í aðskiljanlegu		
Rokkur brotinn		16
Vefstaðsnefna		31
Sex pallfjalir		32

	rd.	sk.
Þrír pallstokkar og einn rúmstokkur		12
Tvenn ólarreipi		32
Járnreisla		68
Tveir klyfberar gamlir		8
Einn páll		16
Ein reka		10
Tvö beisli		64
Tvær járnhringjugjarðir slitnar		10
Axarauga		4
Torfljár brúkaður		8
Fjögur ljáspíkabrot		12
Þrjú hrífusköft		6
Tvö orfabrot ónýt		4
Tveir heykláfar		10
Summa	25	8

Af þessum fémunum takast stervbúsins skuldir, sem að meðreiknuðum begravelseskostnaði reiknast til 12 rd. Verður þá beholdningin 13 rd. 8 sk., hvar af ekkjan Erlends sáluga eftir gjörðu kaupmálabréfi tekur fyrst helminginn 6 rd. 52 sk. og síðan fjórðung hins annars helmings, nefnilega 1 rd. 61 sk. En þeir 4 rd. 87 sk. sem þá eru eftir falla í hlut útarfa, sem eru þrír bræður og fimm systur Erlends sáluga eður þeirra niðjar. Verður þá hvör bróðurhlutur 86 sk. og hvör systurpartur 43 sk. Til staðfestu eru undirskrifuð nöfn, stað, ár og dag sem fyrr segir.

Halldór Jónsson
Þórður Jónsson

Magnús Tómasson

Magnús fæddist árið 1743 og var faðir hans Tómas Vigfússon (1717–1780) bóndi á Rauðá í Bárðardal, en ekki er vitað hver móðirin var. Þann 20. apríl 1778 gekk Magnús að eiga Guðlaugu Árnadóttur (1750–1830) og eignuðust þau tvo syni, Tómas (1783–

1846) og Jón (1787–1865). Þau bjuggu í fyrstu á Rauðá. Fram kemur í uppskrift á dánarbúi hans 29. september 1789 að þau skildu af völdum harðinda nokkrum árum fyrr og hún fór á sína sveit. Ekki kemur fram hvar dánarbúið var skráð en Magnús bjó í Reykjadalshreppi þegar hann lést.[5]

Anno 1789, þann 29. september, voru eftirlátnir fémunir Magnúsar sáluga Tómassonar sundurdeildir af sýslumanni Tómassyni, hvörjir áður af hreppstjórunum í Reykjadal, eftir sýslumannsins befaling, voru uppskrifaðir og virtir, sem hér segir:

	Courant rd.	**sk.**
Sortuð útslitin mussa með dönskum knöppum		20
Buxur eins útslitnar		16
Blá peysa með knöppum		90
Græn kersa til brjóstadúks 7½ qvartil		64
Ullskyrta slitin bætt		15
Mórauðir íverusokkar		16
Hvítir leistar		1
Fjúkhetta		3
Mórauðir sjóvettlingar		4
Hvítir vettlingar		4
Gráleitir dito		3
Svartir með blómröndum		1
Bláir dito		4
Budda með knapparusli		2
19 danskir hornknappar		15
Hestlás lykilslaus		6
Í peningum		71
Óþæfð nærbrók		37
Utanhafnar peysuræfill		4
Brók		2
Sængurdýna stagbætt		38
Forn einskefturekkvoð		10
Önnur stagbætt		4

	rd.	sk.
Einskeftukoddi lítilfjörlegur		6
Brekán tvö		8
Mussuföt sauðsvört		26
Peysuræfill		4
Húfa		8
Davíðssaltari		10
Mysterium magnum		12
Bænakver skrifað		6
Fjórar sperrur		2
Íleppar og bönd		1
Fjórir beislisádrættir og buxnaknappar		8
Gjarðarhringjur		4
Tvö glös		4
Brúsi		2
Askur		5
Fat		1
Veturgömul gimbur geld		64
Önnur dito		64
Þriðja dito		64
Tvær ær með lömbum	2	
Ein dito lamblaus		84
Summa	10	45

Skuldir á þessum fémunum eru þessar:

til Sigurðar Björnssonar á Laxamýri		24
dito Illuga í Torfunesi		22
dito fyrir líkkistusmíði		71
til Magnúsar á Hólmavaði	1	52
til Guðlaugar Árnadóttur, konu Magnúsar heitins Tómassonar, sem á næstafliðnum harðindisárum skildi við hann, með sína litlu fémuni, og hefur síðan dvalið á sveit sinni við Mývatn, og ei álíst kunna að taka erfðaqvot úr þessum álnum, anfærist sem skuld	1	
Summa	3	73

Skrá fylgir yfir það sem afgreitt var í skuldir og kostnað, og fékk Guðlaug aðra ærina með lambi, metna á ríkisdal. Eftir urðu 6 rd. 68 sk. sem Jón og Tómas skiptu á milli sín. Lóðseðlar fylgja og Björn Tómasson sýslumaður skrifaði undir á Knútsstöðum sama dag.

Björg Árnadóttir

Björg fæddist árið 1733. Foreldrar hennar voru Árni Björnsson (f. 1705) og Ingibjörg Ólafsdóttir (f. 1701) á Sörlastöðum í Fnjóskadal. Eiginmaður Bjargar hét einnig Árni Björnsson (1729–1803) og voru börn þeirra Árni (1761–1839), Steinunn (1765–1836), Rafn (1769–1816), Páll (1771–1846) og Björg (1773–1813). Þau voru á Kaðalstöðum árið 1762 og þar lést Björg 22. febrúar 1793 úr taksótt eftir fjögurra daga legu; þess er getið í prestsþjónustubók að hún hafi átt sex börn. Jarðarförin fór fram 4. mars og dánarbúið var skráð 16. maí.[6]

Anno 1793 dag 16. maí að Kaðalstöðum í Fjörðum var registrerað sterbú sálugu Bjargar Árnadóttur af okkur hreppstjórunum Gísla Ásmundssyni og Sigurði Bjarnarsyni að nálægum ektamanninum Árna Björnssyni og börnunum, sem eru Árni 30 ára, er fyrir austan, Rafn 24 ára, Páll 22 ára, Steinunn 28 ára og Björg 20 ára. Fyrir komu fémunir sem fylgir:

	rd.	sk.
Kýr í standi	8	
Dito 12 ára kálflaus	6	
Dito kvíga kálflaus	5	
Hestur 15 vetra	5	
17 ær	17	
Einn sauður gamall	2	
Sjö gimblingar	5	80
Mussufataspjarir		48
Blá peysa gömul		32
Blár brjóstadúkur gamall		48
Rekkvoðir úr einskeftu fornar og skinndýna		48
Tunnukerhald lítt brúkandi		80

	rd.	sk.
Dito skrifli		32
Tunna matheld nokkuð		32
Méltunna		12
Strokkgrey		9
50 marka kolla gömul		13
Þrjár kollur		18
Þrjár fötur		18
Þrjú smátrog		32
Tveir leirdiskar og einn bolli		9
Sex askar		24
Ein tréskál		4
Búrkista gömul og fúin		32
50 marka pottur	1	
Dito 15 marka		32
Smiðjunefna lítt nýt		32
Þófadýna með gjörð		24
Þrennar bandreipalýjur		18
Klyfberi óreiddur		10
Fjórir kláfar lasnir		12
Þrjár hrífur		9
Tvær rekur varlausar		9
Tvö orf		6
Páll		20
Exi		24
Hálfvættarvog		32
Átta fjalagrey og spýtur	1	
Klaufhamar og þversög		10
Bátskrifli ónýtt	1	
Tvær handfæralýjur		40
Vídalínspostilla í 2 tomis		64
Tveir grallararæflar		32
Sjöorðabók og tvennir Hallgrímssálmar		16
Vídalíns Kristindómur		9

	rd.	sk.
Upprisusálmar með hugvekjum		24
Fæðingarsálmar og bænakver		9
Rokkur og ausa		24
Langsagarstúfur		16
Summa	61	77
Eigur Rafns Árnasonar eru öngvar.		
En eigur Páls Árnasonar eru þessar:		
Sortuð mussufatakorn		48
Blá peysa og blá húfa		48
Grænn bolur	1	
Kista		80
Klútur		18
Ein ær	1	
Einn gimlingur		80
Summa	4	82
Eigur Bjargar Árnadóttur eru þessar:		
Ein ær og gimlingur	1	80
Hempa gömul með saum		56
Pils og svinta rauð	3	
Bolur röndóttur		32
Tvö tröf		32
Mittisband og kraganefna		16
Rauður silkiklútur		32
Kista lasin		32
Léreftsklútur		24
Summa	7	16
Eigur Steinunnar Árnadóttur eru þessar:		
Ein ær og einn gimlingur	1	80
Hempa lasin		48
Pils grænt fornt	2	
Pils grænt með dúk framan í	1	48
Treyja með kraga lasin		24
Mittisband		16

	rd.	sk.
Tvö gömul tröf		32
Rauður silkiklútur		40
Annar klútur		14
Kista		64
Þríhyrna		10
Summa	7	88
Sterbúsins summa	61	77
Eigur Páls	4	82
Eigur Bjargar	7	16
Summa summarum	81	71

Skuldir sem eru á þessu sterfbúi eru þessar:		
til prests og kirkju	1	84
til Sveins á Þönglabakka	1	
til Helgu á Þönglabakka		48
til Bjarna Tómassonar		68
til Sigmundar í Krosshúsum	1	
til Björns í Krosshúsum		68
til Sigmundar í Flatey		32
til Ólafs í Krosshúsum		18
til Gríms á Brettingsstöðum		11
til Jóns á Látrum		31
til landsdrottins	1	84
í kaupstaðinn		40
skiptalaun og skrifarapeningar	1	8
til virðingarmanna		64
Skuldanna summa	10	76

Skrá fylgir yfir þá muni sem fóru í skuldir og til skipta komu 70 rd. 91 sk. Árni fékk helminginn, bræðurnir 8 rd. 83½ sk. hver og systurnar 4 rd. 41¾ sk. Lóðseðlar barnanna fylgja. Mest af því sem Páll, Björg og Steinunn eru skráð fyrir í sjálfri uppskriftinni höfðu þau áður fengið hjá föður sínum, sum of mikið og skiluðu þá

einhverju til hans eða annars systkinis, þannig að á endanum fengu allir réttan hlut. Lokið var við skiptagjörninginn að Grýtubakka 21. maí 1793 og undir skrifa Gísli Ásmundsson, Björn Tómasson, Sigurður Bjarnason og Guðmundur Jónsson.

TILVÍSANIR

1 ÞÍ. Rentukammer D1/12. Manntal 1762. Þingeyjarsýslur og Múlasýslur, nr. 137. Skinnastaður, bl. 10v–11r; Kirknasafn. Hof í Vopnafirði BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816, bls. 241. Sóknarprestur Árna setti dagsetninguna 8. júní við andlátið, sjá Skinnastaður BA 1. Prestsþjónustubók 1787–1817, bls. 14–15.

2 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Þing. ED1/8, 1. Skiptabók 1784–1793, bls. 15–20. Um orðið, sjá ritmálssafn Orðabókar Háskóla Íslands á vefslóðinni www.arnastofnun.is/page/ritmalssafn -> leit að „ems“.

3 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Þing. ED2/2. Dánarbú 1818–1825, örk 3, bl. 33r–35v; Þing. ED1/8, 1. Skiptabók 1784–1793, bls. 32–35.

4 ÞÍ. Rentukammer D1/12. Manntal 1762. Þingeyjarsýslur og Múlasýslur, nr. 139. Skútustaðir og Reykjahlíð, bl. 1v–2r; Sýsluskjalasafn. Þing. ED1/8, 1. Skiptabók 1784–1793, bls. 82–83; Kirknasafn. Mývatnsþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 28–29, 36–37. Um soninn nafnlausa, sjá einnig Indriða Indriðason, *Ættir Þingeyinga* III, bls. 261.

5 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Þing. ED1/8, 1. Skiptabók 1784–1793, bls. 71–72.

6 ÞÍ. Rentukammer D1/12. Manntal 1762. Þingeyjarsýslur og Múlasýslur, fremst: Þönglabakki og Flatey, bl. 2v–3r; Kirknasafn. Þönglabakki BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 28–29; Sýsluskjalasafn. Þing. ED1/8, 1. Skiptabók 1784–1793, bls. 40–44.

Suður-Múlasýsla

1786–1793

Einar Grímsson

Einar fæddist árið 1732 og eru foreldrar hans óþekktir. Eiginkona hans var Elín Jónsdóttir (f. 1734) og börn þeirra Árni (1762–1825), Helga (f. 1764) og Björg (f. 1766). Þau hjónin voru í húsmennsku í Barðsnesi við Norðfjörð árið 1762. Ekki er vitað hvenær Einar lést en dánarbú hans var skráð í Barðsnesgerði 2. apríl 1786. Í uppskriftinni er skammstöfunin f. fyrir fiska notuð í stað s. eða sk. fyrir skildinga og jafngilti einn fiskur tveimur skildingum.[1]

Anno 1786 þann 2. apríl að Barðsnesgerði voru að mínu forlagi uppskrifaðir og virtir þeir fémunir sem fundust í tilföllnu sterbúi eftir Einar heitinn Grímsson sem fylgjandi erfingja eftir sig látið hefur. Nefnilega ekkjuna Elíni Jónsdóttur og þrjú þeirra eftirlifandi börn, nefnilega Árna, Helgu og Björgu. Voru so af ekkjunni framvísaðir eftirskrifaðir fémunir sterbúinu tilheyrandi:

	Specie rd.	f.
Í fríðu		
1. Kvíga þrevetur	3	
2. Hestur 12 vetra	3	
3. Tólf ær	8	
4. Níu gemlingar	3	
Í fötum		
5. Klæðisfat blátt af varningsklæði nokkuð brúkað	1	24
6. Klæðisfat nýtt lítið	1	24
7. Rautt kessupils lítið bætt, gagnlegt	1	

	rd.	f.
8. Græn svinta með þremur koparhnöppum brúkuð		30
9. Flónelssvinta mikið brúkuð		24
10. Blá sveipa ný með þremur koparhnöppum og borða	1	
11. Prjónasaumstreyja lítið brúkuð		40
12. Vaðmálstreyja lítil mikið borin		24
13. Treyja mikið slitin		12
14. Vaðmálshempa vel hálfslitin	1	
15. Þrjú belti, tvö þar af saumuð, eitt með koparstykkjum	1	
16. Tvö tröf nokkuð brúkuð	1	
17. Í duggu- og kaupstaðarsilkjum fátæklegum		15
18. Þrír dugguklútar		24
19. 1 alin af kartúni		16
20. Léreftsklútur slitinn		12
21. Þrjú styttubönd ofin		10
22. Trafaeskjur gamlar		4
23. Tvær pott- og ein merkurflaska		6
24. Prjónapeysa borin með tinhnöppum	1	
25. Vaðmálsmussa hálfslitin með koparhnöppum	1	
26. Önnur dito nokkuð bætt		12
27. Prjónabuxur mikið slitnar		10
28. Hattur gamall		12
Í bókum		
29. Hálf Jónspostilla gömul		24
30. Hálf Gíslapostilla		12
31. Nýr Grallari		30
32. Hugvekjur		24
33. Fjögur sálmakver lítil		30
34. Píslarþankar nýir		12
35. Passíupredikanir		16
36. Þórðarbænir nýjar		8
Í búsgagni		
37. Vættarkista gömul		30
38. Ein dito gömul		20

	rd.	f.
39. Ein dito með litillri læsing		15
40. 2 tunnu kerald gagnlegt	1	12
41. Fimm skjólur allar fánýtar		16
42. Fimm trog sum gagnleg		24
43. Fimm kirnur gamlar		15
44. Fjalviður allur		20
45. Fjórir askar gamlir		10
46. Fjórir diskar fánýtir		6
47. Pottur vóg 1½ fjórðung eyralaus		20
48. Pottur vóg 3½ fjórðung með járngjörð eyralaus	1	20
49. Pottur vóg 2½ fjórðung klofinn með járngjörð, sett á eyrað	1	
50. Tveir lásar		12
51. Fimm hrífur, tvö orf		6
52. Mannbroddar		12
53. Fimm ljáir brúkaðir		15
54. Þrjú hárreip lasin		8
55. Þófi gamall		15
56. Tvær gjarðir, ein ístöð, allt fánýtt		6
57. Klyfberi		4
58. Þrír klippingar		15
59. Leðurhúð vóg 8 pund		40
60. Kola		4
Er so heila sterbúsins summa	45	32

Verslunarskuld á Reyðarfirði nam 10 rd. 27½ f. og þinggjald til sýslumanns 11 f., en skipti og skiptabréf kostuðu 36 f. Virðingarmenn fengu 10 f. hvor og eftir voru 33 rd. 33½ f. Elín fékk helminginn eða 16 rd. 40¾ f. og 5 rd. 29½ f. í bróðurlóð: „hvert ef giftist börnunum afturskilar“. Þetta voru 22 rd. 22¼ f. en Árni fékk 5 rd. 29½ f. en systurnar 2 rd. 38½ f. hvor um sig í systurlóð. Lóðseðlar ekkjunnar og barnanna fylgja, ásamt því sem var sett í skuldir og kostnað. Undir skrifa Jón Sveinsson sýslumaður, Davíð Jónsson, Elín Jónsdóttir, Erlendur Árnason.

Eyjólfur Jónsson

Eyjólfur fæddist árið 1750. Foreldrar hans voru Jón Hinriksson (f. 1698) og Sigríður Hálfdanardóttir (f. 1712) sem um skeið bjuggu á Lambleiksstöðum á Mýrum í Austur-Skaftafellssýslu en síðast í Fossárdal í Berufirði. Þar var Sigríður ekkja árin 1773–1776 og Eyjólfur hjá henni, en jafnframt kona hans Margrét Sveinsdóttir (1750–1801) síðasta árið. Börn þeirra voru Sigríður (f. 1775), Sveinn (1779–1843) og Sigríður (1784–1843). Þau voru í Fossárdal til ársins 1784 og aftur frá og með 1787. Þar lést Eyjólfur 30. september 1791 „úr stríðri landfarsótt" og var grafinn 4. október: „lét eftir þrjú börn lifandi", bætir prestur við. Dánarbúið var skráð 30. maí 1792.[2]

Anno 1792 þann 30. maí að Fossárdal var að mínu forlagi uppskrifað og virt sama staðar tilfallið sterbú við afgang Eyjúlfs Jónssonar þar búandi, hver þessa erfingja eftirskilið hefur, sína eftirlifandi ekkju Margrétu Sveinsdóttir og þeirra sameiginleg egtabörn Svein 13 vetra, Sigríði 16 og enn Sigríði 8 ára, af hreppstjóranum Jóni Jónssyni og bóndanum Jóni Jónssyni. En sterbúsins fémunir framtöldust þessir:

	Courant rd.	sk.
Í fríðu		
1. Hestur 19 vetra	2	24
2. Meri 19 vetra	2	24
3. Kýr 18 vetra	3	36
4. 40 ær með lömbum á 90 sk.	37	48
5. Sjö sauðir tvævetrir á 68 sk.	4	92
6. 24 gemlingar	11	24
Í búsgagni		
7. 3 tunnu ker gamalt	1	48
8. Fimm trog		48
9. Fimm skjólur		48
10. Strokkur gamall		18
11. Sjö trébollar		27
12. Sex askar		40

	rd.	sk.
13. 110 marka pottur	5	
14. Tveir dito 15 merkur hver	1	26
15. Þrír ljáir		40
16. Langsög, klaufhamar, naglbítur		22
17. Fimm kirnur til samans		54
18. Skarexi, tvær sigðir		15
19. Tvennir mannbroddar		34
20. Vog gömul		48
21. Páll og lítið járn		48
22. 2 tunnu ker		48
23. Kvern gömul		18
24. Stólkambar gamlir		8
25. Stór kista gömul		48
26. Kista ólæst lítil		24
27. Þriðja dito læst gömul		38
28. Læstur kistill		18
29. Þrír tunnuskrokkar		13
30. Reka og broddstöng		24
31. Tvær kvíslir, þrjár hrífur		15
32. Tvö orf, hór etc.		28
33. Tveir klyfberar líttnýtir		14
34. Tvenn ólreipi		22
35. Þrennar koparhringjugjarðir		54
36. Ístöð, þófól		34
37. Beisli með koparkjálkum		48
38. Tvö beislisslitur		27
39. Tvö kaðaltaumabeisli		10
40. Þófi gagnlegur		54
41. Klúka		68
42. Kvensöðull útslitinn		68
43. Þrír klútar		78
44. Tvö gömul silki		58
45. Flosbelti og kragi		27

	rd.	sk.
46. Þrjú tröf gömul	1	
47. Hattur gamall		34
48. Kvenhöttur og lindaband slitið		36
49. Söðuláklæði gamalt	1	12
50. Kvenhempa með borðum	2	
51. Klæðisfat	2	24
52. Klæðissvinta með þremur silfurknöppum	2	51
53. Svinta gömul		24
54. Treyja gömul með kraga		36
Í bókum		
55. Biblía	1	48
56. Jónspostilla	1	48
57. Gerhardi hugvekjur með sálmum		32
58. Arnts Kristindómur		27
59. Sálareintal		24
60. Passíupredikanir, Upprisuhugvekjur		45
61. Þórðarbænir		8
Í aðskiljanlegu		
62. 15 greniborð á 11 sk.	1	69
63. Tíu spýtur og hurðarflak		32
64. Fjárhús		48
65. Fimm trégrindur, þrjár grenispýtur, börur		81
66. Vefstaður gamall		34
67. Þrír spænir á 9 sk.		27
68. Þrennir prjónar		20
69. Látúnsprjónar		9
70. Þrír meisar, tveir lárar		29
71. Sessa gömul		16
72. Skemma 5 faðma löng, 2 breið, læst með hurð á járnum	5	48
Útgjörir þá sterbúið in summa	107	72

Skuldir voru nokkrar eða 3 rd. til Sigurðar á Þorvaldsstöðum, 48 sk. til Indriða Ásmundssonar á Borg, 45 sk. til Brynjólfs Péturssonar

læknis á Brekku og 24 sk. til Sigmundar á Bæ í Lóni og Þorsteins á Geithellum hvors um sig. Virðingarmenn fengu ótilgreinda upphæð og sýslumaður 83 sk. í ógoldið þinggjald en 1 rd. 90 sk. fyrir skipti og skiptabréf. Skuldanna summa var 7 rd. 89 sk. og til skipta komu 99 rd. 79 sk. Margrét fékk helminginn eða 49 rd. 87½ sk., Sveinn 14 rd. 25 sk. og systurnar 7 rd. 12½ sk. hvor. Móðir Margrétar, Sigríður Árnadóttir (f. 1713), var á lífi og hafði „áður í þetta bú innborið sinn mála, hvar fyrir sýnist óbillegt að hún nú í örverpi komin skuli þaðan víkja slipp og snauð". Var ákveðið að hún fengi „jafnt með systrum" eða 7 rd. 12 sk. Lóðseðlar fylgja og má ætla að Margrét hafi hugsað sér að halda áfram búskap, því í lokin segir: „Lóð hinna ómyndugu barna ef ekkjan bregður búi verður í hreppstjóra umsjón". Undir skrifa Jón Sveinsson sýslumaður og tveir Jónar Jónssynir. Margrét og börnin bjuggu í Fossárdal í nóvember 1792 og hún sögð „fróð, óstillt", en voru farin tveimur árum síðar.[3]

Ásdís Hermannsdóttir og Jón Jónsson

Ásdís fæddist árið 1760 og voru foreldrar hennar Hermann Einarsson (1721–1767) og Guðný Gissurardóttir (1735–1767) í Fagradal í Breiðdal. Þann 22. febrúar 1784 giftist hún Jóni Jónssyni (1757–1787) og voru bæði í vinnumennsku í Fossárdal hjá Eyjólfi Jónssyni og Margréti Sveinsdóttur (sjá hér á bls. 184). Skilmálar voru hundraðs kjörgripur og helmingafélag. Þau bjuggu síðan í Berufjarðarhjáleigu ytri. Einar sonur þeirra fæddist 7. maí 1784 og lést 10. ágúst úr „sóttveiki"; hafði Eyjólfur í Fossárdal verið meðal guðfeðgina. Jón Jónsson lést úr bólusótt 6. janúar 1787 og var grafinn fimm dögum síðar, en 19. janúar „egta meybarn" þeirra Ásdísar, sem fæddist andvana deginum áður: „meinast dáið hafa úr bólunni í móðurlífi, af hvörri móðirin var haldin um sama skeið".[4] Ásdís giftist að nýju 21. september 1788, öðrum Jóni Jónssyni sem bjó fertugur við bústýru í Gautavík og var „vel að sér, polert" að mati sóknarprests. Ásdís var þá ekkja á Kambshjáleigu 28 ára með fyrirvinnu: „vel að sér, fróm". Skilmálar við giftingu voru helmingafélag „ef börn eru,

en ef ei, tekur það hjóna er lengur lifir tvo parta og útarfar aðeins þriðjung. Hér að auki er því sem lengur lifir tilsleginn kjörgripur og fjórðungsgjöf úr fé hins burtsálaða". Jón var ættaður úr Skagafirði og hafði numið grasafræði og jurtalækningar erlendis. Ekki er vitað hverjir foreldrar hans voru. Þau Ásdís bjuggu í Gautavík næstu árin og var Jón hreppstjóri. Þau eignuðust fjögur börn: Jón fæddist 7. febrúar 1789, Guðlaug 12. janúar 1790 og Guðrún 26. febrúar 1791, en Stefán fæddist og lést árið 1792.[5] Ásdís og Jón fórust í skriðuhlaupi í fárviðri 26. júní 1792, eftir því sem segir í prestsþjónustubók, og auka yngri sagnir því við að þau hafi verið í hellisskúta og mjólkað kvíaær. Jón „fannst upprekinn af sjónum" degi síðar og var grafinn 30. júní, en lík Ásdísar kom ekki fram og hélt prestur að það hefði orðið undir hlaupinu.[6]

Anno 1792 þann 28. júní að Gautavík var af hreppstjóranum Árna Gíslasyni uppskrifað og virt sama staðar tilfallið sterbú eftir þau í skriðuhlaupinu þann 26. ejusdem forgengnu hjón Jón Jónsson og Ásdísi Hermannsdóttir, hverra eftirlátnu fémunir fyrirfundust soleiðis:

No.		**Courant rd.**	**sk.**
	Í fríðu		
1.	Tveir hestar 20 vetra	5	
2.	20 sauðir tvævetrir	14	22
3.	Sjö sauðir þrevetrir	6	29
4.	29 ær þar af 18 með lömbum	18	
	og 11 lamblausar	6	39
4.	Tíu sauðir 4 á 5 vetra	11	69
5.	24 dito veturgamlir	11	24
6.	Fjórir hrútar tvævetrir	2	80
	Í fatnaði		
7.	Forn vaðmálskjöll barkalitaður	1	16½
8.	Klæðisvesti fornt og einskeftubuxur slitnar	1	69
9.	Blá prjónpeysa með tinknöppum		56¾
10.	Ein dito lakari		45
11.	Klæðiskjöll lifrauður	3	34

No.		rd.	sk.
12.	Skinn- og klæðishúfa dönsk	1	80
13.	Græn flónelspeysa fóðruð með dúk	1	12
14.	Slitin vaðmálsreiðhempa forn		34
15.	Karlmannssokkabönd		15
16.	Sokkar bláir		13
	hvítir		16
17.	Útprjónaðir karlmannsvettlingar		6
	og kvenmanns dito bláir		7
18.	Skinnpeysa ný	3	36
19.	Upphlutur með fati	1	12
20.	Niðurhlutur	1	48
21.	Blá svinta með silfurknöppum		68
22.	Treyja með tveimur krögum		48
23.	Kvenhempa betri með rauðum raskdregli		90
24.	Önnur dito lakari með borðatötrum		34
25.	Flosbelti með pörum		27
	Eitt dito paralaust		20
26.	Tvö leturbönd		7
27.	Tveir léreftsklútar	1	12
28.	Tvö tröf		54
29.	Þrír silkiklútar hver einn slitinn	1	20
30.	3 álnir klæðis	2	30¾
31.	Hattur		54
	Í rúmfötum		
32.	Tvö brekán	1	12
33.	Tvær hvíluvoðir		27
34.	Skinn og boldangs beðjardýna		22½
	Í peningum		
35.	60 cronur heilar	42	48
36.	7 rd. til specie í rixortum, ½ cronum etc.	7	84
37.	8 rd. til specie í 8, 10, 16 sk., 2 mark, croner, ½ specie		9
38.	Í courant		20

No.	rd.	sk.
Í bókum		
39. Vídalínspostilla, Nýja sálmabókin annar partur		90
40. Verners Himinsvegur		34
Grallari		10½
41. Antropologia sacra		9
42. Íslendingasögur		9
43. Mysterium magnum		5
44. Orusta og sigur trúarinnar		10½
45. Manuskript í 8vo, bænabók gömul		18
46. Catechismus stóri		5
47. Passíusálmar		5
Í smíðatólum og aðskiljanlegu		
48. Skæri		5
49. Fjórar flöskur		16
50. Buxnaknappar		9
51. Vog		18
52. Járnkall 13 pund		68
53. Rokkur		34
54. Slaghamar		18
55. Klaufhamar		9
56. Töng		13½
57. Smiðjubelgsvirki		22½
58. Sög		9
59. Handöxi		7
60. 4 potta kútur		10½
61. Dallur		9
62. Þrennir járnprjónar og þrír kistlar		29¼
Í reiðskap		
63. Klúka forn með sessu, ístöð, reiða, gjörð, hnappheldu		94½
64. Nýr þófi		34
65. Tvö beisli		34
66. Tveir undirgirðingar með beislistetri		5
67. Tveir klyfberar með reiðingum		28

No.	rd.	sk.
68. Reip á þrjá hesta, gamall ullþófi		45
Í búsgagni		
69. Skipskista gömul förvuð		90
70. Íslensk dito með skrá og lömum		45
71. Kista skrálaus		27
72. Stampspottur	3	48
73. 30 marka pottur		45
74. 35 marka pottur		68
75. Lítill pottur		22½
76. 3 tunnu kerhald	2	12
77. 1½ tunnu ker	1	
78. 2 tunnu gallað		68
79. 1 tunnu ker		54
80. Strokkur		68
81. Átta trog	1	12
82. Fjórar kirnur		22½
83. Eskjur		5
84. Skrína		13½
85. Tvær stórar kirnur		45
86. Þrjár skjólur gjarðlausar		5
87. Sex askar		9
88. Tin randfat 4 pund		68
89. Handkvern dönsk		68
90. Húðarskinn 1 fjórðungur	1	12
91. Í rám og trjám	1	57
92. Í heyi		54
93. Þverpoki		9
94. Tvö orf		7
95. Tvö hrip		7
96. Þrjár hrífur		7
97. Gamlir handkambar		9
98. Skaröxi		5
99. Tréskál með bresti		5

No.		rd.	sk.
100.	Önnur dito	3	
	Þrír bollar og klyfberi óreiddur		18
101.	Lás		12
102.	Hjartarhornsknífur		6
103.	Hurð		13½
104.	Þrjár pakktunnur		40½
	Tvær hálftunnur		14
105.	22 pör prjónasaums	2	6
106.	2 tunnur byggmjöls		7
107.	Í skuldum útistandandi sterbúsins	3	24
108.	Pallur með rúmum	1	34
109.	Tvö pelglös		8
110.	Passíupredikanir gamlar		5
111.	Níu lambaskinn, fjórar gærur mislitar, nokkrar skuldir, skáldaðir bjórar með þvengjaskinnsroðum og 3 fjórðungar mislitrar ullar ásamt steðja allt virt til samans	5	85
	Hér að auk í peningum síðan viðbætt af hreppstjórum	4	
	Útgjörir sterbúið þá summa	233	44¾

En þessa sterbúss útgangandi skuldir og bekostningar við hið sama angefast.

		rd.	sk.
1.	Til monsieur Raben næstliðins árs landskuld af Gautavík 100 fiskar	2	33
2.	Madame Höllu á Berunesi fyrir bekostning til útfararar, kirkjutíund af jörð og lausafé, lýsiskút, havkallsbein, sem og nú legkaup í allt	2	51
3.	Til Sesselju Aradóttur fyrir 2 pund af hvítri ull		16
4.	Antonius á Tittlingi sem leitarmanns og í skuld		40
5.	Beykirs Helga fyrir skjólu járnbundna		48
6.	Marteins á Þiljuvöllum sem leitarmanns		22
7.	Kristjáns Þorgrímssonar sem leitarmanns og fyrir hans reisu til sýslumannsins	1	94
8.	Eiríks Þórðarsonar á Berunesi fyrir leit		45
9.	Eiríks Jónssonar fyrir leit, registration og kistusmíði		76

	rd.	sk.
10. Jóns á Skála í skuld		90
11. Sigurðar Þorsteinssonar fyrir útfararkostnað og fjárgöngur við sterbúið í þrjá daga	1	54
12. Páls í Fossgerði fyrir fjögra daga þénustu við sterbúið		77
13. Til Steingríms og Jóns á Núpi fyrir dito, vurdering og kistusmíði	1	12
14. Gróu Höskuldsdóttur fyrir tilsjón um sterbúið frá 28. júní til 10. júlí	1	3
15. Til Árna Gíslasonar fyrir sitt ómak samt registration og vurdering í þrjá daga		68
16. Til síra Salómons fyrir inspection við sterbúið og líksöngseyrir	1	
17. Til Sesselju Aradóttir í forsorgun til hausts	1	
18. Tökupilts Gunnlaugs Brynjólfssonar í hýru og forsorgun	2	
19. Sýslumanns Sveinssonar þinggjald 48 sk. fyrir þessa sterbús skipti 1 rd. 92 sk. skiptabréf á þremur örkum 1 rd. 48 sk. og genpart af sama 72 sk.	4	68
Er skuldanna summa	24	29

Gengið var frá skiptum á Eskifirði 20. október 1792. Erfingjarnir voru börnin fjögur, Jón 4½ árs, Guðlaug 2½ árs, Guðrún 1½ árs og Stefán ¼ árs. Bróðurlóð var metið 61 rd. 23 sk. og haft aðeins 20 rd. hærra en systurlóð, sem varð 41 rd., í því skyni „að systurnar fái umboðspening og því heldur niðurdæmist í forsvaranlegt fóstur“. Stefán andaðist nokkru eftir að dánarbúið var skrifað upp, en dagsetningar er ekki getið: „hvers vegna hans umgetið arfalóð tilfellur hans systkinum og finnst viðbætt sérhvers lóðseðli að því frádregnu er fósturmóður hans madame Höllu úthlutaðist fyrir téðs Stefáns fóstur af hans lóði“, sem voru 6 rd. 94 sk. Lóðseðlar fylgja og er tilgreint það sem hvert barnanna fékk af því sem Stefán hafði átt að fá. Skuldir voru að mestu leyti greiddar í reiðufé. Þvínæst var ákveðið hvert börnin skyldu fara: „En þessi umgetnu börn eru soleiðis ráðstöfuð að Jón í staðinn Stefáns heitins inntekst í fóstur hjá madame Höllu Eiríksdóttur á Berunesi, Guðlaug hjá

hreppstjóranum Jóni Jenssyni á Núpi, en Guðrún hjá bóndanum Sigurði Þorsteinssyni á Steinaborg, hverra hver um sig vita skyldu sína að vera þeirra forverjarar undir hreppstjóra tilsjón". Arfurinn átti ekki að „eyðast sem annað rentulaust góss", heldur bar „áminnstum umboðshöldurum" að „þeir so framt þeir börnin í ómegð og óuppdregin frá sér láti, tilsvara þeim þá aftur þeirra fríðum arfi annaðhvort in natura eður í peningum eftir þeirri virðingu er skiptabréfið uppáhljóðar". Fjárhaldsmaður eða fósturforeldri máttu reikna sér 7 rd. courant á ári þangað til barnið væri fullra 10 ára, en eftir það 5 rd. að fullum 16 ára aldri „ef þess arfur so lengi til reynist". Undir skrifa Jón Sveinsson sýslumaður, Árni Gíslason, Salómon Björnsson og Jón Jensson.

Sigurður Arason

Sigurður fæddist árið 1760 og var faðir hans Ari Sigurðsson (1728–1773) á Hnaukum í Álftafirði, en móðirin er óþekkt. Þann 14. september 1788 fór fram á Starmýri trúlofun Sigurðar og Guðleifar Jónsdóttur (1763–1843): „Skilmálar þeirra í milli eru stílaðir uppá helmingafélag af fengnu fé sem ófengnu, hvört sem vex eður þverrar, því til handa sem lengur lifir, og þar að auk allt það sem lög banna ekki, og uppberi það eftirlifandi". Þau voru gefin saman 19. október. Einkadóttir þeirra var Ingibjörg (1792–1843). Dánarbú Sigurðar var skráð 20. janúar 1793. Eyða er fyrir nafni Ingibjargar í formála og því aukið við hér.[7]

Anno 1793 dag 20. janúar að Starmýri við Álftafjörð var af hreppstjóranum Sveini Eyjólfssyni registrerað og virt samastaðar tilfallið sterbú við fráfall bóndans Sigurðar Arasonar, sem þessa erfingja eftirlátið hefur, nefnilega sína eftirlifandi ekkju Guðleifu Jónsdóttur og þeirra einasta egtabarn hálfs árs Ingibjörgu að nafni. Voru af ekkjunni framvísaðir eftirskrifaðir fémunir sterbúinu tilheyrandi:

No.		Courant rd.	sk.
	Í fríðu		
1. Ein kvíga		5	
2. Enn nú kvíga		5	
3. Færleikstrippi		3	
4. 25 ær með lömbum		28	12
5. 13 gemlingar á 90 sk.		12	18
	Í fatnaði		
6. Skinnpeysa			45
7. Brekán			68
8. Tvær rekkvoðir		1	12
9. Koddi			22
10. Vaðmálsbuxur brúkaðar			45
11. Blá peysa ótilbúin		1	17
12. Slitnar buxur			27
13. Slitin sessa			22
14. Ábreiðunefna			54
15. Mussa slitin			34
16. Ein dito brúkuð			68
17. Nærbuxur			34
18. Síðhempa gömul			68
19. Klæðisfat gamalt		1	12
20. Kessufat götótt			34
21. Kvenhempa slitin			79
22. Önnur betri		1	84
23. Treyja		1	12
24. Klæðissvinta			79
24. Svinta með silfurknapp		1	39
25. Þriðja með silfurknapp		1	66
26. Klæðisfat með saum		2	78
27. Tvö tröf			54
28. Tveir klútar			68
29. Enn nú tveir klútar		1	66

No.	rd.	sk.
30. Brjóstadúkur		68
31. Nærpeysa brúkuð		68
Í bókum		
32. Sjóorðabók úr bandi		12
33. Sálareintal dito		22
34. Sálmabók gömul		34
35. Jónspostilla	1	61
Í búsgagni og amboðum		
36. Tinfat		54
37. Kista með læsing		68
38. Rokkur		68
39. Hattur	1	12
40. Húfa		34
41. Fimm könnur		90
42. Skápur		58
43. Reiðfæri með ístöðum og tveimur gjörðum		68
44. Þófi		34
45. Beisli		54
46. 50 marka pottur gamall	1	12
47. 30 marka dito götóttur		27
48. Leirskál		10
49. Tvö 2 tunnu og eitt tunnukerhald gömul	3	36
50. Þrjár skjólur		54
51. Fimm trog		90
52. Tveir diskar		13
53. Þrír askar		34
54. Orf, tvær hrífur og tveir ljáir		34
55. Reiðingur		22
56. Reipi á sex hesta sum gömul		54
57. Fjórði partur í skipi	1	66
58. Hálfur gagnvaður gamall	1	12
Summa	96	82

Engar skuldir voru á búinu og Sveinn Eyjólfsson fékk 32 sk. fyrir virðinguna en Jón Sveinsson sýslumaður 1 rd. 84 sk. fyrir skipti og skiptabréf. Arfurinn nam því 94 rd. 62 sk. og fékk ekkjan helminginn eða 47 rd. 31 sk. og bróðurlóð uppá 23 rd. 68½ sk.: „hvörju síðara ef að nýju giftist hún barninu afturskilar". Lóðseðlar fylgja. Jón Arason á Þvottá, bróðir Sigurðar, var útnefndur „réttur lagaforverjari" Ingibjargar. Jón Sveinsson sýslumaður skrifaði undir skiptin á Eskifirði 13. apríl 1793.

TILVÍSANIR

1 ÞÍ. Rentukammer D1/12. Manntal 1762. Þingeyjarsýslur og Múlasýslur, nr. 18. Skorrastaður og Hellisfjörður, bl. 6v–7r; Sýsluskjalasafn. S-Múl. ED1/1, 1. Skiptabók 1782–1799, bls. 101–105.

2 ÞÍ. Kirknasafn. Berufjörður og Berunes BC 1. Sóknarmannatal 1772–1785, bls. 20, 24, 26, 37, 38, 43; Berufjörður og Berunes BC 2. Sóknarmannatal 1785–1835, bls. 2, 6, 8, 9, 11, 14, 19; Berufjörður og Berunes BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816, bls. 199; Sýsluskjalasafn. S-Múl. ED1/1, 1. Skiptabók 1782–1799, bls. 281–284.

3 ÞÍ. Kirknasafn. Berufjörður og Berunes BC 2. Sóknarmannatal 1785–1835, bls. 21, 26.

4 ÞÍ. Kirknasafn. Berufjörður og Berunes BC 1. Sóknarmannatal 1772–1785, bls. 43; Berufjörður og Berunes BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816, bls. 23, 153, 189, 193, 199.

5 ÞÍ. Kirknasafn. Berufjörður og Berunes BC 2. Sóknarmannatal 1785–1835, bls. 7, 10, 15, 18; Berufjörður og Berunes BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816, bls. 28, 30, 154. Fæðing Stefáns er ekki færð til bókar.

6 ÞÍ. Kirknasafn. Berufjörður og Berunes BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816, bls. 200–201; Sýsluskjalasafn. S-Múl. ED1/1, 1. Skiptabók 1782–1799, bls. 272–279. Um Jón og skriðufallið, sjá *Longætt*, bls. 1157; Einar Jónsson, *Ættir Austfirðinga* VI, bls. 1172.

7 ÞÍ. Kirknasafn. Hof í Álftafirði BA 1. Prestsþjónustubók 1786–1815, bls. 157; Sýsluskjalasafn. S-Múl. ED1/1, 1. Skiptabók 1782–1799, bls. 279–281.

Arfur Ingveldar Sigurðardóttur ekkju á Skarði eftir Guðnýju systur sína (sjá bls. 221). Hún fékk svuntu, skyrtugarm, kistu, nýtt pils og annað með upphlut, nærpilsgarm, sokka og aðra garma, bláan klút og hettu, samanlagt 5 ríkisdala virði. Sýslumaður skrifar textann og kvittar. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Dal. ED1/3, 4. Skiptabók 1782–1804, bls. 193.

Dalasýsla

1791

Helgi Helgason

Helgi fæddist 14. janúar 1758. Foreldrar hans voru Helgi Pálsson (1725–1785) húsmaður í Bjarneyjum og Elísabet Árnadóttir (1732–1809) húsfreyja í Langeyjarnesi á Skarðsströnd, gift Helga Ólafssyni (1730–1769) og höfðu þau hjónin tveimur árum fyrr eignast soninn Árna, sem lést á fyrsta ári. Árið 1761 eignuðust Helgi Pálsson og Elísabet svo dótturina Elísabetu (1761–1837) og með eiginmanni sínum átti hún Jóhannes árið 1765. Eiginkona Helga Helgasonar var Guðrún Jónsdóttir (1750–1805) og voru synir þeirra Jón (1787–1863), Helgi (1790–1831) og Sighvatur (1791–1820). Þau bjuggu á Krossi á Skarðsströnd frá því um 1786 og þar lést Helgi 20. október 1791. Var dánarbúið skráð mánuði síðar og skipti fóru fram vorið eftir. Verðmat er ekki gefið upp um nr. 105 og 106.[1]

Anno 1791 þann 22. nóvember var ég nærverandi á Krossi á Skarðsströnd í sterbúi eftir Helga Helgason, sem þar dó 20. október næstliðinn, hvört sterfbú var undir registrering og virðingu tekið með þar til útnefndum virðingarmönnum, nefnilega Jónasi Magnússyni og Örnólfi Þorsteinssyni, og var so eftirskrifað undir virðingu framlagt:

	Specie rd.	sk.
I. Í bókum		
1. Gíslabók		16
2. Grallari		48
3. Gerhardi hugvekjur		40

	rd.	sk.
4. Gömul sálmabók defect		12
5. Fæðingarsálmar		10
6. Vídalíns Heptalogus		24
7. Hústafla		20
8. Skrifuð messusöngsbók		4
9. Rímnakver úr bandi		12
10. Rímur af Þorsteini uxafót		8
11. Hólasögur í 4to lasnar		12
12. Atli síra Björns Halldórssonar		6
13. Læstur kistill undir bókunum		20
II. Karlmannsfatnaður		
14. Mussa bætt með tinfyllingum		30
15. Buxur bættar		12
16. Ný mussa með vænum hnöppum		70
17. Buxnagarmar með buxnahnöppum		10
18. Nýjar buxur með dönskum hnöppum		40
19. Klæðisbrjóstadúkur		64
20. Blá peysa ný með beintölum		64
21. Þráðardúksskyrta		48
22. Dito bætt		24
23. Enn klæðisbrjóstadúkur með tinhnöppum		56
24. Ný peysa með dönskum hnöppum		80
25. Sortaðir sokkar		16
26. Stuðlavettlingar bláir		6
27. Bönd		10
28. Síðhempa nýleg með viðarhnöppum	1	
29. Mórauðir sokkar með illeppum		20
30. Blá peysa gömul		24
31. Mórauð peysa forn		10
32. Tveir buxnagarmar		8
33. Blár peysugarmur með beintölum		5
34. Grá peysa slitin		10
35. Nærbuxur nýlegar		24

	rd.	sk.
36. Mórauðir sokkar gamlir		6
37. Blá húfa forn		5
III. Kvenfatnaður		
38. Nýleg kvenhempa	1	32
39. 6 fjórðunga klæðisniðurhlutur	2	
40. Fornt bolpils með upphlut		48
41. Klæðistreyja með borða framan		40
42. Svunta af 6 fjórðunga klæði með þremur vænum filagrans silfurhnöppum	3	48
43. Höttur af fornu klæði með flöyelsborða		40
44. Græn klæðissvunta með silfurhnapp	1	
45. Flosbelti með tinfylltum silfurpörum		48
46. Kragi með glertölum		32
47. Rauður dito með flöyelsborða		12
48. Rauður skákborðaklútur		64
49. Blár dito		28
50. Blár dito nýr		64
51. Þrír fornir klútar		32
52. Nýtt kattúnstraf		48
53. Dito kattúnstraf í sundur		10
IV. Kistur og kistlar		
54. Vættarkista í góðu standi		80
55. Dito lakari		64
56. Forn kista lítt læst		52
57. Kistuskrifli		20
58. Nýleg skrína væn læst með járnböndum		64
59. Kistill		24
V. Búrgögn		
60. 10 fjórðunga sár		40
61. Tunnusár		16
62. Dito		20
63. Eikartunna		20
64. Sex trog matheld		24

	rd.	sk.
65. Þrjú smákerhöld		12
66. Fjórar fötur		12
67. Strokkur		20
68. Tinkanna forn		20
VI. Eldsgögn		
69. 3 fjórðunga pottur	1	32
70. Lítill pottur		32
71. Sex askar		16
VII. Smíðatól		
72. Belgskrifli		16
73. Steðjagarmur		64
74. Lítill slaghamar		32
75. Töng		10
76. Klípitöng og löð		20
77. Nýr ljár, þrjár spíkur		24
78. Nafar		4
79. Íslenskar handkvarnir með stokk		32
VIII. Reiðskapur		
80. Hnakkur með draffornri sessu, reiða, ístöðum og gjörðum	1	
81. Þófagjörð með koparhringju		16
82. Beisli með koparstöngum		64
83. Dito lakari		24
84. Vefstaður laslegur		32
85. Tvö tunnuskrifli		10
86. Öxi		40
87. Skógaröxi og sniðill		16
88. Þófagarmar tveir		12
IX. Rúmfatnaður		
89. Skinnsæng barleg	1	32
90. Skinnkoddi með fiðri		16
91. Boldangskoddi lítill		4
92. Rekkjuvoðir fornfálegar		16
93. Enn nú rekkjuvoðir fornfálegar		16

		rd.	sk.
94.	Brekánsgarmur		10
95.	Þverbakspoki		10
96.	Hattur		20
97.	Dito baðkúfur		20
98.	Þrjár flöskur		14
	X. Amboð og þess háttar		
99.	Reipaslitur á átta hesta		48
100.	Kláfar		20
101.	Tveir klyfberar		16
102.	Tvö orf		12
103.	Hrífur og klár		20
104.	Börur		8
105.	Járnkall		
106.	Páll		
107.	Útdregið færi með blýsökku		32
	XI. Hús og viður		
108.	Fjárhús		70
109.	Dito kofi		20
110.	Dönsk borð í búrinu		64
111.	Spýtur úti og í dyrum og í skemmu		40
112.	Pallur með rúmum, botnum og stiga	1	
113.	Dito pallur		40
114.	Skemma læst	1	48
	XII. Lifandi peningur		
115.	Ein snemmbær kýr 10 vetra	4	
116.	Ein góubær dito 5 vetra	4	
117.	Enn nú ein góubær dito 5 vetra	4	
118.	19 ær með gimbrum	12	64
119.	Tveir veturgamlir sauðir	1	32
120.	Fjórir sauðir tvævetrir	4	
121.	16 lömb	5	
122.	Hryssa útlifuð	1	64
123.	Veturgamalt trippi	2	

		rd.	sk.
124.	Folald	1	32
125.	Einn vænn róðrarbátur með öllu tilheyrandi	10	
126.	Annar minni	6	
		100	40

Actum ut supra
Magnús Ketilsson

Skipti fóru fram á Krossi 18. maí 1792. Skuldir og kostnaður námu 12 rd. 19 sk. þannig að til skipta komu 88 rd. 21 sk. Guðrún átti samkvæmt kaupamálabréfi frá 9. apríl 1787 að fá helming eftirlátinna fémuna eða 44 rd. 20 sk. og þrír synir þeirra annan helming eða 14 rd. 67 sk. hver: Jón 4 vetra, Helgi 2 vetra og Sighvatur 1 árs. Jón varð eftir hjá móður sinni, Helgi fór til Jóns Jónssonar á Ballará og Sighvatur til Ívars Jónssonar á Melum: „En það sem hinum börnunum er úthlutað, Helga og Sighvati, er álitið fyrir eyðslueyrir. Móðirin er að sönnu formyndari barna sinna, en þó þeir sem börnin taka eru þeirra forverjarar meðan börnin hjá þeim eru“. Undir skrifa Magnús Ketilsson og Ívar Jónsson.

Sigríður Einarsdóttir

Sigríður fæddist árið 1721. Foreldrar hennar voru Einar Jónsson (f. 1696) og Ingibjörg Bergsdóttir (f. 1691) á Geirmundarstöðum á Skarðsströnd. Eiginmaður Sigríðar var Jón Jónsson (f. 1720) og börn þeirra Guðbjörg (1754–1821), Einar (1755–1756), Einar (1757–1830), Ólafur (1760–1825), Guðrún (f. 1760), Jón (1760–1788), Ingibjörg (1762–1792) og Ragnhildur (1766–1843). Árið 1769 voru þau á Á og frá árinu 1780 bjó Sigríður sem ekkja á Krossi, með Jón son sinn sem fyrirvinnu. Þar lést hún 21. október 1791 og var dánarbúið skrifað upp mánuði síðar.[2] Uppboð fór fram samdægurs en svo gömul uppboðsbók er ekki varðveitt úr sýslunni.

Anno 1791 dag 22. nóvember var ég nærverandi á Krossi á Skarðströnd til að gjöra sterbús forretning eftir Sigríði Einarsdóttur, sem burtkallaðist þann 21. október næstliðna og voru hennar eftirlátnir fémunir undir registreringu og virðingu teknir með þessum virðingarmönnum, Jónasi Magnússyni og Örnólfi Þorsteinssyni, og kom þetta undir virðingu:

	Courant rd.	sk.
Ein ær veturgömul		64
Ein ær tvævetur		54
Ein ær þrevetur		54
Ein ær eldri, þó ei eldri en 6 vetra		45
Ein ær dito, þó ei eldri en 6 vetra		45
Ein ær dito, þó ei eldri en 6 vetra		45
Eitt lamb		16
Kýr 18 vetra gömul	2	24
Skinnsæng með fiðri forn		90
Skinnkoddi með fiðri garmur		6
Fornfálegt brekán		16
Brekánsgarmur		2
Sessugarmur og svæfilgarmur		5
Tveir rekkvoðargarmar		7
Ný rekkjuvoð		40
Tvær skyrtur fornar		14
Nærpilsgarmur og svuntugarmur		7
Útstagaður pilsgarmur		10
Peysugarmur		6
Nýtt einskeftupils blátt		80
Forn vaðmálshempa		48
Beltisól með hringju		2
Tunnusár		32
Kistilskrifli		7
1 fjórðungur 13 merkur ullar, mikið af því þvegið		64
Summa	10	15

	rd.	sk.
Þetta hér framan- og ofanskrifað var sama dag selt á auction og hljóp sig til 12 rd. 76 sk. courant, sosem auctionsprotocolen útvísar bls. 14	12	76
Fyrir utan þetta framkom eftirskrifað undir registration og virðingu:		
7½ fjórðungur fiska, courant	1	6
Kroppur af kind á Skarði		32
Tveir kroppar af kindum á Krossi		36
½ tunna undanrenningar súrmjólk		36
Byrðuskrifli		22
1½ fjórðungur mörs		72
Eitt trog og tveir dallar		13
Kolla með ½ fjórðungi smjörs		27
Mjölfjórðungur		13
Ein fata		8
Summa summarum	16	53
Skuldir á þessum álnum eru:		
Legkaup		54
Líksöngseyrir		27
Fyrir kistusmíði		27
Fimm líkmenn, hvörjum 12 sk.		60
3 merkur brennivíns og saumur í kistu		40
	2	16
Þessir 2 rd. 16 sk. dregnir frá sterbúsins massa	16	56
skilja eftir	14	37

Proclama í þessu sterfbúi var udstædt þann 24. október næstliðins til credi- og debitores að þeir skyldu hafa sig hjá mér innfundið intra medium hujus mensis og hafa sig öngvir angefið og öngvar skuldir á sterbúinu framkomið, utan restance til þeirrar fyrri kónglegu höndlunar uppá 9 rd., hvörjir dregnir frá áður eftirverandi 14 rd. 37 sk. skilja eftir 5 rd. 37 sk.

	rd.	sk.
Skiptaforvaltaralaun og skrifarapeningar gjöra courant		56
og til tveggja virðingarmanna		32
og fyrir auctionsholdelse		34
	1	26
Verða þá eftir, sem til skipta koma	4	11

Hlutaðeigendur og erfingjar í þessu sterbúi eru börn Sigríðar Einarsdóttur og barnabörn, nefnilega Einar Jónsson giftur og búandi. Ektafædd börn Jóns Jónssonar, nefnilega Sigríður 6 vetra, Guðmundur þrevetur og Steinný tvævetur. Ólafur sonur Sigríðar giftur, Guðbjörg ekkja, Guðrún ógift 27 ára, Ingibjörg gift og Ragnhildur 20 ára. Fær þá hvör bræðranna 79 sk. og hvör systranna 39½ sk. courant. Þeir 79 sk. sem börnum Jóns Jónssonar hlotnast skiptast soleiðis, nefnilega Guðmundur Jónsson fær uppá 39½ sk. og hvor þeirra systranna Sigríðar og Steinnýjar fær 19¾ sk.

Þeim óauctioneruðu fémunum á Krossi var soleiðis úthlutað og ráðstafað, eftir þörf nærverandi hlutaðeigenda:

	rd.	sk.
Einar Jónsson tekur við:		
7½ fjórðungur fiska	1	6
Byrðuskrifli		22
Mjölfjórðungur		13
	1	41
Hér af hefur Einar að svara Ólafi bróður sínum ef hann uppáheimtir		58
Guðbjörg Jónsdóttir á Skarði tekur við kropp af kind á Skarði		32
Dito öðrum á Krossi		36
½ tunnu undanrenningar súrmjólk		36
	1	8

Hér af hefur Guðbjörg að svara út til systra sinna: Guðrúnar 39½ sk. og Ragnhildar 25 sk. ef þær það heimta.

Ólafur á Skarði vegna konu sinnar Ingibjargar tekur við:

1½ fjórðungur mörs		72
Eitt trog og tveir dallar		13

	rd.	sk.
Kolla með ½ fjórðungi smjörs		27
Fötu		8
	1	24

Hér af svarar hann til hinna systkinanna ef þau það heimta, nefnilega til Ragnhildar 14½ sk. og til Ólafs 21 sk. og til barna Jóns 45 sk. En af því auctioneraða tilheyrir þeim hjá sýslumanninum 34 sk. sem fellur til sveitarkassans. Fyrir skiptaréttinum var þeim nærverandi myndugu hlutaðeigendum boðið að taka að sér arfinn ef þeir vildu til skuldanna innan næstkomandi nýárs svara og stilla þar fyrir antakanlega caution, en með því þeir gátu öngva caution stillt og álitust sjálfir ei vederhæftugir, var so mikið á auction selt sem svara kunni því sem út átti að gjalda af sterbúinu. Actum ut supra.

Magnús Ketilsson

Sigurður Sigurðarson

Sigurður fæddist árið 1731 og eru foreldrar hans óþekktir. Árið 1764 eignaðist hans soninn Sigurð og er ekki vitað hver móðirin var; fimm ára gamall var drengurinn tökubarn á Ballará. Eiginkona Sigurðar var Kristín Sæmundsdóttir (f. 1731) og börn þeirra Evfemía (1769–1833), Magnús (f. 1772) og Jón (1775–1831). Þau bjuggu í Ytri-Fagradal árið 1780 og skrifaði sóknarprestur að Sigurður væri „fákunnandi dánumaður" og Kristín „vel skýr og fróð, ei óskikkanleg". Í Fagradal voru þau næstu tvö árin að minnsta kosti en komin að Skarði árið 1784 og var hjá þeim 19 ára vinnumaður, Jón Jónsson, sem mun vera sá Jón smali sem kemur fyrir í uppskriftinni. Sigurður lést 25. október 1791 og var dánarbúið skráð 23. nóvember. Númer 59 vantar og ekki eru upphæðir allra útistandandi skulda tilgreindar. Athygli verð er sundurgreining fatnaðar.[3]

Anno 1791 þann 23. nóvember var ég nærverandi á Skarði á Skarðsströnd í sterbúi eftir Sigurð Sigurðarson, sem þar bjó og burtsálaðist þann 25. október næstliðinn, hvar þessir eftirskrifaðir voru hlutaðeigendur, nefnilega eftirlátin

ekkja Sigurðar Kristín Sæmundardóttir, skilgetin börn Eyfemía 22 ára og Jón 16 vetra, og Sigurður laungetinn, sem í kaupmálabréfinu er til arfs leiddur af föður sínum. Var so sterbúið undir registrering og virðingu tekið með þessum virðingarmönnum: Sigmundi Magnússyni og Jónasi Magnússyni, og framkom þetta eftirskrifað undir virðingu

	Specie rd.	sk.
I. Í bókum		
1. Jóns biskups Vídalíns húspostilla	1	32
2. Hugvekjur rotnar		16
3. Hallgríms- og Hugvekjusálmar		24
4. Vídalíns og Steins Föstupredikanir		24
5. Eintal		8
6. Fæðingarhugvekjur		2
7. Medicina animæ defect		2
8. Þórðarkver		10
9. Diarium		12
10. Fæðingarsaltari		8
11. Lassenii Vikubænir skrifaðar		4
12. Tvennar rímur		16
II. Karlmannsfatnaður		
13. Mussa borin með viðarhnöppum		64
14. Buxur hálfslitnar		32
15. Mussa með dönskum hnöppum	1	
16. Buxur með dönskum hnöppum nýlegar		48
17. Blá peysa með tinfylltum silfurhnöppum	1	58
18. Buxur bættar		12
19. Síðhempa með pörum og viðarhnöppum		58
20. Klæðisbolur tvíhnepptur með tinhnöppum	1	64
21. Hattur		8
22. Stuðlavettlingar nýir		20
23. Dito slitnir		10
24. Hvítar nærbuxur ótilsettar		24
25. Forn sessa		20
26. Blá peysa lítt slitin með tinhnöppum		80

	rd.	sk.
27. Blár prjónbolur gatslitinn		20
28. Nærbuxur gráar		10
29. Dito bættar		12
30. Sauðsvartar vaðmálsbuxur bættar		10
31. Blár peysugarmur með tinhnöppum		16
32. Sauðsvartir sokkar bættir á hælum		10
33. Sokkagarmar		5
34. Prjónbuxur sortaðar		20
35. Floshelsi		16
36. Forn léreftsklútur		10
Fatnaður Jóns		
37. Einskeftumussa með dönskum hnöppum		24
38. Vaðmálsbuxur með koparhnöppum stórum og viðarhnöppum		20
39. Blár prjónbolur með hnöppum		16
40. Blá peysa með hnöppum		64
41. Sortaðir sokkar bornir		10
42. Hattur með bandi		40
43. Vettlingar		8
44. Þrykktur klútur		8
45. Leggjabönd		10
46. Dito karlmannsbönd		12
47. Nærsokkar vantar neðan við annan		8
48. Prjónbuxur sauðsvartar		14
49. Blá húfa		12
Fatnaður Eyfemíu		
50. Sparihempa af hreinlegu vaðmáli nýleg	1	
51. Einskeftuhempa		32
52. Blátt klæðispils með rauðum upphlut		80
53. Græn svunta af 10 fjórðunga klæði með hnöppum af silfri	1	32
54. Blá svunta forn með einum silfurhnappi		70
55. Grænt pils borið	1	
56. Klæðistreyja slitin		10
57. Rauður kragi með flöyelsborða		20

	rd.	sk.
58. Nýlegir kvensokkar		10
60. Dito lakari		7
61. Hvít húfa		8
62. Blár klútur		6
63. Flosbelti með koparpörum		48
64. Kattúnstraf		16
65. Léreftstraf gallað		16
66. Blár léreftsklútur með skákborðum		40
67. Grænt hálssilki		10
68. Rautt dito		12
69. Sortuð hvörndagssvunta		5
70. Þráðardúksskyrta		20
Fatnaður Kristínar		
71. Blátt raskpils		32
72. Smávaðmálshempa slitin		48
73. Fornt upphlutspils af vaðmáli		18
74. Blá rasksvunta með tveimur silfurhúfuhnöppum		20
75. Svartur plydskragi		10
76. Svartur silkitrefill		2
77. Sokkar og háleistar		10
78. Mittisband		8
79. Kattúnstraf		24
80. Golgastrefill		2
81. Hvítur trefill		2
82. Svartur klútur		4
83. Rauðröndóttur handaklútur		3
III. Rúmfatnaður		
84. Forn skinnsæng í rúmi Kristínar		70
85. Einskefturekkvoð nýleg		24
86. Tvær rekkvoðir slitnar í rúmi Eyfemíu		24
87. Tveir koddar		12
88. Skinndýna með fiðri		64
89. Sigurðar skinnsæng	1	64

		rd.	sk.
90.	Einskefturekkjuvoðir		24
91.	Brekán fornt		32
92.	Tveir koddar		16
93.	Skinnsæng forn í Hólmfríðar rúmi	1	48
94.	Brekánsgarmur		10
95.	Sængardýna í Jóns smala rúmi		48
96.	Brekán		12
97.	Rekkvoð forn		6
98.	Koddi		4
	IV. Búrgögn		
99.	Tunnusár laggbrotinn		40
100.	Dito lakari		32
101.	Sákerhald		24
102.	Þrjár kollur		16
103.	Fjórar fötur		16
104.	Sex trog		40
105.	Strokkur		36
106.	Tinkanna		40
107.	Átta askar		16
108.	Drukkjartunna í eldhúsinu		80
109.	Önnur dito á Geirmundarstöðum		80
110.	Skeggkarl		6
111.	Sleggjuflaska		4
112.	Lítill kútur		4
113.	Tjörutunna		24
114.	Sáskrifli		12
115.	Grenihálftunna		6
116.	Beykihálftunna		10
117.	Sákerhald		10
118.	Smjördallur		7
119.	Kvartél		2
120.	Tvær beyki- og eikarhálftunnur		20

	rd.	sk.
V. Í skinnum		
121. Fjórðungur skóleðurs	1	
122. 3½ fjórðungur sauðskinna	2	32
123. Þrír skinnstakkar		64
124. Tvær brækur		40
125. Skinnsál		12
VI. Í kistum etc.		
126. Vættarkista		64
127. 2 vætta kista forn	1	
128. Skrína ný með nýrri skrá		64
129. Önnur dito		64
130. Lár með lás		64
131. Lítill kistill lamalaus		4
132. Fimm stokkar		10
133. Kista Eyfemíu		64
134. Dito Kristínar	1	
135. Nýr pallkistill læstur		36
136. Kistilskrifli skorið		8
137. Lítill kistill		10
138. Gamall kistill		10
139. Stór pallkistill		20
VII. Reiðskapur		
140. Hnakkur með gjörðum og lendlepp og reiða		64
141. Ólarbeisli með nýjum taumum		48
142. Lakara beisli		32
143. Ístaðagarmar		10
144. Kvenístöð		6
145. Tvö bandbeisli og bandarusl		16
146. Þrír klyfberar með reiðskap og fjórði óreiðaður		48
147. Ólarreipi 3½ par	1	
148. Tólf pör bandreipa	1	64

	rd.	sk.
VIII. Amboð		
149. Torfljár		24
150. Reisla með steinlóði		24
151. Fimm rekur		64
152. Páll		18
153. Fimm hrífur með þremur hrífuhöfðum		24
154. Þrjú orf		24
155. Tvennir kláfar		48
156. Sjö meisar		32
157. Nýir kambar		32
158. Togkambar		10
159. Þrennir prjónar		24
160. Einn hærupoki		20
161. Einn dito betri		32
162. Lítill þverbakpoki bættur		8
163. Annar dito		8
164. Vefstaður		64
165. Ljábönd með engli, brýnum etc.		8
166. Sextugt færi		16
IX. Smíðatól og járn		
167. Fimm hnífar		10
168. Tvær þjalir		4
169. Hestajárn		16
170. Ljáir átta og tvær spíkur		48
171. Rekið járn		6
172. Þrjár skógaraxir		40
173. Tveir sniðlar		8
174. Klaufhamar		12
175. Langviðasög		14
176. Skaröxi		26
177. Fjórir nafrar		12
178. Þrír heflar		8
179. Smíðatöng		12

	rd.	sk.
180. Dengsluhamar		32
181. Hnoðhamar og beygitöng		3
182. Klípitöng		8
183. Fléttusög		8
X. Fjárhús og viður		
184. Hesthúskofi		40
185. Spýtur allar úti		40
186. Fjalir í skemmu		48
187. Fjárhús eitt	1	
188. Annað fjárhús		64
189. Þriðja fjárhús		48
190. Fjárhúskofi		24
XI. Lifandi peningur		
191. Ein ær		64
192. Ein dito		64
193. Ein dito		64
194. Ein dito		64
195. Ein dito		64
196. Ein dito		64
197. Eitt lamb		40
198. Eitt dito		40
199. Eitt dito		40
200. Eitt dito vantar		
201. Eitt dito vantar		
202. Einn sauður á annan vetur		70
203. Einn dito		70
204. Einn hrútur dito		70
205. Ein kýr ung	5	
206. Ein kýr dito	4	
207. Ein kýr dito	4	
208. Veturgömul kvíga	2	64
209. Uxakálfur á annan vetur	2	64
210. Hestur ungur	6	

	rd.	sk.
XII. Skuldir inn í búið		
211. Hjá Magnúsi á Á fyrir reku		16
dito þrjá meisa		12
dito klyfbera		10
212. Hjá Jóni á Reynirkeldu		60
213. Hjá Örnólfi		48
214. Hjá Einari í Barmi 12 fiskar		24
Summa summarum	98	1
Skuldir út af búinu		
Húsauppbót	4	
Til prófastsins líksöngseyrir 12 fiskar		24
Legkaup		48
Til Samúels í Rúfeyjum 30 fiskar		60
Til Gísla Sigurðssonar fyrir fimm ljái		40
Dito fyrir skrá 8 fiskar		16
Fyrir 2 fjórðunga fiska útí Rifi		
Til Magnúsar á Á fyrir méltunnu		
Af þinggjaldi í vor var restera 16½ fiskur		33
Þinggjald í vor komandi 24 fiskar		48
Landskuld sem gjaldast átti í vor var	3	
Dito í vor komandi	3	
Prestsgjald		
Kirkjugjald kemur fyrir kirkjuvöktun.		
Sveitarútsvar liqviderast í ómagameðgjöf, hvar um síðar gjörist skýrsla.		
Til virðingarmanna		32
Summa	11	13

Actum ut supra
Magnús Ketilsson

Anno 1792 dag 19. maí var sterbúið á Skarði eftir Sigurð Sigurðarson aftur fyrirtekið. Bættist þá við áðursetta summu af sterbúsins massa, sem var 98 rd. 1 sk., þetta eftirskrifað:

	rd.	sk.
Ein ær		64
Eldsgögn		
Pottur klofinn og hræraður		48
Dito líttnýtur		16
Einn kútur		8
Fjögur tunnuskrifli með þófaratunnu		20
Skuldir inn í búið		
Hjá sveitarkassanum	3	48
Hjá sýslumanni fyrir mannslán	2	24
10 merkur ullar útí Rif fyrir 2 fjórðunga fiska		20
20 álnir einskeftu	2	48
Fyrir hestlán		41
Hjá Jóni smala fyrir þrjár ær teknar í vetur		36
Fyrir sauðartöku af Gísla í Langeyjarnesi		10
Hnakkgjarðir		80
Tilbót með ánum hjá Magnúsi Magnússyni		28
Skrína útfrá		48
Summa af sterbúsins massa	110	60
Skuldaútgjalds summa var áður komin uppá	18	4
Þar við bætist eftirskrifað:		
Kaupstaðarskuld 1 rd. courant		85
Til Sigurðar Sigurðarsonar fyrir 1 vætt 5 fjórðunga fiska 1 rd. 17 fiskar	1	34
dito fyrir 2 fjórðunga smjörs 40 fiskar		80
Til Jóns smala fyrir 5 fjórðunga fiska		50
dito 1 fjórðungur smjörs		40
dito restans af fyrra árs kaupi		60
dito þessa árs kaup 80 álnir eru	2	60
dito 6 álnir af einskeftu		72
Til Sigurðar Sigurðssonar fyrir það sem vantar af kaupi hans	1	68
Til Samúels í Rúfeyjum fyrir 2 fjórðunga fiska		20
Til Jónasar á Gröfum fyrir 1 fjórðung fiska		10
Til Hólmfríðar 4 álnir einskeftu		48
og hýru 20 álnir eru		60

	rd.	sk.
Til prófastsins fyrir 1 fjórðung smjörs		40
Morgungjöf	4	
Skiptaforvaltaralaun og skrifarapeningar	3	70
Vantar uppá skóleður 5 merkur		24
Til Sigurðar Sigurðssonar		64
Til Jóns smala enn nú fordring		36
Fyrir pottlán að öllu í tvö ár sem var 5 fjórðunga pottur 30 fiskar og tvö ár að hálfu 15 fiskar eru		90
Summa skuldanna	39	55

Til skipta komu 71 rd. 5 sk. og fékk Kristín helminginn eða 35 rd. 50 sk. Jón fékk 17 rd. 73 sk. en Evfemía og „sá til arfs leiddi" Sigurður 8 rd. 84 sk. hvort um sig. Lóðseðlar fylgja og tekið er fram: „Fiskurinn í Rifinu skiptist síðar". Undir skrifa Magnús sýslumaður og Ólafur Einarsson fyrir Kristínu og Jón.

Guðný Sigurðardóttir

Guðný fæddist árið 1736. Foreldrar hennar voru Sigurður Tómasson (1697–1746) og Margrét Jónsdóttir (f. 1696) á Reynikeldu á Skarðsströnd. Guðný var vinnukona hjá Ingveldi systur sinni og Jóni Jónssyni manni hennar í Manheimum í ársbyrjun 1769 og hjá Magnúsi Ketilssyni sýslumanni í Búðardal að minnsta kosti árin 1780–1784. Hún lést á Krossi 29. október 1791 og var dánarbú hennar skráð 22. nóvember, en skiptin framkvæmd um leið.[4]

Anno 1791 þann 22. nóvember var ég nærverandi á Krossi á Skarðströnd hvar eftirlátnir fjármunir Guðnýjar Sigurðardóttur, sem þar dó þann 29. október næstliðinn, voru undir registreringu og virðingu teknir með þar til útnefndum virðingarmönnum, nefnilega Sigmundi Magnússyni og Jónasi Magnússyni, hvar eftirskrifað fyrir sjónir kom.

	Specie rd.	sk.
1. Nærpils		16
2. Sortuð einskeftusvunta		8
3. Bættur skyrtugarmur		6
4. Hempugarmur		10
5. Einskeftuskyrta		24
6. Vesturfaraskyrta		32
7. Blátt einskeftupils nýlegt með klæðisupphlut	1	
8. Upphlutspilsgarmur með milnum		16
9. Nærskjól		2
10. Svartur svuntugarmur með hnapp		3
11. Flosbelti með pörum og linda		20
12. Blá peysa bætt		10
13. Nærpilsgarmur		5
14. Einir sokkar með böndum		12
15. Hetta		6
16. Nýir háleistar		5
17. Griplur og vettlingar		6
18. Áttstrent glas		3
19. Lár með rusli		3
20. Sokkgarmar		3
21. Skinnsæng með fiðri	1	
22. Breiðkán reyrt fornt		12
23. Tvær fornar rekkjuvoðir		16
24. Skinnsessa með svörtu skinni		24
25. Skinnkoddi nýr með boldangs garmveri		24
26. Sleggjuflaska		4
27. Pottflaska		5
28. Svört prjóntreyja		24
29. 1¼ alin einskeftu		15
30. 2 álnir blá einskefta		32
31. Sokkar		12
32. Skjóða með rusli		4

	rd.	sk.
33. Nýir illeppar		4
34. Tvær álessviður		8
35. Brotinn spegill		1
36. 1 pund af rullu og róltóbak ekki fullt		24
37. Smávaðmálshetta		10
38. Ull í kistli		5
39. Kistill		14
40. Kistuskrifli læst		28
41. Vættarkista	1	
42. Sparihempa úr góðu vaðmáli borin		80
43. Nýtt hálfvættar klæðispils	1	64
44. Ný 10 fjórðunga klæðissvunta með gylltum silfurhnappi	1	
45. Fornt klæðispils grænt með bláum upphlut lögðum	1	32
46. Lögð klæðistreyja		24
47. Spánný hempa	1	32
48. Grænt 6 fjórðunga klæðispils nýtt	2	32
49. Kragi lagður með vírborða		18
50. Dito lagður með flöyelsborða		18
51. Blár hnykill með blöðru		3
52. Flosbelti með pörum		24
53. Iðrunarsaltari		6
54. Tveir kveragarmar rotnir		3
55. Ný einskeftuskyrta		40
56. Hálssilki		8
57. Bláþrykktur klútur nýr		16
58. Enn bláþrykktur klútur nýr		16
59. Klútur blár		24
60. Lakari blár klútur (afskrifaður)		12
61. Bláþrykktur klútur forn		5
62. Dito trefill		2
63. Ein ær lamblaus		48
Summa	19	3

	rd.	sk.
Skuldir á þessum álnum eru:		
Líkkista af góðum við	1	
Legkaup		48
Fyrir Sigmund sem fór með kistu og líkmenn		20
Líksöngseyrir		24
Þorbirni sem líkmanns		16
Gísla í Langeyjarnesi dito		16
Einari á Ballará dito 8 fiskar		16
Til Guðbjargar fyrir hennar ómak		40
Summa	2	84

Að auki voru skiptalaun 15 sk. og skrifarapeningar 1 rd., þannig að samanlagður frádráttur varð 4 rd. 3 sk. og sléttir 15 rd. komu til skipta. Erfingjar voru Ingveldur Sigurðardóttir á Skarði, systir Guðnýjar, og Ingibjörg dóttir Eyleifs bróður þeirra, sem hafði búið við lítil efni á Staðarhóli í Saurbæ og lést 16. október 1791.[5] Ingibjörg fékk 10 rd. í bróðurlóð og Ingveldur 5 rd. í systurlóð. Lóðseðlar fylgja og undir skrifar Magnús Ketilsson sýslumaður.

TILVÍSANIR

1 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Dal. ED1/3, 4. Skiptabók 1782–1804, bls. 195–197, 227–229; Jón Guðnason, *Dalamenn* II, bls. 282, 290.

2 ÞÍ. Kirknasafn. Skarðsþing BC 1. Sóknarmannatal 1769–1784, bls. 14, 52, 84, 111b; Sýsluskjalasafn. Dal. ED1/3, 4. Skiptabók 1782–1804, bls. 193–195; Jón Guðnason, *Dalamenn* II, bls. 282, 294.

3 ÞÍ. Kirknasafn. Skarðsþing BC 1. Sóknarmannatal 1769–1784, bls. 36–37, 72, 100, 136; Sýsluskjalasafn. Dal. ED1/3, 4. Skiptabók 1782–1804, bls. 197–201, 221–224; Jón Guðnason, *Dalamenn* II, bls. 304, 348.

4 ÞÍ. Kirknasafn. Skarðsþing BC 1. Sóknarmannatal 1769–1784, bls. 10, 40, 76, 104, 132; Sýsluskjalasafn. Dal. ED1/3, 4. Skiptabók 1782–1804, bls. 191–193.

5 Dánarbú Eyleifs var skráð 31. október 1791 og námu eignir hans 44 ríkisdölum eftir skuldir, en skipti fóru fram 25. maí 1792, sjá ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Dal. ED1/3, 4. Skiptabók 1782–1804, bls. 186–188 og 225–226.

Uppboð á lítilfjörlegum eignum Þorláks Ólafssonar í Örfirisey og seldist eiginlega allt á hærra verði en það var metið á (sjá bls. 228). ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED2/1. Dánarbú 1788–1798, örk 1, bl. 229v.

Reykjavík

1792–1795

Einar Gíslason og Guðríður Jónsdóttir

Einar fæddist árið 1724 og Guðríður árið 1720 og eru foreldrar beggja óþekktir. Þau voru í húsmennsku í Örfirisey í desember 1784, hann fimmtugur „sæmilega vel skýr" og hún 64 ára „frómkynnt", en Þorlákur Ólafsson fóstursonur þeirra, 15 ára, var skilgreindur sem tökubarn: „ei óefnilegur, hefur lært". Hann var læs en ekki fermdur. Þau áttu Vídalínspostillu, Biblíukjarna, Gerhardi hugvekjur, Diarium, Graduale, Forfeðrabænabók, Eintalið, sálmabók og Þórðarbænir. Einar var skráður sem bóndi í Örfirisey árin 1787 og 1788, og var Þorlákur þar sem vinnumaður. Í janúar 1792 voru þau öll á Steinhóli þar í eynni og Einar sagður grashúsmaður. Hann lést 26. júlí 1792 úr því sem sóknarprestur kallaði „vestansótt", sama dag og Þorlákur (sjá hér á bls. 228). Guðríður lést úr sömu sótt fjórum dögum síðar, sögð grashúskona. Dánarbú þeirra var skráð 13. ágúst og uppboð haldið 1. september, en skipti eru ekki varðveitt.[1]

Anno 1792 dag 13. ágúst á Effertsey á Seltjarnarnesi voru af oss undirskrifuðum eftir befalning hans kongelig majestets lögsagnara í Gullbringusýslu herra Sigurðar Péturssonar uppskrifaðir eftirlátnir fémunir í sterfbúi hjónanna sálugu Einars Gíslasonar og hans konu Guðríðar Jónsdóttur og komu þeir oss fyrir sjónir sem fylgir:

	rd.	sk.
1. Kýr, skip, hús		
1. Ein kýr	6	
2. Eitt fjögra manna far með öllu tilheyrandi	12	
3. Einn bátur með öllu tilheyrandi	8	

		rd.	sk.
4.	Ein skemma læst	1	48
5.	Ein smiðja læst með steðja, belg, hamar	3	
6.	Eitt hús í bænum		32
7.	Einn fiskahjallur með lás		32
8.	Einn lofthjallur		64
	2. Fatnaður allslags		
9.	Ein mussuföt með svörtum hnöppum	1	16
10.	Dito önnur með messinghnöppum		80
11.	Ein blá peysa með messinghnöppum	1	
12.	Dito önnur		32
13.	Ein skinnpeysa		32
14.	Dito tvær peysur, blá og mórauð		48
15.	Tvær utanhafnarpeysur		20
16.	Þrennar nærbuxur		32
17.	Tvær skyrtur		64
18.	Einn brjóstadúkur		32
19.	Dito annar hvítur nýr óþæfður		4
20.	Ein peysa blá ótilbúin	1	16
21.	Þrír hattar allir	1	16
22.	Tvær húfur		24
23.	Sjö pör sokka		64
24.	Tvö helsi, einn klútur, tvennir vettlingar, ein bönd, ein hálsskyrta, allt		50
25.	Ein síðhempa		40
26.	Ein kvenhempa	1	
27.	Dito önnur		64
28.	Ein kvenföt rauð		64
29.	Dito önnur		48
30.	Ein treyja, einn bolur		32
31.	Tvö upphlutsföt		32
32.	Tvö nærföt		16
33.	Tvær skyrtur, tvær strigasvintur		40
34.	Ein peysa, einn mállindi		32

	rd.	sk.
35. Fjórir klútar, tveir treflar		64
36. Þrennir sokkar, eitt par íleppa		20
37. Einn húfugarmur, þrír karlmannsíleppar		6
38. Ein sæng gömul og bætt		64
39. Tvö brekán, fjórar rekkjuvoðir	2	32
40. Dito eitt brekán	1	
41. Dito eitt brekán, þrjár rekkjuvoðir		64
42. Tveir koddar, ein rekkjuvoð		64
43. 6 álnir einskeftu		64
44. Þrír hærusekkir, einn malpoki		72
45. 3 fjórðungar ullar	2	12
46. Fernir sjóvettlingar		8
3. Bækur		
47. Ein Vídalínspostilla, einn grallari	1	48
48. Einn Biblíukjarni, ein sálmabók		48
49. Ein hugvekjubók, ein Föstupredikanabók		34
50. Einir Píslarþankar, ein Forfeðrabænabók		20
51. Einar Þórðarbænir, Diarium, Lassenibænir, eitt sálmakver		16
4. Kistur, tunnur, eldsgögn		
52. Ein kista, læst		64
53. Dito stór, læst		48
54. Tvær dito, ólæstar		24
55. Tveir kistlar		16
56. Tvær lagartunnur tvíbytnar	1	
57. Tvær dito einbytnar		48
58. Tvö lagarheilanker		24
59. Tvær grútartunnur, þrjár hálftunnur		24
60. Ein tunna kola, eitt anker með tjöru	1	
61. Einn pottur		48
62. Dito einn pottur og tveir litlir brotnir		48
5. Skinnavara		
63. 7 pund leður		64
64. 9 pund sauðskinn		48

	rd.	sk.
65. Tvær brækur	1	
66. Tvær dito		48
67. Þrír skinnstakkar		80
68. Tvennir sjóskór, tvær tátiljur, tvennir sjóháleistar		32

6. Aðskiljanlegt

	rd.	sk.
69. Eitt færi danskt, einn lóðarstrengur	1	16
70. Fjögur dregin handfæri, ein blýsakka		32
71. Eitt gamalt stjórafæri og stampur		12
72. Þrír lóðarstokkar	2	
73. Ein reisla		32
74. Ein kvörn með stokk		48
75. Sjö meisar, fjórar rekur, einn páll		40
76. Sjö askar, þrjár könnur, átta diskar		48
77. Einn strokkur, fimm fötur, þrjú keröld		32
78. Þrjú trog, þrjár öskjur, einn dallur, ein leirskál, sex spænir, ein ausa, tvær körfur, einn lár		48
79. Þrír kútar, ein vefskeið, 4 pund tóbak		80
80. Stóll með kömbum, einn stokkur með aðskiljanlegu, dito annar		18
81. Sjö tylftir peysuhnappa, einir skyrtuhnappar, einir buxnahnappar, tvö staup, ein gleraugu		54
82. Fjórar hrífur, fjögur orf, einn klár, tveir stórstampar, tvær pottflöskur, ein halda, einn hór		24
83. Ein seyðsluhrífa, tvær smjörskrínur		80
84. Einn lampi, tvær kolur		32
85. Þrír ljáir, ein sög, ein skaröxi, ein höfðaöxi, fimm nafrar, ein naglalöð, einn kúfótur		52
86. Ellefu hnífar, tveir hamrar, tvö brýni, tveir heflar, einn smíðastokkur með aðskiljanlegu		18
87. Einn gamall stampur, fjöl til að snúa með færi, ein reipi, eitt kvartil		24
88. Allslags trjáviður	1	48

	rd.	sk.
89. Tvær stórskrínur, einar börur, eitt öskutrog, tveir lóðarstampar, ein gildra, tveir baukar		32
90. Fimm pör prjóna, þrjár snældur, þrjár beitukistur		28
7. Allslags matföng		
91. 8 fjórðungar smjör	5	64
92. 2 hundruð af ýsu	4	
93. Í allslags hörðum höfðum		32
94. ½ tunna mjöl	2	
95. 1½ tunna rúg	6	
96. 2 skeppur bankabygg	1	32
8. Torf, hey, peningar		
97. 1 hestur heys		32
98. 50 hestar elditorf	3	
99. Í peningum	1	28
Summa summarum	103	56

Actum ut supra
Þorfinnur Þorbjörnsson Jón Grímsson
Guðmundur Jónsson

Eftirskrifaðar skuldir eru sagðar á þessu sterfbúi:

	rd.	sk.
Legkaup þeirra sálugu hjóna beggja	1	12
Dito líksöngseyrir		56
Í ljóstoll		26
Til monsieur Guðmundar í Skildinganesi fyrir líkkistur þeirra	3	
Til líkmanna	2	
Til söngvara og hringjara		64
Til uppskriftar- og virðingarmanna		
Til Þuríðar	1	
Til Guðrúnar Sörinsdóttur fyrir tilhjálp í þeirra sáluðu sjúkleika	1	

Þorfinnur Þorbjörnsson Jón Grímsson
Guðmundur Jónsson

Þorlákur Ólafsson

Þorlákur fæddist í Engey árið 1770. Foreldrar hans voru Ólafur Gíslason og Vigdís Brandsdóttir vinnukona sem eru óþekkt að öðru leyti, fædd um 1740. Þorlákur var tökubarn Einars Gíslasonar og Guðríðar Jónsdóttur í Örfirisey og lést 26. júlí 1792 úr „vestansótt“, sama dag og Einar (sjá hér á bls. 223). Dánarbú Þorláks var skráð í Örfirisey 13. ágúst og eignir hans seldar á uppboði 1. september, en skipti eru ekki varðveitt.[2]

Anno 1792 dag 13. ágúst á Efertsey fyrirfundust af undirskrifuðum eftirlátnir fémunir sáluga Þorláks Ólafssonar:

	rd.	sk.
1. Fatnaður		
1. Ein mussuföt, virt	1	
2. Dito önnur		64
3. Ein blá peysa með hnöppum		80
4. Dito ótilbúin blá		80
5. 2 álnir blá késsa, 1 kvartil rauð késsa, hálf alin hvítt léreft		80
6. Tveir hattar		48
7. Tvær prjónskyrtur		64
8. Einn brjóstadúkur		16
9. Tvær peysur		24
10. Þrennar nærbuxur		40
11. Einar utanhafnarbuxur og húfa		5
12. Tveir klútar, tvennir vettlingar bláir, einir smokkar, ein bönd, tveir íleppar, einir vettlingar		60
13. Átta pör sokka		64
14. Ein blá peysa, stendur í panti fyrir	1	
15. Í peningum	1	
Summa	9	49
Ógoldið		
Legkaup og líksöngseyrir		82
Til monsieur Guðmundar fyrir líkkistu	2	
Til uppskriftar- og virðingarmanna		

Þorfinnur Þorbjörnsson   Jón Grímsson
Guðmundur Jónsson

Halldóra Sigurðardóttir

Halldóra fæddist 12. febrúar 1766. Foreldrar hennar voru Sigurður Sigurðsson (1718–1780) alþingisskrifari og Helga Brynjólfsdóttir Thorlacius (1728–1784) á Hlíðarenda í Fljótshlíð. Þann 14. september 1786 gekk hún að eiga Gísla Þórðarson Thorlacius (1742–1806) rektor Hólavallaskóla. Þau voru tvöföld systkinabörn, því Helga móðir Halldóru var systir Þórðar (1712–1791) föður Gísla og Kristín (1714–1785) móðir Gísla var systir Sigurðar föður Halldóru. Samkvæmt sóknarmannatali bjuggu Gísli og Halldóra í Hólavallaskóla árin 1787–1792, en árið 1793 eru íbúar skólans ekki skráðir og næstu tvö ár vantar. Sigurður sonur þeirra fæddist sumarið 1793 (sjá hér á bls. 245).[3] Halldóra lést „af langvinnri tæring“ 12. maí 1795 og voru eignir hennar skrifaðar upp 11. júní. Hér er sleppt 258 bókum sem voru virtar á 40 rd. 32 sk.[4]

Anno 1795 þann 11. júní var opnað sterbú madame Halldóru sálugu Sigurðardóttur í Reykjavíkurskóla og undir registration og vurdering tekið af héraðsprófastinum ásamt tveimur tilkölluðum héraðsprestum. Til staðar var við registrationina madame Halldóru sálugu eftirlátna einasta ómynduga sonar móðurbróðir candidatus juris herra Árni Sivertsen. Fjármunir sterbúsins voru af Halldóru sálugu eftirlifandi egtamanni herra rector Gísla Thorlacius framvísaðir, sem af undirskrifuðum virðingamönnum voru vurderaðir sem eftirfylgir...

	rd.	**sk.**
Transport	40	32
Gull og silfur		
Gullhringur með bókstafnum T með glasi yfir	6	
Sexbrotinn gullhringur	5	
Eitt silfurlummuúr	6	48
Einn stór silfurbikar 9½ lóð á 54 sk.	5	33
Einn dito minni með fótum, gylltur innan, 4 lóð 3 kvartil á 60 sk.	2	93

	rd.	sk.
Ein silfurkanna með loki 5½ lóð á 54 sk.	3	9
Ein silfurskál 2 lóð 3 kvartil á 48 sk.	1	36
Sex nýjar silfurmatskeiðar Köbenhavns pröve vega 18 lóð 3 kvartil á 64 sk.	12	48
Tvær dito gamlar Köbenhavns pröve 7 lóð 2½ kvartil á 54 sk.	4	28
Fimm massiv teskeiðar og töng vega 6 lóð 3 kvartil	3	64
Flödeskeið af sama façon vegur 3 lóð ½ kvartil	1	80
Vínskeið vegur 1½ lóð		78
Silfurfesti gyllt með nisti	6	
Beltisbúningur með pörum vegur 12 lóð	7	
Hempusilfur vegur 19 lóð og 1 kvartil á 52 sk.	5	53
Skó- og knéspennur	6	
Silfurknéspennur		48
Silfurhálsspenna		64
Dito minni		48
Hattspenna		28
Kjólkrókar vega 2 lóð 3½ kvartil	1	64
Víravirkis líntöjsknappar		64
Litlir ermaknappar		16
Glerknappar með silfurbúnaði		16
Flöskupropp með silfurfesti		24
Silfurtóbaksdósir	6	
Litlar silfurdósir		68
Silfurbúinn tannbaukur	1	32
Silfurfingurbjörg		24
Einn demant með linial	2	

Fatnaður

Einn blár klæðiskvenfrakki með stálknöppum	10	
Einn dito grænn grófari með metalsknöppum	7	
Kventreyja kaffibrún		64
Grænn damasksniðurhlutur þrílagður með flöyelsborða	5	48
Blár dito ólagður af sama	4	
Grænn dito af sarsi þrílagður	8	

	rd.	sk.
Blátt klæðisfat	3	
Kvenhempa lögð úr smávaðmáli	5	
3 álnir blátt klæði á 1 rd. 32 sk.	4	
Klæðistreyja með kraga fín	2	
Upphlutur af gullofnu silki	3	
7½ alin af bláu stoffi sundurskorið	2	48
Söðuláklæði af salúnsvefnaði nýtt	7	
Fornt söðuláklæði	1	
9 álnir blátt rask	3	
Fótaband		10
Höttkápa af Manchester forn		48
Græn litarhespa		16
Grænt lífstykki		32
Grænt millumfat	1	
Fjögur pör bláir kvensokkar		64
Eitt par hvítir kvensokkar		20
Þrjú pör íleppar		24
Vift		32
Einn fínn hattur	3	48
Ein complet sort klædning	6	
Rauður kjóll með vesti	3	48
Violblá klæði öll	16	
Eitt silkiatlaskvesti	2	
Eitt rautt flöyelsvesti	3	48
Þrír kvenhálskragar með kaletryse ásamt þrjú pör manschetter	2	
Eitt netteldugs törklæði	2	
Eitt dito forklæði	1	
Eitt par kvenlummur		24
6¾ alin hvít silkibönd og 3 álnir colert dito, 7 álnir ljósblá dito, 4 álnir breiður svörtum, slumpur af böndum 24 sk.	3	16
Prjónakoddi baldýraður		64
Proderaður posi		64
Tvö pör fruentimmerhanskar		32

	rd.	sk.
Hattastrútsfjaðrir		64
Tveir kattúnsklútar bláröndóttir	1	32
Svartur silkiklútur með rauðum röndum nýr	1	
Einn dito ljósleitur röndóttur	1	
Dito dammasksklútur	1	32
Ein fín léreftsskyrta		64
Fruentimmerpungur úr silki með lás bróderaður		48
Þrjú pör svartar silkistrumpur	1	
Tvö dito hvítar		64
Eitt par blákarraðar dito		16
Átta hálsklútar á 8 sk.		64
Fjögur sett líntöy á 48 sk.	2	
Ein manchetskyrta	1	
Sængurföt		
Olmerdúksyfirsæng nýlig bláröndótt með dún	4	48
Svæfill af sama		48
Undirsæng af flömmuðu boldangi með fiðri	8	
Tveir koddar af sama	3	48
~~Svæfill af bláröndóttu ullartöji~~		24
Tveir grāröndóttir koddar	1	
~~Einar rekkjuvoðir með saum~~	~~1~~	
Græn einskeftusparlök með saum	1	32
Salúnsáklæði	1	
Eitt dito		32
Gamall boldangskoddi		20
~~Brekán~~ Umhengi röndótt til feltsængur	1	
Brekán		32
~~Yfirsæng með fiðri af íslenskum dúk~~	~~3~~	
~~Röndótt ullartöysundirsæng með fiður~~	~~2~~	
~~Boldangskoddi röndóttur~~		~~48~~
Rekkjuvoðir gamlar		48
Krossvefnaðarábreiða með grænu fóðri	1	32
Áklæði gamalt og slitið		24

	rd.	sk.
Undirsæng af íslensku blaröndóttu tōji	4	48
~~Einskeftusæng bætt~~	~~1~~	~~48~~
~~Gráröndóttur boldangskoddi~~	~~1~~	
Einn dito af íslenskum dúk		48
Einn dito af dito		56
Rekkjuvoðir með saum bættar		48
Dito með dito		48
7½ alin kersey	1	16
Eitt brekán og gamall koddi		64
Þrjár sessur		64
5 stykki af röndóttu betrekki		24
Eitt par lagener nr. 2	1	64
Eitt par dito nr. 1	1	
Eitt par dito fín nr. 4	2	
~~4 álnir léreft~~ Þrjú koddaver		24
Stribet léreftsvesti		20
Hvítur dreginn borðdúkur		64
Einn dito minni		16
Einn dito		8
Fínn kaffidúkur slitinn		8
6 stykki servetter	1	
Eitt saumsparlak lítið		16
Tveir kaffidúkar mislitir		48
Rusl í stól		16
Ein mussa gömul og bætt		10
Blátt rasksparlak, annað dito af lérefti		32
Vaðmálsparlak		24
Tvö rekkjuvoðasparlök með brúnum		48

Borðbúnaður

	rd.	sk.
Sex pör nýir borðknífar	1	
Fjögur pör dito gamlir		24
Tvö djúp tinföt vega 7 pund á 24 sk.	1	72
Tólf flatir tintalerkar vega 12 pund á dito	3	

	rd.	sk.
Ein stór tinkanna vegur 6½ pund á 20 sk.	1	34
Ný kanna vegur 2½ pund á 28 sk.		70
Dito pottkanna vegur 2½ pund á 24 sk.		60
Tintrekkpottur með fótum		16
Tvö grunn tinföt vega 5½ pund á 28 sk.	1	58
Ein súpuskeið		12
Fiskaspaði		8
Tvær messingkaffikönnur	1	16
Tvær látúnskertapípur og einn lampi og ein söx		64
Tvö stór járn með þremur boltum	1	24
Tvær tedósir af blikki		6
Einn koparmorter og koparpottur		48
Sex blikkformar		48
Eitt sigti og rifjárn		12
Einn stjaki og profitur		8
Einn kaffiketill		24
Leirkrukka með loki		6
Tvær kaffimilnur		32
Tvær steikarapönnur		80
Vaffeljern		80
Pottmál 3 pund á 20 sk.		60
Náttpottur		56
Tinkúpa vegur 2 pund á 20 sk.		40
Tveir talerkar 2½ pund á dito		50
Tvær traktir		2
Bláspengd terín með fati	1	
Ein kringlótt terín fyrir utan fat		24
Ein dito gölluð		4
Ein dito hvít með loki		40
Aflangt aschetfat		32
Eitt dito lítið		16
Tvær boller		32
Tólf talerkar		72

	rd.	sk.
Fjórir dito litlir		10
Fructskál með fati		8
Þrjár kúpur		48
Ellefu pör tekoppa á 4 sk. stykkið		92
Ein kaffikanna og tepottur		32
Tvær sósuskálar með fati, önnur með skeið og loki		48
Flödekanna, tepottur og mjólkurpottur		16
Flödepottur af Köbenhavns porcelain		28
Tvö saltker		8
Fjórir præsentstalerkar		24
Einn lítill hvítur talerkur		4
Þrjú pör brúnir tekoppar		20
Ein krús loklaus		6
Tveir talerkar		6
Eitt hvítt flatt leirfat		10
Fimm djúpir og sjö flatir talerkar á 3 sk.		36
Eitt djúpt fat		10
Svört skál		4
Þrjú ölglös á 4 sk. stykkið		12
Sex vínglös á 6 sk. stykkið		36
Einn náttpottur		16
Tyrkjahöfuð		4
Púnsskeið		20
Mobilier		
Eitt nýtt eikarchatoll	16	
Einn eikarskápur með skúffum	12	
Úr með kassa	7	
Græn sæng með umhengi	3	48
Blátt málað borð með skúffu	1	16
Rautt dito kringlótt	1	
Teborð á einum fæti málað		48
Eitt náttborð		64
Þrír stólar á 64 sk.	2	

	rd.	sk.
Spegill í gylltum römmum	1	
Einn dito		48
Einn dito		16
Einn dito		12
Einn rakspegill með behör	1	
og sex skillerier		64
Beddi með strigabotni		48
Langur skápur		40
Slagbekkur	2	
Læstur skápur málaður	1	48
Rauðmáluð kista	3	48
Vættarkista		64
Koffort	1	48
Náttskrín		48
Einn stóll		20
Látúnssleginn kistill		48
Kistill málaður með eirlömum		24
Einn dito		16
Einn dito		12
Einn dito málaður með bustarloki		20
Tveir dito lakkeraðir læstir		32
48 kniplstokkar		32
Stór skápur læstur frammi		48
Borð dito í spiskamersinu		12
Spiskammersumbúningur með hillum, hurð osfrv.	1	48
Fjögur trog á 8 sk. stykkið		32
Sex askar á 4 sk. stykkið		24
Einn strokkur		12
Eitt kerhald		16
Ein sýrutunna	1	
Einn stampur		8
Ein vatnstunna		8
Tveir brúsar á 10 sk. stykkið		20

	rd.	sk.
Þrír dito minni á 4 sk.		12
Einn trésfótur járnsleginn stór	1	32
Dito minni		24
Einn pottur	1	32
Dito		80
Dito		48
Dito tveir gallaðir		48
Eitt borð í kökkenet og blökk		32
Fjórar fötur á 4 sk. stykkið		16
Kvörn í stokk	1	
Lampi		24
Karlmannsreiðtöy með tilheyrandi	4	
Stumpur af tré		12
Kista stór í loftinu	2	
Stólkambar tveir	1	
Togkambar		24
Þrjú rúmstæði		48
Eitt kefli		20
Kista skrálæst		32
Dito vættarkista	1	
Kuffort		64
Eskjur kringlóttar		4
Lár		4
Karfa		6
Kassi með loki og bretti		6
Snældustokkur		4
Feltsæng	3	
Tveir lárar		24
Tveir mjólkurstampar		8
Ein drykkjarkanna, snældustóll og lítil fata		16
Stór karfa		16
Kerfat af tré		8
Brotinn torfljár, ífæra og ýsukrókar		12

	rd.	sk.
Lagartunna	1	
8 fjórðungar smjörs	4	
6 kvartila nefnur		32
Sex dito tunnuskrifli		24
Einn rokkur nýr	1	
Einn dito		64
Askja með loki		4
Þrjú reipi		28
Eitt pund ull	1	
Vaðmálskoddaver		24
5 pund ullarhespur		48
Skinnklæði		24
Karfa með gula ull		16
Kvartil með ull		16
4 punda reisla	1	32
Lítil reisla		8
Ein járnrist		16
Bytta með loki		8
5 pund risengryn á 10 sk.		50
8 pund engelsk hvede á 7 sk.		56
Tvö pund perlugryn á 16 sk.		32
15 lóð pipar á 1½ sk.		23
1 kvint muscatblóm		16
2 lóð corender á 16 sk.		32
1 lóð muscat		18
4 lóð allrahanda		36
¼ lóð engifer		16
Fimm kvint negel		15
Þil fyrir pulterloftinu með hurð á járnum skrálæst	2	
Múffa í foutterali		24
Tvær tóbaksfjalir með járni		16
Kotra með tafli		32
Hilla með girði og aðskiljanligu		24

	rd.	sk.
Aðskiljanligt		
½ pund hör		14
Rusl í kistlinum nr. 29 A		12
Dito rusl í kistlinum B		32
Stykki úr rauðum kjól		56
Rósaðar eskjur		8
Rokkverkslissur framan á hempu		8
Eitt búnt af helsum og böndum		32
2½ flöjelsborði á 20 sk.		50
Tvinni		16
1 stykki rauðþrykkt kattún		48
17 álnir grænt sarsband á 3 sk. alinin		51
Rusl í kistlinum C		48
Bláar klæðispjötlur		32
Aðskiljanligur silkitvinni		32
Engelskur litur		20
og þetta í öskjum		6
Eitt microscop		16
Tveir kompásar		24
Tvær litlar reislur		20
Læseglas		16
Kikkert		16
Reisla		16
To saxe		16
Messingslygt og blikkdós		16
Stokkur með etc.		8
Skrifkassi með tveimur byttum		24
~~Skó- og knéspennur~~		~~16~~
Úrkassi lítill		8
Glaskrukka með reykelsi og tundurbaukur		24
Brostnar dósir af skiælplade og silfursignet		32
Eldgler, lítil skæri, messingsvinklar		16
Málaðar öskjur		4

	rd.	sk.
Ullarkambar		8
Reisla gömul		24
Smíðatól		
Brotin grindasög		12
Dito minni		24
Enn minnst		4
Stingsög		8
Þrjár handaxir		56
Ljósastjaki		16
Fimm knífar		14
Skaröxi		10
Hamar		24
Þrír heflar		16
Ein beygitöng og eirklippur, lítil sög		12
Klaufhamar		24
Kassi með saum		14
Steðji, hamar og klömbrur af járni		60
Smiðjuafl og sög		16
Hjólnafar		16
Olíusteinn		16
Ný skrá með lykli		48
Tveir slétthef lar		32
Sporjárn og meitill		8
Steinhögg		8
Kúfótur og bor		8
Fimm þjalir		10
Fjórir nafrar		6
Tvær öskjur með rusli og músafella		16
Járnarusl		32
Hefiltannarsteinn		2
Stokkur með naglbít etc.		16
Þrír langir stokkar með járnarusli		8
Þrír korðar		32

	rd.	sk.
Steintafla og sirkill		16
Töng og eldskara		24
Skúffa með tömmerstokk, vinkli, úrfjöður		16
Ein dito með knapparusli, nálhúsi		24
Eski með beinnálhúsi og látúnsinstrumenter		16
Linial elfenbeinstafla, sukkurtöng		24
Messings sólskífa og proptrekker		24
Hollenskar rögtóbaksdósir og tvær neftóbaksdósir		24
Borðbjalla		8
~~Krum cirkel~~		
Skák í bókarformi		8
Tveir koparkranar		32
Lítill kúfótur og aðskiljanlegt rusl í sömu skápskúffunni		8
Pípufoutteral		8
Aðskiljanlegt drejertöy í skúffu		32
Fimm touttur spilpeninga		32
Engelskt skáktafl		32
Þrír stokkar	1	32
Látúns rögtóbaksdósir		10
Kista ómáluð	2	
Dito kistill		40
Járnrekinn kassi með skúffum	1	
Drejerbekkur með öllu tilheyrandi	10	
Skrína og kockes nyt		80
Rokkur	1	48
Eitt hesputré		64
Eitt dito		16
Stokkur með járnarusli	1	24
Bókapressa forskrúfuð með plóg		64
Paraply		32
Sólskífa og spegill		28
Tvær steintöflur		20
Fýrfat		4

	rd.	sk.
og einn stampur		32
Sleggja	1	16
Hverfusteinn með kassa		32
Sveif með fimm nöfrum		12
Krökuhöfuð		16
Sleðahjól járnslegið		64
Kotra með tilheyrandi samt skúffa með járnarusli		64
Kamera obscura		32
Tveir pottbrúsar, ein lítil tunna og einn dunkur á 4 sk. stykkið		12
Kvensöðull með öllu tilheyrandi	4	
Karfa með aðskiljanligu		48
Húðarskinn gatétið ~~og sauðskinn~~ vegur 18 merkur	1	48
Hrosshá	1	
og eitt sauðskinn		8
Tveir dunkar og kvartil		48
Tvær rekur		8
Eitt hrip og einir barkrókar		48
Orf og tvær hrífur		8
Sex strábandstungur		16
Munnlaug		28
Tvö hrip og tvennir barkrókar brotið		16
Páll í Skildinganesi		24
Bátur með tilheyrandi utan segl	6	

Í friðu

	rd.	sk.
Ung kýr svartkrossótt tímalaus	7	
Ein dito eldri	6	
Ein dito kvíga	3	
Sokkóttur hestur ungur	4	48
Einn dito gamall blesóttur	3	
Fjórar ær með lömbum	4	
~~Bátur með tilheyrandi utan segl~~	~~6~~	
Verður svo summa heila lausafjárins, sem hér er, lateris	516	35

Vertíðarfiskur eins manns hlutur angefst að tölu 3 rd. Kann ei að metast til prís að svo stöddu, hvar fyrir herra rector tekur hann undir sína ábyrgð og svarar fyrir hann skilum til skiptiréttarins fyrr en skipti eru afgjörð.

	rd.	sk.
Jarðagóss sterbúsins er:		
Hálf Stóra-Þverá í Fljótshlíð 15 hndr. að dýrleika, landskuld 60 álnir, kúgildi 2½.		
Hálf Háa-Þverá 5 hndr. að dýrleika, landskuld 30 álnir, kúgildi 1½, metast báðar á 1 hndr. 8 rd.	160	
Verður altso heila sterbúsins massa.		
Summa summarum	676	35

Heila sterbúið afhendist undir herra rectors forvaringu, þangað til væntanligar skuldir á því heftandi verða greiddar, og skipti lokin. Nálægt búandi creditorer eru af skiptaréttinum aðvaraðir, sem inngefið hafa eftirfylgjandi reikninga, sem hér anfærast ásamt fleirum kröfum, er þegar eru anmeldaðar, nefnilega:

	rd.	sk.
Factor Höyen eftir reikningi af 13. júní 95	18	86
Kaupmaður Bergmann eftir reikningi af 16. október 94	4	12
Factor Th. Magnússon eftir reikningi af 12. júní 95	9	46
Factor Dedichen restants uppá reikning af 3. febrúar 95	2	70
Factor Petræus eftir reikningi af 12. janúar 95	1	64
Urtekræmer Friborg eftir reikningi af 19. april 94	57	80
Til apóteksins eftir reikningi af 30. maí 95	14	58
Eftir obligation til monsieur Guðmundar í Skildinganesi	30	
Eftir dito til monsieur Otta Ingjaldssonar á Hrólfskála	70	
Víðara anmeldast í sterbúinu innistandandi peningar skólabiblioteksins afhentir herra rectori frá konrectori Páli Jakobssyni	30	
Víðari skuldir eru ennú ekki í sterbúinu anmeldaðar, hvar fyrir skiptaréttarins frekari aðgjörðir útsetjast inn til víðara.		
Summa	239	32

Ut supra dag 13. júní 1795

Markús Magnússon	Geir Vídalín
Gísli Thorlacius	Bjarni Arngrímsson
Árni Sivertsen	Uppá prestsins síra Guðmundar Magnússonar
Skafti Sæmundsson	vegna, Jakob Árnason

Skiptaréttur kom fyrst saman 29. júní og næst 11. febrúar 1796, þá 29. september og loks 24. nóvember, eftir að mestur hluti eignanna hafði verið seldur á uppboði 5. og 6. október. Samanlagðar eignir reyndust vera 831 rd. 24 sk. og skuldir 396 rd. 56 sk. Eftir stóðu 434 rd. 64 sk. og fékk Gísli helminginn og Sigurður helminginn. Fram kemur að drengurinn var í fóstri hjá Jóni Sveinssyni landlækni, sem bjó í Nesi við Seltjörn og var giftur Guðríði systur Halldóru; þau voru barnlaus. Í desember 1797 var Gísli til heimilis í skólanum og Sigurður hjá landlækni, fósturbarn 4½ árs og byrjaður að læra að lesa. Hann lést 1. ágúst árið eftir „rúmlega 5 ára gamall" úr andarteppuhósta og var grafinn viku síðar: „Mannvænlegt barn".[5] Til eru lýsingar á Gísla skömmu eftir að Halldóra lést. Hannes Finnsson biskup í Skálholti skrifaði Skúla bróður hans í Kaupmannahöfn 27. ágúst 1795 og harmaði ástandið: „Hand mistede en brav kone som elskede ham og hand hende igien, hun med sin fornuft og behagelige omgang förte ham saa at sige ved sin haand i den bye Reykevig, hvor levemaaden hos alt for mange ikke har roes for ædruelighed. Denne stötte, denne hus-södhed er hand nu berövet". Séra Geir Vídalín á Lambastöðum, síðar biskup, skrifaði Hannesi 11. október og hafði Gísli þá legið rúmfastur í meira en viku: „Sjúkdómur hans er kraftaleysi, trykning fyrir brjósti og dofi í hnjám og fótum. Þó er hann ekki stríður enn sem komið er, en mjög er ég hræddur um að hann varla muni komast bráðlega so til heilsu að hann geti gegnt embætti sínu, og líkast sýnist að þessi sjúkdómur muni draga hann seint eður snemma til bana". Gísli sótti um lausn frá embætti 1. maí 1798 og lifði hálft níunda ár eftir það.[6]

TILVÍSANIR

1 ÞÍ. Kirknasafn. Seltjarnarnesþing BC 3. Sóknarmannatal 1784–1804, bls. 14, 48, 53, 81, 88, 120; Seltjarnarnesþing BA 4. Prestsþjónustubók 1769–1797, bls. 239–240; Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED2/1. Dánarbú 1788–1798, örk 1, bl. 223r–233v.

2 ÞÍ. Kirknasafn. Seltjarnarnesþing BA 4. Prestsþjónustubók 1769–1797, bls. 240; Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED2/1. Dánarbú 1788–1798, örk 1, bl. 224v, 229v, 234r.

3 ÞÍ. Kirknasafn. Seltjarnarnesþing BC 3. Sóknarmannatal 1784–1804, bls. 76, 85, 113; *Íslenzkar æviskrár* II, bls. 79–80.

4 ÞÍ. Kirknasafn. Seltjarnarnesþing BA 4. Prestsþjónustubók 1769–1797, bls. 242; Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED1/9, 1. Skiptabók klerkdómsins 1781–1796: 11. júní 1795.

5 ÞÍ. Kirknasafn. Seltjarnarnesþing BC 3. Sóknarmannatal 1784–1804, bls. 149, 157; Seltjarnarnesþing BA 5. Prestsþjónustubók 1797–1816, bls. 148. Samkvæmt þessu fæddist Sigurður sumarið 1793, en skráning fæðinga í Reykjavík um þetta leyti var gloppótt og árið 1793 vantar; sjá Seltjarnarnesþing BA 4. Prestsþjónustubók 1769–1797, bls. 191–196, 203–204, 213–221.

6 Lbs. 25 fol. Bréfabók Hannesar Finnssonar 1771–1795, bls. 483; Lbs. 28 fol. Bréfasafn Hannesar Finnssonar: Geir Vídalín 11. október 1795; ÞÍ. Hannes Þorsteinsson, Ævir lærðra manna 18: Gísli Þórðarson Thorlacius, bls. 8–9, 19; skiptin eru nefnd þar á bls. 23.

Nafnaskrá Guðmundar Péturssonar sýslumanns í fyrstu skiptabók sýslunnar: Árni Magnússon, Árni Árnason, Arngrímur Hallsson, Árni Jónsson, Ásmundur Jónsson og svo framvegis. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. N-Múl. ED1/1. Skiptabók 1774–1809, fremst.

Norður-Múlasýsla

1793–1795

Ásmundur Jónsson

Ásmundur fæddist árið 1730 og var ef til vill sonur Jóns Ásmundssonar (f. 1669), sem árið 1703 bjó í Ytri-Hlíð í Vopnafirði og átti Kristínu Jónsdóttur (f. 1666). Börn þeirra voru Margrét 8 ára og Jón 2 ára. Kristín mun hafa látist í Stórubólu og Jón gekk að eiga Arndísi Þorvarðardóttur (f. 1692). Þau bjuggu í Fremri-Hlíð árin 1730–1734 og var dóttir þeirra Ragnhildur (1730–1761). Sennilega var Ásmundur sonur þeirra. Eiginkona hans var Halldóra Bjarnadóttir (f. 1728) og börn þeirra Jón (f. 1755), Bjarni (f. 1756), Guðlaug (f. 1762), Vilhjálmur (f. 1765), Sigurður (f. 1765), Valgerður (f. 1768), Sveinn (f. 1769) og Kristín (1774–1854). Ásmundur og Halldóra bjuggu á Ljótsstöðum í Vopnafirði árið 1762, hann 32 ára og hún 35 ára, en þrír elstu synir þeirra voru þá eins til sjö ára gamlir. Árin 1785–1792 bjuggu þau í Skógum, sem síðan fóru í eyði. Bjarni sonur þeirra var einhleypur húsbóndi í Höfn við Bakkafjörð árin 1789 og 1791, að varðveitt eru sóknarmannatöl. Sveinn bróðir hans var með honum fyrra árið ásamt Ragnhildi Jónsdóttur bústýru 48 ára og Þóru Stefánsdóttur niðursetningi 18 ára, en Vilhjálmur síðara árið ásamt Ragnhildi. Í febrúar 1793 voru systkinin Vilhjálmur og Valgerður ein á bænum og má ætla að Ásmundur og Halldóra hafi farið til þeirra um vorið. Ári síðar var Vilhjálmur giftur Hallnýju Gísladóttur og Kristín systir hans vinnukona hjá þeim.[1] Ásmundur lést 7. júní 1793, sagður „eigingiftur maður frá Höfn“, og var grafinn fjórum dögum síðar, ef marka má prestsþjónustubók: „varð bráðkvaddur á sjó“. Sýslumaður

segir að hann hafi látist 19. apríl og sætir furðu að svo miklu skeiki á jafn skömmum tíma. Dánarbúið var skrifað upp 15. júlí og eignir tilgreindar sem höfðu verið afhentar þeim börnum hans sem voru farin að heiman. Verðmat er í spesíudölum og fiskum sem reiknast tveir skildingar hver eða með öðrum orðum 48 í ríkisdal.[2]

Anno 1793 þann 15. júlí innfann ég mig að Höfn á Norðurströndum, ásamt útnefndum virðingamönnum, nefnilega monsieur Oddi Ólafssyni á Bakka og Sigurði Sigurðssyni á Krossavík, til að uppskrifa, virða og skipta þar sama staðar tilföllnu sterfbúi eftir æruprýddan Ásmund Jónsson sem burtkallaðist þann 19. apríl síðstliðinn. Erfingjar til þessa sterfbús angáfust eftirskrifaðar persónur, nefnilega primo ekkja Ásmundar heitins erusöm Halldóra Bjarnardóttir, secundo hennar og þess sálaða eftirlifandi börn: a) Jón hér um hálffertugur nú uppihaldandi sér hjá prestinum á Klyppsstað í Loðmundarfirði, b) Bjarni hér um 33 ára gamall vinnumaður á Bustarfelli, c) Vilhjálmur 32 ára, d) Sigurður nú um þrítugsaldur, e) Sveinn 29 ára, f) Guðlaug 28 ára nú vinnukona á Grímsstöðum á Fjöllum innan Norðursýslu, g) Valgerður 23 ára, h) Kristín 22 ára.

Allir hlutaðeigendur voru hér nálægir að undanteknum Jóni, Bjarna, Sigurði og Guðlaugu, uppá hvörra vegna mætti, so lengi þessi skiptaréttur varir, Hallur Guðmundsson, en uppá ekkjunnar hönd mætti hennar sóknarprestur velæruverðugur síra Skafti Skaftason, og endilega fyrir hönd Valgerðar og Kristínar mætti Pétur Þorsteinsson á Hofi í Voknafirði.

Framvísuðust svo eftirskrifaðir fémunir til virðingar sem fylgir:

	Specie rd.	f.
1. Bækur		
1. Eintal sálarinnar og Passíusálmar, item skrudda, til samans		16
2. Föt þess sálaða		
2. Mussa og buxur með hnöppum		28
3. Peysa blá með hnöppum		24
4. Nærbuxnaræflar og tvö peysutötur léttvægt, allt		8
5. Hattur		8
6. Tvöföld húfa alblá		6
7. Svartir sokkar		4

	rd.	f.
b) Ekkjunnar		
8. Gömul einskeftuhempa gatslitin		15
9. Pils og svinta af varningsklæði	1	15
c) Valgerðar		
10. Pils og svinta	1	5
11. Treyja slitin		8
12. Gömul hempa		15
13. Röndóttur klútur gamall		12
d) Fatnaður Kristínar		
14. Pils úr varningsklæði bláu borið	1	
15. Dúkssvinta útskriðin		6
16. Vaðmálshempa útskriðin		16
3. Eldsgögn		
17. Tveggja skjólna pottur gagnlegur en gamall	1	
18. Einn dito 15 marka dito		12
4. Búsgögn		
19. Kerhaldsklápur gamall bastfúinn		12
20. Strokkur lítill og gamall		8
21. Eitt trog gamalt		2
22. Ein skjóla og biða		4
5. Aðskiljanlegt		
23. Sex fjalir allar		12
24. Handkambar líttnýtir		4
25. Tveir askar		6
26. Tveir bollar, tveir diskar, allt		4
27. Ein kista loklaus		8
28. Einn klyfberi		3
29. Eitt ólarreipi gagnslitið		2
30. Þófól með koparhringum		4
31. Járnhringabeisli og dito gjörð, allt		4
32. Einir sölubandsprjónar		3

	rd.	f.
6. Lifandi		
33. Átta ær með lömbum	8	
34. Tvær ær dito	1	32
35. Einn sauður þrevetur	1	16
36. Ein kýr kálflaus 12 vetra	5	
37. Kvíga 5 vetra hefur átt einn kálf meinast undir hob hvort kálfs von hafi	4	
38. Einn hestur 13 vetra í meðallagi	5	24

Fleiri fémunir fyrirfundust eigi búinu tilheyrandi og þess vegna angafst af ekkjunni eftirskrifað, sem þeir fjærverandi erfingjar hjá foreldrum þeirra uppborið hafa uppá sinn væntanlegan erfðaqvota, nefnilega:

	rd.	f.
1. Jón		
Ellefu ær	10	
Eina kú að fyrsta kálfi	6	
Tvo hesta, annar húðarklár	7	
Eitt 2 tunnu kerhald		30
40 marka pottur gamall		30
	24	12
2. Bjarni		
Tvævett mertrippi	3	24
Einn vetrung	1	24
Eitt kerhald tekur 1½ tunnu gamalt	1	
	6	
3. Sigurður		
Einn sauð tvævetran	1	24
Vefstað með öllu tilheyrandi		30
15 marka pott eyrnalausan		15
	2	21
4. Guðlaug		
Eitt pils af bláu varningsklæði	1	
Ein dúksvunta mikið borin		12
Eitt traf		18

	rd.	f.
Einn klút		12
Kvensöðull með blárri einskeftu um, gamall		30
Eitt brekán		30
	3	6
Summa summarum	71	1

Fleiri fémunir eður inngangandi skuldir auglýstust eigi en útgangandi skuldir auglýstust eftirskrifaðar:

	rd.	f.
1. Til erfingjans Vilhjálms fyrir útlagða peninga fyrir föður hans sáluga	1	24
2. Til erfingjans Sveins fyrir útlagðan begravelseskostnað	2	24
	4	
Fleiri skuldir angáfust eigi. Verður svo beholdet bú	67	1
Eftir því erfinginn Jón hefir uppborið til 24 rd. 12 f. sem langt yfirgengur hans erfðaqvota af þessu búi, en er nú sjálfur bast fátækur ómegð hlaðinn, svo ekki getur neitt aftur til arfskostnaðar lagt, þess vegna fráfalla erfingjar arfsjafnaðar tilkalli við hann, og allt so hlýtur hans uppborinn qvoti að dragast frá búsins massa	24	12
Igien massa dividenda	42	37
Við framanskrifaða summu bætist eftir erfingjans Bjarna uppástandi 1 rd. á pottinn sem undir no. 17 er anfærður fyrir 1 rd. en hann býðst til að kaupa fyrir 2 rd. gerir	1	
	43	37

Skiptakostnaður nam 2 rd. 9 f. og eftir stóðu 41 rd. 28 f. eða með öðrum orðum 41 rd. 56 sk. Ekkjan fékk helminginn og fjórir bræðranna 3 rd. 37 $^{5}/_{11}$ f. hver, en systurnar þrjár 1 rd. 42 $^{8}/_{11}$ f. Lóðseðlar fylgja og nákvæm skuldaskil út frá því sem hver og einn hafði fengið áður. Undir skrifa, sama stað og dag, Guðmundur Pétursson sýslumaður, Oddur Ólafsson og Sigurður Sigurðsson.

Snjólfur Jónsson

Snjólfur fæddist árið 1762. Foreldrar hans voru Jón Oddsson (1730–1765) og Kristín Magnúsdóttir (1730–1799) í Húsavík. Jón fórst í snjóflóði með vinnumanni sínum síðla vetrar árið 1765, er þeir leituðu sauða. Þann 6. maí 1787 trúlofuðust Jón og Guðrún Sveinsdóttir (f. 1754) og giftust 8. júlí; hann frá Hólshúsum 25 ára og hún frá Brúnavík 38 ára. Skilmálar voru helmingafélag og fjórðungsgjöf til þess þeirra sem lifði lengur. Þau bjuggu í Hólshúsum árið 1790 og síðar í Brúnavík. Börnin urðu þrjú. Sveinn fæddist 7. október 1787 og Oddný 12. apríl 1789, en dó 24. júní. Jón fæddist árið 1791. Snjólfur lést 17. júlí 1793 og var dánarbúið skráð 18. ágúst, en skipti fóru fram 15. september.[3]

Anno 1793 þann 18. ágúst að Brúnavík í Borgarfirði var eftir skipun velæðla herra sýslumannsins seigneur Guðmundar Péturssonar þar tilfallið sterfbú eftir Snjólf sáluga Jónsson, ábúanda þar samastaðar, af viðkomandi hreppstjórum virt og uppskrifað, hvörs dauðadagur innféll þann 17. júlímánaðar næstliðinn. Erfingjar að sterfbúinu eru hans eftirlifandi ekkja æruprýdd Guðrún Sveinsdóttir, samt beggja þeirra skilgetin börn, piltar tveir, nefnilega Sveinn 8 ára og Jón 2ja. Formyndarar eftir lögunum sýnast að vera Oddur Ögmundsson bræðrungur þess sálaða og Guðmundur Sveinsson móðurbróðir barnanna að skyldsemi, en eftir því að ekkjan hefur beðið viðkomandi hreppstjóra Magnús Magnússon að meðtaka fullkominn formynderskap fyrir eldra barnið, og hann þar uppá gefið að vottum sitt jáyrði, þá sýnist hann fremur öðrum vederhæftugur. Kaupmálabréfið framvísar að helmingafjárlag gjört hafi verið til hvors hjóna sem lengur lifði, samt þar að auki morgungáfa 12 rd. specie 27 sk. í peningum og öðrum gildum aurum. Búsins fjárhlutir voru uppskrifaðir og virtir sem fylgir.

No.	**Courant rd.**	**sk.**
Í fríðu		
1. Ein kýr svartskjöldótt að lit 9 vetra gömul	7	
2. Ein dito svarthuppótt 7 vetra kálflaus	5	
3. Þriðja dito hvít 10 á 11 vetra	6	
4. Tarfur veturgamall	3	

No.		rd.	sk.
5.	18 ær stykkið á 1 rd. 12 sk.	20	24
6.	Átta sauðir tvævetrir á 1½ rd. courant stykkið	12	
7.	Fjórir dito þrevetrir	7	
8.	16 gemlingar veturgamlir	11	32
9.	Hestur 4 vetra	6	
10.	Hross 7 vetra	6	
11.	Skip með veiðarfærum	8	
	Í bókum		
12.	Biblía	2	
13.	Postilla magister Vídalíns	2	24
14.	Grallari		68
15.	Sálmabók		68
16.	Passíuhugvekjur		54
17.	Doctor Arndts Kristindóms síðustu bækur		22
18.	Fæðingarhugvekjur með sálmum		34
19.	Harmonia Evangelica		36
20.	Nýja testamentið		34
21.	Eintalið		34
22.	Sjöorðabók magister Vídalíns		34
23.	Herslefs Föstupredikanir		22
24.	Hallgrímskver		18
25.	Oeconomia Christiana		22
26.	Davíðssaltari		27
27.	Missiraskiptaoffur		22
28.	Upprisuhugvekjur		34
29.	Síðari partur þeirrar nýju Sálmabókar		68
	Í fatnaði		
30.	Karlmanna reisuhempa	1	74
32.	Sparimussa	2	68
32.	Önnur lakari	1	24
33.	Blá peysa	1	48
34.	Sparibuxur		48
35.	Dúkbrjóstadúkur	1	40

No.	rd.	sk.
36. Augnasaumssessa	2	
37. Blómstursaums	1	
38. Nærbuxur		48
39. Kvenmannshöttur	4	
40. Kvenhempa	1	48
41. Pils af dökkum og rauðum dúk	3	48
42. Sveipa af sama slitin nokkuð með þremur silfurhnöppum	3	68
43. Kersupils	2	48
44. Klæðistreyja með prjónasaumsermum	1	
45. Léreftsklútur		48
46. Annar dito		36
Í reiðtygjum		
47. Karlmannsklúka albúin með þófa og beislinu	5	
48. Kvensöðull fornfálegur með gjarðatötrum	1	40
Í kistum		
49. Kista tvílæst	1	48
50. Önnur samaslags	1	12
51. Þrjú kistuskrifli læsingarlaus og hrörleg	1	
Í eldsgögnum		
52. Einn 30 marka pottur gallaður	1	7
53. Annar stærri mikið brunninn	1	20
54. Þriðji 90 marka gamall og bættur	1	48
Í búsgagni		
55. Smiðja lasin með steðja, hamri og lasnri töng	1	
56. Þrír ljáir		48
57. Axartetur		14
58. Stórkerhald brostið	2	
59. Annað gjarðlaust og lítt nýtanlegt		48
60. Sex trog	1	12
61. Strokkur nær óbrúkanlegur		18
62. Þrjár biður		48
63. Þrjár skjólur		34
64. Tveir askar		14
65. Tveir diskar		8

No.		rd.	sk.
	Í amboðum		
66. Tvö orf, þrjár hrífur			9
67. Klyfberi			18
68. Tvær rekur			14
69. Í fjalvið brúkanlegum		2	48
70. Í hrífum			27
71. Fjögur ólarreipi			48
	Í peningum		
72. Í banco		4	
73. Í speciumynt		3	36
74. Eitt túmark			34
75. Þrjú ríxort			72
76. Tveir 10 skildingar			20
77. Silfurskeið		1	39
	Summa summarum	163	43

Þessu til staðfestingar eru okkar undirskrifuð nöfn, sama stað, ár og degi sem fyrr greinir.

Magnús Magnússon
Árni Gíslason

Skipti fóru fram að Desjarmýri 15. september 1793 með vottunum Guðvarði Sveinssyni og Sigurði Hallssyni. Guðrún var á staðnum og hennar vegna séra Hjörleifur Þorsteinsson, en fyrir Svein var Magnús Magnússon hreppstjóri og Oddur Ögmundsson fyrir Jón. Engar voru skuldirnar, hvorki útistandandi né innistandandi, en erfðaskattur og skiptakostnaður námu 4 rd. 62 sk, þannig að til skipta komu 158 rd. 77 sk. Helmingur fór til ekkjunnar eða 79 rd. 38½ sk. og hún afþakkaði bróðurlóð. Bræðurnir fengu þar af leiðandi 39 rd. 67¼ sk. hvor, en ekki var eignunum skipt að svo stöddu: „Eftir því ekkjan sjálf vill behalda sonum sínum hjá sér til uppfósturs ásamt þeirra erfðaqvotum, þá uppástóð hún enga úthlutan þar á gerða, sem henni var af skiptaréttinum eftirlátið, með því

móti að hún undirgekkst að láta téða qvota ei verða uppgangseyrir, heldur standa þeim afdráttarlaus skil þar á, nær til myndugra ára komnir væru, hvar með fjárhaldsmönnum var uppálagt að hafa tilbærilega umsjón, svo vel sem í því að þeir ómyndugu yrði forsvaranlega uppmenntaðir til munns og handa“. Undir skrifa Guðmundur Pétursson sýslumaður, Guðmundur Sveinsson og Sigurður Hallsson.

Jón Sigfússon

Jón fæddist árið 1746. Foreldrar hans voru Sigfús Jónsson (f. 1696) og Sigríður Jónsdóttir (f. 1717) á Kleppjárnsstöðum í Hróarstungu. Eiginkona hans var Ingibjörg Þórarinsdóttir (1736–1827) og eignuðust þau Vigfús (1775–1829), Sigfús (f. 1777) og Jón (f. 1782). Árið 1791 tóku þau við Ljótsstöðum í Vopnafirði í eyði og þar bjuggu þau næstu árin. Jón lést 3. október 1794 og var grafinn fimm dögum síðar: „Kenndi ei banasóttar fyrr en á sama dægri og hann sálaðist... Meinast að dáið hafi úr stríðu taki eður köldugigt“. Við uppskrift dánarbús og skipti 15. apríl 1795 er hann sagður látinn 11. október og er hitt sennilegra. Verðmat er í dölum og fiskum.[4]

Anno 1795 þann 15. apríl innfann ég mig að Ljótsstöðum í Voknafirði, ásamt útnefndum virðingarmönnum, nefnilega Einari Ólafssyni á Torfastöðum og Þorvaldi Þórðarsyni á Krossavík, til að uppskrifa, virða og skipta þar sama staðar tilföllnu sterfbúi eftir fyrrum ábúandann þar sama staðar Jón sáluga Sigfússon, sem andaðist þann 11. október næstliðins árs. Erfingjar til búsins undirréttuðust: 1) Ekkja Jóns sáluga Ingibjörg Þórarinsdóttir, fyrir hvörrar hönd mætti sem lögverji hreppstjórinn monsieur Jón Ólafsson á Torfastöðum, 2) Vigfús son téðra hjóna kominn til lögaldurs og alltso myndugur, 3) Sigfús bróðir hans 18 vetra og 4) Jón bróðir hans 12 vetra gamall, fyrir hvörra beggja síðstnefndu bræðra hönd, sem ómyndugra, var tilsettur bóndinn Jón Jónsson á Vakurstöðum. Voru svo eftirskrifaðir fémunir undir virðing framvísaðir:

	Specie rd.	f.
I. Bækur		
1. Vetrarpartur Jónspostillu af 1763 nokkuð trosnaður		24
2. Barnapredikanir gamlar og rotnar		4
3. Grallari rotinn		10
4. Himinsvegur rotinn		10
5. Þriðja bók af Johann Arndts Kristindómi		16
6. Vídalíns Kristindómur rotinn		6
7. Eintal sálarinnar gagnrotið		2
8. Hugvekju-, Passíu- og Upprisusálmar í einu bandi rotnir		12
9. Vídalín yfir sjö orðin		6
10. Pontoppidans spurningar, rotnar		4
II. Hirslur		
11. Vættarkista gömul með lasinni skrá		20
12. Dito botnlaus og skráarlaus		12
13. Skápur hurðarlaus		8
14. Gömul skrína		6
15. Stór kistill ólæstur		8
III. Búsgagn		
16. Þrjár tjörutunnur tómar á 12 fiska stykkið		36
17. Pakktunna gömul		5
18. Þrjár kollur frá 14 til 20 merkur		16
19. Þrjár fötur allar		15
20. Þrjú trog öll		18
21. Tvær danskar lekabyttur		8
22. Fjórir askar allir		12
23. Fjórir diskar		4
24. 60 marka pottur gamall og bættur		24
25. ⟨Annar⟩ tekur hér um 40 merkur bættur		16
26. Malingarkvörn með kassa gagnleg	1	12
IV. Amboð		
27. Fjórar hrífur		4
28. Tvö orf		2

	rd.	f.
29. Tvær rekur		2
30. Páll		8
31. Þrjár klárur		3
32. Sex kláfar talsins		18
33. Belgur gagnlegur		32
34. Dengslishamar		10
35. Töng		6
36. Hnoðhamar		2
37. Skaraxarbrot		4
38. Fjósbörur		4
39. Sleði		12
40. Þrír hnífar		3
41. Tveir nafrar		4
V. Aðskiljanlegt		
42. Byssa	1	12
43. Hverfusteinn með þró		18
44. Rokkur gamall		16
45. Stokkakambar gamlir		12
46. Torfkrókar		4
47. Einir prjónar		2
48. Bandveftarlár		4
49. Pottflaska og brúsi		4
50. Brennivínsstaup og merkurglas		2
VI. Reiðtygi		
51. Þófi		16
52. Tveir klyfberaræflar		8
53. Ólarreipi á einn hest		20
54. Hárreipi á einn hest gömul		10
55. Beislisræfill		6
VII. Lifandi		
56. Ein kýr rauð væntanlega snemmbær	5	24
57. Kvíga meinast með kálfi	4	
58. Merhryssa 14 á 15 vetra	4	

		rd.	f.
59. Dito þrevetra afstyrmi		4	
60. Folald		2	24
61. 17 ær ungar og gamlar		17	
62. Sjö sauðir tvævetur á 1 rd. stykkið		7	
63. 30 gemlingar á 24 fiska stykkið		15	
	Summa	72	34

Fleiri fémunir fyrirfundust eigi og sömuleiðis álitust þau framskrifuðu föt til dags og nætur af engu verði, svoleiðis að þau kynni ei til virðingar færast. Þessu næst auglýstu viðkomandi að búið hefði engar útistandandi skuldir að öðrum að heimta, en þar á mót hvíldu á búinu eftirskrifaðar skuldir, nefnilega:

	rd.	f.
1. Til þeirrar fyrrverandi upphöfðu konglegu höndlunar	10	30
2. Til nærverandi höndlunar á Voknafirði eftir framvísuðum reikningi 11 rd. 88 sk. kúrant til specie	10	24
3. Til sýslumannsins eftir reikningi	22	28
4. Til Odds á Bakka 7 rd. kúrant til specie	6	10
5. Til prestsins séra Einars Stefánssonar á Hofi eftir reikningi fyrir prestsskyldur 62, í allt	1	12
6. Til Arngríms Eymundssonar á Haugstöðum fyrir lánaðan 1 rd. í banco		42
	52	4
Fleiri útgangandi skuldir angefast ei, hvers vegna erfingjar lofast þar til að svara, ef fleiri mót von síðar uppkoma kynni.		
Hleypur so búsins skuldlaus stokkur til	20	30
Hvar frá dregst skiptaréttarins salarium ásamt tveggja virðingarmanna til samans	1	30
Verður so eftir til deildar	19	
Og eftir því ekkjan uppástendur enga bróðurlóð eður begrafelseskostnað þá sundurskiptist massan þannig:		
a) Ekkjunnar helmingur verður	9	24
b) Vigfúsa bróðurlóð verður	3	8

	rd.	f.
c) Sigfúsa dito	3	8
c) Jóns dito	3	8
	19	

Sökum vanefna búsins þá begierðu erfingjar að skuldirnar væru ei í þetta skipti útteknar, hvar á mót þeir lofast þeim eftir hægðum sínum rigtuglega að lúka til skuldaheimtumanna, sem af hlutaðeigendum var eftirlátið, uppá það erfingjar fyrir þá grein neyðist ei til að bregða búi. Sömuleiðis voru ei heldur erfðaqvotarnir úthlutaðir þar erfingjar vilja halda búinu saman í félagi og þess vegna álíta sundurdeilinguna þarflausa, hvörju skiptarétturinn var samþykkur, með því móti að það sem kynni græðast í félagi yrði allra erfingja sameiginlegt notagjald, eftir réttri tiltölu. Fleira fyrirféll ei við þennan skiptagjörning að ámálga, hvörju til merkis og staðfestu eru undirskrifaðra nöfn, á sama stað, ár og degi sem upphaflega greinir.

Guðmundur Pétursson	Ingibjörg Þórarinsdóttir
Einar Ólafsson	Vigfús Jónsson
Þorvaldur Þórðarson	Jón Ólafsson
	Jón Jónsson

Ragnhildur Jónsdóttir

Ragnhildur fæddist árið 1762 og var móðir hennar Ragnhildur Óladóttir (1732–1812), en faðir óþekktur. Eiginmaður hennar var Bjarni Ásmundsson (f. 1756), sonur Ásmundar Jónssonar í Skógum (sjá hér á bls. 247). Þau trúlofuðust 28. september 1794 og giftust 8. október, vinnuhjú á Bustarfelli í Vopnafirði: „helmingafélag gjörist af fengnu og ófengnu“. Dóttir þeirra Silkisif fæddist á Hauksstöðum 9. desember 1795 og var skírð heima. Daginn eftir lést Ragnhildur, sögð húskona: „Hún sálaðist eftir það barnið hafði alið og komst ei frá sínum eftirburði, hafði lifað með sínum egtamanni eitt ár; að aldri 33 ára“. Dánarbúið var skráð á Síreksstöðum hálfu ári síðar og því skipt samdægurs.[5]

Anno 1796 þann 13. júní að Sýringsstöðum í Voknafirði innfann ég mig til, ásamt útnefndum virðingarmönnum Jóni Sigurðssyni og Pétri Bjarnasyni, að virða og skipta þar samastaðar tilföllnu sterbúi eftir Ragnhildi heitina Jónsdóttir, sem andaðist í annarri viku jólaföstu, hvörrar egtamaður Bjarni Ásmundsson, ásamt þeirra sameiginlegri dóttur að nafni Silkisif nú rúmt misseris gamallri, er erfingi til þessa bús. Framvísaðist so:

	Specie rd.	f.
Bækur		
1. Sumarpartur Jónspostillu í sæmilegu bandi		24
2. Sokölluð Grallarabók í bandi		12
3. Gerhardi hugvekjur		16
4. Herslebs Sjöorðabók defect		6
5. Hallgrímssálmar		4
6. Pontoppidans spurningar		4
Fatnaður		
7. Kessupils fornt	1	12
8. Treyja borðalögð		12
9. Hempa borðalögð		35
10. Styttuband		4
11. Flöyelssvunta með raskfóðri		24
12. Hornaklútur bláteinóttur		24
13. Annar dito lítill		16
14. Kragi		12
15. Beltispör		6
16. Vaðmálsmussa með hnöppum		16
17. Svartir áverusokkar		4
Aðskiljanlegt		
18. Vættarkista læst gömul		30
19. Tveir askar		6
20. Bytta og diskur		4
21. Fata		4
22. Önnur dito með eysli		4
23. Grasatrog		3

	rd.	f.
24. Ný tjörutunna		12
25. Ein dito gömul		6
26. Kolla uppá 20 merkur		7
27. Hálftunna og kvartil		4
28. Sjö pallfjalir		30
29. Öxi gömul		4
30. Ein klára		2
Lifandi gripir		
31. Tíu ær með lömbum	10	
32. Tveir sauðir þrevetrir á 72 fiska stykkið	3	
33. Einn sauður tvævetur	1	
34. Tvær gimbrar lamblausar	1	
35. Tveir gemlingar veturgamlir	1	
36. Mertrippi þrevett afstyrmi	2	24
37. Kvíga hefir átt einn kálf	4	
Summa	30	40

Fleiri fjármuni nefndi Bjarni ekki og engar skuldir voru útistandandi. Kaupmanni skuldaði búið 5 rd. 72 f. og séra Einari á Hofi 3 rd., en Eymundi í Teigi 24 f. og sýslumanni 1 rd. 47 f. í þingskyldur, samanlagt 9 rd. 47 f. Skiptakostnaður nam 57 f. þannig að eftir voru 19 rd. 36 f. sem feðginin skiptu á milli sín. Úthlutun í skuldir fylgir, nema til kaupmannsins sem Bjarni lofaði að borga um sumarið. Og „eftir því hann sjálfur veitir barni sínu fóstur og uppheldi þá hefir hann þess fjárhald. Þess vegna var þessi deild ei úthlutuð, sem því síður gerðist, sem hún gat þó ei orðið innstæða“. Undir skrifa Jón Sigurðsson og Pétur Bjarnason.

TILVÍSANIR

1 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 380; ÞÍ. Rentukammer D1/12. Manntal 1762. Þingeyjarsýslur og Múlasýslur, nr. 4. Hof í Vopnafirði, bl. 5v–6r ; Kirknasafn. Hof í Vopnafirði BC 1. Sóknarmannatal 1785–1811, bls. 12, 42, 74, 106, 162, 188, 214, 234, 248; Skeggjastaðir BC 1. Sóknarmannatal 1784–1838, bls. 38, 42, 48, 52; Einar Jónsson, *Ættir Austfirðinga* VII, bls. 1395–1398.

2 ÞÍ. Kirknasafn. Skeggjastaðir BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816, bls. 201; Sýsluskjalasafn. N-Múl. ED1/1. Skiptabók 1774–1809, bls. 46–51.

3 *Annálar* V, bls. 295; ÞÍ. Kirknasafn. Klyppsstaður BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816, bls. 10, 65, 83. Fæðing Jóns er ekki færð til bókar og ekki andlát Snjólfs, sjá bls. 80, 84; Sýsluskjalasafn. N-Múl. ED1/1. Skiptabók 1774–1809, bls. 60–64.

4 ÞÍ. Kirknasafn. Hof í Vopnafirði BC 1. Sóknarmannatal 1785–1811, bls. 164, 190, 216, 234, 248; Hof í Vopnafirði BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816, bls. 258; Sýsluskjalasafn. N-Múl. ED1/1. Skiptabók 1774–1809, bls. 96–99.

5 ÞÍ. Kirknasafn. Hof í Vopnafirði BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816, bls. 39, 188, 259; Sýsluskjalasafn. N-Múl. ED1/1. Skiptabók 1774–1809, bls. 136–138.

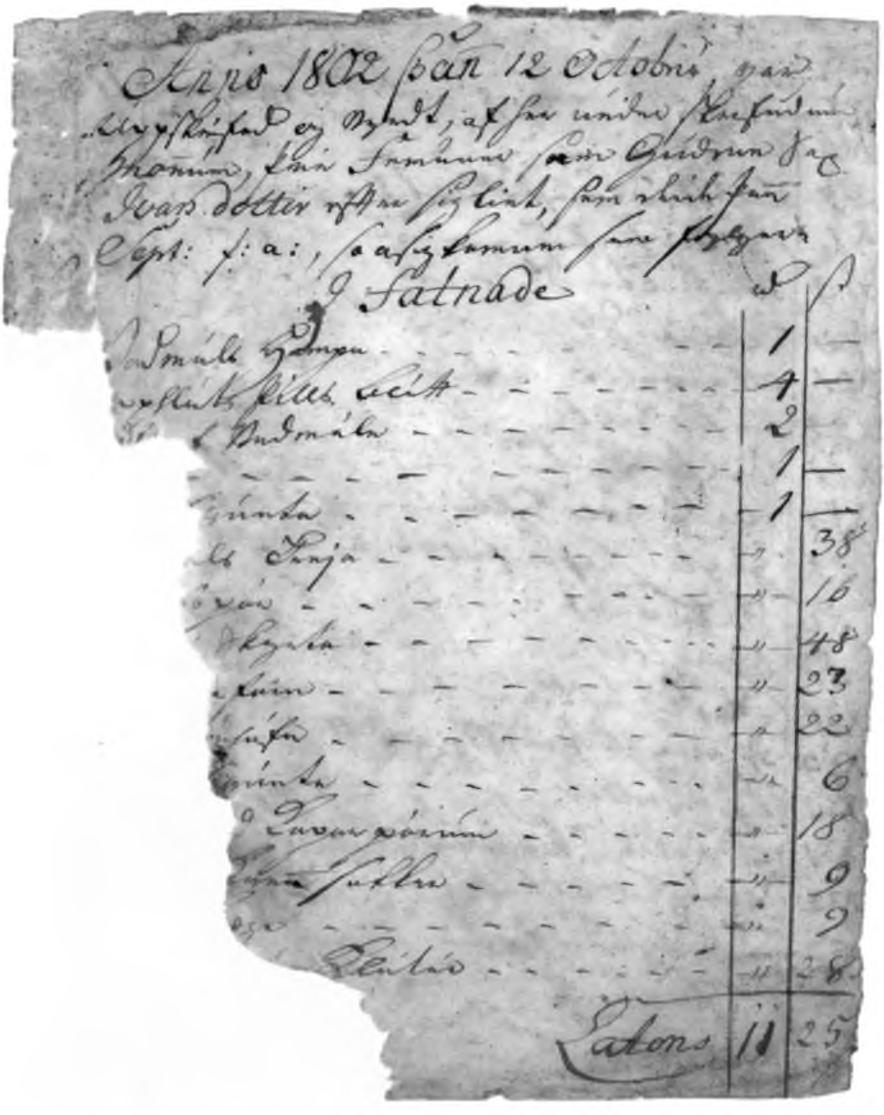

Illa farin fyrsta blaðsíða í dánarbúsuppskrift eftir Guðrúnu Ívarsdóttur, sem eignaðist barn á laun rétt áður en hún dó (sjá bls. 276). ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Snæf. ED2/130. Dánarbú 1785–1812, örk 9, bl. 53r.

Snæfellsnessýsla

1799–1805

Hallur Ólafsson

Hallur fæddist árið 1749. Foreldrar hans voru Ólafur Pétursson (1712–1778) og Guðrún Hallsdóttir (1715–1783) á Þverá í Núpsdal í Húnavatnssýslu. Eiginkona hans var Málfríður Ólafsdóttir (1751–1799) frá Bjargi í Miðfirði. Börn þeirra voru Ebeneser (1778–1785), Málfríður (f. 1780) og Guðrún (f. 1780), báðar látnar þegar faðir þeirra lést úr landfarsótt 26. febrúar 1799. Hann var jarðaður 4. mars og dánarbúið skráð í Bjarnabúð á Hellissandi daginn eftir. Málfríður lést úr brjóstveiki 22. júlí 1799, þá til heimilis á Bug í Fróðársókn. Skipti eftir þau hjónin eru ekki varðveitt. Haft er spurningamerki þar sem verðmat sést ekki vegna skemmda.[1]

Anno 1799 þann 5. mars voru af undirskrifuðum mönnum uppskrifaðir og virtir eftirlátnir fjármunir Halls sáluga Ólafssonar í Bjarnabúð á Sandi, hverja hans eftirlifandi ekkja Málfríður Ólafsdóttir ásamt hennar tilkosnum svaramanni, monsieur Jón Guðmundsson í Bug, framleggja til virðingar, nefnilega þessa:

No.	Courant rd.	sk.
1. Vídalíns hússpostilla illa bundin	1	
2. Grallari úr bandi		24
3. Skræða af íslenskri sálmabók		20
4. Gerhardi hugvekjur		32
5. Sjöorðabók Vídalíns		18
6. Gömul skræða eða bók um ódauðleik sálarinnar		4

No.		rd.	sk.
7.	Enn nú gömul bók í þrem pörtum		12
8.	Fæðingarsálmar úr bandi		6
9.	Hallgrímskver		4
10.	Hattur með tinhringju		50
11.	Sjóhattur gamall		12
12.	Sortuð vaðmálsmussa forn með hnöppum	1	
13.	Buxur af sama fornar		48
14.	Buxnahnappar		10
15.	Blá peysa með dönskum hnöppum	1	32
16.	Prjónaður brjóstadúkur nýr		80
17.	Ljósblá peysa nýleg hneppt	1	
18.	Dito forn ogso hneppt		?
19.	Dúkskyrta nýleg lítil		48
20.	Dito slitin		24
21.	Prjónaðar buxur hnepptar slitnar		32
22.	Strigabuxnagarmar		18
23.	Sauðsvartir buxnagarmar		10
24.	Tvennar nærbuxur fornar		34
25.	Græn klæðissvinta með silfurhnapp	1	68
26.	Strigapils		60
27.	Traf af lérefti brúkað		32
28.	Handaklútur bláröndóttur		28
29.	Silkiklútur lítill	1	
30.	Hálssilki dökkt		34
31.	Tvær rekkvoðir gatslitnar		10
32.	3 fjórðunga panna götuð	1	
33.	Fjórðungspanna brunnin		64
34.	10 marka panna		30
35.	Vættarkista íslensk læst	1	12
36.	Dito dönsk lamalaus		48
37.	Kistuskrifli skrá- og lamalaus		20
38.	Skápur gamall og fúinn		16
39.	Skrínuskrifli		24

No.	rd.	sk.
40. Koffort skrá- og lamalaust		12
41. Þrjár tjörutunnur fornar		60
42. Fjórir askar fornir		20
43. Trog og kerhald		16
44. Sákerhald gamalt og laggbrotið		12
45. Tvær fötur gjarðfáar og lekar		10
46. Grautarskál		8
47. Tveir lampar		54
48. Reisla tekur ½ vætt		28
49. Karrar fornir		24
50. Húskofi sem ekki fylgir búðinni		34
51. Fiskarár brúkaðar	1	68
52. Spelahjallur	2	48
53. Húshjallur		44
54. Lofthjallur	1	12
55. Hnakkur fornfálegur		40
56. Tvö beisli og tvær gjarðir		64
57. Þófi nýlegur		44
58. Hálfur fjórðungur af sauðskinnum		32
59. Ný skinnbrók		?
60. Dito háleistuð		?
61. Skinnstakkur nýr		?
62. 18 pallfjalir	1	20
63. Þrjár pallslár		22
64. Fjórir rúmstokkar		44
65. Tvö greniborð forn		40

Fleiri fjármunir voru ei framlagðir.

Skuldir sem þessu sterbúi eiga að gjaldast eru þessar:

Fjögur þjónustukaup til páska	4	
Mélkvartilsverð hjá séra Benedikt Árnasyni	1	24
3 fjórðungar hjá Jóni Hallssyni		34
Summa lateris	38	13

Skuldir sem á þessu stervbúi liggja angefast þessar:

	rd.	sk.
Til Ólafsvíkurhöndlunar	5	3
Til Daníels í Kirkjufelli		40
Fleiri skuldir eru ei nefndar.		
Útfararkostnaður Halls sáluga	9	91

Þess er að geta að Hallur sálugi átti færleik sem menn ei vita fyrr en í vor hvert lifandi er eða dauður; so og eru til hér um 80 af fiski og ýsu blautum, sem ei kann að þessu sinni virðast. Ekkjan er ekki vel forsýnuð með matvæli og hefur hún á skiptadegi að gjöra reikning fyrir allt hvað hún þarf til nauðsynja sinna; en allir ofanskrifaðir fémunir setjast í hennar an- og tilsvar til vordaga. Datum ut supra.

Ólafur Björnsson sem virðingarmenn undirskrifa
Þorvarður Guðmundsson
Guðmundur Jónsson

Þorgerður Heinsdóttir

Þorgerður var að öllum líkindum dóttir Heins Bjarnasonar sem árið 1703 var 23 ára sonur bónda í Fossárdal við Ólafsvík, en síðar kirkjuhaldari á Laugarbrekku undir Jökli og gaf kirkjunni kaleik. Í manntali 1762 er Þorgerður skráð sem bóndi í Holtsbúð, 45 ára, með ónafngreindan vinnumann og tvo ómaga. Hún er jafnframt tilgreind sem eigandi kirkjunnar ásamt Gottskálk Eiríkssyni bónda á Laugarbrekku og Þórði Guðmundssyni í Holti. Til er vitnisburður hennar 24. nóvember 1789 um landamerki Hleinar og Bala, og kveðst hún þá vera 72 ára.[2] Ekki er vitað hvenær Þorgerður lést, en dánarbúið var skráð á Brekkubæ 14. maí 1799. Tveimur dögum síðar krafðist séra Ásgrímur Vigfússon á Hellnum skuldar úr búinu og er bréf hans nokkuð skemmt.[3] Það fylgir uppskriftinni hér.

Uppskrift á þeim fjármunum eftir Þorgerði Heinsdóttur á Brekkubæ dag 14. maí 1799.

		rd.	sk.
1.	Kragi		20
2.	Svunta með tveimur silfurknöppum lítilfjörlegum		68
3.	Hempa lasin		32
4.	Kista gömul og lamalaus með lítilfjörlegri skrá	1	12
5.	Hálftunnuskrokkar tveir gamlir		16
6.	Fata og kerhald mjög fornt		20
7.	Gamalt heilanker laggbrotið og bandalaust		28
8.	5 fjórðungar méls á hálftunnu	1	54
9.	Hey virt		45
10.	Sneis og hrífa		10
11.	Skemmukofi með skrá og lykli	1	
12.	Gömul messusöngsbókarskræða		8
13.	5 merkur ullar		15
14.	Sængurdýnumynd		68
15.	Tvær rekkvoðir og brekán allt fornt	1	
16.	Brúkanleg skyrta		40
17.	Pilsmynd með ónýtu svunturæskni		12
18.	Strigapilsmynd		5
19.	Þrennar sokkamyndir, einir brúkanlegir		16
20.	Lítil fata til 2 potta og önnur ditto minni		12
21.	Þrír askar brotnir og líttnýtir		6
22.	10 marka pottur		40
23.	Blautfiskstrog		4
24.	Skrína gömul brotin og ónýt		12
25.	Eingirnisprjónar		7
26.	Kvartilsgarmur		5
27.	Tveir gemlingar horaðir		68
28.	Fimm ær með marki sneitt framan hægra og biti aftan, og hvatrifað vinstra, hvör af þeim virtar 1 rd., gjörir í allt	5	
29.	Fjárhúskofi		32
30.	Karrar		32
	Summa	16	15

Eru so skuldir sem reiknast þar á móti þessar:

	rd.	sk.
Líksöngseyrir		27
Legkaup til kirkjunnar		54
Kistusmíði		64
Til líkmannanna	2	32
Fyrir brennivín	2	35
Fyrir mann til Ólafsvíkur		48
Fyrir brauð og gamalvín		52
Fyrir húsaleigu og kostnað prestsins	2	
Saum á líkkistuna		14
Summa	9	38

Hér fyrir utan lýsir herra Ásgrímur Vigfússon eftir skuld sem okkur er ei kunnug. Til virðingarmanna eftir því sem herra sýslumanninum sýnist.

Þórður Tómasson
Magnús Gíslason

Þessum eftirskrifuðum skuldum lýsi ég til mín óbetöluðum, eftir Þorgerði heitina Heinsdóttur.

	rd.	sk.
Landskuld [0000000000]t sem árlega jafnast gefur af sér fimm kap[la af 0000]töðu, hvört ár 2 fjórðunga fiska, gjörir í níu ár [2 v]ættir 2 fjórðunga meðalfisk, eða	4	48
Troðningur og [á]gangur með tvo menn, og um 20 fjár, með veru hennar í skemmunni á minni lóð, 1 fjórðungur árlega, gjörir í tíu ár 10 fjórðunga fiska, eður	2	48
Prestgjald 16 sk. árlega gjörir í sjö ár	1	16
og nú áfallandi legkaup		54
Summa	8	70

	rd.	sk.
Hér uppí hefi ég meðtekið líttnýtan skemmukofa sem er sagður að vera virtur	1	
og í fjórum stöðum laggbrotið og gjarðlítið kvartil		28
Resterar	7	42

Laugarbrekku dag 16. maí 1799
Ásgrímur Vigfússon

Silpha

Ekkert er vitað um Silphu annað en það sem hér kemur fram. Dánarbú hennar var skráð 24. júlí 1800 og má ráða af eignum að hún hafi verið nokkuð öldruð. Samdægurs gerði Jón Jónsson factor á Arnarstapa reikning fyrir útfararkostnaði, án þess að upphæðar sé getið, og fram kemur að hann geymdi reitur hennar. Tveimur árum síðar eignaðist hann dóttur með konu sinni Jórunni Oddsdóttur Hjaltalín og var henni gefið nafnið Silpha, hugsanlega í höfuðið á hinni, og hver veit nema Silpha eldri hafði verið fóstra fyrri barna þeirra hjóna, sem voru sex að tölu og fædd árin 1790–1799. Númer 5 vantar í uppskriftina og summu, sem er aukið við hér.[4]

Fjármunir eftir Silpha sálugu

	rd.	sk.
1. Einskeftupils burtselt		48
2. Blár niðurhlutur og svunta samlitt af gömlu raski gölluðu og einn spennuhnappur	2	48
3. Lítilfjörleg silfurpör á flosbandi		64
4. Blár upphlutspilsgarmur		52
6. Tvær skyrtur af striga slitnar		20
7. Blá peysa forn		32
8. Svört einskeftusvunta		14
9. Tvennir sokkar		16
10. Nærpils gamalt burtselt		24
11. Forn rekkvoð		20
12. Gamall handaklútur		36

	rd.	sk.
13. Fjórir gamlir klútar		52
14. Kragi með treyjulöfum		32
15. Gamlar trafðskjur íslenskar		4
16. Gamalt kúfört		36
Summa	7	18

Stapa dag 24. júlí 1800
Þórður Tómasson
Guðmundur Tumason

Þessi útfararkostnaður Silphar sálugu er óborgaður til mín undirskrifaðs, hvar fyrir sterbúsins fjármunir eru hjá mér til geymslu á meðan.

Stappen den 24. Juli Anno 1800
Jón Jónsson

Bjarni Bjarnason

Bjarni fæddist árið 1743. Foreldrar hans voru Bjarni Þórðarson (f. 1713) og Helga Guðmundsdóttir (f. 1721) á Skarði í Haukadal í Dalasýslu og síðar í Eyrarsveit á Snæfellsnesi. Eiginkona hans var Guðrún Árnadóttir (f. 1759) og börn þeirra Solveig (f. 1783), Bjarni (f. 1785), Helga (f. 1789), Árni (f. 1791), Þorgerður (f. 1792) og Jón (f. 1794). Árið 1801 bjuggu þau á Gufuskálum og þar lést Bjarni 14. desember. Dánarbúið var skráð 24. janúar 1802 og skipti fóru fram 16. september. Verðmat vantar á nr. 77.[5]

Anno 1802 þann 18. janúar að Gufuskálum var hreppstjórinn Þórarinn Jónsson til staðar með undirskrifuðum virðingarmönnum til að uppskrifa og virða láta eftirlátna fjármuni Bjarna sáluga Bjarnasonar sem deyði sama staðar 14. desember. Erfingjar eru ekkjan Guðrún Árnadóttir og fimm börn, nefnilega Bjarni 17 ára, Árni 11 ára, Sólveig 19 ára og Helga 13 ára, Jón 8 ára. Fyrir barnanna hönd var til staðar monsieur Jón Árnason. Var so af ekkjunni framlagt sterfbúsins góss sem fylgir:

No.		rd.	sk.
1.	Vídalínspostilla	2	
2.	Grallari		22
3.	Biblíukjarni		16
4.	Davíðs lessaltari		24
5.	Gerhardi hugvekjur		32
6.	Vídalíns Föstupredikanir		24
7.	Misseraskiptaoffur		16
8.	Eintalið		16
9.	Kvöld- og morgunsálmar skrifaðir		8
10.	Kvöld- og morgunoffur		28
11.	Upprisusálmar		10
12.	Þórðarbænir		8
13.	Barnalærdómur		23
14.	Skinnhúfa		48
15.	Hattur		32
16.	Síðhempa forn		16
17.	Mussa brúkuð		64
18.	Buxur sortaðar		48
19.	Mussugarmur forn		16
20.	Útprjónsbrjóstadúkur	1	12
21.	Dito af flanéli forn		64
22.	Peysa blá með beintölum		48
23.	Skinnpeysa forn		32
24.	Dito blá af prjóni garmur		8
25.	Dúkskyrta forn		32
26.	Nærbuxur bláar		40
27.	Dito bláar fornfálegar		16
28.	Buxnagarmar sortaðar		6
29.	Sokkar sortaðir		12
30.	Dito sauðsvartir		16
31.	Enn nú tvennir bættir		16
32.	Kollótt húfa forn		4
33.	Hvítir hosuprjónsvettlingar		8
34.	Sokkabönd og einir íleppar		8

No.	rd.	sk.
35. Rauðleitur klútur		24
36. Dito lakari		8
37. Tvær kistur hvör á 16 sk.		32
38. Skrína læst með lömum		32
39. Dito loklaus		8
40. Lagartunna		64
41. Tjörutunna		24
42. Dito lakari		12
43. Méltunnuskrokkur		4
44. Tveir kvartilskrokkar		4
45. Ein fata og kerald		12
46. Strokkur		16
47. Eitt mjólkurtrog		12
48. Pottur tekur 3 fjórðunga	2	
49. Dito tekur fjórðung göllluð		24
50. Hnakkur óbrúkanlegur		32
51. Ístöð og einn gjarðahringur		32
52. Þófi brúkanlegur		48
53. Beisli lítt brúkanlegt með járnstöngum		16
54. Orf og hrífa		12
55. Þrjár ljáspíkur		16
56. Þrjár sagir, öxi, hamar, fjórir nafrar	1	
57. Ein reipi brúkanleg, dito lakari		24
58. 1 fjórðungur af sauðskinnum		64
59. 14 pallfjalir með slám	1	16
60. Fjórar lausar fjalir		32
61. Sex rár brúkanlegar, 16 lakari		48
62. Einn planki		48
63. Eitt bak af tré		32
64. Spelahjallur	1	64
65. Dito óspelaður	1	
66. 1 fjórðungur af haustull		48
67. Skemma	1	16

No.	rd.	sk.
Enn nú bíður óvirt til vors		
68. Eitt áttærings skip gamalt með segli og reiða	15	
69. Eitt báthró fjögra manna far	2	
70. Dito tveggja manna far	5	
71. Ein lóð með bólstreng og bóli	3	60
72. Tveir lóðarstrengir nýir, dito fornt færi	1	64
73. Ein kýr 8 vetra gömul	8	
74. Ein kvíga á fyrsta kálfi	6	
75. Tvær ær	2	
76. Einn færleikur 15 vetra	2	48
77. Einn dito 4 vetra		
78. Fiskur 4 hundruð	16	
Summa	88	41

Skuldir framtaldi ekkjan		
1. Begrafelsiskostnað	4	
2. Til madame Heidemann	4	49
3. Til Árna Bjarnasonar	2	
4. Til monsieur Jóns Árnasonar	1	40
5. Eftirstandandi af brjóstadúksverði		48
6. Til Þórarins Jónssonar		23
7. Morgungáfa	12	
8. Landskuld	12	
9. Prestgjald		72
10. Ljóstollur		26
11. Meðgjöf með kvígu	3	12
12. Með færleik	2	
13. Til Hálfdáns í Bervík		48
14. Til Árna Sigurðssonar	6	12
15. Álag á jörðina		12
16. Til herra sýslumanns og fyrir uppskrift og virðing	3	
Summa	64	42

Fleira framtaldi ekki ekkjan sterbúið áhrærandi. Actum ut supra.

Þórarinn Jónsson　　Illugi Ólafsson
　　　　　　　　　　Árni Sigurðsson

Skiptin annaðist Stefán Vigfússon Scheving að Ingjaldshóli 16. september 1802 í umboði Péturs Péturssonar sýslumanns. Guðrún var viðstödd og Jón bróðir hennar, bóndi á Gufuskálum, fyrir hönd barnanna. Sterbúsins massa var 88 rd. 41 sk. og skuldir námu 64 rd. 42 sk., sem Guðrún hafði að mestu leyti greitt: „En so sem það mesta af áminnstum skuldum er nú allareiðu af ekkjunni sjálfri betalað til viðkomandi, so fellur burt þessi summa úr uppskriftinni, og hvað nú ábrestur að fullnægja greindum skuldum, lofar hún að hafa það gjört klárt fyrir nýtt ár“. Til skipta komu 24 rd. og fékk Guðrún helminginn, en synirnir 3 rd. á mann og dæturnar 1½ rd.: „Þenna litla arf skal móðurin í börnunum þénanlegustu aurum útgreiða hið besta“. Undir skrifa Scheving, Guðrún og Jón, en Þórarinn Jónsson og Illugi Ólafsson sem skiptavottar.

Guðrún Ívarsdóttir

Guðrún fæddist árið 1770. Foreldrar hennar voru Ívar Jónsson (f. 1734) og Kristín Björnsdóttir (f. 1747) í Ytra-Skógarnesi í Miklaholtssókn. Þar var Guðrún að minnsta kosti til ársins 1793, en átta árum síðar var hún vinnukona á Rauðkollsstöðum í Rauðamelssókn. Hún var bústýra hjá Jóni Halldórssyni á Garðabrekku í Staðastaðarsókn þegar hún lést 18. september 1802. Jón var þá um þrítugt og hafði misst konu sína Halldóru Pálsdóttir tæpu ári fyrr. Þegar ösku var hent úr eldhúsi daginn eftir að Guðrún lést fundust líkamshlutar úr nýfæddu barni. Finnur Jónsson sýslumaður kvaddi sex karla til líkskoðunar 22. september og sendi amtmanni skýrslu með bréfi 15. október.[6] Eignir Guðrúnar voru skráðar 12. október og er uppskriftin nokkuð illa farin (sjá mynd á bls. 264).[7]

Anno 1802 þann 22. september var sýslumaðurinn í Snæfellsnessýslu Finnur Jónsson til staðar að Garðabrekku í Staðarsveit með sex tilteknum undirskrifuðum góðum mönnum, hreppstjórum og bændum, til að skoða andvana líkama þeirrar þar þann 18. þessa mánaðar bráðdauðu konu Guðrúnar Ívarsdóttur, og þann 19. sama mánaðar fundnu parta af dauðum barnslíkama á sama stað, allt eftir anmodning frá prófasti herra Guðmundi Jónssyni, sem presti í þessari Staðarsókn, af dato 20. sama mánaðar. Var fyrst af sýslumanninum og þeim sex tilteknu mönnum skoðað andvana lík þeirrar dauðu konu, og gátu þeir ekki séð á líkamanum að hún væri dauð af mannavöldum eða nokkrum útvortis tilverknaði, þar á líkinu var ekkert að sjá nema lítið blóð úthlaupið af nösunum og kviðurinn uppþembdur með bláum blettum. Brjóstin á þessum kvenlíkama voru og skoðuð, og sást af þeim að hún hafði verið með barni, þar stálmi fannst í þeim; í því eina stærri og öðru minni. Partar af fullvöxnum nýklakins barns líkama voru og á staðnum framvísaðir; var það höfuð, læri, lendar og fætur, sem allt virtist fullburða, en miðpartinn vantaði. Af þessu gátu ekki sjónarmennirnir sagt hvernig það væri frá lífi eða dögum komið.

Þar eftir yfirheyrði sýslumaðurinn nákvæmlega hússins fólk, sem var bóndinn Jón Halldórsson og móðir hans Þórdís Árnadóttir karlæg á áttræðisaldri, og ekki fleiri nema barn 5 ára. Sagði Þórdís að hún í sumar hefði séð á Guðrúnu þeirri dauðu þykkt, og spurt hana hvernig á henni stæði, en hún hefði ætíð sagt að með sér stæði blóð, og ekki hefði hún getað eftir öðru komist. Jón Halldórsson segir það sama og leggur til að á laugardagskvöldið þann 18. þessa mánaðar hafi Guðrún heitin farið með sér út í fjós til að þvo sér höfuðið; og þá hún hafi verið búin að ausa tveimur lúkum í höfuð honum hafi hún liðið niður og sagt „æ! já, já“. Strax hafi hann tekið hana og borið út úr fjósinu sem dauða, er hann segir hann hafi ekki betur vitað, og strax sótt tvo menn, nefnilega fyrst Þorleif Þorleifsson og síðan Guðlaug Guðlaugsson, sem báðir hér nálægir frambera að þeir ekki nokkurt lífsmark hafi fundið með þeim líkama sem þeir strax tilkvaddir sáu af Guðrúnu Ívarsdóttur. Jón Halldórsson, ásamt öllum nálægum besigtelsis og þingmönnum, framber að Guðrún Ívarsdóttir hafi hingað komið frá Hrísdal í Hnappadalssýslu sunnudaginn annan í sumri næstliðna, þá og strax var lítið kvis um að hún væri með barnsþunga eða ólétt. Sú eftir prófastsins angefning tilkvadda kvenpersóna Ingiríður Gísladóttir var hér og yfirheyrð, og segir hún, að þegar hún á sunnudagsmorguninn kom að Garðabrekku og hafi tekið þar

upp eld, hafi hún í eldstónni fundið parta af barnslíkama og strax kallað til Jón Halldórsson, sem þá með nefndum Þorleifi hafi tekið þá upp, og ekki geti hún sagt hvert líkaminn sé brunninn af eisu eða ösku, þó það sýnist líklegt. Actum ut supra.

Finnur Jónsson	Bárður Bjarnason
Jón Arnbjörnsson	G. Brandsson
Magnús Einarsson	Jón Pálsson
Guðmundur Sigurðsson	

Conform med originalen, testerer F. Jonsen

Anno 1802 þann 12. október var uppskrifað og virt, af hér undirskrifuðum mönnum, þeir fémunir sem Guðrún sáluga Ívarsdóttir eftir sig lét, sem deyði þann 18. september þessa árs, so ásigkomnir sem fylgir:

	rd.	sk.
Í fatnaði		
1. Vaðmálshempa	1	
2. Upphlutspils blátt	4	
3. [Dito a]f vaðmáli	2	
4. [00000]	1	
5. [00000]svunta	1	
6. [Ein vaðm]álstreyja		38
7. [00000]pör		16
8. [00000]skyrta		48
9. [000000]a fúin		23
10. [000000]uhúfa		22
11. [000000]svunta		6
12. [0000000] koparpörum		18
13. [000000]kunnu sokkar		9
14. [000000]ægi		9
15. [00000000] klútur		28
16. Eitt traf		26
17. Röndóttur léreftsklútur		48
18. Einn dito dröfnóttur		68
19. Bláþrykktur dito		13

	rd.	sk.
20. Alblár dito		23
21. Flosbelti		?
22. Rósasilki		?
23. Silkiklútur		?
24. Rautt hálssilki		?
25. Hvítur hálstrefill		?
26. Styttuband		?
27. Spegill		?
28. Treflaöskjur		?
29. Fjórar burðhespur, vega 2 pund		?
30. 15 merkur ullar		?
31. Manuale og Hallgrímssálmar		?
32. Upprisusálmar		?
33. Söngsaltari		?
34. Blá svunta af stoffi með koparhnöppum	1	
35. Strigapils og styttuband		14
Summa	17	48

Skuldir á þessu sterbúi eru:

Líkkista fyrir fullorðinn og barnskista	1	34
[Legkau]p og líksöngseyrir	1	36
	2	70

[Ættmen]ni þessarar sálugu konu eru: Móðir Kristín Björnsdóttir. Bræður [Bjarni] Ívarsson skilgetinn 16 ára, [Guðmu]ndur 20, [Guðm]undur 19, [Ívar, Bjarni, Bjö]rn. Datum ut supra.

[0000000000000]

Þorleifur Þorleifsson

Skiptasalarium etc. og til virðingarmanna er ekki innfært.

Guðrún Jakobsdóttir

Guðrún fæddist árið 1728 og eru foreldrar hennar óþekktir. Eiginmaður hennar var Jón Þorsteinsson (f. 1729) og árið 1801 bjuggu þau í Bervík sem húsfólk með jarðnæði. Jarðarför Guðrúnar fór fram 19. september 1805 og var dánarbúið skráð 16. nóvember ásamt skuldum og miklum tilkostnaði, þannig að afgangs urðu rétt rúmlega fimm ríkisdalir.[8] Á uppboði 3. nóvember 1806 var „restin“ af dánarbúi hennar seld og fór smjörið á 3 rd. 69 sk. en svarthöttótt ær á matsverði 2 rd. 48 sk. Samtals seldist fyrir 7 rd. 14 sk. Skipti eru ekki varðveitt.[9]

Uppskrift af fjármunum Guðrúnar heitinnar Jakobsdóttur

	rd.	sk.
Klútur bláröndóttur		32
Dito blár		24
Þriðji bláröndóttur		34
1 alin af bláröndóttu lérefti		28
Dito bláu lakara		10
Dito bládropóttu eins		12
Rauð silkislæða		10
Dito dökkrauð slæða		7
Tvennar trafaöskjur		8
Dúkskyrta með prjónermum		21
Dito forn þó betri		24
Dito lakasta		10
Blátt einskeftupils, með grænum upphlut, dálítið	1	32
Blár niðurhlutur melétinn	1	16
Grænt pils með götum, eins	1	32
Græn svunta lítt nýt, með þremur silfurhnappamyndum		64
Dito enn lakari með látúnshnöppum		24
Treyja fornfáleg		40
Hempa eins		68
Dito lakari		48
Strigapilsgarmur ónýtur		16

	rd.	sk.
Peysugarmur		8
Dito blár		16
Mórauð karlmannspeysa		54
Ónýtar strigabuxur		16
Aðskiljanlegir fatagarmar helst hæfilegir til bóta		20
Í peningum alls, þó fundið í þrennu lagi	2	20
Ein bókarskræða		5
3½ alin af hvítu voðmáli	1	12
Einskefturekkjuvoð brúkuð		50
Dito af voðmáli		64
Dito af einskeftu lökust		34
Brekánsgarmur		16
Rekkjuvoðargarmur		8
Tvennir sjóvettlingar		8
Karlmanns teinabönd ónýt		4
Dito lakari		3
Sauðsvört hetta		4
Röndóttur poki		16
Ónýt reisla		2
Karrar brúkanlegir		14
Dito lakari		8
Bláir vettlingar ónýtir		2
Dito kvenvettlingar		4
Enn nú tvennir vettlingar		8
Prjónastokkur með tvennum prjónum ryðguðum		5
Gömul skæri		8
Illeppar		2
Blá prjónhúfa slök		8
Tvennir sokkar rauðir		24
Tveir smástokkar		4
Spegilgarmur		2
Hnífur		4
Spengdur diskgarmur		2

	rd.	sk.
Bætt og lasleg skinnsæng	1	12
9 pund af mislitri ull		80
Vættarkista með skrá og lömum	1	12
Skrína með 2 fjórðungum smjörs og trénu	2	48
Átta pallfjalir með tveimur rúmstokkum	1	
Askur		5
Dito lakari		3
Tveir pottar mikið gallaðir		48
Fjögur kerhöld		32
Strokkur		32
Fata		5
Tvö trog		10
Sákerhald með súrmat í	1	32
Grjón og mél, í allt	2	48
Tunna með 2½ anker drykkjar	1	4
Tunnan sjálf		64
1½ fjórðungur fiska		30
8 pund ullar		70
Kistugarmur í fjölum		22
Þrjár ær	6	
Þrjú lömb	1	68
Ein kýr 18 vetra gömul	10	
Eitt brekán		68
Summa summarum	49	76

Skuldir eru sem menn vita sannar

	rd.	sk.
Til sex líkmanna, sem úttóku mikið erfiði og dauðlega hættu þann 19. september	7	48
Til Þórðar Bjarnarsonar á Hellu	2	
Item álag á kotið Helludal	1	48
Til Þorbjarnar Arngrímssonar	2	
Item eldivið og húsaleiga, þess verð 1½ ár	1	48

	rd.	sk.
Til Arngríms Tyrfingssonar		48
Til virðingarmanna í allt	2	
Dito bolatollur og hestleiga	1	
Til Bergljótar fyrir þvott og hirðing á ruslinu		48
Til Guðrúnar Sæmundsdóttur fyrir vöku og þjónustu		48
Til Benteins fyrir drukk		20
Til Magnúsar Gíslasonar	3	
Fyrir brauð, brennuvín, borð, nagla, kol, kistusmíði, þrjár ferðir í Lón og tvær á Stapa, hestalán til þeirra og síðast undir líkið, með mörgu öðru umstangi, töf og fyrirhöfn	18	
Til prestsins fyrir hans hættureisu þann 19. september, meiðreiðarmann, tvo hesta, líkpredikun og yfirsöng	3	
Til kirkjunnar í Lóni		54
Til Gils Gilssonar	1	
Summa summarum	44	74

Sem tilsjónarmaður að allt framanskrifað hafi soleiðis tilgengið sem skráð er, og virðingarmenn tilkvaddir, og hvör meðtekið sitt. Vitna ég að Görðum í Beruvík þann 16. nóvember 1805.

Jón Nikulásson — og við sem virðingarmenn
Sigurður Guðmundsson
Árni Þorkelsson

TILVÍSANIR

1 ÞÍ. Kirknasafn. Nesþing BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1836, bls. 438–439; Sýsluskjalasafn. Snæf. ED2/130. Dánarbú 1785–1812, örk 9, bl. 49r–51r.

2 *Manntal á Íslandi árið 1703*, bls. 111; Ólafur Elímundarson, *Kirkjur undir Jökli*, bls. 248–249; ÞÍ. Rentukammer D1/10. Manntal 1762. Vesturland, nr. 95: Laugarbrekka, Knör og Lón, bl. 1v–2r; Kirknasafn. Breiðavíkurþing AA 4. Máldagar Hellisvalla undir Jökli 1560–1887, bls. 64–66.

3 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Snæf. ED2/131. Dánarbú 1715–1803, örk 1, nr. 3 (uppskriftin) og örk 3, nr. 3 (krafan).

4 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Snæf. ED2/130. Dánarbú 1785–1812, örk 3, bl. 15r–16v. Um Jón og Jórunni, sjá *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 79.

5 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 89; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Snæf. ED2/131. Dánarbú 1715–1803, örk 1, nr. 6.

6 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 59, 72; ÞÍ. Skjalasafn Vesturamts III-39. Fylgiskjöl bréfadagbóka 1802–1803, nr. 1235; *Dulsmál 1600–1900*, bls. 148–150.

7 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Snæf. ED2/130. Dánarbú 1785–1812, örk 9, bl. 53.

8 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 87; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Snæf. ED2/130. Dánarbú 1785–1812, örk 3, bl. 57r–63v. Þar eru tvö nokkuð samhljóða eintök uppskriftar og er þeirri fylgt sem er undirrituð, en fáein orð um meðreiðarmann og tvo hesta tekin með úr þeirri síðari þegar getið er kostnaðar við ferðalag prestsins.

9 ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Snæf. EC1/1, 1. Uppboðsbók 1797–1818, bl. 67v.

Barðastrandarsýsla

1802–1804

Jón Þorgrímsson og Steinunn Sveinsdóttir

Jón fæddist 12. október 1761. Foreldrar hans voru Þorgrímur Jónsson (1703–1781) og Guðrún Helgadóttir (f. 1731) í Keflavík á Rauðasandi. Steinunn fæddist árið 1767. Foreldrar hennar voru Sveinn Jónsson (1741–1813) og Guðrún Pálsdóttir (1724–1815) á Efri-Vaðli á Barðaströnd. Steinunn og Jón giftust um 1790 og voru árið 1794 í Hrísnesi á Barðaströnd. Þegar manntal var tekið sumarið 1801 bjuggu þau í Skápadal við Patreksfjörð með börnum sínum og foreldrum Steinunnar, ásamt vinnukonu. Börn þeirra voru Guðrún (1791–1879), Sveinn (1792–1870), Þorgrímur (1793–1837), Jón (f. 1795), Ingveldur (1797–1883) og Ingibjörg (f. 1800). Fjölskyldan var á Sjöundá við Rauðasand veturinn eftir, þar sem fyrir voru Bjarni Bjarnason og Guðrún Egilsdóttir (sjá hér á bls. 290). Bjarni myrti Jón 1. apríl 1802, að eigin sögn síðar í sjálfsvörn, og konu sína 5. júní. Málið var tekið til rannsóknar um haustið og vekur athygli að morðin eru ekki nefnd við skráningu á eignum Jóns sem fór fram í Hrísnesi 10. nóvember, en uppboð og skipti samdægurs. Ef til vill var uppskriftinni haldið hreinni af morðunum til að tryggja föðurarf barnanna. Fátt er um föt í skránni og má auka því við sem Steinunn yfirheyrð 8. nóvember hafði sagt um fatnað Jóns daginn sem hann var drepinn: „Hann var með bláa kollhúfu einungis á höfði, bláröndóttan klút um hálsinn, í blárri peysu tvíhnepptri með beintölum, útprjónuðum bol hálfslitnum með rauðum bryddingum um hálsmálið, hnepptum undir hendinni, nýrri einskeftuskyrtu, börkuðum skinnbuxum slitnum og bættum, þó heilum, sauðsvörtum nærbuxum nýlegum og tvennum sokkum, þeir ytri mórauðir

einspinnusokkar, hinir voru hvítir með bláum röndum að ofanverðu, meðferðis vissi ég ei hann hefði utan eina vettlinga, tvenna roðskó og stafinn sinn". Þann 12. nóvember í Sauðlauksdal voru Bjarni og Steinunn dæmd til dauða, hann fyrir morðin og hún fyrir aðild að þeim, og skyldu eignir þeirra ganga til konungs, líkt og eignir Þorsteins Pálssonar á sínum tíma (sjá hér á bls. 43). Verðmat sést ekki alltaf vegna skemmda á jaðri blaða og er þá sett spurningamerki.[1] Steinunn og Bjarni eignuðust soninn Jón, sem fæddist 21. mars 1803 (d. 1882). Hún lést í fangahúsinu í Reykjavík 31. ágúst 1805.

Anno 1802 þann 10. nóvember var [000000] nálægur á Hrísnesi til að registrera og [virða] fjármuni Jóns heitins Þorgrímssonar og Steinunnar Sveinsdóttur milli hennar og sex [þeirra] lifandi barna, nefnilega þriggja pilta Sveins, Þorgríms, Jóns, og þriggja stúlkna Guðrúnar, Ingveldar og Ingibjargar. Uppá þessara barna vegna var eftir sýslumannsins skikkun þeirra móðurbróðir stefnuvottur monsieur Jón Sveinsson, en virðingarmenn voru monsieur Guðmundur Sigmundsson á Múla og Ari Gíslason í Miðhlíð, og fyrirfundust:

	rd.	sk.
1. Dúkföt eignuð Guðrúnu litlu	3	
2. Styttuband		10
3. Treyja		40
4. Grænn niðurhlutur úr kessu		60
5. Forn hempa		40
6. Karlmannsmussa		40
7. Þrír prinsmetalshnappar		10
8. Fínt léreftstraf		?
9. Grófara dito		?
10. Hvítur sakramentisklútur		?
11. Rauðflekkóttur dito		?
12. Bláröndóttur lérefts[klútur]		?
13. Silkiklútur með rauðum bekkjum		60
14. Spónalitaður silkiklútur og blátt silki		20
15. Rauðleitur kragi		18
16. Bláleitur dito		14
17. Spegill og prjónasessa		5

	rd.	sk.
18. Lítill kistill útskorinn		20
19. Trafaöskjur		6
20. Föstupredikanir		20
21. Píslarþankar og Hallgrímssálmar		32
22. Gömul sálmabók og þrjú smákver		8
23. Gömul fatakista		40
24. Gömul byssa	1	64
25. Exi		48
26. Tinkanna og diskur		60
27. Grindarsög		60
28. Smíðahamar		70
29. Nafar		10
30. Skógarexi og löð		6
31. Járnarusl tilslegið Ara		11
32. [Kis]tugarmar		8
33. Gamalt færi með steini		?
34. Blöndukanna, skál og ausa		?
35. Skrálaus skrínugarmur		?
36. Tvö trog og dallur		?
37. Tvær fötur og körrur		?
38. Altunnugarmur		?
39. Koffort með skrá		?
40. Gömul kista, mun vætt		?
41. Pallkistugarmur með rusli í		?
42. Þrenn bandreipi		?
43. Karlmannsístöð		?
Svört biða		?
44. Reka og hvalbeinsspaði		?
45. 2 fjórðungar 8 merkur af mör	2	
46. 70 steinbíts	2	
47. 15 merkur af mjöli		?
48. 45 þorskar	2	
49. 12 skötubörð		?

	rd.	sk.
50. Tveir pottar stór og lítill bættir		?
51. Einn pottur 16 merkur		?
52. Þrjú ærföll	2	48
53. 6 pottar lýsis		60
54. Sæng	1	16
55. Koddi		8
56. Rekkjuvoðir		32
57. Brekán	1	16
58. Færleikur 12 vetra	1	64
59. Ein ær	1	16
60. 4½ pund flekkótt ull		36
61. Rauðflekkótt kýr með vetrarfang	11	
62. Rauður sakramentisklútur með hvítum teinum		80
63. Blá stoffsvynta með silfurhnapp	1	
64. Bláleitur léreftsklútur		54
65. Tvö tröf nýtt og fornt		80
Summa	48	75

Uppboðsskráin tilgreinir númerin og nöfn kaupenda, en jafnframt fáeina hluti sem bættust við. Fjórir diskar seldust á 7 sk. og hugsanlega barnarúm á 30 sk. en orðið er ógreinilegt. Þá seldust klyfberi, sokkafjöl, togkampar, kútur, prjónar og lampi, en verðið sést ekki vegna skemmda. Samanlagt andvirði var 46 rd. 49 sk. og skrifa þeir undir Guðmundur sýslumaður, nafni hans Sigmundsson og Teitur Jónsson. Kostnaður við skráningu, uppboð og skipti var dreginn frá, en er ekki tilgreindur. Börnin eru síðan talin upp: Þorgrímur 8 ára, Sveinn 9 ára, Jón 4 ára, Guðrún 10 ára, Ingveldur 3 ára og Ingibjörg 2 vetra. Var bróðurlóð 4 rd. 21 sk. og systurlóð 2 rd. 11 sk. Steinunn fékk helming eignanna og bróðurlóð, samanlagt 27 rd. 46 sk. Þann 16. nóvember, fjórum dögum eftir dóminn, var gerð skrá yfir eignir hennar og birtist þar sumt það sama og Jón var skráður fyrir en hefur ekki selst. Uppboð var haldið á Hrísnesi 13. desember með númerum og nöfnum kaupenda, en upphæðir sjást ekki fyrir skemmdum. Samanlagt söluverð var 33 rd.[2]

Konstitueraður sýslumaður í Barðastrandarsýslu Guðmundur Scheving gjöri vitanlegt: Anno 1802 þann 16. nóvember var konstitueraður sýslumaður Guðmundur Scheving til staðar að Hrísnesi til að registrera og virða fémuni þá sem tilheyrðu þeirri fyrir áfýsingu og launung á tveimur morðum, frömdum af Bjarna Bjarnasyni á Sjöundá, með héraðsdómi að Sauðlauksdal þann 12. þessa mánaðar frá lífi dæmdu Steinunni Sveinsdóttur, ásamt fyrir virðingarmenn útnefndum Guðmundi Sigmundssyni og Teiti Jónssyni; og fyrirfundust sem segir:

		rd.	sk.
1.	Gamall sár sem tekur eina tunnu á 1 rd. og eitt kjarald á 24 sk.	1	24
2.	Þrír trogagarmar, fjórir askar og tveir dallar		?
3.	Tvær fötur nýlegar og ein vatnsfata		?
4.	Ein vættarkista gömul og lamabrotin		?
5.	Skrínugarmur ólæstur		?
6.	Koffort með lömum skrálaust		?
7.	Pallkistill með lítilvægu rusli		?
8.	Brotin karlmannsístöð		?
9.	Reka og hvalbeinsspaði og tveir laupar		?
10.	Tveir pottgarmar bættir		?
11.	Brekán og rekkjuvoðir og dýna	2	?
12.	Gísla biskups húspostilla, Grallari og sálmabók	1	?
13.	Hallgrímskver og einar Vikubænir		?
14.	70 steinbíts	2	?
15.	45 smáfiskar		?
16.	20 þorskhöfuð og átta skötubörð		?
17.	14 pund mörs á 11 sk.		?
18.	18 pund af hvítri ull		?
19.	4½ pund af flekkóttri dito		?
20.	Einn færleikur 18 vetra meiddur		?
21.	Ein rauðflekkótt kýr ófengin geldmjólk 16 vetra		?
22.	Og so sem heysafnið virðist vel ríflegt handa leigufé því sem ábýlinu fylgir, so er afgangurinn tilstaðinn Sveini Jónssyni (sem nú tekur á móti því og leigufénu til ábyrgðar og vöktunar) fyrir	2	20
	Summa	28	?

		rd.	sk.
	Hér frá ganga		
Hjá henni innistandandi föðurarfur barna sinna, nefnilega:			
	Þorgríms Jónssonar	3	24
	og Guðrúnar Jónsdóttur	1	60
Jarðaskuldir, tíundir, kóngs-, prests- og kirkjugjald af hennar parti,			
	er enn óbetalað fyrir þetta ár og hleypur til	5	48
Jóns heitins Þorgrímssonar restance til Patrixfjarðarhöndlunar			
	árið 1802 var 4 rd. 32 sk., hvar af helmingur sem hún átti að betala,		
	og enn er óbetalaður, er	2	16
Til sýslumannsins í registrationslaun, og virðingarmanna, betalast		1	
	Er	13	52

Ofanskrifaðir fémunir hlaupandi upp á [00000] eru af sýslumanni bóndanum Sveini [Jónssyni til gey]mslu á hendur faldir, þangað til þeir að útg[engnu]m og kunngjörðum skuldunauta og skulduheimtumanna innköllunum og auctionsplönum verða [seldir] við opinbera auction, búinu til ávinnings, og kunna [þær] hér að ofan teiknaðar sýslumanni vitanlegar skuldir ei fyrr að lúkast. Actum ut supra.

Guðmundur Scheving   Teitur Jónsson
Guðmundur Sigmundsson

Guðrún Egilsdóttir og Bjarni Bjarnason

Guðrún fæddist 16. maí 1765. Foreldrar hennar voru Egill Sigurðsson (1733–1785) og Kristín Guðmundsdóttir (f. 1728) á Naustabrekku á Rauðasandi. Bjarni fæddist 11. janúar 1761. Foreldrar hans voru Bjarni Bjarnason (1725–1795) og Solveig Loftsdóttir (f. 1727) í Skápadal við Patreksfjörð. Guðrún og Bjarni giftust árið 1789 og bjuggu fyrstu árin í Raknadal við Patreksfjörð, í Hrísnesi á Barðaströnd og að Þverá við Vatnsfjörð, en vorið 1795 fluttust þau að Sjöundá. Þar voru þau sumarið 1801 með börnum sem þá lifðu og Solveigu móður Bjarna, auk vinnumanns og vinnukonu. Börn þeirra voru Sigríður (f. 1789), Guðrún (1791–1794), Gísli

(f. 1793), Gísli (1795–1862) og Bjarni (1800–1824). Bjarni myrti eiginkonu sína 5. júní 1802 og hafði áður drepið Jón Þorgrímsson sambýling sinn (sjá hér á bls. 285). Hann var dæmdur til dauða 12. nóvember og hálshöggvinn í Kristiansand í Noregi 4. október 1805. Gögn eru ekki til um eftirlátnar eigur Guðrúnar, en fjármunir Bjarna, helmingur búsins, voru skráðir á Sjöundá 13. nóvember 1802 og seldir á uppboði 15. desember. Eitt blað í arkarbroti er varðveitt, skemmt á jöðrum. Því lýkur á nr. 3 á uppboðinu.[3]

Konstitueraður sýslumaður í Barðastrandarsýslu Guðmundur Scheving gjöri vitanlegt: Anno 1802 þann 13. nóvember var konstitueraður sýslumaður Guðmundur Scheving til staðar á Sjöundá með tilkvöddum hreppstjórum Jóni Pálssyni og Sigmundi Jónssyni til virðingarmanna, til að registrera fjármuni þess frá lífi dæmda morðingja Bjarna Bjarnasonar þar, og fannst sem fylgir:

	rd.	sk.
1. Vættarkista með skrá og lömum lítið gölluð		?
2. Minni og gömul með millilæsingu dito		?
3. Einn tunnusár forn		?
4. Fjögur trog, tveir dallar, þrjár fötur og eitt kjarald flest fúið		?
5. Verskrína með skrá og lömum	1	?
6. Vídalínspostilla	1	?
7. Sálmabók og Graduale	1	?
8. Himinsvegur og Sjöorðabók	1	?
9. Sæng fornfáleg	2	?
10. Brekán og ein rekkjuvoð og þrjár gærur	1	48
11. Bláröndóttur léreftsklútur		50
12. Pils úr grænu klæði hálfslitið	2	
13. 2 fjórðunga pottur mikið brunninn		64
14. Tveir 10 marka pottar, annar eyrnalaus		32
15. Þrjár ær lamblausar	3	36
16. Einn sauður gamall	3	
17. Einn dito veturgamall	1	12
18. 5 pottar af sellýsi		55
19. 1 fjórðungur mörs		80
20. Fiskæti ýmisleg	1	

	rd.	sk.
21. Einn lár á Melanesi skal vera af þessu búi, tvær rekur, einn kláfur og tvö meisskrifli		?
22. Blár léreftsklútur með hvítum teinum forn		?
23. Grænt kessupils nærri gatslitið		?
24. Tvö tróf		?
Summa	27	24

Meira fannst ei tilheyra sakamanni Bjarna Bjarnasyni, hann er og sjálfur mjög klæðfár og kunna þau því allraminnst að registrerast, en þessir fémunir voru til geymslu á hendur seldir bóndanum Bjarna Stefánssyni á Melanesi fyrir sannsýnan betaling, uns þeir að útgengnum auctionsplönum og innköllunum skulduheimtumanna og skuldunauta seldir yrðu við opinbera auction. Ut supra.

Guðmundur Scheving   Jón Pálsson
Sigmundur Jónsson

Anno 1802 þann 15. desember var konstitueraður sýslumaður Barðarstrandarsýslu Guðmundur Scheving til staðar á Sjöundá, til að burtselja við almennt kunngjörða auction fémuni þá sem tilheyrt hafa sakamanni Bjarna Bjarnasyni, sem og að betala og innkalla búsins skuldir og til góða hafandi, eftir framkomandi gögnum. Til auctionsvotta útnefndust Sigmundur Jónsson og Ólafur Sigurðsson. Voru svo téðir fémunir upphrópaðir og boðnir, og seldir sem fylgir:

	rd.	sk.
1. Gekk inn		?
2. Bjarna Pálssyni		?
3. Gekk inn		?
4. Jóni Ísleifssyni		?
Lateris		?

Bjarni Bjarnason

Bjarni fæddist árið 1758. Foreldrar hans voru Bjarni Rögnvaldsson (f. 1728) og Steinunn Jónsdóttir (f. 1736) á Fjarðarhorni í Gufudalssókn. Eiginkona hans var Björg Einarsdóttir (1758–1803) og börn þeirra Ragnhildur (1786–1824), Jónas (1788–1812), Ingveldur (1789–1871), Benjamín (1790–1843), Oddgeir (1795–1811), Guðmundur (f. 1796) og Halldór (1798–1881). Þau bjuggu á Hríshóli í Reykhólasveit að minnsta kosti árin 1786–1790 og voru á Melanesi við Rauðasand árið 1801. Ekki er vitað hvenær Bjarni lést en eignir hans voru skrifaðar upp á Skógi 30. júlí 1803. Björg fór til Einars bróður síns á Svínanesi í Flateyjarsókn og þar lést hún 23. desember sama ár. Sóknarprestur útskýrði dauðsfallið í fáeinum orðum: „Var frá forstandinu og er líkast hafi svelt sig í hel“.[4]

Anno 1803, þann 30. júlí, var uppskrifað og virt eftirlátið sterfbú Bjarna sáluga Bjarnasonar á Skógi, og fyrirfannst það þannig eftir ekkjunnar Bjargar Einarsdóttur tilsögn og framvísan:

No.		**rd.**	**sk.**
1.	Kýr, hvít, 9 vetra, sem bar um næstliðin sumarmál	10	
2.	Ein dito rauð, 5 vetra, síðbær, geldmjólk undir	12	48
3.	Einn hestur, ungur	6	
4.	Einn færleikur, ungur	4	
5.	Bærrar kýr fóður af fornu heyi og lítill prjónn að auki	6	
6.	Blá prjónpeysa ný, tilsett með látúnshnöppum	1	64
7.	Mussa gatslitin		32
8.	Skinnpeysa	1	
~~9.~~	~~Mosaður prjónpeys hnappalaus, gatslitinn~~		~~16~~
10.	Útprjónaður bolur forn, þó heill		54
11.	Nýlegar skinnbuxur		27
12.	Vaðmálsbuxur, bættar og rifnar		8
13.	Hattur ekki mikið brúkaður, en upplitaður		48
~~14.~~	~~Vídalínspostilla, úr bandi~~		~~80~~
15.	Ejusdem Sjöorðabók og Hugvekjusálmar, og so úr bandi		16

No.	rd.	sk.
16. Spegill eilífs lífs		8
17. Eintal		6
18. Fæðingarhugvekjur, úr bandi		8
19. Upprisusálmar, rotnir		4
20. Hallgrímskver með sama slag		4
~~21. Iðrunarspegill allteins~~		~~2~~
22. Fjórar Missiraskiptapredikanir dito		2
23. Þorgeirssálmar dito, illa skrifaðir		2
24. 2 fjórðunga pottur bættur		64
25. 1 fjórðungs dito		40
26. Einn lítill dito		24
27. Einn dito líttnýtur		16
28. Tunnusár gamall		80
29. Sákerald með tveimur gjörðum		40
30. Lagartunna einbotnuð með fjórum greniböndum		24
31. Tunnuskrifli		4
32. Strokkur með járngjörð neðan		32
33. Fimm trog held		48
34. Tvö dito lakleg		8
35. Þrír dallar		12
36. Fimm fötur		16
37. Átta askar		18
38. Átta diskar		16
39. Reisla með steinlóði		40
40. Ónýtur steðji		24
41. Smiðjuhamar líttnýtur		16
42. Skinnsæng með fiðri, barleg	2	
43. Brekán fornfálegt		24
44. Forn skinnkoddi og gæra		12
~~45. Brekánsgarmur~~		~~12~~
46. Einn dito skárri		20
47. Tvær rekkjuvoðir bættar		16
48. Tvær dito lakari		8

No.	rd.	sk.
49. Tvær dito		8
50. Lítil skaröxi		12
51. Klaufhamar		12
52. Ný bandreipi		20
53. Önnur fyrnri		16
54. Þrjú reipaslitur		12
55. Ein snærisreipi og eitt stakt slitið		10
56. Sex tögl úr hampi		32
57. Átta fiskiólar		10
58. Eitt ólarreipi og kviðsmeigsól		12
~~59. Brúkað færi með járnsökku~~		~~27~~
60. Eitt dito útdregið		12
61. Eitt dito lakara		8
62. Þrjú ærskinn		32
63. Forn brók		24
~~64. Ein dito lítil~~		~~12~~
~~65. Þriðja minnst~~		~~4~~
66. Lítill skinnstakkur brúkaður		8
67. Lakleg gjörð með koparhringjum		24
68. Óbrúkanleg ístöð með koparhringjum		12
69. Fjórar hrífur		24
~~70. Tveir klyfberar, annar á 32 sk., hinn á 27 sk.~~		~~59~~
71. Vefstaður alfær, nema vanta tvö sköft		80
72. Hesthús með hurð		48
73. Fjórar smáhurðir aðrar		27
74. Fimm meisar, misjafnir að stærð		27
75. Stigi		8
76. 23 smáspýtur		54
77. 24 fjalastykki	1	12
78. Tvær lengri fjalir		24
79. Hreinleg mussa með koparhnöppum, slitin		48
80. Kista gömul		48
81. Ein dito betri		64

No.	rd.	sk.
82. Kistuskrifli		32
83. Tvær rekur vænar		27
84. Þrír ljáir líttnýtir		16
85. Einn lampi		8
Summa	61	48

Þessar skuldir meinar ekkjan sterfbúið eiga hjá öðrum:		
Hjá monsieur Jóni Pálssyni		64
Hjá Arngrími á Látrum, ærmeðgjöf í vetur		24
Hjá Ásgeiri í Bæ, tilbót á 15 merkur mörs fyrir honum fenginn gemling í vor.		
Hjá monsieur Sigmundi fyrir hestlán og sokkar sem mótsagðist.		
Summa	62	40

Skuldir á sterfbúinu:		
Restants af landskuld, uppí hvörja betalað er 18 pör púlssokka, en á að vera 2 rd. specie.		
Til höndlunarinnar á Vatneyri	2	24
Til Ólafs í Hænuvík	1	
Til síra Eyjólfs líksöngseyrir og dagsverk		59
Til kirkjunnar ljóstollur		26
	4	13
En legkaup segir ekkjan að monsieur Þorvarður hafi eftirgefið sér.		
Til áar, sem madame Arnfríður meinar sig eiga hjá sterfbúinu, þykist ekkjan ei skyldug að svara.		
Beholdning	58	27

Guðmundur Scheving sýslumaður gekk frá skiptum í Haga 31. ágúst 1803. Björg fékk helming og börnin helming: Jónas, Oddgeir, Guðný, Halldór, Benjamín, Ingveldur og Ragnhildur. Sýslumaður bætti því við 10. október að hvert barn fengi 3 rd. 84 sk. „sem sveitarinnar hreppstjórar er syrgja fyrir uppfóstri barnanna hafa viðtekið“.

Einar Þorsteinsson

Einar fæddist árið 1733 og eru foreldrar hans óþekktir. Eiginkona hans var Guðrún Ólafsdóttir (1751–1826) og börn þeirra Helga (1783–1784), Helga (1784–1784), Ólafur (f. 1785), Helga (1787–1828), Þuríður (1789–1869), Sigríður (f. 1794) og Sveinn (1795–1816). Þau bjuggu á Brekkuvöllum á Barðaströnd árið 1788 og á Naustabrekku á Rauðasandi árið 1801. Helga dóttir þeirra var þá vinnukona á Sjöundá, 14 ára gömul. Ekki er vitað hvenær Einar lést en eignir hans voru skráðar 13. mars 1804. Verðmat vantar á vefjarverk nr. 52, sem ekkjan keypti á uppboði nokkru síðar fyrir 1 rd. 48 sk.[5]

Anno 1804 þann 13. mars að Naustabrekku var eftir tilskikkun yfirvaldsins af okkur undirskrifuðum uppskrifað og virt samastaðar eftirlátið sterfbú Einars heitins Þorsteinssonar, sem fannst sem fylgir:

No.	**rd.**	**sk.**
1. Jörðin Naustabrekka 6 hndr. keypt fyrir	60	
2. Kýr 8 vetra ófengin	10	
3. Kvígukálfur alinn með aðventu	3	
4. Átta ær	15	
5. Fimm gemlingar	5	
6. Hestur	7	
7. Dúkbolur með 14 silfurlokshnöppum	1	48
8. Mórauð peysa með hnöppum		32
9. Blá peysa með 20 látúnshnöppum		24
10. Mussa með 27 hnöppum		48
11. Ditto með hnöppum		24
12. Sortaðar prjónbuxur		16
13. Sauðsvartir karlmannssokkar		12
14. Mórauðir ditto		8
15. Hattur		48
16. Brekán		48
17. Ditto		24
18. Tvær rekkjuvoðir fornar		16

No.	rd.	sk.
19. Vættarkista		80
20. Ditto		32
21. Sár með hlemm	1	
22. Ditto með hlemm	1	
23. Tunna		16
24. Fimm trog		24
25. Sex fötugarmar		12
26. Tveir dallar		12
27. Einn strokkur		10
28. Tunnuskrifli		7
29. 3 fjórðunga pottur brunninn		48
30. Ditto minni		32
31. Járnkall		70
32. Steðji		48
33. Pálrekugarmur		4
34. Varreka		2
35. Ljáklappshamar		12
36. Klaufhamar		5
37. Reisla með steinlóði		24
38. Steinsleggja		5
39. Tvö orf		18
40. Tvær hrífur		10
41. 15 pallfjalir lasnar og þrjár slár undir	1	
42. Þrjú viðarstrengsli		16
43. Einar börur		6
44. Klyfberi		16
45. Þrjú bandreipi		16
46. Tvö snærisreipi		6
47. Smiðjubelgsvirki		28
48. Hjallhús með hurð		48
49. Fjárhús með hurð og stöfum		40
50. Hesthúskofi		20
51. Fjórir laupar		10

No.	rd.	sk.
52. Vefjarverk		
53. Merarhá		32
54. Rostockspostilla laus úr bandi		12
55. Grallari í sama standi		4
56. Gerhards hugvekjur		5
57. Hugvekju- og Hallgrímssálmar í blöðum		4
58. Eintal		4
59. Þórðarbænir		3
60. Fæðingarsálmar		4
61. Tveir lampar		6
61. Hússkrá lasin		32
Sterfbúsins heila summa	115	75

Skuldir hér á eru:

~~Registrations, virðingarmanna og skiptaforvaltaralaun~~		
Útfararkostnaður	6	
Til Bæjarkirkju	1	42
Til Björns í Breiðavík	1	

Þess dauða eftirlifandi ekkja Guðrún Ólafsdóttir og fimm ektaborin börn þeirra, nefnilega bræðurnir Ólafur og Sveinn, samt systur Helga, Þuríður og Sigríður, eru einustu erfingjar.

Bjarni Pálsson — in fidem
Sigmundur Jónsson — Guðmundur Scheving

Sýslumaður hélt uppboð að Brekku á Rauðasandi 20. apríl og seldist fyrir 199 rd. 49 sk. Munaði mestu að Guðbrandur Jónsson keypti Naustabrekku á 130 rd. 24 sk. Í beinu framhaldi voru skuldir dregnar frá: útfararkostnaður 6 rd., gjöld til konungs og kirkju 2 rd. 16 sk., skuld við Jón í Hergilsey 48 sk. og 2 rd. 46 sk. við Herning kaupmann. Þá voru 5 rd. 64 sk. teknir frá „til síðar framkomandi skulda lúkningar, sem konan segist vita að séu á búinu, en getur ei greint glöggt". Uppskrift, uppboð og skipti kostuðu 10 rd. 17 sk.

Þetta gerði 26 rd. 95 sk. og til skipta komu 173 rd. 46 sk. Ekkjan fékk helminginn eða 87 rd. 24 sk., en bræðurnir 24 rd. 88 sk. hvor og systurnar 12 rd. 44 sk. Undir skrifa Guðmundur sýslumaður, Jón Sveinsson, Bjarni Pálsson, Sigurður Pétursson og Sigmundur Jónsson.

Elín Bjarnadóttir

Elín fæddist 10. ágúst 1772. Foreldrar hennar voru Bjarni Pálsson (f. 1748) og Ingibjörg Guðmundsdóttir (f. 1749) á Lambavatni á Rauðasandi. Elín eignaðist dótturina Guðrúnu (1794–1855) með annars óþekktum Jóni árið 1794 og var þá á Króki hjá foreldrum sínum. Eiginmaður hennar var Ólafur Arngrímsson (f. 1764) og börn þeirra Kristín (1797–1832), Gísli (1798–1835), Bjarni (1799–1875) og Ingibjörg (1800–1885). Þau voru fyrstu árin á Króki, en árið 1800 í Stekkadal og árið eftir á Stökkum. Ekki er vitað hvenær Elín lést en eignir hennar voru skráðar 26. mars 1804.[6]

Anno 1804 þann 26. mars að Króki var eftir yfirvaldsins tilhlutan af okkur undirskrifuðum uppskrifað og virt eftirlátið sterfbú Elínar heitinnar Bjarnadóttur, sem bestóð af fylgjandi fémunum.

No.	**rd.**	**sk.**
1. Kýr 6 vetra	10	
2. Ditto 10 vetra	9	
3. Kvíga veturgömul	4	
4. Hestur 26 vetra	1	
5. Hryssa	3	
6. Trippi veturgamalt	1	
7. Ein ær	1	48
8. Tveir sauðir tvævetrir	3	
9. Þrír gemlingar	3	
10. Hálft bátshræ með tveimur árum	1	
11. Blár niðurhlutur forn	2	
12. Upphlutspils blátt		48

No.	rd.	sk.
13. Ditto blátt		48
14. Nærpils		16
15. Klæðissvunta blá með látúnshnapp		64
16. Ditto rauð hnappalaus		32
17. Úr stoffi		64
18. Einskeftuhempa nýleg	1	
19. Ditto forn		24
20. Treyja		15
21. Ditto		12
22. Treyjukragi		12
23. Traf		20
24. Ditto		16
25. Léreftsklútur		68
26. Ditto röndóttur		16
27. Ditto blár		12
28. Rauður silkiklútur forn		32
29. Dökkur silkiklútur		16
30. Beltisól með lítilfjörlegum koparpörum		16
31. Tvö styttubönd forn		32
32. Vættarkista forn		48
33. Ditto lakari		12
34. Skinnsængurdýna með fornu fiðri	1	
35. Tvær fornar rekkjuvoðir		20
36. Brekán fornt og slitið		20
37. Ditto lakara		16
38. Tunnusár		64
39. Ditto		64
40. Ditto		32
41. Sákerald		12
42. Tunna einbotnuð		16
43. Átta trog		32
44. Fimm dallar		16
45. Þrjár fötur		10

No.	rd.	sk.
46. Einn strokkur		7
47. 3 fjórðunga pottur bættur og lasinn		16
~~48. Pottur bættur og lasinn~~		
49. Ditto		12
50. Ditto þriðji		20
51. Kútlegill		24
52. Járnkall		70
53. Torfljár		16
54. Tveir klyfberar með gjörðum		24
55. Ein bandreipi		16
56. Koparbeislisgarmur		20
57. Þófagarmur með gjörð og koparhringju		12
58. Tvær varrekur		12
59. Fjalviður í baðstofu með rúmstokkum	1	
60. Fjórar rárspírur		24
61. Hálf Vídalínspostilla		48
62. Hálf Gíslabók		24
63. Grallari laus í bandi		4
64. Sjöorðabók Vídalíns		16
65. Skyldan		16
66. Hallgrímssálmar		8
67. Eintal		10
68. Hugvekjusálmar		4
69. Fæðingarsálmar		6
70. Þórðarbænir		3
Sterfbúsins heila summa	56	61

Útfararkostnaður Elínar heitinnar Bjarnadóttur skeði uppá föður hennar reikning, og varð nær því uppá 10 rd., hvörn hann gefur dótturbörnum sínum öllum jafnt, reiknast því ei sterfbúinu til útsvars.

Bevísanlegar skuldir á sterfbúinu eru:

	rd.	sk.
Landskuld af Króki nú í vor	2	48
Í kaupstað	2	
Til Ásgeirs í Bæ		48
Til Jóns Svartssonar í Kollsvík		48
Registrations-, virðingarmanna- og skiptisalarium	2	48
Skuldasumman verður	8	

Af búsins beholdning, sem verður 48 rd. 6 sk., tekur ekkjumaðurinn Ólafur Arngrímsson helming, nefnilega 24 rd. 31 sk., en hinn helmingurinn skiptist millum eftirlifandi barna, nefnilega Guðrúnar 10 ára, Kristínar 7, Gísla 6, Bjarna 5 og Ingibjargar 4 ára. Verður so bróðurlóð 6 rd. 91 sk. en systurlóð 3 rd. 45½ sk., sem allt forblífur hjá föðurnum, sem uppfóstrar þau.

Ut supra
Guðmundur Scheving

TILVÍSANIR

1 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 230; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Barð. ED1/1, 1. Skiptabók 1785–1803, bl. 47r–50v. Jón Helgason þekkti dánarbúið og nýtti það í umfjöllun sinni um Sjöundármálið, sjá *Vér Íslands börn* I, bls. 156–157. Orð Steinunnar eru í afriti málsgagna í Skjalasafni Landsyfirréttar 11. Málsskjöl 1803, nr. 3, bl. 10r (eldra blaðsíðutal 17). Vélrituð uppskrift Þórs Vilhjálmssonar fylgir í umslagi. Knappari lýsing er í sjálfri dómabókinni, sjá Sýsluskjalasafn. Barð. GA/1, 3. Dóma- og þingbók 1791–1804, bl. 121r.

2. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Barð. ED2/11. Dánarbú 1804–1809, bl. 92r–93v.

3 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 240; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Barð. ED2/11. Dánarbú 1804–1809, bl. 91r–v. Um Bjarna og Guðrúnu, sjá Jón Helgason, *Vér Íslands börn* I, bls. 154.

4 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 239; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Barð. ED1/1, 2. Skiptabók 1803–1812, bl. 2r–4v; Kirknasafn. Flatey á Breiðafirði BA 1. Prestsþjónustubók 1788–1816, bls. 256. Björg aðstoðaði Bjarna og Steinunni á Sjöundá við kistulagningu á Guðrúnu konu hans; sjá Jón Helgason, *Vér Íslands börn* I, bls. 176.

5 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 236, 240; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Barð. ED1/1, 2. Skiptabók 1803–1812, bl. 12v–15r.

6 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 237; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Barð. ED1/1, 2. Skiptabók 1803–1812, bl. 11r–12v.

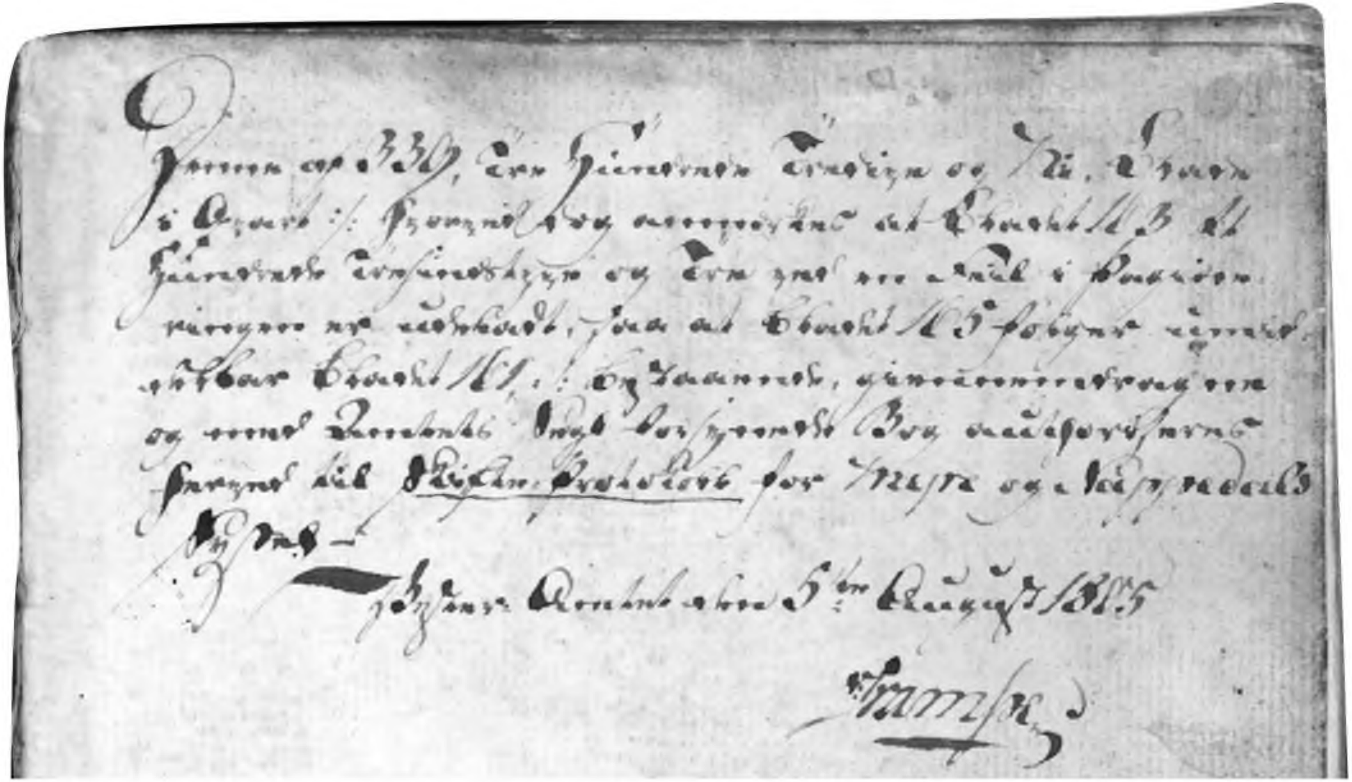

Vottun hins 26 ára Frederiks Christophers Trampe amtmanns í Vesturamti, ári síðar stiftamtmanns, sem tók eftir misbresti áður en Guðmundur Ketilsson sýslumaður fékk bókina í hendur 5. ágúst 1805: „Denne af 339, tre hundrede tredive og ni, blade i qvart (hvorved dog anmærkes at bladet 163, et hundrede tresindstyve og tre, ved en feil i pagineringen er udeladt, saa at bladet 165 fölger umiddelbar bladet 161) bestaaende, giennemdragen og med amtets segl forsynede bog, authoriseres herved til skifte-protokoll for Myre og Nappedals syssel". ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Borg.Mýr. ED3/1, 2. Skiptabók Mýrasýslu 1806–1828, bls. 1.

Mýrasýsla

1807–1810

Halldóra Kolbeinsdóttir

Halldóra fæddist árið 1767. Foreldrar hennar voru séra Kolbeinn Þorsteinsson (1731–1783) og Arndís Jónsdóttir (1732–1814). Arndís var dóttir séra Jóns Jónssonar á Gilsbakka og var Kolbeinn aðstoðarprestur hans árin 1759–1765, en þjónaði eftir það í Miðdal í Árnessýslu. Arndís var til heimilis í Kalmanstungu árið 1801. Halldóra var síðari eiginkona Árna Þorleifssonar (1734–1814) bónda í Kalmanstungu, sem áður átti Ingibjörgu Bjarnadóttur (1711–1791) og voru þau barnlaus. Ingibjörg átti fjögur börn með fyrri manni sínum, Jóni Magnússyni (f. 1710). Þau bjuggu í Kalmanstungu og foreldrar hennar áður. Jörðin var lengi í eigu Skálholts og árið 1788 keypti Árni hana á uppboði. Börn þeirra Halldóru voru Guðný (1795–1799), Jón (1797–1797), Jón (1798–1862), Guðný (1801–1801), Arndís (1804–1869) og Kolbeinn (1806–1862). Ekki er vitað hvenær Halldóra lést en dánarbú hennar var skráð 29. og 30. júní 1807. Skipti fóru fram síðari daginn. Númer 174 er tvítekið og 202 vantar, en ekkert verðmat er á nr. 309.[1] Í lóðseðlum er oftar en ekki fyllri lýsing á eignum Halldóru, svo sem um ástand bóka eða fatnaðar, og er orðalag þá sótt þangað. Nægir að nefna slitinn silkiklút af rósasilki (nr. 37), sem svo er lýst í lóðseðli, en er í uppskriftinni bara rósaklútur. Í tveimur tilvikum fæst sundurliðun, nefnilega á krögum (nr. 56) og hnökkum (nr. 174), þar sem í uppskrift segir aðeins „Þrír kragar á 48 sk. hvör“ og „Tveir hnakkar etc“.

Sterfbú Halldóru Kolbeinsdóttur á Kalmanstungu
Vourdering af 29.–30. júní 1807

No.		rd.	sk.
	Í bókum		
1.	Steinsbiblía í góðu standi	3	
2.	Vídalínspostilla, editio 3	1	32
3.	Grallari í góðu standi, editio 15		32
4.	Dito gamall, editio 11, lakari		16
5.	Sálmaflokkar með Lasseni bænum		48
6.	Sálmabók að nokkru skrifuð		32
7.	Íslensk sálmabók 1771		32
8.	Lutheri Katekismus stóri		16
9.	Bók með aðskiljanlegar bænir af D. Avenario		16
10.	Vídalíns Föstupredikanir		32
11.	Sigurhrósshugvekjur		24
12.	Gerhardi dito		32
13.	Nýja testamentið í sæmilegu standi		40
14.	Missiraskiptaoffur		20
15.	Sigurhrósshugvekjur í bærilegu standi		16
16.	Píslarþankar		24
17.	Fæðingarsálmar og Hugvekjusálmar		16
18.	Eintalið defect		8
19.	Krossskólareglur		12
20.	Hallgrímssálmar í slæmu bandi		24
21.	Manuale bilað í bandi		8
22.	Davíðssaltari í lélegu bandi		8
23.	Samúelssálmar		8
24.	Þorlákskver		16
25.	Þórðarbænakver nýtt		16
26.	Tyro juris		24
	Karlmannsfatnaður		
27.	Hattur þríhyrndur gamall		32
28.	Mussa gömul slitin		36
29.	Dito lakari		28

No.	rd.	sk.
30. Blá peysa silfurhneppt með 24 silfurhnöppum	3	48
31. Vaðmálsbuxur fornar		40
32. Blár klæðisbolur silfurhnepptur	2	32
Kvenfatnaður		
33. Kvenhöttur með silfurpörum	5	48
34. Fornt traf		48
35. Hvítur sakramentis silkiklútur nýlegur	1	48
36. Svartur silkiklútur með rauðum teinum	1	
37. Silkiklútur af rósasilki slitinn		64
38. Silkiklútur með hvítum teinum rósaður lítill		48
39. Svartur silkiklútur með grænum teinum		80
40. Rauður silkiklútur með grænum bekkjum		60
41. Rautt silki með rósum nýtt		64
42. Ljósblátt rósasilki brúkað		40
43. Blátt silki		40
44. Höttsilki blátt		80
45. Hálssilki blátt		40
46. Rósað hálssilki gamalt og slitið rautt		24
47. Dökkrautt hálssilki gamalt og slitið		16
48. Svart rósasilki nýlegt		64
49. Ljósgrænt hálssilki		16
50. Bláhvítur klútur silkidreginn nýr	1	
51. Bláhvítur silkiklútur nýlegur	1	
52. Silkiklútur með rauðum teinum	1	
53. Silkiklútur gamall og dreginn		32
54. Dökkblár léreftsklútur með teinum stærri		48
55. Rauður klútur með gulum og hvítum dropum		48
56. Einn kragi		48
Svartur kvenkragi		48
Kragi með vírknipplingum		48
57. Gamall kragi tölusettur mikið bilaður		12
58. Kvenhempa gömul og slitin með flosi á börmunum	1	48
59. Ný kvenhempa með nýjum saum með flosi	3	

No.	rd.	sk.
60. Skyrta af lérefti nýleg		64
61. Upphlutsfat blátt nokkuð borið með upphlut af rauðu töji	3	
62. Dito af blárri einskeftu með grænum upphlut með 16 silfurmillum og nál, gamalt og slitið	2	
63. Blátt pils ljósleitt með ísaum gallalaust	5	
64. Grænt klæðispils nýtt með svörtum ísaum	5	
65. Blá klæðissvunta með ísaum	2	
66. Græn svunta af sarsi lögð með svörtum flöjelsborðum slitin	1	32
67. Blá einskeftusvunta með glerhnappi	1	
68. Dökk klæðistreyja lögð með flöjelsborðum lítið borin	2	48
69. Svartir knipplingar til pils		32
70. 4 álnir af bláu klæði á 1 rd.	4	
71. 4 álnir rósadamask	1	32
72. 2½ álnir dito bláröndóttu lérefti		48
Karlmannsfatnaður		
73. Hattur		48
74. Drengpeysa blá með 24 silfurhnöppum	2	
75. Rósadamasksbolur		32
76. Kjóll blár lítill		40
77. Barnshúfa með silfurhnappi	1	48
78. Hempa handa barni af einskeftu með víravirki		40
79. Tveir silkiklútar litlir		64
80. Rósadamasksvunta lögð með þremur gylltum víravirkishnöppum	3	16
81. Rósadamaskssamfella með þremur hnöppum	1	16
82. Silfurmillur á fati	2	48
83. Ermar af prjón sortaðar til treyju		16
84. Belti með gylltum silfurstykkjum og pörum	5	
85. Tvennir kvensokkar bláir, aðrir slitnir		32
Sængurfatnaður		
86. Þríveraður dúnkoddi	2	
87. Dúnsvæfill með hvítu léreftsveri með saum til beggja enda	1	64
88. Rauðröndóttur einskeftukoddi slitinn		80
89. Bláröndótt boldangssæng fín gömul	6	

No.		rd.	sk.
90.	Röndótt boldangssæng með fiðri gölluð	5	
91.	Vaðmálsrekkjuvoðir slitnar með saum	1	
92.	Fóðruð salúnsábreiða	2	32
93.	Rósað sparlak með dökkleitum bekk á þrjá vegi	1	
94.	Krosssaumsábreiða fóðruð gulu fóðri forn	2	32
95.	Hvíluvoðir með blárri bryddingu	2	32
96.	Nýjar hvíluvoðir grófari	2	32
97.	Vaðmálsstykki í rekkjuvoðir	1	
98.	Rauðröndóttur koddi með bláum röndum sumstaðar		64
99.	Bláröndóttur koddi		64
100.	Undirsæng með nýju vaðmálsveri hvítu	5	
101.	Bláleitt sparlak		32
102.	Rauðrósað sparlak		24
	Aðskiljanlegt		
103.	Vaðmálsrekkjuvoðir nýjar		80
104.	Fiðursæng með vaðmálsveri	3	82
105.	Rekkjuvoðir gamlar		48
106.	Fiðursæng með hvítu vaðmálsveri	2	48
107.	Rekkjuvoðir önnur forn, önnur nýrri		80
108.	Koddagarmar tveir		32
109.	Rekkjuvoðir tvær mikið slitnar		48
110.	Líttnýt undirdýna		32
111.	Bláröndóttur koddi	1	
112.	Rauðröndóttur koddi		64
113.	Leppadýna		32
114.	Tvær rekkjuvoðir		42
~~115.~~			
116.	Bláröndóttur koddi slitinn		24
117.	Tennt brekán lítið slitið		80
	Kistur		
118.	2 vætta kista með vænni skrá og járnum	3	
119.	Minni 2 vætta kista væn	1	
120.	Ein vættarkista með skrá og lömum	1	

No.		rd.	sk.
121.	Ein vættarkista með skrá og lömum væn	1	
122.	Kista uppsmíðuð með skrá og lömum		64
123.	Kistuhró botnlaust með kengjum		32
124.	Önnur ogso í lokustandi		32
125.	½ vættar kista án skrár og lama gömul		24
126.	Kistill vænn		48
127.	Lítill kistill læstur		12
128.	Skápur læstur		48
129.	Koffort með skrá og lömum		56
	Búsgögn		
130.	2 tunnu sár nýlegur í góðu standi	2	48
131.	2 tunnu sár forn	1	64
132.	2 tunnu sár forn og feyskinn	1	16
133.	1½ tunnu sár sæmilegur	1	48
134.	Tveir 2 tunnu sáir gamlir	3	
135.	Tunnusár lélegur og laggstokkinn		80
136.	Lagartunna með járnböndum á endum	1	48
137.	Lagartunna með svigagjörðum	1	48
138.	Sjö fötur, sex á 16 sk., ein á 8 sk.	1	8
139.	Níu kerhöld, sjö á 16 sk. og tvö á 8 sk.	1	32
140.	15 trog á 20 sk.	3	12
141.	Átta askar á 8 sk., fjórir trédiskar á 6 sk., tvær skálar per 10 sk.	1	2
142.	Tveir kútar, 8 og 4 potta, gamlir		28
	Eldsgögn		
143.	6 fjórðunga pottur með brotið eyra vænn	4	
144.	½ vættar pottur bættur	1	64
145.	2 fjórðunga pottur ógallaður	2	
146.	2 fjórðunga dito lappaður með gjörð	1	16
147.	3 fjórðunga dito lélegur		32
148.	Strókapottur		32
149.	Lítill pottur		24
150.	Látúnspottur tekur vart pott		16
151.	3 marka dito eyrabrotinn		10

No.		rd.	sk.
152.	Nýr koparlampi	1	
153.	Koparlampi		64
154.	Járnlampi		16
155.	Lampi af látúni lítill		16
	Smiðja		
156.	Steðji vænn næstum nýr	5	
157.	Slaghamar gallaður		72
158.	Dengsluhamar		32
159.	Járnsleggja vegur 15 pund	1	32
160.	Klaufhamar gallaður		16
161.	Hnoðhamar		10
162.	Ennþá járnsleggja		48
163.	Smiðjutöng		24
164.	Lóð væn		40
165.	Smiðjubelgur með aflhólk		40
166.	Klípitöng léleg		12
167.	Járnkall vænn		64
168.	Járn rekið og órekið 10 pund á 6 sk.		60
169.	Þrjár handaxir, hvar af tvær á 36 sk. og ein á 24 sk.	1	
170.	Tvær reislur gamlar, önnur með stein, hin með járnlóði		56
171.	Lítil reisla með blýlóði		16
172.	Vænn páll nýr		40
173.	Fjórar rekur vænar, þar af tvær nýjar		44
174.	Fjögur hrífuhöfuð og hrífusköft á 4 sk.		16
	Reiðskapur		
174.	Hnakkur með ístöðum, yfirdekki og lendklæði	2	
	Hnakkur með dýnu, yfirdekki og lendklæði, ístaðalaus	2	
175.	Söðull undir alhellu af drifnu látúni með reiða vænum og gröfnum stykkjum	9	
176.	Þófi til söðulsins lélegur		80
177.	Glitvefnaðarárklæði	4	
178.	Söðulsessa af grænu flöjeli með dún	1	32
179.	Beisli með koparstöngum og vænum búningi öllum	2	

No.	rd.	sk.
180. Reiðgjarðir með koparhringjum vænar		64
181. Beisli með koparstöngum og lélegum ólum	1	
182. Beisli með járnstöngum gamalt	1	
183. Sex gjarðir með koparhringjum	1	56
184. Blómstursaumssessa af dún með rauðu fóðri	1	32
185. Krossvefnaðarsessa með fiðri og bláu fóðri	1	
186. Krossvefnaðarsessa gömul fornfáleg		32
187. Bandreipi á 30 hesta á 24 sk.	7	48
188. Vænar ólar dito á sex dito á 48 sk.	3	
189. Dito dito á þrjá dito, tvær á 24 sk. og ein 32 sk.		80
190. Átta klyfberar nýir óbentir	2	
191. Átta dito brúkaðir með böndum á 16 sk.	1	32

Borðbúnaður

192. Borðdúkur hvítur bættur		16
193. Borðdúkur hvítur lélegur		16
194. Borðdúkur lítill stoppaður		20
195. Barmafat af tini vegur 4½ pund nýlegt	2	
196. Dito dito 5 pund gamalt	1	80
197. Barmafat lítið lélegt vegur 3 pund	1	
198. Djúpt steikarfat vænt 4 pund	1	48
199. Tvö steikarföt grunn 3 pund, hvört annað gallað	2	
200. Skerdiskar tveir af tini vega 2½ pund	1	
201. Tveir skerdiskar af tini 2½ pund	1	
203. Tveir dito dito 2½ pund	1	
204. Pottkanna af tini vegur 3 pund væn	1	16
205. Dito dito lakari 3 pund	1	
206. Tinkanna gölluð vegur 3 pund	1	
207. Tekanna af tini		34
208. Tinflaska ferskeytt með höldu í skrefi vegur 4 pund	2	32
209. Tveir leirdiskar djúpir		24
210. Tvö pör borðknífa tréskeftir		24
211. Eitt par dito koparskeftir		16
212. Tvö pör borðknífa beinskeftir ósamkynja á 8 sk.		16

No.	rd.	sk.
213. Kaffiketill gamall og brunninn		80
214. Kaffikvörn gömul		32
215. Tvö pör tekoppa samkynja bláleitir		20
216. Eitt par tekoppa af porsellain, brostin undirskálin		10
217. Tvö pör tekoppa hvítir		16
218. Húðarskinn vegur 16 pund	3	64
219. Húðarskinn vegur 15 pund	3	48
220. Húðarskinn vegur 14 pund	3	26
221. Húðarskinn vegur 14 pund	3	26
222. Kýrskinn vegur 7 pund	1	61
223. 10 pund af sauðskinnum, þar í nokkur ærskinn	1	24
224. Kláfar á fjóra hesta, tvennir á 32 sk., tvennir á 24 sk.	1	16
225. Tólf meisar á 8 sk.	1	
226. Dýrabogi gamall þó brúkanlegur	6	
227. Tjald fyrir sex manns vænt af einskeftu	5	
228. Malikvörn	1	32
229. Danskur skotrokkur gamall	1	16
230. Standrokkur		32
231. Tveir ullarpokar		80
232. Þrír ullarpokar ruddaðir		72
233. Hærupoki		32
234. Tíu grasljáir nýir á 24 sk.	2	48
235. Torfljár nýr		48
236. Torfljár mikið brúkaður		24
237. Átta grasljáir brúkaðir á 16 sk.	1	32
238. Íslenskur vefstaður gamall mikið slitinn		40
239. Þrjú borð væn	1	
240. Ellefu borð lakari	2	72
241. Tíu borð mjög léleg á 10 sk.	1	4
242. Nokkrar spýtur í heygarði misstórar	1	16
243. 2 vætta kista fúin	1	
244. Koparljósapípa		32
245. 2 fjórðunga strokkur lélegur		32

No.		rd.	sk.
246.	Látúnsmundlaug gömul		40
247.	Látúnsmundlaug nýleg og minni		48
248.	Trafaeskjur bilaðar og spengdar		10
249.	Trafaeskjur nýlegar		24
250.	Raftur á tvo hesta		64
	Í silfri		
251.	Hálsfesti af silfri með kringlóttu nisti vegur 4 lóð 3 fiska	3	
252.	Beltispör af víravirki ógyllt 4 lóð	4	
253.	Silfurkanna með handarhaldi og hnappafótum vegur 15 lóð	9	32
254.	Beltispör steypt með myndum gyllt vegur 3 lóð lök	2	
255.	Beltispör með drifnu silfri með látúnsfóðri og doppum	1	32
256.	Fingurbaugur af gulli	5	
257.	Þrír svuntuhnappar með laufum af grófu víravirki, sléttir undir, gamlir 2 lóð 20 fiskar	3	
258.	Svuntuhnappar þrír af víravirki undir og yfir	3	48
259.	Belti með silfurpörum steyptum vegur 5 lóð, stykkjum sjö doppum átta af drifnu verki og stykkin fóðruð	4	
260.	Millur af silfri steyptar 18 að tölu með nál vega 3 lóð 8 fiska	2	32
261.	Skyrtuhnappar stórir með víravirki undir og yfir vega 15 fiska		56
262.	Dito dito minni af dito vega 9 fiska		48
263.	Peysuhnappar samtíningur af silfri vega 1½ lóð 15 að tölu		90
264.	Bindisspenna af silfri með látúnssvift biluð		24
265.	Silfurstaup með hnappfótum og trekki S.J. vegur 3 lóð 1 fisk	2	
266.	Silfurstaup með hnappfótum danskt 3 lóð	2	
267.	Tvær silfurskeiðar vega 6½ lóð stimplaðar HI	4	
268.	Tvær skeiðar vega 5 lóð 6 fiska stimplaðar IO	3	48
269.	Silfurskeið vegur 3 lóð 18 fiska stimpluð PL	2	40
270.	Skeið af silfri vegur 3 lóð 3 fiska með ÞO	2	
271.	Silfurskeið gömul með hnapp á enda vegur 2 lóð 4 fiska	1	32
272.	Silfurskeið með prövestimpli vegur 3 lóð 9 fiska	2	30
	Í peningum		
273.	Í bancoseðlum	190	
274.	Í spesíum, cronum, rixortum, 2 mörkum	355	

No.	rd.	sk.
Í lifandi pening		
275. Ein kýr 18 vetra kálflaus hvít	6	
276. Dito 11 vetra rauðhölsótt	12	
277. Dito 8 vetra dumbótt	12	
278. Dito 5 vetra gráskrámótt	12	
279. Dito 5 vetra hvít að lit	12	
280. Dito 4 vetra hvít baugótt	12	
281. Naut 4 vetra	12	
282. Boli 2 vetra	6	
282. Naut hvítt 2 vetra	6	
283. Dito veturgamalt hvítt	4	
284. Dito veturgamalt	4	
285. Bolakálfur þorraalinn	2	
286. Kvígukálfur þorraalinn	2	
287. 30 ær með lömbum	60	
288. 24 dito lamblausar	44	
289. 15 sauðir rosknir	33	72
290. 18 dito tvævetur	36	
291. 38 veturgamlir	38	
292. Húðarhestur yfir 20 vetra	2	48
293. Bleikálóttur dito 20 vetra	3	
294. Rauður hestur glófextur 18 vetra	4	
295. Brúnskjóttur hestur 15 vetra	4	
296. Grjáskjóttur hestur 13 vetra	5	
297. Sótrauður hestur 10 vetra	6	
298. Brúnkúfóttur 10 vetra	6	
299. Brúnstjörnóttur 8 vetra	6	
300. Brún dito 4 vetra	6	
301. Rauðsokkóttur óvanaður 3 vetra	3	
302. Brúnskjóttur 2 vetra ógeltur	2	48
303. Hryssa brúnskjótt 17 vetra	3	
304. Dito sótrauð 17 vetra	3	48
305. Dito bleik 14 vetra	4	

No.		rd.	sk.
306.	Dito brúnkúfótt 8 vetra	4	
307.	Móálótt með folaldi 4 vetra	4	
	Í jarðagóssi		
308.	Jörðin Kalmanstunga 27 hundruð á 10 rd. per hndr.	273	32
	Þrjú kúgildi á 12 rd.	36	
	Hey virt og yfirlitið. Var taða anslegin fyrir einn málfaðm virtur	4	48
	Úthey rúmur málfaðmur	2	24
309.	Yfirsæng með ýmislega röndóttu einskeftuveri og dún hálfhreinsuðum	7	
	Summa summarum	1604	61

Sem forsvarsmenn fyrir seinni konu börn monsieur Árna eru af hönum kosnir, sem næststandandi og líklegastir: factor Jón Kolbeinsson á Stykkishólmi fyrir Arndísi nú 3 vetra, séra Einar á Brekku í Norðurárdal fyrir Jón, nú 10 vetra, og séra Eggert á Reykholti fyrir Kolbein, nú misseris gamlan. Prestarnir báðir voru hér til staðar við uppskriftina, en Jón Kolbeinsson ekki.

Skipti eftir fyrri konu monsieur Árna, Ingibjörgu sálugu, framber hann sjálfur að séu í löglegan tíma afgjörð og öllum örfum fyrri konu barna hans af sér að fullu útsvarað, og full skil fyrirgjörð, hvað og tilstaðarverandi viðkomendur játa satt að vera, og segjast altso ekkert frekara uppástand þarí hafa að framfæra.

Það hér að framan skrifaða og virta hey til 6 rd. 72 sk. óskar ekkjumaðurinn monsieur Árni að ei komi til skipta heldur megi það hönum af viðkomandi tilstandast af óskiptu án reiknings. Hvað allir tilstaðarverandi viðkomendur því heldur tilstanda og samsinna, sem monsieur Árni sinna barna vegna segist vilja fráfalla öllum útfararkostnaði og bróðurlóði og ei taka utan helming bús; og þaraf jafnvel strax yfirláta börnum sínum öllum eftir jöfnuði og tiltölu nokkuð töluvert.

Þar hjá óskar og uppástendur monsieur Árni að dóttir hans Arndís gangi í jöfn skipti með bræðrum hennar Jóni og Kolbeini, þar sér finnist það náttúrlegt og billegt. Þetta samþykkja og beggja bræðranna tilstaðarverandi svaramenn og stúlkunnar nú fjærverandi svaramaður herra Kolbeinsen skal hennar vegna óskað hafa að þetta mætti viðgangast. Hér hjá er það enn framar ekkjumannsins tilmæli, að hann megi behalda jörðunni Kalmanstungu með henni fylgjandi þremur kvíildum til afgjalds og allra nota, sína lífstíð, án þess að verða frem-

ur nokkrum af viðkomandi erfingjum sérílagi útdeild í þetta sinn. Hvað viðkomandi vegna erfingjanna fullkomlega samþykkja og tilstanda, sem náttúrleg billegheit móti erfingjanna gamla föður.

Að öðru leyti hafa hvörki erfingjanna svaramenn, né heldur sjálfur ekkjumaðurinn monsieur Árni, meira að framfæra eða uppástanda við þau gjörandi skipti, en óska og játa allir að þau megi framfara eftir framan anfærðu.

Þannig framfarið og slútað, degi síðar en upphaflega greinir. Testera ut supra.

Pétur Ottesen	Jón Þórðarson
Einar Þórólfsson	Einar Guðbrandsson
Eggert	

„Sterbbúsins massa" var 1611 rd. 61 sk. og er hækkun um 7 rd. frá uppskriftinni óútskýrð. Árni fékk Kalmanstungu með kúgildum og heyi eða samanlagt 316 rd. 8 sk. utan skipta. Kostnaður við uppskrift og skipti nam 26 rd. 71 sk. Eftir stóðu 1268 rd. 78 sk. og fékk Árni helminginn eða 634 rd. 39 sk. en börnin 211 rd. 45 sk. hvert. Til fjárhaldsmanna barnanna nefndust sömu menn og nefndir eru í uppskriftinni. Undir skrifa Pétur sýslumaður, Einar Þórólfsson og Jón Þórðarson.

Þórný Snorradóttir

Þórný fæddist árið 1750. Foreldrar hennar voru Snorri Eiríksson (1711–1776) og Ingibjörg Árnadóttir (f. 1715) á Snorrastöðum í Kolbeinsstaðahreppi. Árið 1775 eignaðist hún soninn Jón með Erlendi nokkrum, sem annars er óþekktur. Tveimur árum síðar gekk hún að eiga Jón Egilsson (1750–1792) og bjuggu þau í Hjörsey. Börn þeirra voru Guðrún (f. 1777), Snorri (f. 1779), Marteinn (f. 1780), Eysteinn (f. 1780), Ingibjörg (1786–1860) og Ingveldur (1788–1833). Seinni maður Þórnýjar var Sigurður Ólafsson (1766–1825) og áttu þau Jón (f. 1794). Hún lést 23. september 1810 og var dánarbúið skráð 15. október. Skipti fóru fram samdægurs.[2]

Anno 1810 þann 15. október var sýslumaður Pétur Ottesen til staðar í Hjörtsey í Mýrasýslu, með tilteknum tveimur virðingarmönnum og registrationsvottum,

viðkomandi hreppstjóra monsieur Brandi Guðmundssyni á Svarfhóli og bóndanum monsieur Bjarna Péturssyni á Síðumúlaveggjum, til að uppskrifa og virða láta tilfallið dánarbú á fyrstnefndum stað, eftir andaða konu bóndans monsieur Sigurðar Ólafssonar, Þórnýju Snorradóttur, sem deyði þann 23. september þessa árs. Af ekkjumanninum monsieur Sigurði voru eftirskrifaðir fjármunir framseldir og sýndir til virðingar:

No.		**rd.**	**sk.**
	1. Bækur		
1.	Vídalínspostilla gömul		80
2.	Grallaraskræða		6
3.	Sálmabók með flokkum gömul		32
4.	Kristindómur Vídalíns		16
5.	Föstupredikanir ditos		24
6.	Sjöorðabók með Hallgrímssálmum		20
7.	Missiraskiptaoffur		20
8.	Sturmshugvekjur		44
9.	Gerhardii hugvekjur		30
10.	Bænakver skræða		4
	2. Kvenfatnaður		
11.	Kvenhöttsgarmur		24
12.	Kvenhempa nýleg	2	48
13.	Léreftsklútur bláröndóttur		48
14.	Blár höfuðklútur		24
15.	Þrír léreftstreflar lélegir		24
16.	Tvær silkislæður klútar		48
17.	Klútfiða léleg		16
18.	Blátt klæðisfat	3	48
19.	Upphlutur með 14 silfurmillum og nál	3	
20.	Blátt klæðisfat	2	
21.	Blá þrílögð svynta með þremur silfurhnöppum	3	
22.	Kessusvynta tvílögð með þremur silfurhnöppum	1	48
23.	Belti með silfurspennum	1	24
24.	Rauðir kvensokkar		16
25.	Hversdagspils bláleitt	1	

No.		rd.	sk.
	3. Karlmannsföt		
26.	Blá peysa gömul með 23 silfurtinfyllingum	1	48
27.	Hattgarmur		16
28.	Léreftsskyrta léleg		40
29.	Mussa með látúnshnöppum	1	64
30.	Bláar nærbuxur		30
31.	Tvennir sokkar sortaðir		24
32.	Hvítir vettlingar		6
33.	8 álnir af skyrtudúk	1	
34.	Tvennir vaðmálsbuxnagarmar		32
	4. Rúmfatnaður		
35.	Kvenkragi		24
36.	Sæng með fiðri karbætt	1	
37.	Dito enn lakari		64
38.	Koddi		64
39.	Dito lakari		48
40.	Tveir skinnkoddar		32
41.	Loðin ábreiða með götum		64
42.	Vaðmálsrekkvoð		64
43.	Einskeftu dito		32
44.	Nýtt brekán tennt	1	32
45.	Einskeftu dito gamalt		48
46.	Fornt dito tennt		64
47.	Svart og hvítt einskeftubrekán		48
48.	Tvær vaðmálsrekkvoðir	1	
49.	Þrír rekkvoðagarmar á 16 sk. stykkið		48
50.	Dito ein gömul		24
51.	4 álnir af hvítu vaðmáli		80
	4. Hirslur		
52.	Kista stór undir mat	2	
53.	Dito af líkri stærð, lakari		16
54.	Vættarkista léleg		64
55.	Skrifli ólæst		24

No.		rd.	sk.
	5. Eldsgögn		
56.	3 fjórðunga pottur nýlegur	2	32
57.	Dito lélegur	1	
58.	2 fjórðunga dito bættur fótalaus		24
59.	½ vættar pottur bættur		64
60.	6 fjórðunga dito bættur óheldur		24
61.	12 marka dito bættur		28
	6. Búsgögn		
62.	1½ tunnu sár lélegur		64
63.	Dito tekur minna		32
64.	Fimm trog matheld á 16 sk.		80
65.	Fimm dito mikið lakari		48
66.	Sjö fötur smáar og stórar á 12 sk.		84
67.	Sex dallar ýmislegir á 12 sk.		72
68.	Átta askar á 8 sk.		64
69.	Einn trédiskur 4 sk., tvær skálar 4 sk., tvær ausur 6 sk.		14
70.	Þrjár lagartunnur á 64 sk.	2	
71.	Þrír tunnuskrokkar		24
72.	Tvær ½ tunnur bandalausar		10
	7. Tinbúnaður		
73.	15 pund af tini á 40 sk.	6	
74.	Fjórar silfurskeiðar	7	48
75.	Fjórir hornspænir		16
	Tetöj		
76.	Stór kaffiketill með ósamkynja bollum fjórum pörum	2	
	8. Reiðtygi		
77.	Alfær karlmannsreiðtygi	4	48
78.	Þófagarmur og koparhringjugjörð léleg		24
	9. Amboð		
79.	Tíu sköft		40
80.	Tvö orf		8

No.		rd.	sk.
	10. Reiðskapur		
81.	Þrír klyfberar		42
82.	Alhrip		64
83.	Þrennir kláfar		80
84.	Átta kýrmeisar af ýmsri stærð		64
85.	Járnkarl		48
86.	Tvær skrár		16
87.	Járnsleggja		48
88.	Koparlampi		32
89.	Dito bilaður		24
90.	Járn dito lélegur		10
	Smiðja		
91.	Belggarmur, steðji, dengsluhamar, slaghamar, tvær laðir, smíðatangargarmur, beygitöng, kúfótur og klípitöng tilsamans	3	48
92.	Skarexi		48
93.	Stingsög lítil		16
94.	Húsanafar		8
	Úthýsi		
95.	Hesthús yfir fimm hesta	1	48
96.	Dito yfir fjóra	1	32
97.	Dito yfir tvo		48
98.	Lambhús	1	64
99.	Dito	1	32
100.	Íslenskur vefstaður		32
101.	Togkambar		24
102.	Laus viður utanbæjar	4	64
103.	Tvennar börur		40
104.	Hesthús við fjósið		64
105.	Bandreipi á átta hesta	1	32
106.	Ólarreipi á tvo dito		32
107.	Grasljáspíkur fjórar		32
108.	Torfljár		48
109.	Átta klippingar	1	16

No.		rd.	sk.
110.	Kýrskinn	1	
111.	Tvö kópskinn		32
112.	Skrína með lélegri skrá		32
113.	16 marka kútur		16
114.	Dito		12
115.	Skápur lítill		16
	12. Innanbæjarviður		
116.	Átta borð léleg	1	32
117.	Eitt borð ennþá		32
	Lifandi peningur		
118.	40 ær lamblausar	40	
119.	Tíu veturgamalt	10	
120.	14 gemlingar á 48 sk.	7	
121.	Kálfur	1	32
	Hross		
122.	Foli þrevetur	3	
123.	Færleikur	1	48
124.	Áttæringur fær með tveimur seglum og fjórum árum	40	
	Jarðagóss		
125.	10 hndr. í Hjörtsey á 6 rd.	60	
126.	Tvö kúgildi	12	
127.	Laxárholt hálft 9 hndr. á 6 rd.	54	
128.	Tólf ær	12	
129.	Lambhústún 5 hndr. á 3 rd.	15	
	Peningar		
130.	Í rígsortum og specium til courant	50	
	Summa	410	64
	Skuldir á búinu:		
1.	Ekkjumannsins útfararkostnaður uppá	40	
2.	Til Jóns í Fíflaholtum	20	
3.	Til Eysteins á Álftaá	5	
	Til síra Jóns á Ferjubakka	3	48
	Til síra Björns í Hítardal	1	64

	rd.	sk.
Til monsieur Bárðar á Svarfhóli	1	
Til Steindórs á Þverholtum		40
Til Hjálms Þorkelssonar á Einarsnesi	1	24
Til borgara Guðmundar Bjarnasonar		76
Til Bjarna á Litla-Kálfalæk		64
Til herra Fabers höndlunar frá 1806	8	86
Í dauðum aurum innistandandi í sterfbúinu af umboði Jóns Snorrasonar á Álftá uppá	32	
Innistandandi vinnukonuskyldur til kvenmanns sem í búinu hefir þjónað um 30 ár, sem af viðkomendum er tilstaðið til hundraðs	4	
Summa skulda	121	18

Fyrir morgungáfu ekkjumannsins, sem af honum var uppástaðin, og af öllum viðkomendum tilstaðin, til 4 hndr. á landsvísu, var af óskiptu tekið: Eitt sexróið skip, bátur fjórróinn, tveir sáir og tveir kaggar, tveir hestar og tvær kvígur.

Fyrir innistandandi umboði í búinu framannefnds Jóns Snorrasonar til 2 hndr. í fríðu, var enn framar af sterfbúinu frátekið, nefnilega: Ein kýr, þrjár ær og þrír sauðir tvævetrir.

Framvegis var fráskilið uppskrift: Hjónarúm handa ekkjumanninum, eftir áliti allra viðkomenda.

Svo og var frátekið fyrir útdauðum kirkjukúgildum hér á Hjörtsey, og búið á til að svara í millitíð, nefnilega 3½ kúgildi, samt til jarðarinnar sjálfrar 3½ dito: Þrjár kýr, tólf ær, sex sauðir tvævetrir og 16 lömb.

Fyrir óborgaðri landskuld sem á að vera í fríðu: Tvævetur boli.

Erfingjar að þessu sterfbúi eru angefnir: Snorri Jónsson giftur maður á Stóra-Kálfalæk, Eysteinn Jónsson ráðsmaður á Álftá, Jón Sigurðsson á Hjörtsey 16 vetra, Guðrún Jónsdóttir gift kona á Ánastöðum, madame Ingibjörg Jónsdóttir á Sigguseli, Jón Erlendsson nú til veru á Hjörtsey.

Þannig uppskrifað og virt í allra viðkomenda og þeirra ómyndugu svaramanna nærveru. Ut supra.

Pétur Ottesen

Til skipta komu 289 rd. 46 sk. og fékk ekkjumaðurinn helming eða 144 rd. 71 sk. Bróðurlóð Snorra, Eysteins og beggja Jóna var 28 rd. 91 sk. en systurlóð Guðrúnar og Ingibjargar 14 rd. 45½ sk. Ingveldur er ekki nefnd. Lóðseðlar barnanna fylgja og fengu öll hlut í Laxárholti eða Lambhústúni, en Sigurður hefur haldið Hjörsey. Skiptalaun námu 10 rd. 74 sk. sem „allir viðkomendur verða að svara eftir tiltölu". Undir skrifa sýslumaður, Bárður Guðmundsson og Runólfur Pétursson sem skiptavottar og virðingarmenn, en Sigurður, Snorri og Eysteinn sem viðkomendur, þá Pétur Jónsson fyrir hönd Ingibjargar konu sinnar og Þórður Benediktsson vegna Guðrúnar, en Bárður aftur sem svaramaður Jóns Erlendssonar.

TILVÍSANIR

1 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 1; *Borgfirzkar æviskrár* I, bls. 177; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Borg.Mýr. ED3/1, 2. Skiptabók Mýrasýslu 1806–1828, bls. 14–29. Um kaup Árna á jörðinni, sjá *Hvítan jökul, snauða menn*, bls. 32–33.

2 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 43; *Borgfirzkar æviskrár* V, bls. 328; X, bls. 240; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Borg.Mýr. ED3/1, 2. Skiptabók Mýrasýslu 1806–1828, bls. 181–184.

Borgarfjarðarsýsla

1810–1815

Sigrún Guðlaugsdóttir

Sigrún fæddist árið 1750. Foreldrar hennar voru Guðlaugur Bjarnason (f. 1725) og Guðrún Jónsdóttir (1724–1789) á Brekku á Hvalfjarðarströnd. Eiginmaður hennar var Ólafur Þorsteinsson (1755–1832) og börn þeirra Guðríður (1784–1844), Guðlaugur (1786–1830), Árni (1787–1832), Guðmundur (1788–1825), Guðrún (f. 1790) og Þorbjörg (f. 1791). Þau bjuggu á Þyrli í desember 1787 og framvegis, nema veturinn 1791–1792 á Brekku. Ólafur var hreppstjóri um skeið. Árið 1801 voru þau á Þyrli, en utan sóknar árin 1805–1808. Í febrúar 1809 voru þau á Stóra-Botni og Sigrún sögð „dyggðakona, vel að sér", en Ólafur „hagleiks og sómamaður, sæmilega skynugur í andlegu". Bækur voru nægar. Í febrúar 1810 var Ólafur þar ekkjumaður, en haustið 1811 kominn aftur að Þyrli, kvæntur Solveigu Guðmundsdóttur (1773–1814). Má ætla að Sigrún hafi látist á Stóra-Botni í árslok 1809 eða í ársbyrjun 1810, og Ólafur þá um vorið flust að Þyrli. Þar var dánarbúið skráð 14. júní og skipti fóru fram samdægurs.[1]

Anno 1810 þann 14. júní að Þyrli á Hvalfjarðarströnd var uppskrifað og virt, og þar eftir til endilegra skipta fyrirtekið af sýslumanni í Borgarfjarðarsýslu Jónasi Scheving, þar fallið sterfbú eftir egtakonuna Sigrúnu Guðlaugsdóttir. Þeir af ekkjumanninum Ólafi Þorsteinssyni framvísuðu sterfbúsmunir voru þannig uppskrifaðir og virtir sem fylgir:

Nr.		rd.	sk.
1.	Messusöngs- og sálmabók í ekta bandi	1	48
2.	Önnur dito í alskinni		84
3.	Nýja testament í dito		48
4.	Sturmshugvekjur fyrri partur og Hugvekjusálmar		40
5.	Píslarþankar og Passíusálmar		30
6.	Misseraskiptaoffur		16
7.	Fæðingarhugvekjur og sálmar		24
8.	Davíðssaltari		16
9.	Vídalíns Föstupredikanir		16
10.	Krossreglur		14
11.	Horsters Ágrip		8
12.	Vasakver bænda		8
13.	Jónsbók rotin		14
14.	Kvenhöttur, vafður flöjelsborða, vænn	2	
15.	Grænt klæðisfat með dökku knippli	5	
16.	Svinta af sama, þrílögð með dökkum flöjelsborða	2	
17.	Blátt klæðisfat og svinta með liberiborða	6	
18.	Klæðistreyja fóðruð, allögð grænum borðum	1	64
19.	Dito með prjónermum, lögð á baki		72
20.	Ljósblá kvenpeysa ótilbúin		48
21.	Dökkur flöjelsperlukragi		40
22.	Dito dito með grænum knipplingum		30
23.	Rauður dito með ektavírsknipplingum		36
24.	Rauðdropóttur silkiklútur		80
25.	Dökkur dito		40
26.	Blár léreftsklútur		64
27.	Blár léreftsklútur með rauðum teinum		64
28.	Tvö tröf	1	48
29.	Hvít handlína	1	
30.	Dökkt hálssilki		72
31.	Dito rósasilki		24
32.	Blátt dito		26
33.	Grænt dito		64

Nr.	rd.	sk.
34. Dito rósað dito		24
35. Flosmállindi		32
36. Trafaeskjur		48
37. Dökk prjónpeysa ný með saumhnöppum	1	
38. Dito hnappalaus		48
39. Vaðmálsbuxur		24
40. Ullskyrta með prjónermum		32
41. Nærbuxur		24
42. Sortaðir sokkar		16
43. Hvítir nærsokkar		12
44. Fiðursæng með röndóttu boldangsveri	8	
45. Boldangsyfirsæng með óhreinum æðardún	6	
46. Dito fiðursæng, væn og gallalaus	8	
47. Einskeftuversfiðursæng gölluð	4	
48. Röndóttur boldangsdúnkoddi	1	64
49. Dito dito forn	1	
50. Röndóttur svæfill með hreinsuðum dúni		80
51. Einskeftuversfiðurkoddi		64
52. Dito með dúni		64
53. Einskeftuversfiðurkoddi		56
54. Glitvefnaðarábreiða	6	
55. Salúnsbrekán	1	32
56. Tennt brekán	1	64
57. Dito fornt		80
58. Vaðmálsrekkjuvoð	2	
59. Aðrar vaðmáls	1	64
60. Þriðju dito	1	
61. Einskeftu dito	1	24
62. Dúksparlök með brún	1	
63. Kaffibrúnn niðurhlutur með eins upphlut	3	
64. Blátt einskeftufat	2	
65. [Annað] klæðis dito		56
66. Sjö silfurskeiðar	10	48

Nr.	rd.	sk.
67. Silfurpör	3	6
68. Þrír víravirkis silfursvintuhnappar	3	
69. Þrír dito dito	1	24
70. Einn dito dito		32
71. Silfurstaup	1	48
72. 16 silfurmylnur	2	
73. 2 tunnu sár	1	32
74. Annar dito	1	32
75. Tunnusár	1	
76. Annar dito		80
77. Átta mjólkurtrog	2	
78. Sex kerhöld	1	32
79. Fjórar fötur		56
80. Strokkur		32
81. Níu askar	1	
82. Tinfat	1	32
83. Tíu tintallerkar	2	48
84. Tinkanna		80
85. Merkur tinkanna		32
86. 7 fjórðunga pottur	3	
87. 5 fjórðunga dito	2	
88. 2 fjórðunga dito	1	48
89. 1 fjórðungs dito		48
90. Lítill dito		24
91. Kista með skrá, lömum og koparlykli	1	32
92. Önnur læst, lamalaus		48
93. Þrjú kistuhró		72
94. Danskur rokkur	1	
95. 15 borð	3	48
96. 20 dito hálf	2	
97. 14 fjalabútar	1	
98. Þrír rúmstokkar með brík		48
99. Fjögur hálftré	1	32

Nr.	rd.	sk.
100. Tíu sperrukjálkar	1	48
101. 27 grenispýtur	1	64
102. Alfær vefstaður		64
103. Orf og hrífur		64
104. Þrennir birkikláfar		72
105. Tíu meisar		40
106. Fjórar rekur, einn páll		32
107. Fjórar strábandshálftunnur		16
108. Tveir koparlampar		64
109. Alfær smiðja	4	
110. 1 líspund 1 pund ósmíðað járn	2	12
111. Skarexi, fjórir heflar, sög og fjórir nafrar	1	
112. Tvær skógaraxir		48
113. Torfljár		16
114. Járnkall vóg 12 pund	1	48
115. Kvensöðull með beisli og öllu tilheyrandi	8	
116. Þófi með skinni		48
117. Augnasaumssessa		32
118. Flossessuver		32
119. Ólarbeisli bilað		64
120. Kvenístöð með þófaól		16
121. Ein koparhringjugjörð		32
122. Sjö klyfberar með reiðingum	1	48
123. Ólarreipi á þrjá hesta	1	
124. Hárbandsreipi á tólf hesta	2	48
125. Eitt kýrskinn	1	48
126. Lítið brúkuð selanót	1	48
127. Kýr rauðskjöldótt 7 vetra	15	
128. Þrevetur boli	7	
129. Tólf ær með lömbum	24	
130. Sex sauðir tvævetrir	12	
131. Tólf gemlingar	16	
132. Bleikskjóttur hestur 9 vetra	10	

Nr.	rd.	sk.
133. Rauðblesóttur dito 14 vetra	6	
134. Sótrauður dito 12 vetra	6	
135. Jarpkúfóttur dito 18 vetra	4	
136. Gráskjóttur færleikur 10 vetra	5	
Auk þessa hafa börnin áður meðtekið, nefnilega:		
Guðlaugur Ólafsson 23 rd. 88 sk.		
Guðmundur 9 rd. 64 sk.		
Guðríður 29 rd. 36 sk.		
Þorbjörg 23 rd.		
Guðrún 23 rd. 18 sk.	109	14
Sterfbúsins heila summa	404	54
Skuldir á sterfbúinu að meðreiknuðum útfararkostnaði 36 rd. 48 sk.		
Skipta- og skrifaralaun og virðingarmanna salarium 7 rd. 48 sk.		
Summa, sem frádregst	44	
Koma þá til skipta	360	6

Ólafur fékk helminginn eða 180 rd. 3 sk., bræðurnir 40 rd. $^{2}/_{3}$ sk. hver og systurnar 20 rd. $^{1}/_{3}$ sk. Lóðseðlar barnanna fylgja og dregið er frá það sem hafði verið afhent áður. Aðeins Árni hafði ekkert fengið. Guðlaugur og Guðrún höfðu fengið of mikið og þurftu að borga föður sínum til baka. Börnin voru öll komin til lögaldurs og óþarfi að setja þeim forsvarsmenn: „einungis ber föðurnum að hafa tilsjón með syni sínum Árna, sem, þótt hann sé af ómagaaldri, ekki er fullmyndugur að lögum“. Árið 1809 var hann 22 ára, fermdur og læs, sagður „fáfræðingur, skýr í andlegu“, en ári síðar „hægferðugur, einfaldur, en skýr í andlegu“.[2] Undir skiptin skrifar sýslumaður.

Guðný Þóroddsdóttir

Guðný fæddist árið 1778. Foreldrar hennar voru Þóroddur Þórðarson (f. 1750) og Þóra Snæbjarnardóttir (1753–1841) á Fitjum í Skorradal. Eiginmaður hennar var Jón Sæmundsson (1770–1846) og börn þeirra Gísli (1800–1857), Þóroddur (f. 1802), Vilborg (1804–

1855) og Guðný (1805–1860). Þau bjuggu í Bakkakoti við Fitjar og þar lést Guðný, en ekki er vitað hvaða dag. Dánarbúið var skráð í 27. október 1815 og skipti fóru fram í nóvember, en dagsetning sést ekki vegna skemmdar í handriti.[3]

Anno [1815 þann 00.] nóvember var af sýslumanni í Borgarfjarðarsýslu [til regluleg]ra skipta fyrirtekið dánarbú Guðnýjar Þóroddsdóttur, egtakvinnu hreppstjórans í Skorradal, Jóns Sæmundssonar á Bakkakoti, er að skiptaréttarins tilhlutun var af tveimur tilskikkuðum dánumönnum uppskrifað og verðlagt þann 27. fyrra mánaðar, þannig sem fylgir:

Nr.		rd.	sk.
1.	Rauðröndóttur silkiklútur	2	48
2.	Rauðflekkóttur dito	1	
3.	Rauður dito	1	
4.	Blátt damaskshálssilki	1	
5.	Rautt dito dito	1	
6.	Dito dito dito		80
7.	Bláröndóttur léreftsklútur	1	20
8.	Rauðdropóttur dito		80
9.	Dökkbláröndóttur dito	1	20
10.	Tveir hvítir hálstreflar		48
11.	Rauðröndóttur dito		24
12.	Hvít handlína með silkiskúfum	1	48
13.	Léreftstraf	1	16
14.	Þrjú léreftströf á 1 rd. stykkið	3	
15.	Blár kattúnsklútur		48
16.	Mállindi		48
17.	Flosaður dito		48
18.	Flöyelskragi með egtavírsknipplingum, klæðislöfum og liberiborðum	1	48
19.	Dito með silkiborðum og löfum	1	48
20.	Rauður klæðisupphlutur vel umvendaður	1	48
21.	Blátt klæðisfat	5	
22.	Rautt kersufat með varpsaum	4	

Nr.	rd.	sk.
23. Grænt klæðisfat	5	
24. Klæðissvinta blá með liberiborðum	3	
25. Rauð rasksvinta, þrílögð með flöyelsborða	1	32
26. Græn klæðissvinta með saum	1	48
27. Blátt einskeftuupphlutsfat	2	
28. Fornt klæðisfat	1	
29. Röndótt einskeftufat nýtt	3	
30. Bláröndótt einskeftusvinta	1	16
31. Röndótt dito dito		56
32. Blá kvenpeysa ný	1	
33. Vaðmálshempa með nýju flosverki	5	
34. Dito dito forn	1	
35. Fornt hempuflosverk	1	
36. Prjónnærfat	1	
37. Tvennir sokkar		32
38. Tvær skyrtur	1	48
39. Hattur	3	
40. Vaðmálsmussa með messingshnöppum	2	
41. Prjónbuxur með tólf messingshnöppum	1	48
42. Blár prjónbolur með tólf silfurhnöppum	1	64
43. Blá peysa	2	
44. Nýjar langbuxur	1	
45. Nærbuxur		32
46. Einskeftuskyrta	1	
47. Bláir sokkar		48
48. Svartir dito		16
49. Bláar handstúkur		16
50. Hvítir vettlingar		16
51. Síðhempa		64
52. 5 álnir skyrtudúkur	1	64
53. 8 álnir hvít fataeinskefta	2	48
54. Blá húfa		32
55. Bætt sæng með gömlu fiðri	2	

Nr.	rd.	sk.
56. Rekkjuvoðir	1	48
57. Tennt brekán	1	48
58. Fiðurkoddi		32
59. Rekkjuvoðir	1	48
60. Koddi		32
61. Salúnsbrekán	1	48
62. Einskefturekkjuvoð	1	
63. Pellsaumsábreiða		48
64. Rekkjuvoðir og brekánsgarmur		48
65. Átta rúmskinn órotin	1	
66. Brekán	1	
67. Fiðurkoddi		24
68. Poki og malpoki		32
69. Karlmannsreiðtygi með öllu tilheyrandi	5	
70. Þófaáreiði með beisli og sessugarmi	1	
71. Klyfberar og reiðingar á þrjá hesta	1	
72. Kista væn, skrálæst	2	
73. Önnur dito með skrá og lömum	1	64
74. Þriðja dito minni	1	32
75. Kistuskrifli járnalaust	1	
76. Annað dito lakara		48
77. Þriðja dito viðlíka		48
78. Tvær kistur fúnar og járnalausar		48
79. Kistill læstur		64
80. Skápur dito	1	
81. Tvær tágarkörfur	1	
82. Fjögur pör bandprjóna		64
83. 20 pallfjalir, faðms langar hvör	5	
84. Fjórir rúmstokkar með tveimum bríkum	1	
85. Standþil fyrir pallhúsi með dyrastöfum og tveimur hillum	1	32
86. Greniviðarstaurar, fúnir og hálffúnir	2	
87. Baðstofuhurð með dyrastöfum og búrhurð skrálæst	3	
88. Tunnusár með loki matheldur	2	

Nr.		rd.	sk.
89.	Annar dito loklaus og gjarðfár	1	32
90.	Einbytnuð tunna	1	
91.	Önnur dito		64
92.	Tvö kerhöld og tveir dallar	1	48
93.	Tvær vatnsfötur og þrjár mjólkurfötur	1	
94.	Fjögur trog ný	2	
95.	Fjögur dito gömul	1	48
96.	Strokkur	1	64
97.	Sex askar	1	32
98.	Þrjár tréskálar		48
99.	Merkur tinkanna		64
100.	Tinfat, diskur og loklaus kanna, vegur 7½ pund	2	
101.	Tinkálskál	1	
102.	Sex pottflöskur		48
103.	Átta nauthyrningsspænir	1	32
104.	Málaðar öskjur		64
105.	Teketill	1	
106.	Stór spegill	3	
107.	Fjögur pör tebolla		64
108.	Máluð leirkrús		32
109.	Hvítur leirdiskur		16
110.	Koparlampi	1	48
111.	3 fjórðunga pottur bættur	1	32
112.	1½ fjórðungs dito	1	32
113.	1 fjórðungs dito girtur		64
114.	7 marka dito dito		32
115.	Pæll		64
116.	Moldarpæll		32
117.	Fjórar rekur	1	
118.	Tvö orf		16
119.	Fimm hrífur		64
120.	Tvær klárur		16
121.	Fimm meisar		48

Nr.	rd.	sk.
122. Ný reipi á sex hesta og slitur á fjóra	3	
123. Steðji og dengsluhamar	2	
124. Belgvirki, aflhólkur og töng	1	
125. Tvær þjalir, klípitöng og lóð	1	
126. Tvær litlar skógaraxir og sniðill	1	
127. Skarexi, klaufhamar, kúfótur og tveir nafrar		64
128. Strengsög og stingsög		32
129. Sax og tálguhnífur		16
130. Fjórar ljáspíkur		64
131. Tveir birkibroddstafir		32
132. Öskjur		8
133. Koparhringjur og 1 pund brotakopars	1	
134. Vídalínspostilla	2	
135. Grallari og tvær sálmabækur	1	64
136. Werners Himinsvegur	1	
137. Sturmshugvekjur báðir partar og Anonymus	1	
138. Bastholms Höfuðlærdómur báðir partar	1	
139. Vídalíns Sjöorðabók		24
140. Vísnabók, Samúelssálmar, Lassenii bænir		32
141. Misseraoffur og Vikubænir		40
142. Balles Biblíulestrar og Bastholms Communionbók		64
143. Kvöldvökur báðir partar og Vinagleði		48
144. Nýja testamenti og sálmabók á dönsku		24
145. Handbók fyrir hvörn mann, Tyro juris og Fingrarím	1	16
146. 15 lögþingisbækur, Diarium, Þankar, Fæðingarhugvekjur, Stegmansbænir	1	24
147. Togkambar		16
148. Gyllt silfurpör	6	
149. Ógyllt silfurpör	3	16
150. Þrír filagrans svintuhnappar	4	
151. Þrír silfursvintuhnappar ósamkynja	1	48
152. 20 silfurmillur með silfurnál	2	
153. 24 silfurpeysuhnappar	3	48

Nr.	rd.	sk.
154. Silfurskeið	2	
155. Kýr 9 vetra síðbær	20	
156. Dito 6 vetra	20	
157. Kvíga veturgömul tímalaus	10	
158. 16 ær með lömbum	48	
159. Einn sauður þrevetur og einn tvævetur	6	
160. Þrjár ær lamblausar	6	
161. 13 gemlingar	26	
162. Hestur 7 vetra	10	
163. Hross 14 vetra	8	
164. Hestur 13 vetra	10	
165. Hross þrevett	7	
166. Hross yfir tvítugt	5	
Summa	379	20

Skuldir á [000000000000]ra útgjöra tilsamans 86 rd. 72 sk. nefnilega:

	rd.	sk.
Útfararkostnaður	20	
Til Þórðar á Súlunesi fyrir lánaða 30 bankseðla 1812	15	
Snæbjarnar á Fitjum dito dito 14 bankseðla 1812	10	
Sýslumanns Schevings	3	
Björns Þorleifssonar	2	
Ólafs á Ferstiklu	1	24
Bjarna Hermannssonar	2	48
Kaupmanns Knudsens	19	
Kaupmanns Simonsens	9	
Stúdents Jonsens	2	
Torfa í Árnanaustum	3	
	86	72

Skiptakostnaður nam 5 rd. 44 sk. og eftir stóðu 287 rd. Jón Sæmundsson fékk helminginn eða 143 rd. 48 sk. Gísli 15 ára og Þóroddur 13 ára fengu 57 rd. 39 sk. en Vilborg 11 ára 28 rd. 67

sk. Ekki þótti ástæða til að úthluta arfinum „þar börnin verða kyrr hjá föður sínum“. Guðný er ekki nefnd. Jón tók að sér að greiða allar skuldir og skrifar undir ásamt Jónasi Scheving sýslumanni, en jafnframt Torfi Árnason með öðrum virðingarmanni og skiptavotti, sem var Jónsson en fornafnið sést ekki vegna skemmda, hugsanlega Sigurður.

TILVÍSANIR

1 *Borgfirzkar æviskrár* VIII, bls. 324; *Manntal á Íslandi 1801. Suðuramt*, bls. 435; ÞÍ. Kirknasafn. Saurbær á Hvalfjarðarströnd BC 1. Sóknarmannatal 1786–1798, bls. 50, 138, 148, 184; BC 2. Sóknarmannatal 1805–1821, bls. 72–73, 86–87, 114–115; Sýsluskjalasafn. Borg.Mýr. ED1/4, 2. Skiptabók Borgarfjarðarsýslu 1801–1821, bl. 127r–129v.

2 ÞÍ. Kirknasafn. Saurbær á Hvalfjarðarströnd BC 2. Sóknarmannatal 1805–1821, bls. 72–73, 86–87.

3 *Borgfirzkar æviskrár* XIII, bls. 337; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Borg.Mýr. ED1/4, 2. Skiptabók Borgarfjarðarsýslu 1801–1821, bl. 151v–153v.

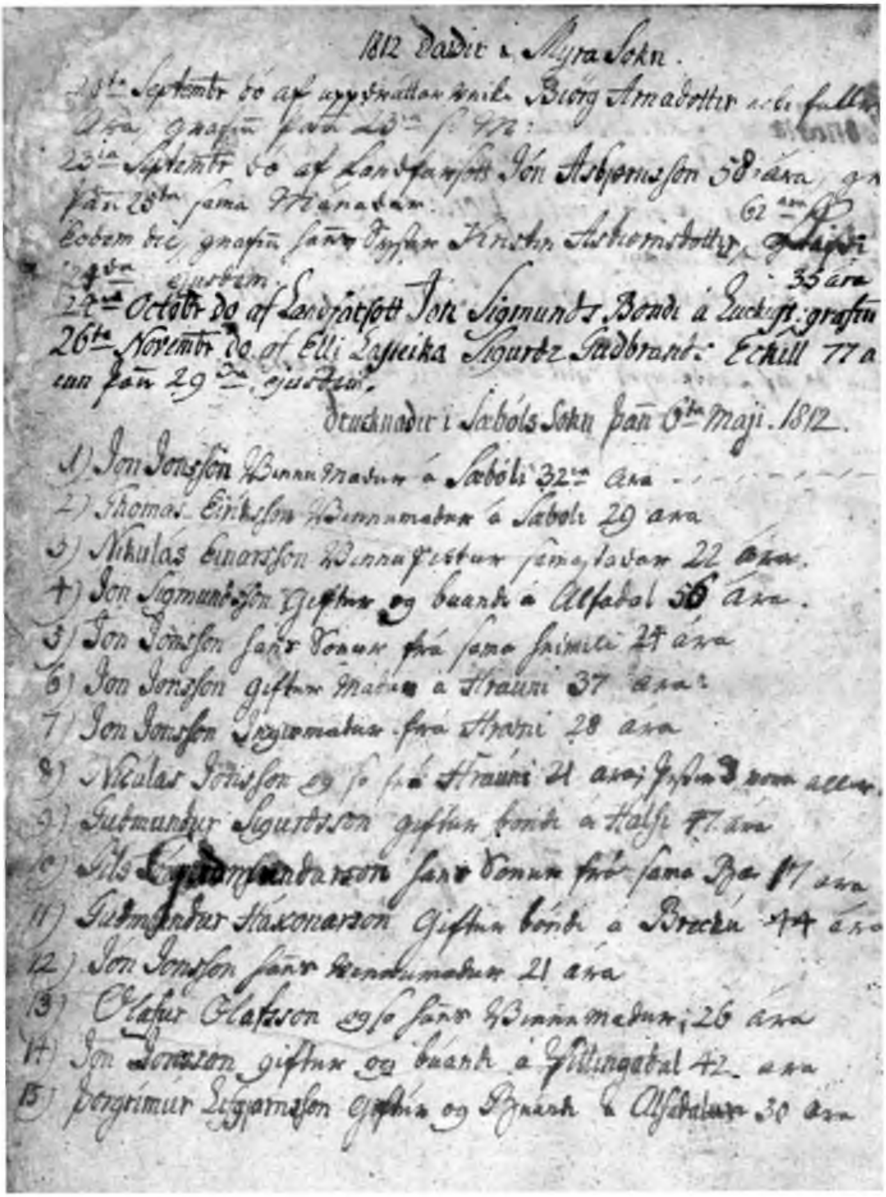

Druknaðir í Sæbóls Sókn þann 6ta Maji. 1812.

1) Jón Jónsson Vinnumaður á Sæbóli 32ur ára
2) Thomas Eiríksson Vinnumaður á Sæbóli 29 ára
3) Nikulás Einarsson Vinnupiltur sama staðar 22 ára.
4) Jón Sigmundsson Giftur og bóndi á Álfadal 56 ára.
5) Jón Jónsson hans sonur frá sama heimili 24 ára
6) Jón Jónsson giftur maður á Hrauni 37 ára
7) Jón Jónsson Vinnumaður frá Hrauni 28 ára
8) Nicolas Jónsson og so frá Hrauni 21 ára
9) Guðmundur Sigurðsson giftur bóndi á Hálsi 47 ára
10) Nils Guðmundarson hans sonur frá sama Bæ 17 ára
11) Guðmundur Hákonarson Giftur bóndi á Brekku 44 ára
12) Jón Jónsson hans Vinnumaður 21 ára
13) Ólafur Ólafsson og so hans Vinnumaður; 26 ára
14) Jón Jónsson giftur og bóndi á Gillingadal 42 ára
15) Þorgrímur Sigmundsson giftur og bóndi á Álfadal 30 ára

Skrá séra Jóns Sigurðssonar í Mýraþingum yfir menn sem drukknuðu í Sæbólssókn 6. maí 1812. Dánarbú þeirra flestra voru skráð og fylgja hér. Þí. Kirknasafn. Dýrafjarðarþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 206.

Ísafjarðarsýsla

1812

Jón Sigmundsson og Jón Jónsson

Jón Sigmundsson fæddist árið 1756. Foreldrar hans voru Sigmundur Ólafsson (1717–1788) og Sigríður Pétursdóttir (1716–1787) á Sæbóli á Ingjaldssandi. Eiginkona hans var Þórdís Jónsdóttir (1754–1825) og börn þeirra Kristín (f. 1781), Guðrún (1782–1862), Jón (1787–1812), Gissur (1788–1840), Þorbjörg (1790–1803), Ólafur (1792–1855) og Ebeneser (1794–1881). Framhjá konu sinni átti Jón soninn Jón (1787–1801) með Málmfríði Ingimundardóttur (1765–1804) vinnukonu þeirra. Fjölskyldan bjó í Álfadal árið 1801. Jón drukknaði 6. maí 1812 ásamt Jóni syni sínum og fjölda annarra manna. Þeirra á meðal var yngri bróðir Jóns og alnafni (f. 1757) sem bjó í Rana, hjáleigu frá Núpi í Dýrafirði, og áttu þeir saman ólarvað og grásleppunet, svo sem hér kemur fram. Sýslumaður kom í Álfadal 29. maí og lét skrá eignir þeirra feðga, en skipti þeim 6. og 8. september.[1]

Anno 1812 þann 29. maí var til staðar konstitueraður sýslumaður yfir Ísafjarðarsýslu Ebeneser Thorstensen með tveimur virðingarmönnum, nefnilega Sveini Jónssyni á Brekku og Tómasi Eiríkssyni á Álfadal, til að uppskrifa og virða láta sterfbú eftir Jón heitinn Sigmundsson sem á 57. ári aldurs síns burtkallaðist þann 6. maí þessa árs. Var so framlagt til uppskriftar sem fylgir:

	rd.	sk.
1. Bækur		
1. Vídalínspostilla trosnuð úr bandi	1	48
2. Grallari rotinn defect		16

		rd.	sk.
3.	Nýja messusöngsbókin		76
4.	Gerhardi hugvekjur gamlar og rotnar í bandi		32
5.	Chatechismus rotinn		16
6.	Eintalið uppúr bandi		14
7.	Upprisuhugvekjur úr bandi		24
8.	Vídalínspredikanir		24
9.	Hugvekjusálmar		12
10.	Passíusálmar		16
11.	Þórðarkver rotið og rotin skrudda		15
	2. Fatnaður		
12.	Blá peysa tvíhneppt forn með messingshnöppum	1	64
13.	Önnur dito dito með tinhnöppum	1	32
14.	Sortaðar vaðmálsbuxur fornar		24
15.	Sauðsvartar dito dito		24
16.	Grá peysa forn		24
17.	Tvennir sokkar svartir, aðrir 12 sk., hinir 4 sk.		16
18.	Tvennir dito dito nýlegir		40
19.	Einir dito hvítir dito		20
20.	Léreftsskyrta forn		32
21.	Prjón dito		16
22.	Nærbuxur fornar		16
23.	Vettlingar 4 sk., húfa 3 sk., sokkabönd 6 sk.		13
24.	Hálsband af flosi		12
25.	Blár klútur forn		24
	3. Sængurföt		
26.	Fiðurkoddi með einskeftuveri		32
27.	Brekán breitt		64
28.	Dito lakara		48
29.	Einskefturekkjuvoðir fornar nokkuð	1	
30.	Segleinskefta 14½ alin á lengd en 1¾ á breidd	4	80
	4. Búrs- og eldsgögn		
31.	2 tunnu sár matheldur	2	
32.	Annar dito dito betri tekur tunnu	1	24

	rd.	sk.
33. Þriðji dito dito góður dito	1	
34. Tvær tjörutunnur, önnur á 48 sk., hin 40 sk.		88
35. Drykkjartunna forn og bandalítil	1	
36. Strokkur forn		48
37. Dallur tekur 40 merkur		60
38. Dito dito 24 dito		32
39. Dito dito 24 dito		32
40. Dito gjarðafár 16 sk., dito minnstur 10 sk.		26
41. Drykkjarkanna tekur 12 merkur		8
42. Tíu trog öll góð	2	48
43. Þrjár fötur og einn dallur	1	
44. Þrjár ausur misstórar á 24 sk., 16 sk., 12 sk.		52
45. Þrír diskar gamlir		14
46. Gafflar fjórir, stærstu á 16 sk., hinir 5 sk. hvör		41
47. Enn askur nýr 20 sk., tréskál spengd 12 sk.		32
48. Vatnsspanna		6
49. 4 fjórðunga pottur bættur	2	
50. Annar 3 fjórðunga vænn	3	
52. Þriðji 35 marka gamall	1	

5. Hirslur

	rd.	sk.
53. Kista máluð gömul með skrá og lykli etc.	2	48
54. Kista gömul óskrálæst		48
55. Dito stór ólæst lasin		64
56. Fjórða minni		64
57. Fimmta minnst		48
58. Sjötta skrálæst með lömum	1	48
59. Kistill stór ólæstur		20

6. Smíðatól

	rd.	sk.
60. Öxi gömul		24
61. Þjöl 16 sk., borjárn 4 sk., raspur 24 sk.		44
62. Nafar 6 sk., hamarshöfuð ónýtt 16 sk.		22

7. Reiðskapur

	rd.	sk.
63. Tveir klyfberar		56

	rd.	sk.
64. Tvær gjarðir með koparhringum		48
65. Beisli með koparstöngum		32
66. Tvö reipi og tagl		40

8. Aðskiljanlegt

	rd.	sk.
67. 40 faðmar ólarvaðs, helmingur heyrir til Ranasterfbúinu, helmingurinn	1	
68. Hálft húðarskinn	1	
69. Grásleppunet hálft, hálft heyrir til á Rana		48
70. Eitt færi sextugt	4	
71. Dito nokkuð brúkað í kaupstað	3	
72. Lóð nýleg	5	
73. Önglar með tunnum í lóðastokki		32
74. Línupatti hér um 6 faðmar		16
75. Þarfasnæri 17 til 20 faðma		12
76. Dito minna		8
77. Tvö lambskinn og eitt sauðskinn		30
78. Fjórir ljáir slegnir	1	
79. Járn 1½ mörk		14
80. Skinnbrók gömul		24
81. Vefstaður		48
82. Þrjú orf 36 sk., dito hrífur 30 sk.		66
83. Þrjár rekur lasnar 12 sk., páll 32 sk.		44
84. Tveir lampar lasnir		64
85. Broddstafur		24
86. Þrír meisar, einn stór, sá stóri á 48 sk., hinir 48 sk.	1	
87. Börur 20 sk., kláfar í standi 1 rd.	1	20
88. Sleðagarmur og tveir rokkar	1	12

9. Hús og viður

	rd.	sk.
89. Búr í þremur stafgólfum etc.	6	
90. Eldhús með hurð og dyrastöfum	1	24
91. Eitt stafgólf í baðstofu með palli, lofti og tveimur rúmum	7	
92. Dyraloft		24
93. Fjalir í búri	2	32

		rd.	sk.
94.	Fjalviður í skemmunni	1	64
95.	Spelahjallur	3	
96.	Lambhús með tilheyrandi	1	48
97.	Sauðhús með tilheyrandi	2	
98.	Hesthús		48
99.	Laus viður yfir allt	7	
100.	Lausarúm eða beddi		48
101.	Stigi gamall		32
	10. Lifandi peningur		
102.	Svarthjálmótt kýr hornótt 13 vetra grasbær	20	
103.	Rauður hálfvanaður hestur 6 vetra	8	
104.	Rauður kapall 17 vetra	4	
105.	Sex ær	12	
106.	Fjórir sauðir þrevetrir	12	
107.	Fimm dito tvævetrir	10	
108.	Gemlingur	1	
109.	Hálft naust	2	
	Summa	170	94

Engvar skuldir segist ekkjan vita að búið hafi útistandandi. En skuldir segist ekkjan vita að hvíli á búinu sem fylgir:

	rd.	sk.
1. Til Flateyrarhöndlunar	30	73
2. Til kirkjunnar		62
3. Til Skagasystkinanna		64

Erfingjar sterfbúsins eru:

1. Ekkjan Þórdís Jónsdóttir og hennar börn:
2. Ekkjan Guðrún Jónsdóttir á Álfadal
3. Gissur Jónsson á 24. ári
4. Ólafur Jónsson á 20. ári
5. Ebeneser Jónsson á 18. ári
6. Kristín Jónsdóttir gift.

Jón Þórðarson á Alviðru er piltanna verge.

Ut supra	Ebeneser Thorstensen
Tómas Eiríksson	Sveinn Guðmundsson

Sama stað, ár og dag var af viðkomandi sýslumanni með sömu virðingarmönnum virtar og skipt sterfbúsálnir eftir Jón Jónsson, sem burtkallaðist þann 6. maí þessa árs á sínu 26. ári. Fram var þá lagt sem fylgir:

	rd.	sk.
1. Föt		
1. Tvíhneppt peysa blá með messingshnöppum	2	48
2. Dito dito með tinhnöppum	2	48
3. Þriðja dito forn	1	32
4. Sortaðar prjónbuxur nýjar að mestu		64
5. Sortaðar dito ótilsettar		64
6. Seglbuxur gamlar		48
7. Þrennir sokkar nýir	1	
8. Stúkur, vettlingar og bönd		48
9. Klútur með rauðum teinum		80
10. Svartar nærbuxur		48
11. Skyrta af prjóni borin		32
12. Hattur borinn nokkuð	1	32
13. Vættarkista gömul	1	
14. Kofi á hlaðinu hálfur með spýtum	1	
15. Enn nú kista ólæst (vættar)		64
2. Lifandi peningur		
16. Þrjár ær	6	
17. Hálfur sauður tvævetur	1	
18. Sauðarskinn		24
19. Fimm pör sokka púlbands		50
20. Skrína		64
Summa	22	74

Ekkjan og áðurtaldir eru erfingjar.

Ut supra	Ebeneser Thorstensen
Tómas Eiríksson	Sveinn Guðmundsson

Kostnaður við uppskrift á búi Jóns Sigmundssonar nam 48 sk. og skiptin kostuðu 7 rd. 60 sk. Henkel kaupmaður gaf eftir 8 rd. af verslunarskuldinni og til skipta komu 138 rd. 95 sk. Þórdís fékk helminginn eða 69 rd. 47½ sk., en synirnir 13 rd. 86 sk. hver og dæturnar 6 rd. 91 sk. Úthlutun í skuldir fylgir og lóðseðlar. Sýslumaður tók fram í lokin að erfingjunum væri „ekki meinað að skipta hlutunum sér haganlegast, þegar hvör fær sína fulla lóð“. Skuldir voru engar á búi Jóns Jónssonar og kostnaður við uppskrift og skipti nam 3 rd. 8 sk., svo að eftir voru 19 rd. 66 sk. Þórdís og bræður Jóns fengu bróðurlóð eða 3 rd. 90 sk. en systurnar 1 rd. 98 sk. Lóðseðlar fylgja. Ekki er getið kostnaðar við útför þeirra feðga.

Þorgrímur Lífgjarnsson

Þorgrímur fæddist árið 1786. Foreldrar hans voru Lífgjarn Jónsson (1749–1805) og Helga Þorgrímsdóttir (1745–1825) á Söndum í Dýrafirði. Þar var hann árið 1801 og nokkrum árum síðar giftist hann Guðrúnu (1782–1862) dóttur Jóns Sigmundssonar í Álfadal (sjá hér á bls. 339). Börn þeirra voru Þórdís (1807–1868), Jón (1810–1836) og Björg (1812–1820). Þorgrímur drukknaði 6. maí 1812 og var dánarbú hans skráð 29. maí, en skipti fóru fram 9. september.[2] Nr. 15 vantar og nr. 17–18 eru í karlkyni í framhaldi af peysu í nr. 14 og mun skrifari hafa haft orðmyndina „peys“ í huga sem einnig kemur fyrir hjá Guðmundi Sigurðssyni (sjá hér á bls. 350). Verðmat vantar á nr. 60 og sennilega eru það sömu dufl og nr. 63.

Sama stað, ár og dag var af viðkomandi sýslumanni og með sömu virðingarmönnum uppskrifað og virt sterfbú eftir Þorgrím í Álfadal, sem burtkallaðist þann 6. maí þessa árs á sínu 27. aldursári. Fram var so lagt sem fylgir:

	rd.	sk.
1. Bækur		
1. Gíslapostilla	1	
2. Dito skrifuð	1	
3. Nýja sálmabókin skemmd		48

	rd.	sk.
4. Grallari		32
5. Sturmshugvekjur		48
6. Nýja testament	1	
7. Sumargjöf		27
8. Föstupredikanir		24
9. Sturms síðari partur		48
10. Islands Litteraturselskabs 12. bindi		16
12. Passíusálmar skrifaðir 12 sk. og skrudda 6 sk.		18
13. Fæðingarsálmar		12
2. Fatnaður		
14. Blá peysa tvíhneppt með messingshnöppum	3	
16. Dito eldri	1	64
17. Gráblár forn		48
18. Blár forn	1	32
19. Sortaðar prjónbuxur		48
20. Skyrta af prjóni		32
21. Tvennar nærbuxur bornar	1	
22. Vesti rautt		64
23. Hvítir sokkar 28 sk., dito 16 sk., stúkur 8 sk., vettlingar 5 sk.		57
24. Hattur gamall	1	
Rúmföt eru engin utan ekkjunnar rúm.		
3. Búrs- og eldsgögn		
25. Tunna vel í standi með járngjörð	1	48
26. Eitt kerhald stórt	1	24
27. Dito lakara	1	
28. Tvær vatnsfötur með járngjörðum	1	
29. Fimm dallar allir	1	40
30. Þrjár fötur		48
31. Sjö trog	1	72
32. Fimm askar á 16 sk.		80
33. Lítill askur 8 sk., drykkjarkanna 24 sk., tvær ausur 24 sk.		56
34. Tvennar eskjur 24 sk., tvö kvartil tvíbytnur 40 sk.		64
35. Sákerald		32

	rd.	sk.
36. 7 fjórðunga pottur	7	
37. 3 dito	3	
38. 1 dito	1	
39. 10 marka pottur		48
4. Smíðatól		
40. Steðji	4	
41. Belgur í standi		48
42. Sleggja	1	
43. Hamar		32
44. Klaufhamar		24
45. Tveir heflar 32 sk., borjárn og nafar 12 sk.		44
46. Grindarsög 16 sk., langviðarsög 1 rd.	1	16
47. Hverfisteinsauga		16
5. Hirslur		
48. Kista í standi	2	
49. Dito ólæst stór	1	48
50. Skrína	1	12
51. Pallkistill vænn	1	
52. Dito dito		48
6. Reiðskapur		
53. Hnakkur með gjörðum, ístöðum og dýnu	3	24
54. Reipi eitt par		32
7. Aðskiljanlegt		
55. Torfljár	1	
56. Ein spík		16
57. Snæri	1	48
58. Hálft húðarskinn	1	
59. Hálft net		24
60. Tvö dufl		
61. Ný lóð	4	
62. Önglastokkur með önglum		24
63. Tvö dufl		64
64. Tunnuskrifli		32

		rd.	sk.
65. Tveir meisar			40
66. Tveir rokkar		1	64
67. Páll			24
68. Tvö orf og þrjár hrífur			72
69. Tveir lampar og beislisbúningur		1	64

8. Hús og viður

70. Hjallur	6	
71. Partur af húsi með jötufjöl	1	
72. Dyraloft	1	48
73. Pallur í baðstofu með rúmstæði	2	48
74. Loftstigi		32
75. Viður í hjalli	2	48
76. Laus viður	4	32
77. Bátur með segli, nýju tré, reiða, stýri, tveimur árum, austurtrogi, ífæru	20	

9. Lifandi peningur

78. Hjálmótt kýr 16 vetra tímabær	16	
79. Hestur skjóttur 7 vetra	8	
80. Þrjár ær	6	
81. Fjórir sauðir, tveir tvævetrir 4 rd., hinir þrevetrir 6 rd.	10	
Summa	147	74

Útistandandi skuldir eru:

1. Hjá Gísla í Tröð	1	
2. Hjá Gils á Sæbóli		24
3. Hjá Jóni Þorvaldssyni		64
Summa summarum	149	66

Skuldir hefta á sterfbúinu:

1. Til Flateyrarhöndlunar	1	48
2. Til Þingeyrar dito	51	85
3. Til Tómasar á Álfadal	1	32

	rd.	sk.
4. Til Jóns Þorvaldssonar		44
5. Til kirkjunnar		62

Til fleiri skulda man ekki ekkjan.

Erfingjar eru:
1. Ekkjan Guðrún Jónsdóttir og hennar börn:
2. Þórdís Þorgrímsdóttir á þriðja ári
3. Björg dito 6 vikna
4. Jón dito á öðru ári

Jón Þórðarson í Alviðru er barnanna næsti móðurfrændi en föðurfrændur eru allir á Norðurlandi.

Ut supra　　　　Ebeneser Thorstensen
Tómas Eiríksson　　　　Sveinn Guðmundsson

Henkel kaupmaður gaf eftir 12 rd. af skuldinni og kostnaður við uppskrift og skipti nam 5 rd. 2 sk., þannig að til skipta komu 100 rd. 34 sk. Guðrún fékk 50 rd. 17 sk. og Jón 25 rd. 8 sk. en Björg og Þórdís 12 rd. 52 sk. hvor. Sýslumaður bætir því við að Guðrún hafi hvorki viljað bróðurlóð né morgungjöf: „kannske þess vegna að hennar sparnaðarföt voru ekki heldur uppskrifuð“. Úthlutun í skuldir fylgir en ekki lóðseðlar: „Að tiltaka vissa hluti fyrir hvört barn fyrir sig sýnist hér ekki þörf, þar þeir líka eru að mestu leyti skran, sem skemmdum er undirkastað, fyrst móðir barnanna heldur við bú. Nóg sýnist því að tiltaka hvað hvörju ber að upphæð, so þau seinna meir fái hvað þeim ber, ef kringumstæður tilláta það þá“.

Guðmundur Sigurðsson

Guðmundur fæddist árið 1765. Foreldrar hans voru Sigurður Guðmundsson (1733–1789) og Guðrún Jónsdóttir (1733–1804) á Hóli í Önundarfirði. Fyrri kona hans var Guðrún Gilsdóttir (1773–1802) og bjuggu þau árið 1801 á Sæbóli. Börn þeirra voru Sigurður (1794–1794), Gils (1795–1812), Sigríður (1797–1797) og Jóhannes (f. 1802). Þann 31. október 1803 gekk Guðmundur að eiga Önnu

Bernharðsdóttur (1777–1839) og eignuðust þau andvana stúlku árið 1806, en síðan Guðrúnu (1807–1807), aðra Guðrúnu (1808–1809) og Elínu (f. 1809). Guðmundur drukknaði 6. maí 1812 og dánarbú hans var skráð 30. maí. Gils sonur hans drukknaði líka en hefur talist vera of ungur til að eignir hans væru færðar til bókar. Ekki taldist heldur ástæða til að gera formleg skipti á búinu, því ónafngreindur stjúpsonur ekkjunnar, vafalaust Jóhannes, hafði fengið sitt og Elín var bara þriggja ára gömul.[3]

Anno 1812 þann 30. maí var til staðar á Hálsi á Ingjaldssandi konstitueraður sýslumaður yfir Ísafjarðarsýslu Ebeneser Thorstensen, ásamt tveimur tilteknum virðingarmönnum, nefnilega Sveini Guðmundssyni á Brekku og Tómasi Eiríkssyni á Álfadal, til að uppskrifa og verðleggja eftirlátna fjármuni bóndans sáluga Guðmundar Sigurðssonar á Hálsi, sem á 44. aldursári sínu burtkallaðist næstliðinn 6. þessa árs og voru þeir til uppskriftar og verðlags framlagðir sem fylgir:

	rd.	**sk.**
1. Í bókum		
1. Graduale 18. edition af 1773		32
2. Fræðabók		10
3. Harmonia Evangelica		16
4. Gerhardi hugvekjur, vantar titilblað		24
5. Fæðingarhugvekjur		16
6. Sjöorðapredikanir Vídalíns		27
7. Hugvekju- og Passíusálmar		24
8. Fæðingarsálmar		6
9. Skrifuð bæna- og sálmaskrudda		2
10. Domini Balles Biblíulestrar		27
2. Fatnaður		
11. Tvíhneppt blá peysa með prinsmetalshnöppum	1	48
12. Sortaðar buxur af vaðmáli nýlegar		48
13. Grár peys bættur, vettlingar og handstúkur		20
14. Sauðsvartar prjónbuxur lasnar		8

		rd.	sk.
15. Tvennir sokkar			24
16. Einn klútur			48
	3. Rúmfatnaður		
17. Brekán lasið			24
18. Tvær rekkjuvoðir			16
	4. Bús- og eldsgögn		
19. Sár tekur 1½ tunnu		1	
20. Annar ditto tekur tunnu matheldur			64
21. Ditto ditto ditto			64
22. Tvo mjólkurtrog stykkið 12 sk.			24
23. Þrjú ditto stykkið 8 sk.			24
24. Þrjú ditto lakari stykkið 4 sk.			12
25. Þrír dallar allir laggbrotnir stykkið 5 sk.			15
26. Mjólkurfötur tvær, báðar á			24
27. Vatnsfata			12
28. Tvennar öskjur misstórar			6
29. Tveir diskar			6
30. Sex askar stykkið 4 sk.			24
31. Einn pottur tekur 3½ fjórðung, vel í standi		3	
32. Ditto tekur 2 fjórðunga		2	
33. Ditto tekur 36 merkur sprunginn			32
34. Fjórði ditto tekur fjórðung gallaður			24
35. Útigleymdust tvö kerhöld, annað tekur 3 fjórðunga en hitt 2 fjórðunga, matheld			24
	5. Hirslur		
36. Kista skrálæst með lömum		1	48
37. Ditto ditto með brotinni löm		1	
38. Ditto með lítt nýtri skrá			48
39. Ditto garmur			24
	6. Smíðunartól		
40. Handhefill 3 sk., annar minni 1 sk.			4
41. Laðarbrot 2 sk., handsög 8 sk.			10
42. Tvær þjalir litlar útnúnar 4 sk., hnoðhamar 2 sk., borjárn 2 sk.			8

	rd.	sk.
43. Ruslastokkur		16
44. Smiðjubelgur með blístru		32
45. Smiðjutöng og herslustokkur		28
7. Reiðskapur		
46. Hnakkur dýnulaus með ístöðum, koparbeisli, heillri gjörð og slitinni, með fjórum hringjum	2	
8. Aðskiljanlegt		
47. Tvær tjörutunnur		64
48. Reisla með steinlóði		12
49. Tveir goggar		4
50. Standrokkur í standi		32
51. Dito snældulaus		24
52. Hússkrá með lykli og skinu ódugleg		24
53. Varreka		6
54. Tvö orf 12 sk., þrjú hrífusköft 16 sk.		28
55. Heyfesti í tveimur pettum		6
56. Eitt reipi 6 sk., klyfberi 3 sk.		9
57. Tveir kollharðar		8
58. Kútkorn með hesthári og tveir botnnámar		2
59. Tveir kýrmeisar 12 sk., rimarbörur 10 sk.		22
60. Tvö sokkalög og þrjár flöskur		26
9. Hús og viður		
61. Skemma með skrá, lykli og lömum	4	48
62. Hjallur hálfspelaður illa	1	
63. Garðhurð og dyrustafir		10
64. Hesthúskró		48
65. Baðstofufjalir með rúmi		24
66. Fjalir tugtals í skemmunni	1	
67. 20 rárspýtur veiklegar	1	48
68. 24 stykki misstórir smáraftar		24
69. ¼ í bátnausti við Sæbólssjó	1	48
70. ¼ í 55 faðma línu sem vegur 14 pund	1	

		rd.	sk.
	10. Lifandi peningur		
71.	Þrjár ær lamblausar	6	
72.	Ein ær með lambi	2	
73.	Fjórir sauðir þrevetrir	12	
	NB einn dito tvævetur til Steenbach.		
74.	Þrevett mertrippi	5	
	Summa	60	70

Hús jarðarinnar, baðstofa, búr, fjárhús, fjós, voru undireins yfirlitin og álitust að viðum og veggjum viðbúðarfær. Öngvar skuldir á sterfbú þetta útistandandi, en skuldir hefta á því:

	rd.	sk.
1. Til Flateyrarhöndlunar	27	92
2. Til Gils Jónssonar á Sæbóli	9	
3. Til kirkju ljóstollur og tíund		53
4. Til uppskriftar og virðingar		32
5. Uppí þessa vors landskuld	1	48
6. Ditto ditto til Jóns Þorvaldssonar	1	12

Erfingjar þessa sterfbús eru:
1. Ekkjan Anna Bernharðsdóttir og
2. Dóttir hennar Elín Guðmundsdóttir á þriðja ári.

Stjúpsonur ekkjunnar hefur fengið fullan arf bæði eftir föður og móður, með einni kú virtri 20 rd. og uppfóstrið gefið.

Ut supra — Sveinn Guðmundsson
Ebeneser Thorstensen — Tómas Eiríksson

Jón Jónsson, Jón Jónsson og Nikulás Jónsson

Jón eldri fæddist árið 1774, Jón yngri árið 1784 og Nikulás árið 1791. Þeir voru synir Jóns Jónssonar (f. 1739) og Herdísar Jónsdóttur (1751–1802). Öll voru þau árið 1801 á Hrauni á Ingjaldssandi. Eiginkona Jóns eldri var Margrét Jónsdóttir (1775–1843), sem það

ár var vinnukona á Sæbóli. Börn þeirra voru Guðrún (24. febrúar–11. mars 1806), Guðrún (8. febrúar–2. ágúst 1807), Ásta (8. febrúar–4. ágúst 1807), Jón (27. apríl–20. maí 1808), Jón (1809–1836) og Guðrún (1811–1888). Yngri bræðurnir voru ógiftir. Þeir drukknuðu allir 6. maí 1812 og voru eignir þeirra skráðar 1. júní. Skipti eftir Jón eldri fóru fram 12. september og eftir bræður hans tveimur dögum síðar.[4]

Árið 1812 þann 1. júní var til staðar konstitueraður sýslumaður Ebeneser Thorstensen, með tveimur virðulegum tilteknum álitamönnum Sveini Guðmundssyni og Tómasi Eiríkssyni, til að uppskrifa og verðleggja eftirlátna fjármuni Jóns sáluga Jónssonar á Hrauni á Ingjaldssandi, sem deyði þann næstliðinn 6. maí á síns aldurs 38. ári. Var so framlagt til virðingar:

	rd.	sk.
1. Bækur		
1. Gerhardi hugvekjur		24
2. Vídalíns Sjöorðapredikanir		24
3. Davíðssaltari		16
2. Fatnaður		
4. Blá peysa tvíhneppt borin með tinhnöppum	1	48
5. Ditto ditto spány með tinhnöppum ditto	3	
6. Ditto ditto borin einhneppt með ditto	1	
7. Einskeftuvesti blátt með hvítu baki af sama	1	
8. Sortaðar prjónbuxur með messingarhnöppum	1	22
9. Aðrar ditto sortaðar bornar		48
10. Bláar nærbuxur		60
11. Grákembd peysa ný með tinhnöppum	1	24
12. Einhneppt peysa blá borin		64
13. Nærbuxur sauðsvartar		64
14. Skyrta fornleg		32
15. Mórauðir bandsokkar		24
16. Hvítir ditto og sauðsvartir		24
17. Tvennir vettlingar		24
18. Hattur	1	

	rd.	sk.
3. Bús- og eldsgögn		
19. Þrjú mjólkurtrog		64
20. Tvær fötur, önnur 12 sk., önnur 16 sk.		28
21. 16 marka dallur nýr		16
22. 7 fjórðunga pottur	6	
4. Hirslur		
23. Kista máluð læst með lömum	6	
24. Kistuskrokkur með ónýtri skrá lykilslaus		32
25. Ditto vættarkista með lélegri skrá og lykli	1	
26. Fjórða ditto lítil með skrá		48
5. Aðskiljanlegt		
27. Grindarsög lítil og reisla íslensk í Mosdal		44
28. Skaraxarkjak		32
29. Hnakkur reiðskapslaus	2	
30. Skemmuhús með skrá og lykli	3	
6. Lifandi peningur		
31. Þrjár ær	6	
32. Tveir sauðir gamlir	6	
Summa	47	4
Inngjald búsins er:		
1. Hjá Guðmundi Björnssyni á Brekku	1	
2. Sveini Guðmundssyni ibid		28
Summa summarum	48	32
En útgjöld búsins:		
1. Til Flateyrarhöndlunar	1	76
2. Af pottverði	2	
3. Madame Steenbak		24
4. Tómasar á Álfadal	1	
5. Árna í Mosdal		24
6. Til uppskriftar og virðingarmanna		32
7. Til prófasts síra Ásgeirs fyrir léða ár		48
Summa	6	12

Erfingjar sterfbúsins eru:
1. Ekkjan Margrét Jónsdóttir
2. Jón Jónsson ektaborinn á þriðja ári
3. Guðrún Jónsdóttir ditto á fyrsta ári.

Ut supra	Sveinn Guðmundsson
Ebeneser Thorstensen	Tómas Eiríksson

Sama stað, ár og dag voru af viðkomandi sýslumanni með sömu virðingarmönnum uppskrifaðir fjármunir þeir sem framkomu eftir bræðurnar Jón og Nikolás Jónssyni á Hrauni, sem deyðu næstliðinn 6. maí, sá fyrri 25, en hinn 21 árs. Framkom so til virðingar:

	rd.	sk.
1. Fatnaður		
1. Blá peysa tvíhneppt með beintölum borin	1	
2. Blá ditto ditto með tinhnöppum og bandbryddingum	2	48
3. Ditto ditto með dúkbryddingum	2	48
4. Ditto ditto með sarsbryddingum	2	48
5. Ditto ditto ditto minnst	2	
6. Sortaðar prjónbuxur		64
7. Röndótt léreftsskyrta dregin		36
8. Aðrar prjónbuxur sortaðar		64
9. Tvær dregnar einskeftuskyrtur		48
10. Sauðsvartar nærbuxur		28
11. Aðrar lakari		24
12. Athafnabuxur		24
13. Hattur	1	
14. Tvennir sokkar mórauðir, einir hvítir	1	
15. Rauðmerktur klútur		48
16. Þrennir handvettlingar		20
17. Grákembd peysa ný	1	16
2. Hirslur		
18. Gömul vættarkista	1	24
19. Önnur ditto lamalaus	1	

	rd.	sk.
3. Lifandi peningur		
20. Tvær ær og einn sauður tvævetur	6	
Summa	25	60

Erfingjar sterfbúsins eru:

1. Faðir þeirra Jón Jónsson
2. Systir þeirra Borgný Jónsdóttir
3. Bróðurbörn þeirra Jón og Guðrún.

Ut supra	Sveinn Guðmundsson
Ebeneser Thorstensen	Tómas Eiríksson

Kostnaður við uppskrift og skipti eftir Jón Jónsson eldri nam 3 rd. 45 sk. og skuldir voru 6 rd. 12 sk., þannig að til skipta komu 38 rd. 71 sk. Margrét fékk helminginn eða 18 rd. 35½ sk., en bróðurlóð var 12 rd. 23 sk. og systurlóð 6 rd. 12½ sk. Úthlutun í skuldir fylgir, en ekki lóðseðlar: „Að tiltaka hluti sem hvört barnið skuli hafa fyrir sig sýnist ekki þörf, fyrst þau eru so ung, en hlutirnir skran og skemmdum og sliti undirkastaðir, so sem er bæði búsgagn og karlmannafatnaður“. Kostnaður við dánarbú yngri bræðranna var 2 rd. 67 sk. og eftir stóðu 22 rd. 57 sk. Úthlutun í skuldir fylgir og lóðseðlar, með milligreiðslum til jafnaðar. Jón faðir bræðranna fékk 7 rd. 45 sk. og átti að fá 7 sk. hjá Jóni syni Jóns eldri, sem fékk andvirði 7 rd. 84 sk. og átti að greiða afa sínum af þeirri upphæð. Guðrún systir hans fékk 4 rd. 2 sk. og skyldi greiða Borgnýju föðursystur sinni 25 sk., sem þá fékk 3 rd. 73 sk. og þær jafnmikið.

Guðmundur Hákonarson

Guðmundur fæddist árið 1768. Foreldrar hans voru Hákon Bárðarson (f. 1730) og Sigríður Bjarnadóttir (1732–1820) í Arnarnesi í Dýrafirði. Eiginkona hans var Borgný Jónsdóttir (1772–1859), systir bræðranna frá Hrauni (sjá hér á bls. 353). Þar bjuggu þau árið 1801 á móti foreldrum hennar, en fluttust fáum árum síðar að Brekku þar sem Brynjólfur bróðir hans hafði áður búið. Börn Guðmundar og Borgnýjar voru Herdís (1796–1844), Margrét (1797–1865), Gabríel (25. mars–20. maí 1799), Guðrún (16. júlí–11. október

1800), Hallgrímur (1801–1833), Elísabet (f. 12. júlí 1803), Guðrún (f. 2. apríl 1805), Borgný (1806–1861), Guðmundur (1808–1849), Gabríel (f. 22. júní 1810) og Hákon (20. febrúar–3. ágúst 1812). Guðmundur drukknaði 6. maí 1812 og var dánarbúið skráð 1. júní, en skipti fóru fram 26. október.[5] Ekki er verðmat á nr. 80.

Sama ár og dag var viðkomandi sýslumaður með tveimur sömu áður tilteknu virðingarmönnum til staðar á Brekku í Ingjaldssandi til að uppskrifa og verðleggja eftirlátna fjármuni sáluga bóndans Guðmundar Hákonarsonar, sem deyði þann næstliðna 6. maí á 43. aldursári. Var svo framlagt sem fylgir:

	rd.	**sk.**
1. Bækur		
1. Vídalínspostilla í tveimur pörtum	2	
2. Graduale		24
3. Sú nýja messusöngsbók		48
4. Gerhardi hugvekjur		16
5. Föstupredikanir Vídalíns útaf historíunni		24
6. Fæðingarhugvekjur og sálmar		40
7. Passíusálmar		24
8. Sturmshugvekjur síðari partur með Anonymo		72
9. Tvennar Vikubænir skrifaðar		16
10. Eintal og Diarium		14
11. Sunnudagabænir		4
12. Passíusálmar og Lassenibænir illa skrifað		8
13. Skrifuð bænaskrudda léleg		24
14. Bræðrasálmabók		34
15. Hallgrímskver		12
2. Fatnaður		
16. Bláar nærbuxur	1	
17. Aðrar sauðsvartar		48
18. Skyrta nýleg af prjóni		54
19. Grákembd peysa		68
20. Blár bolur slitinn		8
21. Bláir sokkar slitnir		10
22. Stígvél	3	

	rd.	sk.
3. Rúmfatnaður		
23. Rekkjuvoðir nýjar	1	
24. Brekán		48
25. Rekkjuvoðir fyrnri		48
26. Brekán lakara		24
27. Rekkjuvoðir lakastar		24
28. Brekán laklegt		32
4. Bús- og eldsgögn		
29. Sár tekur 1 tunnu	1	16
30. Ditto ditto	1	
31. Þriðji ditto lakastur en heldur		64
32. Einbytnutunna		48
33. Dallar fjórir	1	
34. Þrjár fötur		40
35. Tvær vatnsspöndur		12
36. Strokkgarmur		4
37. Átta trog matheld	2	
38. Tíu askar misgóðir	1	24
39. Blöndukanna		24
40. Leirskál		10
41. Tréskál		8
42. Tveir tródiskar		8
43. Tinkanna		64
44. Hringafat af tini	1	
45. Tveir tintallerkar		24
46. Fjórir gaffalar		4
47. Eirketill tekur 40 potta, gersemi vegur 15 pund	12	
48. Pottur tekur 2 fjórðunga	2	
49. Annar pottur tekur 1 fjórðung		48
50. Ditto tekur 10 merkur		24
5. Hirslur		
51. Kista í búrinu		64
52. Rauð kista í húsinu	4	

	rd.	sk.
53. Önnur græn í skemmunni	4	
54. Kistuskrifli í húsinu	1	32
6. Reiðskapur		
55. Hnakkur með dýnu, beisli, gjörðum, ístöðum	4	
56. Klyfberi með gjörðum í standi		32
57. Annar ditto laklegur		16
7. Smíðatól		
58. Belgvirki með blístrugarmi		24
59. Steðji	3	
60. Einn hamar	1	
61. Hefilgarmur		2
8. Aðskiljanlegt		
62. Tveir rokkar	1	32
63. Togkambar		48
64. Ein pálreka		48
65. Þrjú orf		26
66. Fjórar hrífur með höfðum stykkið 10 sk.		40
67. Þrír meisar		64
68. Einn ditto stór		32
69. Rimarbörur		24
70. Lampar tveir		48
9. Hús og viður		
71. Stafgólf af baðstofu með súð uppyfir rúmi uppí húsi niðri, alþiljuðu rúmi þar, vænu borði, vænum glerglugga og hurð með skrá og lykli	8	
72. Baðstofuloft	2	
73. Pallur með rúmum	2	
74. Skemma skrálæst	10	
75. Hjallur speladur með hespu og lás	8	
76. Fjárhús tekur 24	4	
77. Hesthús	1	
78. Laus viður	1	48
79. Fjalir þrjár í skemmunni		64
80. Naust við sjóinn		

	rd.	sk.
10. Lifandi skepnur		
81. Rauð hvíthöfðótt kýr 6 vetra gallalaus, kálflaus en bar um miðjan vetur	18	
82. Önnur rauðflekkótt hyrnd 10 vetra	12	
83. Þriðja svört hvíthúfótt grasbær að öðrum kálfi	18	
84. Rauðskjóttur færleikur 10 vetra	6	
85. Rauðskjóttur hestur afgamall	2	
86. Fjórar ær lembdar	8	
87. Sex sauðir 4 vetra og fjórir þrevetrir	30	
88. Sex ditto tvævetrir	12	
89. Fimm gemlingar	5	
90. Skipsverð	33	
Summa	243	62
Inngjald sterfbúsins:		
1. Frá Sveini á Brekku		32
2. 10 pund af ull hjá síra Ásgeiri	1	4
Summa summarum	245	2
Útgjöld sterfbúsins:		
1. Til Flateyrarhöndlunar	77	62
2. Til Þingeyrar	4	8
3. Til kirkju, tíundir		
4. Landskuld í vor	6	
5. Morgungáfa ekkjunnar	30	
6. Fyrir akkeri og ífæru til prófasts síra Ásgeirs	4	48
7. Til Jóns í Holti	4	
	126	22

Erfingjar sterfbúsins eru:

1. Ekkjan Borgný Jónsdóttir 40 ára og hennar börn:
2. Herdís Guðmundardóttir 16 ára
3. Margrét 15 ára
4. Hallgrímur 11 ára
5. Elísabet 9 ára
6. Guðrún 7 ára

7. Borgný 6 ára
8. Guðmundur 4 ára
9. Gabríel 2 ára
10. Hákon 1 árs

Ut supra	Sveinn Guðmundsson
Ebeneser Thorstensen	Tómas Eiríksson

Henkel kaupmaður gaf eftir 20 rd. af verslunarskuldinni og skiptakostnaður nam 5 rd. 44 sk., þannig að eftir stóðu 123 rd. 32 sk. Borgný fékk helminginn eða 66 rd. 64 sk., en hver bræðranna 10 rd. 18 sk. og hver systranna 5 rd. 9 sk. Fram kemur að sýslumaður fékk stígvélin og hluta af tvævetur sauð, en aðrar skuldir átti Borgný að greiða „hið fyrsta í því sem hún getur komið sér saman við skuldaheimtumenn. Að tiltaka vissa hluti til hvörs barns er ekki þörf fyrst ekkjan heldur við bú og börnin verða hjá henni. Nóg sýnist því að tiltaka summur sem hvörju ber fyrir sig, so þau á sinni tíð geti fengið hvað þeim ber, ef kringumstæður þá tilláta það“.

Jón Jónsson

Jón fæddist árið 1770. Foreldrar hans voru Jón Halldórsson (1735–1804) og Guðrún Helgadóttir (1740–1804) í Villingadal á Ingjaldssandi. Eiginkona hans var Guðrún Vigfúsdóttir (1770–1843) og börn þeirra Jón (1796–1853), Bjarni (f. 1797), Þorvaldur (1798–1799), Kristrún (1800–1882), Guðrún (1802–1856), Sigurfljóð (1804–1859), Sigurborg (1805–1816), Kristín (1806–1816), Karítas (f. 1807) og Jónas (1811–1868). Árið 1801 bjuggu þau í Villingadal á móti foreldrum hennar, Vigfúsi Jónssyni (1733–1806) og Kristrúnu Þorvaldsdóttur (1746–1804), og voru foreldrar hans hjá þeim. Jón drukknaði 6. maí 1812 og var dánarbúið skráð 1. júní, en skipti framkvæmd 14. september.[6]

Sama dag var til staðar viðkomandi sýslumaður með sömu vottum að uppskrifa og meta eftirlátna fjármuni bóndans sáluga Jóns Jónssonar á Villingadal sem burtdeyði þann 6. maí næstliðinn 42 ára, og var því framlagt:

	rd.	sk.
1. Bækur		
1. Vídalínspostilla	2	
2. Graduale		16
3. Passíuhugvekjur		48
4. Dægrastytting		16
5. Þórðarkver prentað og skrifað		6
6. Fræðabók defect að framan		20
7. Gerhardi hugvekjur		12
8. Dagleg iðkun guðrækninnar		10
2. Fatnaður		
9. Blá peysa tvíhneppt borin	1	
10. Grákembd ótilsett		64
11. Sortaðar buxur fornar		48
12. Ditto nýjar ótilsettar		54
13. Sauðsvartar nærbuxur		32
14. Skyrta af prjóni ótilsett		64
15. Sokkar mórauðir nýir		32
16. Ditto tvennir		30
3. Búrs- og eldsgögn		
17. 1½ tunnu sár	1	48
18. 1 tunnu sár	1	
19. Sáskrifli		24
20. Kerhald laggbrotið		16
21. Veslingsstrokkur		12
22. Fjögur trog held		64
23. Tvö ditto lasin		16
24. Fjórir dallar		32
25. Tvær fötur		12
26. Fimm askar		28
27. 3 fjórðunga pottur vel nýr	4	
28. Annar tekur 1½ fjórðung	1	

		rd.	sk.
	4. Hirslur		
28.	Kista skrálæst	1	24
29.	Önnur ditto lamalaus	1	
30.	Þriðja ólæst		48
31.	Fjórða ditto um þveran gafl		64
	5. Aðskiljanlegt		
32.	Hnakkur með sessu, tveimur gjörðum, ístöðum og beisli	3	48
33.	Eitt reipi		24
34.	Lampi brunninn		16
35.	Goggar tveir		8
36.	Handfæri slitið		32
37.	Rekuspaði		8
38.	Þrjú hrífusköft		12
39.	Eitt orf		4
	6. Hús og viður		
40.	Skemmukofi með lás og hespu	2	24
41.	Sex fjalaspækjur		54
42.	Fjárhús tekur 20 fjár	1	48
43.	Þrjár fjalir í búrinu		24
44.	Tveir meisar		32
45.	Tíu fjalir í baðstofu með rúmstokkum	2	64
46.	Laus viður	1	
47.	Rokkur		64
48.	Klyfberi gjarðalaus		24
	7. Lifandi peningur		
49.	Svartflekkótt kýr 12 vetra fengin	20	
50.	Rauður hestur 16 vetra	4	
51.	Þrjár ær lembdar	6	
52.	Tveir sauðir þrevetrir	6	
53.	Þrír ditto tvævetrir	6	
54.	Tveir gemlingar	2	
	Summa	78	78

	rd.	sk.
Inngjald sterfbúsins:		
1. Frá Sveini á Brekku 3 pund ull		30
2. Frá Jóni Þorvaldssyni		48
Summa summarum	79	60
Útgjald sterfbúsins:		
1. Til Flateyrarhöndlunar	17	55
2. Til kirkjunnar á Sæbóli tíund		14
3. Til virðingarmannanna		32
4. Landskuld í vor	2	
en þar uppí eru til 14 pör sokka.		

Erfingjar þessa sterfbús eru:

1. Ekkjan Guðrún Vigfúsdóttir og hennar börn:
2. Jón Jónsson 16 ára
3. Bjarni 14 ára
4. Kristrún 12 ára
5. Guðrún 11 ára
6. Sigurfljóð 9 ára
7. Sigurborg 7 ára
8. Kristín 6 ára
9. Karítas 5 ára
10. Jónas 1 árs

Ut supra	Sveinn Guðmundsson
Ebeneser Thorstensen	Tómas Eiríksson

Kaupmaður gaf eftir 10 rd. af verslunarskuldinni og kostnaður við skiptin nam 2 rd. 24 sk., þannig að eftir voru 68 rd. 1 sk. Guðrún fékk helminginn eða 34 rd. ½ sk. og bróðurlóð var 5 rd. 64 sk. en systurlóð 2 rd. 80 sk. Úthlutun í skuldir fylgir en ekki lóðseðlar, því sýslumanni þótti ekki ástæða til að tilgreina hluti hvers barns fyrir sig „þar arfur þessi ekki er þeim eins árs forði og því síður þeim til uppfósturs... kann því ekki að álítast annað en eyðslufé“.

Tómas Eiríksson

Tómas fæddist árið 1783. Foreldrar hans voru Eiríkur Tómasson (1738–1788) og Margrét Sveinsdóttir (1756–1814) á Þorfinnsstöðum í Valþjófsdal. Margrét giftist síðar Birni Jónssyni (1764–1812), sem var nýlátinn þegar mannskaðinn mikli varð, og átti með honum soninn Jón (f. 1790). Árið 1801 og eftirleiðis var Tómas vinnumaður á Sæbóli hjá Gils Jónssyni (1748-1816) og Margréti Tómasdóttur (f. 1733), tengdaforeldrum Guðmundar Sigurðssonar (sjá hér á bls. 349), og eins víst að Margrét hafi verið föðursystir hans. Tómas drukknaði 6. maí 1812 og var dánarbúið skráð 2. júní. Skipti fóru fram sex dögum síðar.[7] Í formála uppskriftar er eyða fyrir aldri hins látna, sem er aukið við hér.

Anno 1812 þann 2. júní var til staðar viðkomandi sýslumaður með tveimur tilkölluðum vottum, Sveini og Tómasi, til að uppskrifa og virða eftirlátna fjármuni Tómasar sáluga Eiríkssonar sem deyði þann 6. maí næstliðinn 29 ára gamall. Framkom svo þetta eftirskrifað:

	rd.	sk.
1. Bækur		
1. Nýja messusöngsbókin		48
2. Norsku laga erfðir með sálmi og Veronikukvæði		2
3. Hallgrímskver		10
2. Fatnaður		
4. Fiðurkoddi gamall með einskeftuveri		32
5. Grár bolgarmur og svartur buxnagarmur		2
6. Sauðsvartar nærbuxur bættar		16
7. Mórauðir sokkar ósamkynja		10
8. Mórauðir bandsokkar nýir		32
9. Nýir sokkar hvítir		24
10. Aðrir ditto lítið brúkaðir		16
11. Tvennir vettlingagarmar		2
12. Handvettlingar gallaðir á þumli		5
13. Nærbuxnagarmar		16
14. Skyrtugarmur		8

	rd.	sk.
15. Stouthúfa blá ný		24
16. Nýlegar prjónbuxur sortaðar með hnöppum		64
17. Skyrtugarmur		8
18. Nýleg peysa blá með tinhnöppum	2	
19. Önnur ditto lítil hnappalaus	1	
20. Nýtt brekán	1	16
21. Einskefturekkjuvoð hálfslitin		24
22. Ditto vel ný		48
3. Hirslur		
23. Kista skráarlaus með einni löm		48
24. Kistilkorn		10
25. Pottbrot lítið		1
4. Lifandi skepnur		
26. Einn sauður tvævetur	2	
Summa	10	82

Skuldir hefta á þessum fjármunum anteknar:

Til Gils Jónssonar á Sæbóli	1	
Til prófasts síra Ásgeirs	2	

Erfingjar eru móðir hans Margrét og hálfbróðir Jón Björnsson. Fleira var ekki framlagt til uppskriftar.

Ut supra — Sveinn Guðmundsson
Ebeneser Thorstensen — Tómas Eiríksson

Sýslumaður gekk frá skiptum í Stóra-Hjarðardal 8. júní 1812 og tók nr. 21, 22 og 25 upp í kostnað og erfðaskatt, samanlagt 73 sk. Gils fékk nýtt brekán (nr. 20) og prófastur peysu (nr. 18), en uppskriftarmenn nr. 1 og virðingarmenn nr. 9. Eftir urðu 6 rd. 33 sk. sem var skipt jafnt á milli Margrétar og Jóns.

1 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 286; ÞÍ. Kirknasafn. Dýrafjarðarþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 206–207; Dýrafjarðarþing BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1816 (afrit), bls. 182–183; Sýsluskjalasafn. Ísafj. ED1/1, 2. Skiptabók 1811–1825, bls. 89–93, 122–126. Dánarbú Jóns yngri er á bls. 119–122 og skiptin á bls. 153–154. Tveir synir hans drukknuðu með honum, Sigmundur 28 ára og Pétur 15 ára; sjá ofangreindar kirkjubækur.

2 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 269; ÞÍ. Kirknasafn. Dýrafjarðarþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 206; Dýrafjarðarþing BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1816 (afrit), bls. 182; Sýsluskjalasafn. Ísafj. ED1/1, 2. Skiptabók 1811–1825, bls. 94–97, 126–127.

3 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 285; ÞÍ. Kirknasafn. Dýrafjarðarþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 206; Dýrafjarðarþing BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1816 (afrit), bls. 182; Sýsluskjalasafn. Ísafj. ED1/1, 2. Skiptabók 1811–1825, bls. 97–100.

4 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 285, 287; ÞÍ. Kirknasafn. Dýrafjarðarþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 206; Dýrafjarðarþing BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1816 (afrit), bls. 182; Sýsluskjalasafn. Ísafj. ED1/1, 2. Skiptabók 1811–1825, bls. 100–102, 127–130. Þar stendur að skipti eftir yngri bræðurna hafi farið fram 4. desember, sem ekki fær staðist miðað við röðina.

5 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 287; ÞÍ. Kirknasafn. Dýrafjarðarþing BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1816 (afrit), bls. 34, 38, 44, 47, 49, 53, 58, 62, 63, 67, 182; Dýrafjarðarþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 45–82, 206; Sýsluskjalasafn. Ísafj. ED1/1, 2. Skiptabók 1811–1825, bls. 103–106, 151–152.

6 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 288; ÞÍ. Kirknasafn. Dýrafjarðarþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 206; Dýrafjarðarþing BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1816 (afrit), bls. 182; Sýsluskjalasafn. Ísafj. ED1/1, 2. Skiptabók 1811–1825, bls. 107–109, 128–129.

7 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 285; ÞÍ. Kirknasafn. Dýrafjarðarþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 206; Dýrafjarðarþing BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1816 (afrit), bls. 182; Sýsluskjalasafn. Ísafj. ED1/1, 2. Skiptabók 1811–1825, bls. 109–111.

Strandasýsla

1813–1820

Guðný Árnadóttir

Guðný fæddist árið 1778. Foreldrar hennar voru Árni Teitsson (1732–1813) og Guðrún Sigmundsdóttir (1743–1835) á Hömrum í Haukadal í Dalasýslu. Árið 1801 var hún á Víðidalsá við Steingrímsfjörð og þar var Gísli Arnfinnsson (1773–1856) vinnumaður. Þau giftust 16. ágúst 1801: „helmingafélag og morgungjöf lofað 8 rd. til specie". Þau voru fyrst á Felli en síðan í Miðhúsum og lengst á Broddadalsá. Börn þeirra voru Einar (1801–1858), Ólafur (1802–1861), Guðmundur (1805–1860), Steinunn (1807–1875), Guðný (1809–1875), Páll (1810–1823), Arnfinnur (1812–1861) og Kristín, sem fæddist 7. júní 1813 og lést 3. september „af langvaranligum kýlum og kröm". Guðný lést 10. nóvember sama ár og lýsir sóknarprestur því nákvæmlega: „Fór hún um kvöldið heilbrigð að sækja sjó í fötu en fannst skömmu síðar örend undir steini hvar hún kúrði, fannst síðan á líkamanum víðsvegar bláir flekkir – hún lét eftir sig sjö börn lifandi og egtamann í sárfátæku ástandi – hún var annars guðhrædd, þolinmóð, iðjusöm og vel innréttuð manneskja". Hún var grafin 21. nóvember og dánarbúið skráð 2. desember, en skipti fóru fram 28. sama mánaðar. Verðmat vantar á þrjú lömb í lokin. Gísli var á Broddadalsá árið 1816 með öll börnin og Helga systir hans bústýra.[1]

Eftir réttarins tilskipan af 18. næstliðins mánaðar innfann sig á Broddadalsá þann 2. desember 1813 hreppstjórinn Jón Jónsson á Snartartungu, ásamt með bóndanum Sigurði Björnssyni á Broddanesi, til að uppskrifa og virða eftirlátið sterbú Guðnýjar sálugu Árnadóttur, sem deyði þar þann 11. nóvember sama árs,

að viðstöddum ekkjumanninum Gísla Arnfinnssyni. Var so framlagt og virt sem eftirfylgir:

	rd.	sk.
Sálmabók		24
Eintal		16
Gerhards hugvekjur		16
Vaðmálshempa forn	1	
Kventreyja forn og farin		12
Upphlutsgarmur úr rauðu klæði		20
Klæðisniðurhlutur, rauður, stokkinn	3	
Klæðissvinta, blá, lögð með borða og silfurhnapp í	2	
Einskeftupils fornt og drafið, grænt		32
Vaðmálspils hvítt, fornt		24
Sokkar rauðir		10
Brekán, draffornt, með götum		16
Tvær rekkjuvoðir, bættar		16
Kista lítil, lama- og skrálaus og fúin		10
Einn tunnusár		48
Þrjú trog lítil og fánýt		24
Tvær fötur		24
Eitt kerald		10
Ein fata		6
Einn strokkur		16
Einn klyfberi		8
Tveir meisar		16
Kláfar		48
Ein panna hálfs annars fjórðungs, sprungin	1	
Ein bandreipi, léleg		12
Tvö orf og ein hrífa		24
Ein kýr 14 vetra	12	
Fjórar ær	8	
Ein hryssa 8 vetra	4	
Þrjú lömb, lifa ennþá.		
Summa	35	48

Erfingjar eru þeirra egtafædd börn: Einar 12 vetra, Ólafur 11 vetra, Guðmundur 8 vetra, Páll 3 ára, Arnfinnur 1 veturs, Steinunn 6 vetra, Guðný 5 ára.

Skuldir

	rd.	sk.
Útfararkostnaður	5	
Til Reykjarfjarðar kauphöndlunar		72
Til hreppstjórans ferðar og virðingarkaup með meiru	1	
Til Sigurðar á Broddanesi		16
Er	6	88

Þessar skuldir betalar Gísli eftir samkomulagi til hlutaðeigandi. Í sinn helming beheldur Gísli 14 rd. 28 sk. Í bræðranna ⟨hlut⟩ hvörs fyrir sig falla 2 rd. 36 sk. en systranna 1 rd. 20 sk. Hér uppá virðist ei þurfa að nafngreina hvað hvör fyrir sig hafa skuli, þar barnanna hlutur gengur þó meiri væri til þeirra forsorgunar og sveitinni varla að vænta endurgjalds, þó til einhvörs unnið hafi. Sýslumaður mun ei krefjast betalings fyrir afskipti af þessu sterbúi, en vonar að Gísli borgi sér án langs undandráttar skuldir þær er hann að undanförnu átti hjá honum, eins sem hreppstjórinn skrifar að sjálfviljuglega tilboðist hafi.

Bæ þann 28. desember 1813
Jón Jónsson
Sem vottar undirskrifa Jón Jónsson, Sigurður Björnsson

Magnús Tómasson

Magnús fæddist árið 1747. Foreldrar hans voru Tómas Sigurðsson (f. 1720) og Ingibjörg Magnúsdóttir (1722–1789). Fyrsta eiginkona hans var Hólmfríður Bjarnadóttir (1723–1795) og voru þau barnlaus, en hún átti þrjú börn með fyrri manni sínum. Önnur kona Magnúsar var Ingibjörg Arnfinnsdóttir (1750–1806) og voru þau einnig barnlaus. Þau bjuggu í Kolbeinsvík árið 1801. Þriðja kona hans var Guðrún Jónsdóttir (f. 1765) og giftust þau 29. júní 1806. Synir þeirra voru Magnús (1806–1836) og Jón (1808–1811). Magnús varð bráðkvaddur 21. janúar 1814 og var dánarbúið skráð 8. mars, en skipti fóru fram 24. sama mánaðar.[2]

Anno 1814 þann 8. mars ⟨var⟩ uppskrifað sterbúið í Kolbeinsvík eftir Magnús sáluga Tómasson, búandi þar, sem deyði þann 2. febrúar. Hans ekkja er Guðrún Jónsdóttir og barn þeirra Magnús Magnússon 8 ára, hvörju settur er formyndari bóndinn Árni Árnason á Kambi.

	rd.	sk.
Þrjár ær, hvör virt á 1 rd. 48 sk., er	4	48
Þrír gemlingar hvör á 80 sk.	2	48
Færleikur 15 vetra með reiðskap	5	
Steðji	4	
Smiðjubelgur		48
Smíðahamar	1	
Annar dito		40
Klaufhamar		36
Löð		80
Járnsleggja	1	32
Beygjutöng		10
Þrjár ljáspíkur, líttnýtar		32
Skaröxi		36
Járnkall 8 pund, ryðgaður	1	48
Handöxi		36
Þrír heflar, allir á		16
Trénafar seldur Ísleifi á Þórustöðum, óbetalaður		16
Þrír hnífar, allir á		12
Þjöl		48
Önnur dito		16
Langviðarsög	1	
Þversög		6
Páll		24
Hnakkgarmur, með ístöðum		64
Ólarbeisli	1	
Þófagarmur		24
Tvenn reipaslitur		24
Fiskalár, lamaður, fúinn		16
Þófagjarðir tvær með koparhringjum		48

	rd.	sk.
5 fjórðunga pottur á	6	48
2 fjórðunga pottur	1	48
Þrír fötugarmar		12
Tveir skinnstakkar, hver 32 sk.		64
Sjóbuxur		16
Einn tunnusár		48
Annar dito		32
Fjögur trog á 16 sk. er		64
Strokkur		32
Fimm keröld	1	4
Mælirskútur		48
Annar dito		24
Tvö orf, hvört á 12 sk. er		24
Tvær hrífur, hvör á 5 sk. er		10
Fjórir meisar á 4 sk. er		16
Afgamlir kláfar		10
Torfkrókar		10
Rennistokkur með tveimur járnum		48
Nýleg kista járnalaus		64
Kista skrálæst með járnum	1	64
Peysa	1	32
Buxur sortaðar		80
Buxur bláar		48
Síðhempa og pör á		20
Klæðisbolur	1	
Klæðisbolur		16
Vettlingar		5
Tveir peysugarmar		24
Einn dito		8
Bolgarmur		6
Skyrtugarmur		12
Skinnbuxur		8
Sokkar		8

	rd.	sk.
Aðrir		8
Lás		24
Jónsbókar ɔ: Vídalínspostillu vetrarpartur		64
Gíslabókar sumarpartur		32
Grallari		8
Sálmabók		48
Passíuhugvekjur		48
Gerhards hugvekjur		8
Þórðarkver		4
Peningar	1	2
Til góða í kaupstað	3	48
Summa	56	39

Skuldir á sterbúinu

	rd.	sk.
Fyrir líkkistu og líkmannakaup til Magnúsar í Byrgisvík	2	
Árna á Kambi Árnasonar	1	
Jónas í Byrgisvík er klár með 1½ rd. fyrir kistusmíði og fyrirhöfn alla, gat ekki beðið vegna fátæktar.		
Séra Guðmundur í Árnesi legkaup og líksöngseyrir 81 sk., tvö lambafóður (skrifar hann) á 1 rd., ljóstoll 44 sk., dagsverk og tíundir 27 sk.	2	56
Guðmundur á Bæ á Selströnd Guðmundsson, hestmeðgjöf		56
Það sem vantar að leggist ofan á jörðina, að undanteknum hlöðugarmi, sem í úttektinni ei tjáist að hafa fylgt jörðinni, er þó ei virtur, kynni að metast til einhvörs hagræðis í útsvarinu: 30 sauða byrgi metið 3 rd., viður á reka 2 rd., smiðja 84 sk. og búðarkofi 48 sk., vantar enn nú að leggja ofan á jörðina	3	48
sem administrator kóngsjarðanna (því forpagtari er ég ei) vogar ekki að eftirgefa, en tekur til þakka hvað sá tilkomandi ábúandi vill uppá mitt ansvar góðmótlega og sanngjarnlega ílina við þá fátæku ekkju og hennar auma barn, ef hún býr ei framvegis á jörðinni.		
Til hreppstjóra Guðmundar Bjarnasonar fyrir úttekt jarðar 72 sk., fyrir virðingu sterbúsins og uppskrift 1 rd.	1	72

	rd.	sk.
Til Gríms Jónssonar, virðing og úttekt	1	
Sýslumanns: Landskuld af jörðinni til fardaga 1814	1	12
Skipta og skrifaralaun, með sportelforhöyelse	1	12
Resterar landskuld 1812	1	12
Er	15	76

En af 1½ fjórðungi ullar, sem getið er í registrationinni, gengur 10 pund í yfirstandandi fardagaárs leigu, og 5 pund í leignarestans 1812.

Barnið Magnús Magnússon beheldur silfurhnepptri peysu, sem uppskriftin sýndi að Magnús heitinn hafi gefið syni sínum.		
Morgungjöf ekkjunnar er skrifað að sé	8	
Er	23	76

Það sem vantar uppá leigur og landskuld á fyrri árum, hér um 1 rd. virði eða lítið yfir, vill sýslumaður eftirgefa, fyrst að borgað hefur og hirðir nú ei að krefja.

Eignum var raðað niður á skuldirnar og lóðseðlar þeirra mæðgina fylgja. Skuldin við sýslumann jókst um 33 sk. vegna þinggjalds og lofuðu hlutaðeigendur að borga það sérstaklega. Þá bættust við tvö kistuskrifli metin á 16 sk. sem var skipt til jafnaðar. Undir skrifa Jón Jónsson sýslumaður í Bæ 24. mars 1814, virðingarmenn Guðmundur Bjarnason og Grímur Jónsson, sem og barnsins formyndari Árni Árnason.

Vigdís Illugadóttir

Vigdís fæddist árið 1788. Móðir hennar var Geirlaug Björnsdóttir (1764–1839) vinnukona og faðir Illugi Illugason (f. 1754) bóndi í Gröf við Bitrufjörð, sem þá var kvæntur Gróu Sveinsdóttur (1760–1818) og áttu þau fyrir Illuga (1778–1843) og Magnús (1780–1832). Sama ár og Vigdís fæddist eignuðust hjónin dótturina Þórunni (1788–1823) og skildu upp úr því. Árið 1790 bjó Illugi í Gröf og var Geirlaug á heimilinu með Vigdísi ársgamla, sögð stórlynd og sæmilega skýr. Árið eftir var Gróa farin af bænum og Geirlaug

orðin bústýra Illuga. Árið 1793 eignuðust þau aðra dóttur, Elínu (1793–1835), og ári síðar voru þau öll á staðnum, en árið eftir það var Illugi farinn. Árið 1801 var hann aftur orðinn húsbóndi í Gröf og tekið er fram í manntali að hann sé „formedelst begaaet hoer fraskyldt sin kone“. Illugi sonur hans var á bænum og kona hans, einnig Magnús og tvö „uægte börn“, Vigdís 13 ára og Elín 9 ára. Mæður þessara barna, Gróa og Geirlaug, voru þá báðar vinnukonur í Kollafjarðarnesi. Árið 1802 gekk Geirlaug að eiga Eirík Helgason (1779–1805) og eignuðust þau Gróu (1803–1866) og Guðrúnu (f. 1804). Vorið 1812 stóð Geirlaug sem ekkja fyrir búi í Gröf með fjórum dætrum sínum og þar lést Vigdís 2. febrúar 1814. Dánarbúið var skráð 13. apríl og skipti fóru fram átta dögum síðar.[3]

Þann 2. febrúar dó Vigdís Illugadóttir, í þjónustu hjá móður sinni í Gröf, sem tjáist af fáfræði hafa forsómað að tilkynna skiptaréttinum dauðsfallið í tíma. Sterbúið eftir hana virti og uppskrifaði hreppstjórinn Jón Jónsson ásamt með bónda Þórði Þorgeirssyni þann 13. apríl svoleiðis sem eftirfylgir.

	rd.	**sk.**
Kista með skrá og lömum	2	
Vídalínspostilla	2	
Graduale		24
Upphlutspils af þeldúk, blátt	3	
Niðurhlutur, blár, úr klæði	6	
Dito blár, með vírverki	4	
Svinta blá, þrílögð, með flöjelsborða og silfurhnöppum	7	
Stimpluð silfurpör með lista	2	
Ól með messingshringju		24
Rósaband		8
Kragi		32
Léreftsklútur, nýr, blár, rauðteinóttur	2	48
Klútur, silkidreginn, forn	1	
Rósasilki, rautt		24
Trefill, hvítur		8
Upphlutur, blár, úr klæði		64
Vaðmálspils, barkað		64

	rd.	sk.
Svinta, blá, bætt		8
Vettlingar		4
Griplar		8
Blá peysa, ný	1	
Sokkar tvennir		32
Ennú blá svinta, forn		48
Rokkur	1	
Ólarbeisli, fánýtt		64
Tvær gjarðir með koparhringjum		64
Silfurhnappar	3	
Söðull með sessu og líttnýtu áklæði, burtseldur	4	48
Vaðmálshempa með flosi, seld	3	48
Ein ær	2	48
Er	49	92

Skuldir

Líkkista	2	
Til líkmanna	1	6
Legkaup		54
Til Odds á Einfætugili, fyrir þriggja vikna hýsing og fyrirhöfn á þeirri burtdánu	2	48
Er	6	12
Skuld hjá Sigríði Andrésdóttur í Vík		68
Verður eftir	5	40

Erfingjar eru: Móðirin Geirlaug Björnsdóttir. Systir Elín Illugadóttir 21 árs, hálfsystir Guðrún Eiríksdóttir 11 ára og Gróa Eiríksdóttir 10 ára gömul. Ut supra.

Jón Jónsson Þórður Þorgeirsson

Ennú útgift

	rd.	sk.
Til hreppstjórans Jóns Jónssonar, registrations og virðingarlaun		72
Þórðar virðingarkaup		24
Sýslumanns: Skipta- og skrifaralaun með procent eða sportelforhöjelse	1	16
Verður þá eftir, sem til skipta koma	42	60

Úthlutun vegna skulda fylgir og lóðseðlar. Skuldina við Odd á Einfætingsgili var Geirlaugu „á hendur falið að betala, sem hina best verðskulduðu, afdráttarlaust, í einhvörju sem hann vill tilmælast eða fyrir gilt antaka, og í því skyni leggst hún saman við hennar lóð“. Jón sýslumaður, Jón hreppstjóri og Þórður Þorgeirsson skrifa undir að Bæ 21. apríl 1814.

Sigríður Ólafsdóttir

Sigríður fæddist árið 1792. Foreldrar hennar voru Ólafur Jónsson (1760–1803) og Þorbjörg Ólafsdóttir (1761–1812) í Reykjarfirði í Árnessókn. Eiginmaður hennar var Jón Jónsson (1782–1854) og synir þeirra Loftur (f. 1815), Ólafur (1816–1890) og Hjalti (1817–1867). Sigríður lést í Grænanesi við Steingrímsfjörð 1. apríl 1819 og var búið skrifað upp 26. apríl, en skipti fóru fram 29. maí.[4]

Árið 1819 þann 26. apríl var að skiptaréttarins ráðstöfun uppskrifað og virt í fjarveru hreppstjórans í Hróbergsþingsókn af hans fullmektugum bóndanum Jóni Jónssyni á Grænanesi eftirlátið sterbú Sigríðar sálugu Ólafsdóttur er deyði þann 1. apríl þessa árs á 31. aldursári og lét eftir sinn egtamann Jón Jónsson og þeirra skilgetin börn, Loft 4 ára, Ólaf 3 ára og Hjalta 1 árs. Var svo framvísað og virt:

	Silfurverð	
	rbd.	**sk.**
Jónspostilla skrifuð framan og aftan	1	
Sálmabók mjög lúð spennluð		80
Ný Biblía	2	
Saltari skrifaður		40
Föstupredikanir		24
Eintal		24
Upprisuhugvekjur		24
Forfeðrabænabók		24
Þórðarkver		8
Hallgrímskver		12
Fæðingarsálmar		8

	rbd.	sk.
Skinnsæng með fiðri	2	
Dýna lítil	1	
Skinnkoddi		16
Annar dito		12
Þriðji dito		14
Kálfskinnssessa		12
Rekkjuvoð		16
Tveir rekkjuvoðagarmar		6
Enn nú rekkjuvoð		8
Grænn niðurhlutur af klæði forn	1	
Græn svynta lögð		90
Blá einskeftusvynta	1	12
Rauður klæðisupphlutur með dökkvum leggingum		90
Klæðistreyja lögð		68
Raskniðurhlutur með rokkverki		48
Hempa slitin		48
Silkiklútur	1	
Léreftsklútur með rauðum bekkjum		72
Annar dito með bláum teinum		64
Þriðji dito		68
Kragi með hvítu undirborði		24
Annar grænn		16
Nýtt einskeftupils blátt	1	48
Blár pilsgarmur		24
Röndótt svynta		32
Blá peysa slitin		32
Upphlutur forn		10
Blár klútur		32
Sokkar og bönd		8
Silfurmillur vega 3 lóð 6 fiska	3	48
Silfurpör með látúnskrók og bandi	3	48
Þrír svyntuhnappar 2 lóð 6 fiskar	3	
Kista læst lítil	1	24

	rbd.	sk.
Önnur læst hjaralaus		90
Kistuskrifli með kengju		24
Lítil kista með hjörum og skrá líttnýtri		40
6 fjórðunga pottur	4	48
Strókapottur sprunginn	1	12
Fjórðungspottur mjög brunninn		36
2 tunna sár nýlegur	1	48
Annar gamall vantar gjörð		64
Tunnusár matheldur með þremur gjörðum		40
Mælirskerhald fornfálegt		24
Annað dito		24
3 fjórðunga kerhald gamalt		16
Fjórir dallar		48
Þrír dito minni		20
Fjórar vatnsfötur		32
Fjórðungsfata		10
Tvær dito litlar		10
Troggarmur		3
Fjögur trog nýleg		40
Fjögur dito fyrnri		24
Strokkur gamall		7
Sjö askar		24
Tvennir kambagarmar		14
Togkambar		12
Spunarokkur		64
Reisla slæm		12
Páll		24
Þrjár rekur vantar var fyrir eina		24
Langviðarsagargarmur		10
Skaröxi		16
Handöxi		16
Tveir sagarstúfar		4
Nafar		2

	rbd.	sk.
Tveir heflar litlir		6
Belggarmur		10
Steðjamynd lítil		32
Tveir hamrar litlir		16
Þrjú orf		9
Fimm hrífur		15
Þrjár klárur		6
Börur		4
Einir kláfar		16
Átta meisar		36
Heyjárn		12
Járnlampi		32
Annar dito garmur		6
Karlmannsreiðskapur með tilheyrandi	2	48
Kvenþófi		72
Ólarbeisli		80
Kvenístöð		12
Tvær þófagjarðir með koparhringjum		24
Þrjú bandbeisli		24
Gjörð með tveimur járnhringjum		8
Tvenn ólarreipi		48
Bandreipi á sex hesta	1	
Þrír klyfberar með böndum		48
Þrír ljáir		72
Tvö brýni		4
Hvít kýr 9 vetra hafnast ekki	6	
Önnur 14 vetra óvíst hvort með fangi	5	
Tarfkálfur	2	48
Þrír gemlingar	3	
Rauður færleikur 12 vetra	5	
Brúnn dito um tvítugt	3	
Jarpskjóttur hestur gamall	4	
Folald	1	

	rbd.	sk.
Vættarkista með ónýtum lömum og skráarkorni	64	
Stervbúsins massa	87	84

Skuldir á stervbúinu

Til ekkjumannsins morgungjöf	12	
Eftirstandandi af landskuld 20 fiskar óframfærðir	1	
Til herra prófasts Hjalta Jónssonar fyrir útlagt þinggjald 12 fiskar		27
Til Reykjarfjarðar kauphöndlunar fyrir ½ tunnu af skemmdu korni	15	
Til virðingarmanns Jóns Jónssonar fyrir uppskrift og virðingu		48
Til constitueraðs sýslumanns Jóns Jónssonar:		
Skipta- og skrifaralaun með sportelforhöjelse	1	
Skiptabréf og forsigling	1	
Er	30	75

Úthlutun í skuldir fylgir og lóðseðlar. Eftir stóðu 57 rd. 12 sk. Jón fékk helminginn eða 28 rd. 54 sk. og hver sonanna 9 rd. 50 sk. Jón Jónsson sýslumaður skrifar undir á Melum við Hrútafjörð 28. maí 1819.

Loftur Jóhannsson

Loftur fæddist árið 1747. Foreldrar hans voru séra Jóhann Þórólfsson (1699–1771) og Kristín Jónsdóttir (1705–1748) í Gufudal og síðar Garpsdal í Barðastrandarsýslu. Eiginkona hans var Guðný Eyjólfsdóttir (1726–1811) og börn þeirra Guðrún (1770–1814) og Jón (1772–1814). Árin 1789–1803 bjuggu þau á Kambi í Trékyllisvík og var Loftur hreppstjóri, en síðan á ýmsum bæjum í Árneshreppi. Árið 1816 var hann húsmaður á Krossnesi. Þar lést hann 28. júní 1819 úr „aldurdómsveikleika“ og var jarðaður 4. júlí. Dánarbúið var skráð 9. júlí og skipti fóru fram 28. febrúar 1820. Athygli vekja hákarlsafurðir sem eru tilgreindar nokkuð nákvæmlega.[5]

Anno 1819 þann 9. júlí innfann sig hreppstjórinn Gísli Sigurðarson að Krossnesi til að uppskrifa og virða eftirlátna fémuni Lofts Jóhannssonar sem deyði þann 28. fyrra mánaðar. Sem virðingarmaður var þar nálægur Guðmundur Guðmundsson.

	Reedesölv	
	rbd.	sk.
Biblía ný prentuð í Kaupmannahöfn 1813	1	
Messusöngsbók, Leirárgörðum 1801 rotin		24
Kristilegra trúarbragða höfuðlærdómar, 1. og 2. partur, rotin af spjöldum		48
Biblíukjarni, Hólum 1744		20
Dönsk bæna- og lestrabók rotið framanaf		2
Nýr kistill með skúffum		10
Vinagleði		10
Sjónarspegill		3
Gamall lítill kistill skorinn		6
Fjórar arkir pappír		4
Talnalistin		4
Lítill kistill með tveimur handröðum og lausu loki		2
Matspónn		4
Lítið smáversa- og bænasafn skrifað		2
Tóbaksponta		4
Kistill með einum handraða og einu loki lausu		2
Ný skinnhúfa		24
Blátt vesti af damaski med hnöppum		48
Kollótt húfa		4
Ein dito forn		2
Einhnepptur bolur forn		16
Peysa blá forn		20
Tvíhnepptur bolur		32
Hvít peysa ný með tölum		40
Nýjar langbuxur bláar		64
Hvítar nærbuxur		16
Röndóttir buxnagarmar		12
Skyrta		20

	rbd.	sk.
Hvítar langbuxur úr lérefti		32
Nærbuxnagarmar		2
Mórauður peysugarmur		8
Skinnhúfugarmur		8
Þrennir smokkar		12
Nýlegir bandsokkar með röndum		12
Blár dropaléreftsklútur		32
Axlabönd		12
Hvítir bandvettlingar		4
Handvettlingar		2
Íleppar		2
Sokkabönd		8
Handvettlingar ennú		2
Mórauðir garmasokkar		2
Nærsokkar		8
Nýjar stuðlaprjónslangbuxur		64
Tvennar nærbuxur nýjar		48
Barkaðar langbuxur nýjar		48
Skyrta ný		32
Blá klæðistreyja með raskfóðri forn og bætt		32
Blá kersutreyja með hvítu fóðri		64
Fjögur pör hvítir bandvettlingar nýlegir		24
Þrjú pör hvítir bandsokkar nýlegir		36
Bláir sokkar nýlegir		16
Floshúfa		16
Ennú hvítir bandsokkar		12
Bláir háleistar		4
Svartir bandvettlingar		4
Tólf pör nýir íleppar		24
Röndótt axlabönd		8
Svartröndóttir handvettlingar vænir		6
Tíglasokkabönd		10
Sparihattur	2	

	rbd.	sk.
23 pör nýir rauð- og bláröndóttir handvettlingar	1	42
Blár reiðtrefill		4
Kista með skrá og lömum	1	
Skrína með skrá og lömum		32
Tvær skrínur dálitlar		4
Lítið koffortsskrifli		4
Beltispör af kopar		4
Pallkistill með lausu lokskrifli		6
Skinnsæng bætt vegur 28 pund	2	
Önnur dito vegur 18 pund	1	32
Koddi með einskeftuveri		32
Annar dito með dún		20
Skinnkoddi lítill		12
Forn rekkjuvoð		32
Fornt brekán		24
Smokkskjóða		4
Þrjú elt lambskinn		12
Tvær pottflöskur		8
Tvær minni flöskur, riðið um með tágum		2
Blá pelaflaska		12
Tóbakspípa		2
Kista læst með lömum		64
Lítil skrína með hespu og lömum		10
Öskjur stórar		4
Tvær rúmfjalir litlar		4
Blekglas		2
Blekbrúsi		2
Koparhringjur		4
8 pund hvít ull á 24 sk.	2	
2 pund dito mislit á 20 sk.		40
Tvær ær með lömbum á 3 rd.	6	
Tunnusár gamall		24
Koparsignet		4

	rbd.	sk.
Silfursignet		48
Í silfurpeningum		68
2½ vætt af hákalli	5	
2½ fjórðungur af skráp	1	24
Lítið af hákallsruðum		72
92 pottar hákallslýsis	23	
Stervbúsins massa	62	63

Gísli Sigurðsson hreppstjóri   Guðmundur Guðmundsson

Skuldir á búinu

Til Reykjarfjarðar kauphöndlunar var stervbússkuldin hvar uppí monsieur Jón á Krossnesi hefur útlagt af sínu 4 rd. 57 sk.	32	16
Til monsieur Jóns á Krossnesi (auk þeirra til höndlunarinnar borguðu 4 rd. 57 sk.) fyrir skyrtu af lérefti með viðbót í hjúp 3 rd. 48 sk., líkkistu 1 rd. 24 sk., sex líkmannskaup 1 rd. 48 sk., einn tunnusár 1 rd. 24 sk., tveir skápar 1 rd., 5 pund smjörs 60 sk., til prestsins 13 sk., fyrirhöfn á lifrarbræðslu og flutning á lýsinu inn í kaupstað 1 rd., mat til líkmannanna 48 sk.	10	73
Til hreppstjóra signor Gísla Sigurðssonar á Kaldbak: Í peningum 24 sk., registrations- og virðingarlaun 48 sk.		72
Til virðingarmanns Guðmundar Guðmundssonar		24
Til dánarbús Halldórs heitins í Bæ, lambsverð og smjörtafla	1	
Til skiptaréttarins: Skipta-, skrifara- og skuldaútlagslaun 60 sk., lóð- og skuldaútlagsseðlar 1 rd. 48 sk.	2	12
Eru	47	5

Verslunin fékk lýsi, vettlinga og ull, en Jón á Krossnesi kindur, fatnað, bækur og fleira. Erfingjar voru Þórólfur bróðir Lofts og bróðurdóttir þeirra Guðrún Jóhannsdóttir, sem fengu 4 rd. 64 sk. hvort, en systrabörn hans Magnús Sigurðsson, Guðrún Sigurðardóttir og Þóra Guðbrandsdóttir fengu 2 rd. 32 sk. á mann. Lóðseðlar fylgja og undir skrifar Jón Jónsson sýslumaður á Melum 28. febrúar 1820.

Helga Magnúsdóttir

Helga fæddist í Hrútatungu í Hrútafirði árið 1734 og eru foreldrar hennar óþekktir. Í nóvember 1784 var hún vinnukona á Melum í Hrútafirði: „lesandi, meinhæg, fákunnandi“. Árið 1801 var hún ómagi á Borðeyri: „blind og underholdes af medlidenhed“. Hún var niðursetningur á Óspaksstöðum árið 1816 og lést 26. október 1820 sem sveitarómagi á Fjarðarhorni: „deyði af aldurdómshrumleika, hafði aldrei gifst né átt barn“. Eignir hennar voru seldar á uppboði fjórum dögum síðar. Hér eru matsverð og uppboðsverð tilgreind en ekki kaupendur, sem voru bændur í næsta nágrenni. Fyrirsögninni „Söluverð“ er aukið við.[6]

Anno 1820 þann 30. október voru við opinbera áður kunngjörða auction burtseldar til hæstbjóðenda, að Fögrubrekku við Hrútafjörð, eftirlátnar flíkur sveitarómagans Helgu Magnúsdóttur sem deyði þann 27. sama mánaðar.

	Virðing Courant		**Söluverð Courant**	
	rbd.	**sk.**	**rbd.**	**sk.**
Brekán		24		59
Skyrta		8		25
Hvítt nærpils garmur		8		26
Grænn pilsgarmur		6		24
Skyrtugarmur		4		11
Svyntugarmur		2		4
Sjálfskeiðingur		4		9
Summa		56	1	62

Ut supra
Jón Jónsson

TILVÍSANIR

1 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 366; ÞÍ. Kirknasafn. Tröllatunga og Fell BA 3. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 38, 74, 116; Sýsluskjalasafn. Strand. ED1/1, 3. Skiptabók 1805–1821, bl. 33v–34r; *Manntal á Íslandi 1816*, bls. 745–746; Jón Guðnason, *Strandamenn*, bls. 181–182.

2 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 360; ÞÍ. Kirknasafn. Árnes í Trékyllisvík BA 1. Prestsþjónustubók 1764–1816, bls. 136; Sýsluskjalasafn. Strand. ED1/1, 3. Skiptabók 1805–1821, bl. 35v–36v; Jón Guðnason, *Strandamenn*, bls. 438.

3 *Manntal á Íslandi árið 1801. Vesturamt*, bls. 375, 386–387; ÞÍ. Kirknasafn. Prestsbakki BC 1. Sóknarmannatal 1780–1817, bls. 178, 190, 204, 216, 222, 238, 256; Sýsluskjalasafn. Strand. ED1/1, 3. Skiptabók 1805–1821, bl. 37v–38v; Jón Guðnason, *Strandamenn*, bls. 166.

4 Jón Guðnason, *Strandamenn*, bls. 327–328, 460; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Strand. ED1/1, 3. Skiptabók 1805–1821, bl. 65v–66v.

5 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 360; *Manntal á Íslandi 1816*, bls. 739; ÞÍ. Kirknasafn. Árnes í Trékyllisvík BA 2. Prestsþjónustubók 1817–1828, bls. 72; Sýsluskjalasafn. Strand. ED1/1, 3. Skiptabók 1805–1821, bl. 74v–76r; Jón Guðnason, Strandamenn, bls. 448. Um hákarla, sjá grein mína „Hákarlaveiðar í Strandasýslu á öðrum fjórðungi 19. aldar", bls. 99–117.

6 *Manntal á Íslandi 1801. Vesturamt*, bls. 382; *Manntal á Íslandi 1816*, bls. 753; ÞÍ. Kirknasafn. Staður í Hrútafirði BC 1. Sóknarmannatal 1784–1812, bls. 6; Staður í Hrútafirði BA 3. Prestsþjónustubók 1816–1864, bls. 179; Sýsluskjalasafn. Strand. EC1/1, 1. Uppboðsbók 1808–1839, bls. 22.

Gullbringu- og Kjósarsýsla

1818–1820

Björg Sturlaugsdóttir

Björg fæddist árið í Sviðugörðum í Flóa árið 1747 og eru foreldrar hennar óþekktir. Systir hennar Gróa var sjö árum yngri. Árið 1801 var Ólöf ekkja og „tomthuskvinde af fiskerie“ í Grænuborg í Útskálasókn og 18 ára sonur hennar hjá henni, Ólafur Sveinbjarnarson. Hugsanlega hafði hún verið gift Sveinbirni Ólafssyni (f. 1751) sem árið 1793 eignaðist dóttur með Oddnýju Vigfúsdóttur (f. 1772), sagður kvæntur maður í Ísólfsskála við Grindavík. Ólöf lést í Stóraholmshjáleigu 28. júní 1818 „úr ellilasleik“, eftir því sem fram kemur í prestsþjónustubók, þá húskona í Bjargarkoti í Leiru, og spurt er: „ekkja?“ Eignir hennar voru skráðar og seldar 6. nóvember 1818, en skipti fóru fram í Reykjavík 6. desember 1819. Hér er uppboðsverði haldið til samanburðar við matsverð, en kaupendum sleppt sem voru karlar í næsta nágrenni. Bréf hreppstjóra til sýslumanns fylgir.[1]

Til sýslumanns herra Ólafs Finsen

Hér innleggst listi yfir uppskrift og auction á eftirlátnum fjármunum Bjargar sálugu Sturligsdóttur á Bjargarkoti í Leiru, er átti sveit á Bæjarhrepp í Árnessýslu, en við vitum ei hvörja erfingja hún átti, nema eina systur Gróu Sturligsdóttur á Stað í Grindavík. Við þennan lista er athugandi að til skuldar eru þar óanfærð virðingar- og auctionslaun, er við biðjum auðmjúklegast herra sýslumanninn sjálfan að ákveða okkur til handa.

Flankastöðum dag 29. nóvember 1818
Matthías Árnason
Ásgrímur Símonsson

Registrations og auctions listi yfir eftirlátna fjármuni Bjargar sálugu Sturlaugsdóttur er deyði þann 28. júní 1818 66 ára gömul að Stóraholmshjáleigu í Leiru.

	Virðingarpris rbd.	sk.	Auctionspris rbd.	sk.
1. Hempa sortuð forn		40		64
2. Tveir klútar annar gamall	1	24	2	26
3. Blátt klæðisfat gamalt	3		4	4
4. Nærfat gamalt svart		16	1	36
5. Pilsgarmur bættur		8		20
6. Tvær skyrtur gamlar og ein húfa		40	1	36
7. Kvenhetta og styttuband		12		19
8. Sokkar nýlegir		8		52
9. Dito gamlir bláir, dito rauðir		12		74
10. Upphlutur gamall		4		6
11. Blá peysa bætt og einir vettlingar		8		56
12. Einn kvenkragi, einn koddi gamall, annar dito minni	1		2	56
13. Gerhardi hugvekjur og Hugvekjusálmar		24	1	64
14. Skrína með lömum		32		76
15. Járnlampi		24		52
16. Kerhald, askur, fata, leirdiskur		24		76
17. Tvenn skæri, eitt nálhús með tveimur nálum		4		8
18. Tóbaksjárn og gleraugu		4		18
19. Brekánstuska og rekkvoðargarmur		24		76
20. Svuntugarmur		2		10
21. Næturgagn og pottatuska		2		2
22. Húskofi	5		10	
Summa	13	24	29	57

Skuldir á ofanskrifuðum fjármunum eru

	rbd.	sk.
Til prests og kirkju	1	66
Líkkista	10	
Til líkmanna	2	48

	rbd.	sk.
Eftir kofann og tún sem fylgdi í þrjú ár	10	
Til monsieur Sveins Jónssonar á Gerðum	2	64
Summa	26	82

Flankastöðum dag 6. nóvember 1818
Matthías Árnason
Ásgrímur Símonsson

Við skiptin fengu hreppstjórar 1 rd. saman og annar skiptakostnaður nam 31 sk., svo að arfurinn var 1 rd. 40 sk., sem Gróa fékk. Ólafur sonur Bjargar er ekki nefndur og hefur verið látinn.

Guðrún Sveinsdóttir

Guðrún fæddist árið 1764 og eru foreldrar hennar óþekktir. Hún var vinnukona í Viðey hjá Ólafi Stephensen stiftamtmanni árið 1798 og eignaðist 1. ágúst 1799 andvana dóttur með Styr Péturssyni (1774–1826) frá Heggstöðum í Andakíl. Guðrún var vinnukona á Kleppi þegar hún lést úr gulu og brjóstveiki 12. september 1818. Húsbóndi hennar, Magnús Stephensen yfirdómari í Viðey, skrifaði sýslumanni daginn eftir. Dánarbúið var skrifað upp 21. september og þar er andlátsdagurinn rangur. Eignir Guðrúnar voru seldar á uppboði á Kleppi 21. október og skipti fóru fram í Reykjavík 16. desember.[2]

Til herra sýslumanns Halldórs Thorgrimsens
Að vinnukona mín á Kleppi Guðrún Sveinsdóttir sé í gærkvöldi af brjóstveiki sáluð, undanfelli ég ekki hérmeð eftir lagafyrirmælum að tilkynna herra sýslumanninum, og þarhjá, að enn þótt allt hvað hún eftir sig lætur séu litlar og fánýtar flíkur, er hvörgi nærri hrökkva til útfararkostnaðar, enn síður læknislauna og apothekarareikninga borgunar, því landphysicus lét ég til hennar sækja og þau meðöl útvega henni er hann fyrirskrifaði, óska ég samt að þessar flíkur mætti til afdrags þeim skuldum verða, sem fyrst, að yðar tilstilli uppteiknaðar og realiseraðar.

Viðeyjarklaustri 13. september 1818
Magnús Stephensen

Uppskrift á fjármunum Guðrúnar Sveinsdóttur sem dó að Kleppi í Seltjarnarnesshrepp þann 6. september 1818.

Nr.		rd.	sk.
1.	Svart vaðmálsfat með upphlut af sama og tinmilnum, gamalt og slitið, er virt fyrir	1	
2.	Nýtt hvítt kersaynærfat	2	
3.	Ditto prjónanærfat og tveir upphlutagarmar		32
4.	Grátt hnjáskjól hálfslitið		24
5.	Blá prjónapeysa gatslitin og ditto garmur		32
6.	Grá ditto ný	2	16
7.	Bláröndótt dúksvinta nokkuð slitin	1	
8.	Hvítur skyrtugarmur		20
9.	Blá kersaysvinta fjórlögð með grænum þráðarknipplingum hálfslitin	2	
10.	Þrjú pör sokka, einir bláir, aðrir svartir neðan, þriðju mosaðir	1	
11.	Tvær húfur bláar, önnur með grænum silkiskúf		80
12.	Tvö pör kvenvettlinga, hvítir og svartir		16
13.	Léreftsklútur nýr með rauðum teinum	3	
14.	Ditto rauðröndóttur, nokkuð slitinn	2	64
15.	Ditto bláröndóttur, nokkuð brúkaður	1	32
16.	Hálssilkisslæða gulröndótt		8
17.	Flosbelti með printsmetalspörum		32
18.	Pallkistill með skrá, lykli og lömum, lítilfjörligur, og rusli í		64
19.	Dálítil skrína, þó læst		48
	Summa	19	84

Kleppi þann 21. september 1818
Magnús Magnússon
Sem virðingarmenn undirskrifa
Sveinn Ólafsson
Eysteinn Jónsson

Á uppboðinu seldist fyrir 19 rd. 68 sk. og kostnaður nam 1 rd. 88 sk. Oddur Hjaltalín landlæknir vildi fá 2 rd. 24 sk. fyrir tvær ferðir að Kleppi og forskriftir, en Guðbrandur Vigfússon lyfsali í Nesi sendi reikninga upp á 5 rd. 78 sk., fyrir pillur og dropa 31. ágúst en brjóstsaft og pulver 10. september. Magnús Stephensen lagði út fyrir jarðarförinni og gerði reikning 20. október: líkkista úr fjórum borðum kostaði 5 rd. 32 sk., smíði og saumur 1 rd., legkaup 54 sk. og greiðsla til prestsins 1 rd. eða samanlagt 7 rd. 86 sk. silfurs. Við skiptin var útfararkostnaður tvöfaldaður upp í ríkisbankapeninga eða 15 rbd. 76 sk., en aðrar upphæðir voru á þeim forsendum fyrir. Eignir Guðrúnar hrukku ekki til og fékk apótekarinn 54 sk. en landlæknir ekki neitt.

Þóra Jónsdóttir, Sigríður Ketilsdóttir og Gunnhildur Jónsdóttir

Þóra fæddist árið 1765. Foreldrar hennar voru Jón Gíslason (f. 1730) og Vigdís Ingvarsdóttir (1737–1793) á Æsustöðum í Mosfellssókn. Hún var þriðja eiginkona Símonar Egilssonar (1741–1804) og bjuggu þau árið 1801 í Laxnesi. Sigríður fæddist árið 1794. Foreldrar hennar voru Ketill Bjarnason (1767–1820) og Soffía Þorkelsdóttir (1768–1839) sem árið 1801 bjuggu á Reynisvatni í Gufunessókn. Ekki er vitað hvenær Sigríður og Þóra létust. Gunnhildur fæddist á Brjámsstöðum á Skeiðum í Árnessýslu árið 1743 og eru foreldrar hennar óþekktir. Hún var önnur eiginkona Sigurðar Filippussonar (1735–1804). Árin 1777–1784 bjuggu þau á Álfsstöðum á Skeiðum, en árið 1795 í Varmadal í Mosfellssókn og sex árum síðar voru þau í húsmennsku án jarðnæðis á Lágafelli. Börn þeirra voru Erlendur (1787–1832), Bergþór (1790–1858) og Sigurður (1792–1867). Árið 1816 var Gunnhildur niðursetningur á Álfsstöðum, en hefur skömmu síðar verið flutt að Blikastöðum og þar lést hún aðfaranótt 9. september 1818, eftir því sem segir í tilkynningu hreppstjóra til sýslumanns. Dánarbú þessara þriggja kvenna eru í einu skjali sem virðist vera gert 26. september 1818. Eignirnar voru seldar

á uppboði, sem ekki er dagsett, og hreppstjóri sendi sýslumanni skjalið 10. nóvember ásamt reikningi fyrir útfararkostnaði, sem fylgir hér. Uppboðsverði er aukið við í öðrum dálki en kaupendum sleppt. Summum er bætt við þar sem þær vantar.[3]

Eftirlátnir fjármunir sveitarómagans Þóru Jónsdóttur uppskrifaðir og virtir fyrirfundust sem fylgir.

	Virðingarprís		**Sölupris**	
No.	**rbd.**	**sk.**	**rbd.**	**sk.**
1. Kersufat grænt	4		7	36
2. Blátt vaðmálsfat		80	2	56
3. Vaðmálshempa með rokkverki		80		67
4. Ditto vaðmáls		80		72
5. Tvær skyrtur		24		40
6. Upphlutur með tinmilnum		16		56
7. Svört peysa		16		34
8. Blá svunta		16		34
9. Svart nærfat og blá peysa		16		64
10. Tvær húfur bláar		10		12
11. Tvennir sokkar		24	1	20
12. Brekán		8		40
13. Bláröndóttur klútur		48	1	48
14. Kragi með löfum		64		62
15. Mállindi og vettlingar		16		26
16. Öskjur og trafakefli		24		26
17. Kista læst		48	4	
18. Askur		8		10
Summa	10	2	22	31

Hér að auki eftir Sigríði Ketilsdóttur.

1. Sortuð vaðmálshempa		64	1	28
2. Upphlutsfat		24		76
3. Tvær svuntur		16		26
4. Svört peysa		8		26
5. Tvær skyrtur		16		20

	rbd.	sk.	rbd.	sk.
6. Upphlutur og peysugarmur		20		24
7. Sokkar og húfa		8		18
8. Kragi, klútur og trefill		16		40
Summa	1	76	3	66

Suður-Reykjum þann 26. september 1818
Vigfús Halldórsson
Guðmundur Jónsson

Eftirlátnir fjármunir sveitarómagans Gunnhildar Jónsdóttir virtir og uppskrifaðir fyrirfundust sem fylgir.

	Virðingarprís		**Söluprís**	
Nr.	**rbd.**	**sk.**	**rbd.**	**sk.**
1. Stór koddi röndóttur	1	80	6	6
2. Vaðmálshempa		32		68
3. Rautt klæðisfat	3		7	
4. Blá klæðissvunta		48	2	32
5. Treyja gömul		48		64
6. Blátt einskeftufat		32	1	2
7. Tvær pilsflíkur gamlar		32		34
8. Tvær skyrtur		16		64
9. Brekán, tvær rekkjuvoðir og hempa		16		66
10. Blá peysa, húfa og hvítir sokkar		16		46
11. Léreftsklútur bláleitur		48	2	36
12. Ditto rauðröndóttur		48	1	50
13. Öskjur með hálsskyrtu og tveimur treflum		24	1	4
14. Kistill læstur		16		62
Summa	8	72	25	54

Reikningur yfir útfararkostnað ómaganna í Mosfellssveit, Þóru Jónsdóttur, Sigríðar Ketilsdóttur og Gunnhildar Jónsdóttur.

	rbd.	sk.
1. Líkkista til Þóru Jónsdóttur	15	48
Ditto líksöngseyrir		72

	rd.	sk.
Ditto legkaup		48
Matur til líkmanna	1	32
2. Líkkista til Sigríðar Ketilsdóttur	14	24
Líksöngeyrir og legkaup hefur ekki stað.		
Matur til líkmanna	2	
3. Líkkista Gunnhildar Jónsdóttur	17	48
Ditto líksöngseyrir		72
Ditto legkaup	1	48
Matur til líkmanna	2	
Summa	57	8

Vigfús Halldórsson

Arnfríður Hermannsdóttir

Arnfríður fæddist árið 1760 og eru foreldrar hennar óþekktir. Árið 1790 eignaðist hún dótturina Vigdísi með annars óþekktum Sigurði og árið 1801 voru þær báðar í Seli í Reykjavíkursókn ásamt eiginmanni Arnfríðar, Þorsteini Bjarnasyni (1774–1814), sem var skilgreindur sem „inderste af fiskerie og dagleje om sommeren". Vigdís lést í Reykjavík 16. maí 1808 og Þorsteinn 24. apríl 1814. Tveimur árum síðar var Arnfríður tökukerling á Hafurbjarnarstöðum í Útskálasókn, sögð fædd á Vatnsskarði í Skagafirði. Hún lést 23. júní 1819 „úr langvarandi holdsveiki", sögð niðursetningur á Fuglavík. Dánarbúið var skráð 1. júlí.[4]

Hér með læt ég yður vita að Guð hefur fyrir tímanlegan dauða burttekið nú fyrir rúmri viku Arnfríði Hermannsdóttir þá sem við höfum áður talað um, en hennar eftirlátnu vesölu fjármunir eru að tölu og virðingu sem fylgir:

	rbd.	sk.
1. Gömul hempa léleg		48
2. Grænt fat líttnýt		10
3. Ditto ónýtt varla		2
4. Nærfat garmur		8

	rbd.	sk.
5. Skyrta í líku standi		12
6. Brekán lítt nýtt		8
7. Rekkjuvoð		6
8. Koddi lítill en þó fúinn		16
9. Svuntugarmur		8
10. Sokkar gamlir		4
11. Gömul kista lamalaus		64
Summa	1	90

Útfararkostnaður frá mér sem er í kistuna	4	
en kistusmíði og líkmanna fyrirhöfn	2	72

En að greind föt voru so léleg er af því að nefnd Arnfríður sáluga hafði þau í kringum sig og fúnuðu þau so af hennar þungu veikindum.

Kirkjubóli dag 1. júlí 1819
Hannes Eyjólfsson

P.S. En legkaup og líksöngseyrir veit ég ei hvört reikna á við útför so fátækrar manneskju.

Arndís Nikulásdóttir

Arndís fæddist árið 1741. Foreldrar hennar voru Nikulás Vernharðsson (1709–1760) og Solveig Jónsdóttir (1708–1801) í Eyrarútkoti í Kjós. Eiginmaður hennar var Tómas Jónsson (f. 1742) og bjuggu þau árið 1801 á Sjávarhólum á Kjalarnesi ásamt 16 ára syni sínum Jóni. Ekkert þeirra finnst í manntali 1816. Arndís lést 9. ágúst 1820 úr ellilasleika, ekkja og niðursetningur á Vallá. Eignir hennar voru seldar á uppboði 21. október. Kaupendum er sleppt og summu bætt við.[5]

Sterfbú Arndísar heitinnar Nikulásdóttur, selt við auction á Esjubergi 21. október 1820.

	rd.	sk.
Græn klæðisföt	3	48
Blátt einskeftufat	2	39
Treyja forn		16
Hempa með saum	1	7
Dito forn		36
Peysa blá		50
Bláröndóttur klútur		50
Bláleitur klútur		61
Hálsskyrta með tveimur treflum		32
Tveir kragar		7
Styttuband og vettlingar		16
Belti		28
Blátt vaðmálsfat	1	80
Nærfatsgarmur		28
Tveir skyrtugarmar		25
Treyjugarmur með peysumynd		6
Sængurgarmur		65
Koddagarmur		36
Brekán	1	52
Rekkvoð brúkanleg	1	48
Dito garmur		88
Blá húfa		12
Tvennir sokkar		40
Þófagarmur		11
Þófól og gjörð		33
Kistill		50
Þrjár öskjur		34
Sessugarmur		21
Lár		11
Kista skrálæst	2	4
Summa	21	74

Elísabet Jónsdóttir

Elísabet fæddist árið 1786 og eru foreldrar hennar óþekktir. Hún var tökubarn í Hlaðgerðarkoti í Mosfellsdal árið 1795 og sex árum síðar hjá föðurbróður sínum Einari Jónssyni (f. 1746) sem bjó ókvæntur í Amsterdam. Þann 7. september 1810 eignaðist hún í Leirvogstungu dótturina Arndísi (1810–1841) með Magnúsi Magnússyni (1787–1856) vinnumanni. Elísabet var vinnukona í Viðey árið 1816, en Arndís tveimur árum síðar hjá föður sínum í Stóru-Vogum í Kálfatjarnarsókn, þar sem hann var í vist. Elísabet lést 28. janúar 1820 „af gigt eftir eins árs legu", samkvæmt prestsþjónustubók, og lét húsbóndi hennar Magnús Stephensen sýslumann vita í bréfi daginn eftir, sem fylgir.[6]

Til herra sýslumanns Ólafs Finsens
Að á næstliðinni nóttu sé fyrrmeir vinnukona hér á bæ, Elísabet Jónsdóttir, eftir næstum eins heils árs þyngstu sóttarkröm, burtsáluð, og að hún ei eftirskilur annað en lélegan íverufatnað sinn, sem ei nær til betalings hennar útfararkostnaðar og þjónustu í hennar löngu, vandræðafullu, kararlegu, auk heldur þess til hennar lækningar tilraunar útlagða, undanfelli ég ekki hérmeð að gefa yðar veleðlaheitum strax til kynna, óskandi að vita, hvört aðra ráðstöfun gjörið fyrir eftirlátnum fémunum hennar, en að þeir falli, að því leyti tekna, til afdrags fyrrnefndum kostnaði.

Viðeyjarklaustri þann 28. janúar 1820
Magnús Stephensen

Anno 1820 þann 8. febrúar var hreppstjórinn í Seltjarnarnesshrepp signor Magnús Magnússon til staðar að Viðeyjarklaustri eftir skipun herra sýslumanns Ólafs Finsens til að virða og uppskrifa eftirlátna fjármuni vinnukonu Elísabetar Jónsdóttur er deyði þar þann 28. janúar sama ár, hverjir fyrirfundust sem fylgir:

Nr.		rd.	sk.
1.	Blátt vaðmálsfat með rauðum ullardammasksupphlut	3	
2.	Blátt kersufat	2	
3.	Blá vaðmálssvunta með grænum knipplingum og silfurhnapp	1	48
4.	Græn svunta af kersu einlögð með borða		48

Nr.		rd.	sk.
5.	Svört klæðistreyja með prjónermum		64
6.	Blá prjónpeysa nokkuð slitin		48
7.	Blár upphlutur lagður með knipplingum		32
8.	Röndótt dúksvunta		24
9.	Bláröndóttur léreftsklútur	1	
10.	Belti með silfurpörum	1	32
11.	Blár klútur með ljósbláum teinum		32
12.	Rauðröndóttur silkiklútur	1	48
13.	Silkidreginn klútur forn		48
14.	Silkidreginn klútur	1	16
15.	Bláröndóttur léreftsklútur		80
16.	Dökkt rósasilki gamalt		16
17.	Grænt dito dito		12
18.	Hálskragi með knipplingum		24
19.	Hvítt traf mikið slitið		48
20.	Forn vaðmálshempa		24
21.	Rauðröndóttur léreftsklútur		16
22.	Blátt einskeftufat fornt		32
23.	Blátt prjónnærfat slitið		24
24.	Svart dito dito garmur		8
25.	Blá peysa brúkuð		48
26.	Röndótt dúksvunta dito		12
27.	Peysu- og pilsgarmur		5
28.	Skyrta með prjónermum		8
29.	Tvennir sokkar hvítir		16
30.	Tvennir dito bláir slitnir		12
31.	Blá húfa með silkiskúf		24
32.	Blá dito gömul		5
33.	Einskefturekkvoð		32
34.	Vasi með smápjötlum		8
35.	Svuntugarmur og hálsskyrta og trefill		5
36.	Skjóða með smárusli		5
37.	Trafaöskjur, spegill og pappírsdósir		5

Nr.	rd.	sk.
38. Sálmabók		40
39. Kistuskrifli með lélegri læsingu		48
40. Læstur kistill með smárusli		16
41. Lítil skrína með skrá og lykli		24
42. Ólæstur stokkur með smárusli		5
Summa	20	82

Við uppskriftina gjörir húsbóndi þessarar framliðnu stúlku svofelldan reikning, að fyrir þennan allra þyngsta kararómaga, sem meiripart vetursins í fyrra var þungur ómagi, þó hún aðeins drægist á ferli allt að páskum en síðan annan dag páska í fyrra legið hefir sem allra þyngsti kararómagi með óvenjulegustu sjúkdómstilfellum, uppá hvörrar léttir hefir stórkostlega kostað verið, en þótt forgefins uppí meira en hálft ár; landphysicus sex sinnum til hennar sóttur verið og honum þar fyrir þóknast, þarhjá tveir kvenmenn henni stöðugt til þjónustu verið nótt og dag í hennar vandræðatilfellum en fjórar jafnaðarlegast til umbúnings, loksins fyrir útfararkostnað hennar og gjöld til prests og kirkju, uppástendur conferenceráð Stephensen að honum betalist að minnsta kosti 100 rbd. courant gildandi, þess vegna að hennar eftirlátnu fémunir eftir framangjörðri virðingu falli án auctionar til betalings hér uppí, svo að það litla endurgjald síns kostnaðar hann í þeim fær ekki rýrist honum til skaða við gagnlausan auctionskostnað. Þó býðst hann til með þessu skilyrði að gjöra hreppstjórann ánægðan fyrir sitt ómak til þessarar uppskriftar í hvörju skyni hann afhendir honum 1 rbd. Þetta svo framfarið sem fyrr segir.

Magnús Magnússon Þorsteinn Ólafsson
Eysteinn Jónsson

TILVÍSANIR

1 *Manntal á Íslandi 1801. Suðuramt*, bls. 341; ÞÍ. Kirknasafn. Útskálar í Garði BA 4. Prestsþjónustubók 1816–1849, bls. 174; Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED2/13. Dánarbú 1819–1820, örk 2, bl. 18; ED1/1, 2. Skiptabók 1814–1822, bls. 164. Um Sveinbjörn, sjá *Vef.* Íslendingabók.

2 ÞÍ. Kirknasafn. Seltjarnarnesþing BA 7. Prestsþjónustubók 1816–1838, bls. 217; Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED2/13. Dánarbú 1819–1820, örk 2, nr. 20; Gullbr. ED1/1, 2. Skiptabók 1814–1822, bls. 74–75. Um barneignina árið 1799, sjá *Vef.* Íslendingabók.

3 *Manntal á Íslandi 1801. Suðuramt*, bls. 406 (Þóra), 409 (Gunnhildur), 412 (Sigríður); *Manntal á Íslandi 1816*, bls. 321; ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED2/13. Dánarbú 1819–1820, örk 2, nr. 4. Skráning látinna í prestakallinu árið 1818 er ekki varðveitt, sjá Kirknasafn. Mosfell og Gufunes BA 5. Prestsþjónustubók 1784–1817, bls. 186; Mosfell og Gufunes BA 6. Prestsþjónustubók 1819–1845, bls. 80–81.

4 *Manntal á Íslandi 1801. Suðuramt*, bls. 386; *Manntal á Íslandi 1816*, bls. 386; ÞÍ. Kirknasafn. Útskálar í Garði BA 4. Prestsþjónustubók 1816–1849, bls. 176; Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED2/13. Dánarbú 1819–1820, örk 1, nr. 4. Uppboð á eignum Þorsteins fór fram í Reykjavík 21. maí 1814, sjá Sýsluskjalasafn. Rvk. EC1/2, 2. Uppboðsbók 1813–1823, bls. 38–39, og nam andvirði þess 70 ríkisdölum.

5 *Manntal á Íslandi 1801. Suðuramt*, bls. 421; ÞÍ. Kirknasafn. Kjalarnesþing BA 2. Prestsþjónustubók 1816–1861, bls. 228; Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED2/14. Dánarbú 1821–1822, örk 2, bl. 16r.

6 *Manntal á Íslandi 1801. Suðuramt*, bls. 407; *Manntal á Íslandi 1816*, bls. 403, 440; ÞÍ. Kirknasafn. Seltjarnarnesþing BA 7. Prestsþjónustubók 1816–1838, bls. 219; Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED2/13. Dánarbú 1819–1820, örk 1, nr. 5.

Myndaskrá

Bls. 30. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED1/9, 2. Skiptabók 1717–1726, bl. 1r. Þjóðskjalasafn Íslands.

Bls. 42. ÞÍ. Rentukammer F-41. Reikningar jarðabókarsjóðs 1732–1735, örk 2: Fylgiskjöl með útdráttum úr athugasemdum, nr. 28. Þjóðskjalasafn Íslands.

Bls. 48. ÞÍ. Kirknasafn. Myrká BC 1. Sóknarmannatal 1757–1765: árið 1757. Þjóðskjalasafn Íslands.

Bls. 66. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Árn. ED1/7, 1. Skiptabók 1743–1746, bl. 11v. Þjóðskjalasafn Íslands.

Bls. 102. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Skag. ED2/2. Dánarbú 1744–1786, bl. 51v. Þjóðskjalasafn Íslands.

Bls. 120. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Rang. ED1/1, 2. Skiptabók 1777–1787, bl. 96v. Þjóðskjalasafn Íslands.

Bls. 140. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Hún. ED2/47. Dánarbú 1748–1782, örk 1, bl. 123r. Þjóðskjalasafn Íslands.

Bls. 198. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Dal. ED1/3, 4. Skiptabók 1782–1804, bls. 193. Þjóðskjalasafn Íslands.

Bls. 222. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Gullbr. ED2/1. Dánarbú 1788–1798, örk 1, bl. 229v. Þjóðskjalasafn Íslands.

Bls. 246. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. N-Múl. ED1/1. Skiptabók 1774–1809, fremst. Þjóðskjalasafn Íslands.

Bls. 264. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Snæf. ED2/130. Dánarbú 1785–1812, örk 9, bl. 53r. Þjóðskjalasafn Íslands.

Bls. 304. ÞÍ. Sýsluskjalasafn. Borg.Mýr. ED3/1, 2. Skiptabók Mýrasýslu 1806–1828, bls. 1. Þjóðskjalasafn Íslands.

Bls. 338. ÞÍ. Kirknasafn. Dýrafjarðarþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816, bls. 206. Þjóðskjalasafn Íslands.

Heimildaskrá

ÓPRENTAÐAR HEIMILDIR

Þjóðskjalasafn Íslands (ÞÍ.)
Hannes Þorsteinsson, Ævir lærðra manna 18: Gísli Þórðarson Thorlacius

RENTUKAMMER
- D1/9. Manntal 1762. Suðurland
- D1/10. Manntal 1762. Vesturland
- D1/11. Manntal 1762. Norðurland
- D1/12. Manntal 1762. Þingeyjarsýslur og Múlasýslur
- F/16. Reikningar jarðabókarsjóðs 1712–1714
- F/17. Reikningar jarðabókarsjóðs 1708–1716
- F/41. Reikningar jarðabókarsjóðs 1732–1735

KANSELLÍSKJÖL
- DK 2. Lagaverkið 1689–1693
- KA 20. Innkomin bréf 1766–1769

SKJALASAFN AMTMANNS
- I, 4. Bréfabók 1724–1728

SKJALASAFN VESTURAMTS
- III-39. Fylgiskjöl bréfadagbóka 1802–1803

SKJALASAFN LANDSYFIRRÉTTAR
- 11. Málsskjöl 1803

SÝSLUSKJALASAFN
Árnessýsla (Árn.)
- ED1/7, 1. Skiptabók 1743–1746
- ED1/7, 3. Skiptabók 1756–1764

Barðastrandarsýsla (Barð.)
- ED1/1, 1. Skiptabók 1785–1803
- ED1/1, 2. Skiptabók 1803–1812
- ED2/11. Dánarbú 1804–1809
- GA/1, 3. Dóma- og þingbók 1791–1804

Borgarfjarðar- og Mýrasýsla (Borg.Mýr.)
ED1/4, 2. Skiptabók Borgarfjarðarsýslu 1801–1821
ED3/1, 2. Skiptabók Mýrasýslu 1806–1828

Dalasýsla (Dal.)
ED1/3, 4. Skiptabók 1782–1804

Eyjafjarðarsýsla (Eyjafj.)
ED1/1, 1. Skiptabók klerkdómsins 1754–1765
ED1/1, 3. Skiptabók 1738–1768
ED1/3, 4. Skiptabók 1793–1802
ED1/4, 2. Skiptabók 1805–1816

Gullbringu- og Kjósarsýsla (Gullbr.)
ED1/1, 2. Skiptabók 1814–1822
ED1/9, 1. Skiptabók klerkdómsins 1781–1796
ED1/9, 2. Skiptabók 1717–1726
ED2/1. Dánarbú 1788–1798
ED2/13. Dánarbú 1819–1820
ED2/14. Dánarbú 1821–1822
GA/3, 2. Dóma- og þingbók 1718–1727

Húnavatnssýsla (Hún.)
ED1/1, 1. Skiptabók 1792–1806
ED2/47. Dánarbú 1748–1782

Ísafjarðarsýsla (Ísafj.)
ED1/1, 2. Skiptabók 1811–1825

Norður-Múlasýsla (N-Múl.)
ED1/1. Skiptabók 1774–1809

Rangárvallasýsla (Rang.)
ED1/1, 2. Skiptabók 1777–1787
ED1/2, 2. Skiptabók 1794–1810
ED2/1. Dánarbú 1760–1813

Reykjavík (Rvk.)
EC1/2, 2. Uppboðsbók 1813–1823

Skaftafellssýsla (Skaft.)
ED2/1. Dánarbú 1760–1809

Skagafjarðarsýsla (Skag.)
ED1/1, 1. Skiptabók klerkdómsins 1738–1747

ED1/1, 2. Skiptabók 1773–1786
ED2/1. Dánarbú 1698–1810
ED2/2. Dánarbú 1744–1786

Snæfellsnessýsla (Snæf.)
EC1/1, 1. Uppboðsbók 1797–1818
ED2/130. Dánarbú 1785–1812
ED2/131. Dánarbú 1715–1803

Suður-Múlasýsla (S-Múl.)
ED1/1, 1. Skiptabók 1782–1799

Strandasýsla (Strand.)
EC1/1, 1. Uppboðsbók 1808–1839
ED1/1, 3. Skiptabók 1805–1821

Þingeyjarsýsla (Þing.)
ED1/8, 1. Skiptabók 1784–1793
ED1/9, 1. Skiptabók klerkdómsins 1728–1760
ED2/2. Dánarbú 1818–1825

Kirknasafn
Árnes í Trékyllisvík BA 1. Prestsþjónustubók 1764–1816
Árnes í Trékyllisvík BA 2. Prestsþjónustubók 1817–1828
Berufjörður og Berunes BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816
Berufjörður og Berunes BC 1. Sóknarmannatal 1772–1785
Berufjörður og Berunes BC 2. Sóknarmannatal 1785–1835
Breiðabólsstaður í Vesturhópi BA 1. Prestsþjónustubók 1770–1784
Breiðabólsstaður í Vesturhópi BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1816
Breiðabólsstaður í Vesturhópi BC 1. Sóknarmannatal 1784 (afrit Lbs. 2691 4to frá 1957)
Breiðavíkurþing AA 4. Máldagar Hellisvalla undir Jökli 1560–1887 (afrit frá 1906)
Dýrafjarðarþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816
Dýrafjarðarþing BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1816 (nýlegt afrit)
Eyvindarhólar BC 1. Sóknarmannatal 1751–1782
Fell í Sléttuhlíð BC 1. Sóknarmannatal 1785.
Flatey á Breiðafirði BA 1. Prestsþjónustubók 1788–1816
Hof í Álftafirði BA 1. Prestsþjónustubók 1786–1815
Hof í Vopnafirði BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816
Hof í Vopnafirði BC 1. Sóknarmannatal 1785–1811
Holt í Önundarfirði BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816

Hrafnagil BA 1. Altariskver séra Þorsteins Ketilssonar 1713–1754
Höskuldsstaðir BA 1. Prestsþjónustubók 1748–1783
Höskuldsstaðir BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1802
Kjalarnesþing BA 2. Prestsþjónustubók 1816–1861
Klyppsstaður BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816
Landeyjaþing BA 1. Prestsþjónustubók Kross 1784–1817
Miklibær í Blönduhlíð BA 1. Prestsþjónustubók 1747–1784
Mosfell og Gufunes BA 5. Prestsþjónustubók 1784–1817
Mosfell og Gufunes BA 6. Prestsþjónustubók 1819–1845
Myrká BA 1. Prestsþjónustubók 1751–1775
Myrká BC 1. Sóknarmannatal 1757–1765.
Mývatnsþing BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816
Möðruvallaklaustur BA 1. Prestsþjónustubók 1694–1784
Nesþing BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1836
Oddi á Rangárvöllum BA 2. Prestsþjónustubók 1785–1818
Prestsbakki BC 1. Sóknarmannatal 1780–1817
Saurbær á Hvalfjarðarströnd BC 1. Sóknarmannatal 1786–1798
Saurbær á Hvalfjarðarströnd BC 2. Sóknarmannatal 1805–1821
Seltjarnarnesþing BA 4. Prestsþjónustubók 1769–1797
Seltjarnarnesþing BA 5. Prestsþjónustubók 1797–1816
Seltjarnarnesþing BA 7. Prestsþjónustubók 1816–1838
Seltjarnarnesþing BC 3. Sóknarmannatal 1784–1804
Skarðsþing BC 1. Sóknarmannatal 1769–1784
Skeggjastaðir BA 1. Prestsþjónustubók 1784–1816
Skeggjastaðir BC 1. Sóknarmannatal 1784–1838
Skinnastaður BA 1. Prestsþjónustubók 1787–1817
Staður í Hrútafirði BA 3. Prestsþjónustubók 1816–1864
Staður í Hrútafirði BC 1. Sóknarmannatal 1784–1812
Tröllatunga og Fell BA 1. Prestsþjónustubók 1749–1767
Tröllatunga og Fell BA 3. Prestsþjónustubók 1785–1816
Útskálar í Garði BA 4. Prestsþjónustubók 1816–1849
Þönglabakki BA 1. Prestsþjónustubók 1785–1816

Héraðsskjalasafnið í Borgarnesi
Reykholtsdalshreppur 2. Hreppsbók 1643–1785

Landsskjalasavnið í Tórshavn, Færeyjum
Ge 01. Skifteprotokol 1679–1729
Je L0001. Skifteprotokol 1701–1706
John West. Eskja 9.

Stofnun Árna Magnússonar í Reykjavík (AM.)
AM 274 fol. Bréfabók Brynjólfs Sveinssonar 1662–1663

Handritadeild Landsbókasafns–Háskólabókasafns (Lbs.)
Lbs. 25 fol. Bréfabók Hannesar Finnssonar 1771–1795
Lbs. 28 fol. Bréfasafn Hannesar Finnssonar
Lbs. 1083 4to. Bréfabók Brynjólfs Sveinssonar 1662–1663 (afrit frá um 1900)
Lbs. 2691 4to, nr. 15, bl. 177–266. Ágrip með hendi Jóns Péturssonar dómstjóra úr gamalli kirkjubók frá Breiðabólsstað í Vesturhópi

Konunglega bókasafnið í Kaupmannahöfn (KB.)
Rostgaard 121 4to. Samtíningur frá fyrstu árum 18. aldar, nr. 48

PRENTAÐAR HEIMILDIR

Alþingisbækur Íslands. 17 bindi. Reykjavík: Sögufélag 1912–1990.

Anderson, Johann, *Frásagnir af Íslandi ásamt óhróðri Göries Peerse og Dithmars Blefkens um land og þjóð*. Gunnar Þór Bjarnason og Már Jónsson önnuðust útgáfuna. Reykjavík: Sögufélag 2013.

Annálar 1400–1800. Sjö bindi. Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag 1922–1998.

Appel, Charlotte, *Læsning og bogmarked i 1600-tallets Danmark*. Kaupmannahöfn: Museum Tusculanums Forlag 2001.

Ax, Christina Folke, „Menningarmunur á Íslandi í lok 18. aldar“, *Saga* 40 (2002), bls. 63–90.

Bager, Einar, „Varför har de tidigaste bouppteckningar bevarats?“ *Malmö fornminnesförenings årsskrift* 1964, bls. 11–15.

Borgfirskar æviskrár. 13 bindi. Borgarnes: Sögufélag Borgarfjarðar 1969–2007.

Bréfabók Þorláks biskups Skúlasonar. Útgefendur Bjarni Vilhjálmsson og Jón Þ. Þór. Reykjavík: Þjóðskjalasafn Íslands 1979.

Brynja Björk Birgisdóttir og Jón Torfason, „Uppteiknun dánarbús Þórarins Jónssonar frá Ytri Ásum í Skaftártungu“. Heimild mánaðarins, febrúar 2014, á skjalasafn.is/heimild/2014-02

Byggðasaga Skagafjarðar II. Staðarhreppur – Seyluhreppur. Ritstjóri og aðalhöfundur Hjalti Pálsson. Sauðárkróki: Sögufélag Skagfirðinga 2001.

Bøndeskifter fra Smørum og Lille herred 1644–48. Útgefandi Jørgen H. Andersen. Kaupmannahöfn: Landbohistorisk Selskab 1984.

Dahl, Camilla Luise, *Vordingborg byfoged skifteprotokol 1574–1632. Register og skifteuddrag*. Slægtsforskerforeningen for Vordingborg og Omegn, maí 2009, á www.svoo.dk/wp-content/uploads/2011/10/skifter_vordingborg.pdf

Dulsmál 1600–1900: fjórtán dómar og skrá. Útgefandi Már Jónsson. Reykjavík: Háskólaútgáfan 2000.
Dupont, Michael, „Arv og skifte. Arve- og skiftepraksis i Helsingør i 1570erne“, *Personalhistoriskt tidsskrift* 2007:1, bls. 63–88.
Einar Jónsson, *Ættir Austfirðinga*. Níu bindi. Einar Bjarnason og Benedikt Gíslason sáu um útgáfuna. Reykjavík: Austfirðingafélagið 1953–1968.
Eiríkur Guðmundsson, Jón Árni Friðjónsson og Ólafur Ásgeirsson, *Sjávarbyggð undir Jökli. Saga Fróðárhrepps* I. Akranes: Átthagafélag Fróðárhrepps 1988.
Fashionable Encounters. Perspectives and Trends in Textile and Dress in the Early Modern Nordic World. Ritstjórar Tove Engelhardt Mathiassen, Marie-Louise Nosch, Maj Ringgaard, Kirsten Toftegaard og Mikkel Venborg Pedersen. Oxford og Philadelphia: Oxbow Books 2014.
Fet, Jostein, *Lesande bønder. Litterær kultur i norske allmugesamfunn før 1840*. Osló: Universitetsforlaget 1995.
Gísli Ágúst Gunnlaugsson, „Fólksflótti úr Vestur-Skaftafellssýslu í kjölfar Skaftárelda“, *Skaftáreldar 1783–1784. Ritgerðir og heimildir*. Ritstjóri Gísli Ágúst Gunnlaugsson o.fl. Reykjavík: Mál og menning 1984, bls. 119–128.
Gísli Baldur Róbertsson, „Áform um endurskoðun íslenskra laga“, *Jónsbók. Lögbók Íslendinga*. Már Jónsson tók saman. Reykjavík: Háskólaútgáfan 2004, bls. 35–54.
Gísli Baldur Róbertsson, „Erfðagóss hvers?“ Heimild mánaðarins, febrúar 2015, á skjalasafn.is/heimild/2015-02
Grönroos, Henrik og Ann-Charlotte Nyman, *Boken i Finland. Bokbeståndet hos borgerskap, hantverkare och lägre sociala grupper i Finlands städer enligt städernas bouppteckningar 1656–1809*. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland 1996.
Guðrún Ása Grímsdóttir og Lýður Björnsson, *Grunnvíkingabók*. Tvö bindi. Reykjavík: Grunnvíkingafélagið á Ísafirði 1989.
Gylfi Már Guðbergsson og Theodór Theodórsson, „Áhrif Skaftárelda á byggð og mannfjölda í Leiðvallar- og Kleifahreppum“, *Skaftáreldar 1783–1784. Ritgerðir og heimildir*. Ritstjóri Gísli Ágúst Gunnlaugsson o.fl. Reykjavík: Mál og menning 1984, bls. 99–118.
Halldór Kristjánsson, „Um Ebeneser sýslumann Þorsteinsson og samtíð hans“, *Ársrit Sögufélags Ísfirðinga* 30 (1987), bls. 59–100.
Haraldur Bernharðsson, „Samræmt nútímamál á fornum heimildum. Um málstefnu við útgáfu fornra texta“, *Skírnir* 179 (vor 2005), bls. 181–197.
Helsingør skifteprotokol 1571–1582. Útgefandi Michael Dupont. Kaupmannahöfn: Selskabet for udgivelse af kilder til dansk historie 2014.

Hrafnkell Lárusson, „Dularfullur og forboðinn dauði: Um viðhorf til sjálfsvíga á 17. og 18. öld“, *Ritið* 2014/2, bls. 31–54.

Hutchinson, Alan, „Skifter: kildekritiske synspunkter“, *Skiftene som kilde – en artikkelsamling*. Ritstjóri Liv Marthinsen. Osló: Norsk lokalhistorisk institutt 1996, bls. 29–46.

Hvítur jökull, snauðir menn. Eftirlátnar eigu alþýðu í efstu byggðum Borgarfjarðar á öðrum fjórðungi 19. aldar. Útgefandi Már Jónsson. Reykholt: Snorrastofa 2104.

Hörður Ágústsson, *Laufás við Eyjafjörð. Staðurinn*. Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag 2004.

Indriði Indriðason, *Ættir Þingeyinga*. 17 bindi. Akureyri: Oddur Björnsson og Héraðsnefnd Þingeyinga 1969–2009.

Íslensk orðabók handa skólum og almenningi. Ritstjóri Árni Böðvarsson. Önnur útgáfa. Reykjavík: Bókaútgáfa Menningarsjóðs 1985.

Íslenzkar æviskrár frá landnámstímum til ársloka 1940. Sex bindi. Páll Eggert Ólason og Jón Guðnason tóku saman. Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag 1948–1976.

Íslenzkt fornbréfasafn. 16 bindi. Kaupmannahöfn og Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag 1857–1972.

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns. Kaupmannahöfn: Hið íslenska fræðafélag 1913–1943 (ljósprentuð útgáfa 1980–1990).

Jón Guðnason, *Strandamenn. Æviskrár 1703–1953*. Reykjavík: Höfundur 1955.

Jón Guðnason, *Dalamenn. Æviskrár 1703–1961*. Þrjú bindi. Reykjavík: Höfundur 1961–1966.

Jón Helgason, *Vér Íslands börn* I. Reykjavík: Iðunn 1968.

Jónsbók. Lögbók Íslendinga. Már Jónsson tók saman. Reykjavík: Háskólaútgáfan 2004.

Kong Christian den femtis Danske Lov. Útgefandi Vilhelm Adolf Secher. Kaupmannahöfn: Gad 1891.

Kong Christian den Femtis Norske Lov. Kaupmannahöfn: Joachim Schmedigen 1687.

Kóngs Christians þess fimmta Norsku lög á íslensku útlögð. Þýðandi Magnús Ketilsson. Hrappsey 1779.

Longætt. Þrjú bindi. Ritstjóri Gunnlaugur Haraldsson. Reykjavík: Þjóðsaga 1998.

Lovsamling for Island. 21 bindi. Kaupmannahöfn 1853–1889.

Magnús S. Magnússon, *Landauraverð á Íslandi 1817–1962*. Reykjavík: Hagstofa Íslands 2003.

Malmø skifter 1. Bofortegnelser 1546–1559. Útgefandi Einar Bager. Kaupmannahöfn: Selskabet for udgivelse af kilder til dansk historie 1977.

Manntal á Íslandi árið 1703. Reykjavík: Hagstofa Íslands 1924–1947.
Manntal á Íslandi 1801. Þrjú bindi. Reykjavík: Ættfræðifélagið 1978–1980.
Manntal á Íslandi 1816. Tvö bindi. Akureyri og Reykjavík: Ættfræðifélagið 1947–1974.
Már Jónsson, *Blóðskömm á Íslandi 1275–1870*. Reykjavík: Háskólaútgáfan 1993.
Már Jónsson, „Skiptabækur og dánarbú 1740–1900. Lagalegar forsendur og varðveisla“, *Saga* 50:1 (2012), bls. 78–103.
Már Jónsson, „Hákarlaveiðar í Strandasýslu á öðrum fjórðungi 19. aldar“, *Strandapósturinn* 2014, bls. 99–117.
Ólafur Elímundarson, *Kirkjur undir Jökli. Vísitasíur o.fl. að Ingjaldshóli, Hellnum, Knerri, Laugarbrekku, Einarslóni og Saxhóli 1200–1998*. Reykjavík: Háskólaútgáfan 2000.
Páll Sigurðsson, *Brot úr réttarsögu*. Reykjavík: Hlaðbúð 1971.
Sólrún B. Jensdóttir, „Bókaeign Austur-Húnvetninga 1800–1830“, *Árbók Landsbókasafns Íslands* 1968, bls. 142–166.
Sólrún Jensdóttir, „Books owned by ordinary people in Iceland 1750–1830“, *Saga-Book* 19 (1974–1977), bls. 264–292.
Stefán Aðalsteinsson, *Svarfdælingar*. Tvö bindi. Reykjavík: Iðunn 1976–1978.
Til merkis mitt nafn. Dómabækur Markúsar Bergssonar sýslumanns Ísafjarðarsýslu 1711–1729. Már Jónsson tók saman. Reykjavík: Háskólaútgáfan 2002.
Útlegging yfir Norsku Laga V. Bókar II. Capitula um Erfðir: með stuttum útskýríngum á því sem þungskilið er. Þýðandi Magnús Ketilsson. Hrappsey 1773.
West, John Frederick, *The History of the Faroe Islands, 1709-1816. Volume 1: 1709-1723*. Kaupmannahöfn: C.A. Reitzels Boghandel 1985.
Winge, Harald. „Lovgivningen om offentlig skifte“, *Skiftene som kilde – en artikkelsamling*. Ritstjóri Liv Marthinsen. Osló: Norsk lokalhistorisk institutt 1996, bls. 9–28.

VEFHEIMILDIR (VEF.)

Danske lov 1683, bjoerna.dk/DanskeLov
Extracts of Probate Records from Danish Towns, Centre for Textile Research, ctr.hum.ku.dk/other_research_projects/earlymodern/postdocproject/extracts/
Íslendingabók, islendingabok.is
Landsskjalasavnið í Tórshavn, history.fo –> Skiftiprotokollir
Norske lov 1687, www.hf.uio.no/iakh/forskning/prosjekter/tingbok/kilder/chr5web/
Ritmálssafn Orðabókar Háskóla Íslands, www.arnastofnun.is/page/ritmalssafn

Atriðaskrá

amboð, sjá verkfæri
blóðskömm · 43
brennivín · 80, 81, 102, 117, 118, 156, 206, 258, 270, 283
broddstafur, sjá mannbroddar
búsáhöld, búsgagn · 11, 13, 27, 32, 35, 44, 45, 49, 50, 54, 58, 61, 63, 68, 70, 74, 76, 77, 84, 89, 92, 93, 96, 100, 106, 109, 110, 114, 116, 122, 127, 128, 132–136, 145, 147, 149–152, 163, 164, 169, 171, 172, 175, 177, 181–186, 191, 192, 196, 201, 202, 212, 217–219, 225, 226, 230, 233–238, 249, 250, 251, 254, 257, 258, 261, 266, 267, 269, 274, 281, 282, 287–289, 291, 294, 298, 301, 302, 310, 312, 313, 320, 327, 328, 334, 340, 341, 346, 347, 351, 355, 357, 359, 363, 367, 370, 373, 380, 383, 385, 387, 390, 394
byssa · 143, 258, 287
bækur · 27, 29, 33, 44, 53, 54, 56, 58, 59, 62, 64, 73, 80, 81, 88, 89, 96, 106, 107, 109, 113, 123, 130, 132–134, 138, 143, 147–149, 162, 163, 168, 172, 175, 177, 178, 182, 186, 190, 196, 199, 200, 209, 220, 223, 225, 248, 253, 257, 261, 265, 266, 273, 279, 287, 289, 291, 293, 294, 299, 302, 306, 318, 326, 335, 339, 340, 345, 346, 350, 354, 358, 363, 366, 370, 374, 376, 378, 383, 390, 401
dulsmál · 26, 276–278
dýrabogi · 313
fatnaður, fataefni · 11, 13, 26, 32, 33, 35, 36, 39, 45, 49, 50, 52, 53, 56, 57, 70, 74, 79, 80, 83–85, 87–90, 96–98, 102–110, 113, 117, 118, 123, 124, 130, 132–135, 137, 138, 142–144, 147, 149, 153–155, 157, 160, 161, 166, 167, 171, 174–176, 178, 179, 181, 182, 185, 186, 188, 189, 195, 196, 198, 200, 201, 205, 209–211, 217–220, 224–226, 228, 230–232, 239, 248–251, 253, 254, 261, 266, 267, 269, 271–274, 278–281, 285, 286, 288, 291–293, 295–297, 300, 301, 305–308, 314, 318, 319, 326–328, 331, 332, 335, 340, 344, 346, 349–351, 354, 356–358, 363, 366, 367, 370, 373–377, 379, 383–387, 390, 392, 394–400
giftingarskilmálar · 57, 63, 71, 75, 91, 100, 111, 170, 173, 187, 194, 209, 218, 252, 260, 275, 323, 349, 369, 375, 382
gleraugu · 29, 154, 226, 390
gullhringur · 229, 314
handrit · 73, 89, 96, 107, 113, 130, 138, 143, 148, 175, 190, 200, 209, 273, 294, 306, 345, 346, 350, 358, 363, 378, 383
hirslur · 11, 13, 32, 33, 35, 36, 39, 40, 44, 49, 50, 53, 54, 56, 58, 61, 63, 64, 68–70, 73, 74, 76, 77, 81, 84, 86, 88, 89, 92–94, 104, 106, 109, 113, 114, 118, 122, 123, 127–129, 132–134, 136, 137, 141, 145, 147, 149, 150, 152–154, 163, 164, 167, 169, 171, 172, 176–179, 182–185, 190,

191, 196, 198, 200–203, 205–208, 212, 213, 220, 225–227, 235–237, 239, 241, 249, 250, 254, 257, 261, 262, 266, 267, 269, 272, 274, 280–282, 287, 289, 291, 294–296, 298, 301, 302, 309, 310, 313, 319, 320, 322, 323, 328, 333, 334, 341, 344, 346, 347, 351, 355, 356, 359, 360, 363, 364, 367, 370, 372, 373, 375, 376, 379, 380, 382, 383, 385, 390, 392, 394, 395, 397, 398, 400, 401
húsakostur · 26, 27, 50, 54, 55, 59, 62, 64, 73, 81, 90, 92, 95, 96, 99, 107, 110, 115, 116, 123, 124, 129, 132, 133, 138, 141, 142, 144, 145, 147, 150–153, 157, 164, 170, 172, 173, 177, 186, 192, 203, 212, 215, 216, 224, 236, 254, 255, 262, 267, 269–271, 274, 276, 282, 295, 298, 299, 302, 313, 321, 323, 328, 329, 333, 342–344, 348, 352, 353, 355, 360, 364, 385, 390
indígó · 116
ílát, sjá hirslur
jafn arfur · 52, 56, 131, 187, 251, 302, 316, 367, 375
jarðeignir · 124, 159, 160, 170, 243, 297, 316, 322
kaffi · 116, 133, 149, 230, 233–235, 313, 320, 327, 334
kol · 70, 145, 225, 283
kopar, sjá silfur
kvikfénaður · 11, 31, 33, 36, 40, 44, 51, 52, 56, 57, 61, 63, 67, 68, 71, 73, 76, 84–86, 91, 99, 100, 104, 105, 108, 112, 118, 121, 122, 125–127, 130–132, 136, 141, 147, 151, 160, 166, 171, 172, 175, 176, 178, 181, 184, 188, 195, 203–207, 215, 217, 220, 223, 242, 250, 252, 253, 258, 259, 262, 268, 269, 275, 280, 282, 288, 289, 291, 293, 297, 300, 315, 316, 322, 323, 329, 330, 335, 336, 343, 344, 348, 353, 355, 357, 361, 364, 367, 370, 372, 377, 381, 385, 386
ljósfæri · 69, 81, 89, 96, 128, 134, 144, 151, 164, 183, 226, 234, 237, 288, 296, 299, 311, 313, 321, 329, 334, 342, 348, 360, 364, 381, 390
malkvörn · 100, 132, 172, 185, 191, 202, 226, 237, 257, 313
mannbroddar · 46, 79, 144, 170, 183, 185, 335, 342
matvæli · 11, 33, 39, 66–68, 70, 85, 90, 91, 128, 138, 145, 153–156, 192, 206–208, 212, 216–218, 226, 227, 238, 267, 269, 275, 280, 282, 283, 287–289, 291, 296, 382, 386
morð · 26, 285–292
pokar · 39, 59, 79, 112, 128, 133, 137, 154, 172, 191, 203, 214, 225, 231, 281, 313, 333
reiðtygi · 13, 45, 50, 54, 59, 62, 64, 69, 70, 74, 75, 77, 80, 85, 90, 91, 94, 104, 106, 110, 116, 128, 129, 132, 134, 137, 143, 145, 147, 150, 152, 154, 157, 162, 168, 171, 173, 175, 177, 185, 190, 196, 202, 213, 217, 237, 249, 251, 254, 258, 267, 274, 287, 289, 295, 302, 305, 311, 312, 320, 329, 333, 342, 347, 348, 351, 352, 355, 360, 364, 370, 372, 377, 381, 385
reiðufé · 23, 29, 32, 36, 81, 83, 116–118, 125, 154, 159, 189, 193, 206, 227, 228, 252, 255, 259, 296, 314, 322, 369, 386
reisla · 55, 64, 69, 74, 77, 78, 90, 95, 107, 109, 115, 129, 137, 144, 149, 164, 169, 173, 177, 185, 190, 214, 226, 238–240, 267, 281, 294, 298, 311, 352, 355, 380
rokkur · 50, 54, 59, 62, 107, 109, 115, 136, 169, 172, 178, 190, 196, 238, 241, 258, 313, 328, 342, 348, 352, 360, 364, 377, 380

silfur · 29, 57, 77, 80, 105, 113, 116, 142, 144, 145, 147, 149, 166, 167, 186, 189, 195, 201, 209–211, 220, 229, 230, 239, 254, 255, 266, 269, 271, 280, 288, 297, 307, 308, 314, 318–320, 327, 328, 332, 335, 336, 370, 375–379, 386, 393, 399, 400
sjálfsvíg · 11, 38–40
skinn · 39, 54, 57, 70, 74, 79, 90, 94, 96, 107, 115, 116, 129, 132–134, 137, 142, 144, 145, 149, 150, 152–155, 157, 162, 169, 171, 176, 183, 189, 191, 192, 195, 202, 205, 211–213, 218, 219, 224–226, 238, 242, 267, 273, 274, 282, 285, 293–295, 299, 301, 313, 319, 321, 322, 326, 329, 333, 342, 344, 347, 373, 379, 383–385
skipti · 12–19, 22, 28, 31, 34, 35, 37, 51, 52, 56, 57, 63, 71, 72, 75, 87, 91, 111, 112, 121, 124–126, 130, 131, 135, 136, 138, 159, 165, 166, 170, 171, 176, 179, 183, 187, 193, 197, 199, 204, 207, 218, 221, 223, 228, 243, 244, 245, 248, 251, 252, 255, 256, 260, 262, 265, 272, 276, 280, 285, 288, 296, 299, 300, 303, 305, 316, 317, 324, 325, 330, 331, 336, 339, 344, 345, 349, 350, 354, 357, 358, 362, 365–369, 371, 375, 376, 378, 382, 389, 391, 393
skuldir · 15, 18, 19, 26, 34, 37, 38, 40, 49, 51, 55, 60, 62, 65, 71, 72, 75, 76, 82, 81, 85, 86, 91, 92, 96, 101, 107, 110, 111, 116–118, 124, 125, 130–132, 135, 138, 146, 147, 151–153, 155, 165, 170, 171, 173, 175, 176, 179, 183, 186, 187, 192, 193, 197, 204, 206, 208, 216–218, 221, 227, 243, 244, 251, 255, 259, 260, 262, 267, 268, 270, 275, 276, 279, 280, 282, 290, 292, 296, 299, 303, 322, 323, 330, 336, 337, 343, 345, 348, 349, 353, 357, 362, 365, 367, 371, 374, 375, 377, 378, 382, 386, 389–391
skæri · 190, 239, 281, 390
spegill · 53, 109, 220, 236, 241, 279, 281, 286, 334, 400
spil · 29, 238, 241, 242
sængurföt · 11, 36, 46, 54, 57, 74, 79, 83, 88, 97, 106, 112, 118, 123, 132, 134, 138, 142, 152–154, 156, 161, 162, 167, 172, 174–176, 189, 195, 202, 203, 205, 211, 212, 219, 225, 232, 233, 235, 237, 238, 251, 266, 269, 271, 281, 282, 288, 289, 291, 294, 297, 301, 308, 309, 316, 319, 327, 332, 333, 340, 346, 351, 359, 367, 370, 379, 385, 387, 390, 394, 395, 397, 398, 400
te, sjá kaffi
tjald · 69, 80, 95, 150, 313
tóbak · 96, 154, 156, 220, 226, 230, 238, 383, 385, 390
ull · 39, 45, 55, 59, 60, 62, 70, 79, 89, 94, 97, 110, 115, 118, 128, 142, 153, 157, 160, 167, 174, 191, 192, 205, 217, 220, 225, 232, 238, 240, 269, 274, 279, 282, 288, 289, 313, 327, 361, 365, 375, 385, 386, 399
uppboð · 22, 23, 44–46, 171, 204, 222, 223, 228, 244, 280, 285, 288, 291, 297, 299, 305, 387, 389, 391, 394, 397, 402
útfararkostnaður · 13, 36, 40, 82, 86, 91, 101, 102, 110, 117, 118, 131, 138, 146, 153, 155–157, 173, 175, 192, 193, 206, 221, 227, 228, 251, 259, 268, 270–272, 275, 279, 282, 283, 296, 299, 302, 316, 322, 330, 336, 371, 374, 377, 386, 390, 391, 393–397, 399, 401
vefstaður · 29, 55, 59, 62, 68, 79, 89, 96, 109, 115, 123, 128, 149, 165, 172, 186, 202, 214, 226, 250, 295, 299, 313, 321, 329, 342

veiðarfæri · 26, 45, 46, 50, 55, 70, 81, 88, 90, 114–116, 129, 130, 134, 137, 145, 146, 151, 154, 164, 169, 172, 177, 196, 203, 204, 214, 223, 226, 227, 242, 253, 275, 287, 295, 300, 322, 323, 329, 339, 342, 347, 348, 352, 361, 364
verkfæri · 11, 25, 29, 32, 39, 45, 46, 50, 55, 59, 62, 64, 69, 70, 73, 74, 77–79, 89, 90, 94–96, 99, 100, 107, 109, 110, 114, 115, 123, 128, 129, 132–134, 137, 143–145, 150, 151, 157, 164, 165, 168–170, 173, 177, 183, 185, 186, 190–192, 196, 202, 203, 213–216, 224, 226, 227, 237, 240–242, 249, 254, 255, 257, 258, 262, 269, 274, 281, 287, 288, 293–296, 298, 302, 311–313, 320, 321, 329, 333–335, 341, 342, 347, 348, 351, 352, 355, 360, 364, 370, 372, 373, 380, 381
vigt, vog, sjá reisla